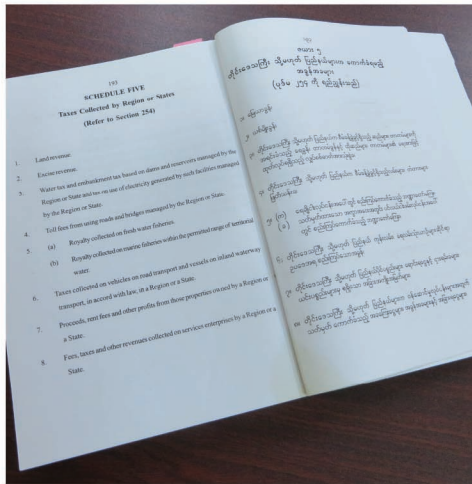

မြန်မာနိုင်ငံ ဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုစနစ် ဆွေးနွေးချက် စာတမ်းများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများရှိ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာကဏ္ဍ

ဂျိုင်းလ်ဒစ်ကင်ဆင်ဂျူန်း၊ စကနေဒီနှင့် အင်ဒရီယာ ဆမူရာ

စက်တင်ဘာ ၂၀၁၅

ဆွေးနွေးချက်စာတမ်း အမှတ် - ၈

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများရှိ
ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာကဏ္ဍ

ဂျိုင်းလ်ဒစ်ကင်ဆင်ဂျူန်း၊ စကနေဒီနှင့် အင်ဒရီယာ ဆမူရာ

စက်တင်ဘာ၊ ၂၀၁၅

ကျိုင်းလင်အိတ်ကင်ဆင်ဂျန်း နှင့် စကနေဒီတို့သည် မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးရေး အရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ (MDRI-CESD) မှ သုတေသနအတိုင်ပင်ခံနှင့် သုတေသနလက်ထောက်တို့ဖြစ်သည်။ အင်ဒိုယာဆူမူရာမှာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးစင်တာ (IGC) မှ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးရေးအရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏လူမှုစီးပွားတိုးတက်ပြောင်းလဲ ရေးအတွက်ရည်ရွယ်သော သီးခြားလွတ်လပ်သည့် သုတေသနနှင့်အတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ စင်တာသည် စီးပွားရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေး၊ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ် ကောင်းများအစရှိသောကဏ္ဍများရှိ သက်ဆိုင်သူများကိုယ်တိုင်ပါဝင်သော မူဝါဒရေးရာသုတေသနလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။ ထို့အပြင် လက်ရှိပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေကြသော အဓိက အရေးပါသည့် အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက်လည်း လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်းနှင့် ပညာရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း သည် အကျိုးအမြတ်မယူသည့် နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် နေသည့် အာရှဒေသရှိလူများ၏ လူနေမှုဘဝမြှင့်တင်ပေးသည့် လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဆယ်စုနှစ် ခြောက်နှစ်ကြာ ကာလအတွင်း ရရှိထားသည့် လုပ်ငန်းနှင့် ဒေသတွင်း အတွေ့အကြုံများတို့အပေါ် အခြေခံ၍ ၂၁ ရာစုတွင် အာရှဒေသတွင်း တွေ့ကြုံနေရသည့် စိန်ခေါ်မှုများဖြစ်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဥပဒေ၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ အမျိုးသမီး စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသတွင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်လျက် ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် Books for Asia အစီအစဉ်နှင့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အပြန်အလှန်ဖလှယ်မှုများကိုပါ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အာရှဒေသ ငြိမ်းချမ်း၊ တရားမျှတကာ ဖွံ့ဖြိုးသာယာရေးအတွက် ကူညီဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဆန်ဖရန်စစ္စကိုတွင် ရုံးချုပ်တည်ရှိပြီး အာရှနိုင်ငံပေါင်း (၁၈) နိုင်ငံနှင့် ဝါရှင်တန် ဒီစီ တို့တွင် ရုံးများရှိပါသည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂလိက မိတ်ဖက်များဖြင့် လုပ်ငန်းများတွဲဖက်လုပ်ဆောင်ကာ၊ ရန်ပုံငွေများအား နှစ်နိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံပေါင်းစုံပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဖောင်ဒေးရှင်းများ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများ နှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလအလှူရှင်များမှ လက်ခံရရှိပါသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးရေးစင်တာ သည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောဖွံ့ဖြိုးမှုများဖြစ်ပေါ်လာစေရေး အတွက် ရှေးဦးသုတေသနများကိုအခြေခံသည့် တောင်းဆိုမှုများအရဆောင်ရွက်သော မူဝါဒအကြံဉာဏ်များကို ပေးအပ်လေ့ရှိပါသည်။ IGC သည် ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်း သုတေသနပညာရှင်များကွန်ရက်နှင့် အာဖရိကနှင့် တောင်အာရှတို့မှ နိုင်ငံအလိုက်ရုံးခွဲများကို စီစဉ်ညွှန်ကြားပြီး သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်းကာ ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ အဓိကစိန်ခေါ်မှုကြီးများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အရည်အသွေးမြင့် သုတေသနများနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံဉာဏ်များကို စီစဉ်ဖော်ထုတ်ဆောင်ရွက်ပေးနေပါသည်။ LSE ၌အခြေ စိုက်ပြီး အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသော IGC ကို ဗြိတိန်နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန (DFID) ကရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့ပေးသည်။

အမှာ - ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးမှုများကို ပုံဖော်ခြင်း

မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးရေးအရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့သည် International Growth Center အာရှ ဖောင်ဒေးရှင်းတို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာကဏ္ဍ (State and Region Public Finances in Myanmar) သုတေသနအစီရင်ခံစာကို ဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် ဖြန့်ချိအပ်ပါသည်။

ယခုသုတေသနသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုကဏ္ဍနှင့်ဆက်စပ်ပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်စေရန်ရည်ရွယ်၍ ဤသုတေသနကိုဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုသုတေသနသည် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးသော သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို အသုံးပြုကာပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ပုံကို ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်စေရန်၊ လက်ရှိဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးဖြစ်စဉ်တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ၎င်းတို့၏ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ကျေပွန်စွာထမ်းဆောင်နိုင်ရန် လိုအပ်သော ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များရှိ/မရှိ သိရှိနိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုမေးခွန်းများကို ဖြေဆိုနိုင်ရန်အတွက် ရှုပ်ထွေးနက်နဲပြီး အမျိုးမျိုးကွဲပြားသော အကြောင်းရင်းခံများကို လေ့လာသိရှိရန် အရေအတွက်အခြေပြုနှင့် အရည်အသွေး/တန်ဖိုးအခြေပြု သုတေသနနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများကို မေးခွန်းအချို့ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားသော (semi-structure) အင်တာဗျူးများပြုလုပ်ခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍမှ ပညာရှင်များနှင့် တိုင်ပင်နှိုးနှောခြင်း၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေထားသော ဘတ်ဂျက်နှင့် လူမှုစီးပွားအချက်အလက်များကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးလမ်းကြောင်းကိုလျှောက်လှမ်းရာတွင် အဓိကအကြောင်းပြချက်မှာ ပြည်သူ့အကျိုးပြုလုပ်ငန်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကိုဆောင်ရွက်ရာ၌ အောက်ခြေအဆင့်မှ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများကို အသုံးပြုခြင်းသည် ပြည်သူ့အခွန်ဘဏ္ဍာများကို အကျိုးအရှိဆုံးနှင့် အထိရောက်ဆုံးသုံးစွဲခြင်းပင်ဖြစ်သည်ဟူသော အဆိုဖြစ်သည်။ ထိုအချက်ကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သော လူမှုစီးပွားပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်များတွင်လည်း အသိအမှတ်ပြုလက်ခံထားသည်။ ထိုမူဘောင်များသည် ဒေသန္တရလိုအပ်ချက်များကို ပိုမိုထိရောက်စွာဖြည့်စွမ်းနိုင်စေမည့် ပြည်သူပိုင်သော ဒေသန္တရဘတ်ဂျက်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ဗဟိုအဆင့် အင်စတီကျူးရှင်းများမှ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များကို ထိရောက်စွာလွှဲပြောင်းပေးနိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော ဥပဒေရေးရာနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာမူဘောင်များ ဖွံ့ဖြိုးရေးကို ရည်ရွယ်ပြဌာန်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကဲသောပုံစံ၌ပင် ရှိနေသေးသော်လည်း ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး ရည်မှန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ရလဒ်ရော လုပ်ငန်းစဉ်ပါတန်းတူအရေးပါကြောင်း အသိအမှတ်ပြုလက်ခံထားပါသည်။ သင့်လျော်စွာစီမံဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိသော ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်သည် လေလွင့်ပြုန်းတီးမှုများ၊ မညီမျှမှုများနှင့် မက်ခရိုစီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုများကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ကို မည်သို့ဆောင်ရွက်သည်ဆိုသော အချက်ကလည်း မည်သည့်အဆင့်သတ်ရလဒ်များထွက်သည်ဆိုသော အချက်နှင့် တန်းတူအရေးပါနေခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှိုင်းယှဉ်ချက်အားဖြင့် တိုတောင်းသောအချိန်ကာလတစ်ခုအတွင်း၌ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများထံသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်တာဝန်နှင့် အရင်းအမြစ်များ များစွာလွှဲပြောင်းပေးနိုင်ခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ ယှဉ်တွဲပါလာသည့် အန္တရာယ်များကိုလည်းအောင်မြင်စွာ စီမံနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ထိုသို့အောင်မြင်မှုများရှိခဲ့သော်လည်း ပိုမိုတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရန်လိုသေးသည့် နယ်ပယ်အများအပြားရှိနေသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ စတင်တည်ထောင်ချိန်မှစ၍ ပြည်ထောင်စုမှ၎င်းတို့ထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးသောဘဏ္ဍာငွေအရင်းအမြစ်များမှာ သိသိသာသာတိုးတက်များပြားလာခဲ့သည်။ ယခုသုတေသနတွင် ထိုသို့လွှဲပြောင်းပေးခြင်း၏ အဓိက နောက်ခံအကြောင်းတရားများကို လေ့လာဖော်ထုတ်ခဲ့ပြီး၊ နောက်တစ်ဆင့်အနေနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအပြည့်ရှိသော ပုံသေနည်းအခြေခံလွှဲပြောင်းမှုပုံစံကို တိုးတက်ကျင့်သုံးနိုင်ရန်အကြံပြုထားသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသို့လွှဲပြောင်းပေးမည့် အရင်းအမြစ်များကို တရားမျှတမှုရှိပြီး ကြိုတင်ခန့်မှန်းရန်လွယ်ကူသော ပုံစံများဖြင့် စီမံဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့်ဆက်လက်ပြီး ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးဖလှယ်ကြရာတွင် မည်သည့်ပမာဏ လွှဲပြောင်းသင့်သည်ကို အဓိကဦးတည်နေရာမှ မည်သည့်အကြောင်းအရာများအတွက် အဓိကရည်ရွယ်လွှဲပြောင်းသင့်သည်ကို နောက်တစ်ဆင့်တက်ဆွေးနွေးအဖြေရာသွားနိုင်ရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကနဦးခြေလှမ်းများလှမ်းသည့် အဆင့်၌သာရှိနေသေးရာ ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးကို တမူထူးခြားသောအရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ခြင်းသည် စိတ်အားတက်ကျေနပ်ဖွယ် ဖြစ်သော်လည်း အခွင့်အလမ်းများနှင့် အန္တရာယ်များအကြားတွင် ဟန်ချက်ညီညီလျှောက်လှမ်းနိုင်ရန်လည်း အလွန်အရေးကြီး

ပါသည်။ ယခုသုတေသနတွင် ဆွေးနွေးဖော်ပြထားသကဲ့သို့ပင် ဟန်ချက်ညီရေးအတွက် မဖြစ်မနေဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းတစ်ရပ်မှာ ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးကို ကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ချိတ်ဆက်စဉ်းစားဆောင်ရွက်ရေးပင် ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ လုပ်ငန်းစဉ်၏ ဆောင်ရွက်ပုံနည်းလမ်းနှင့် ရလဒ်နှစ်မျိုးစလုံးကို တမူထူးခြားသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် သမိုင်းနောက်ခံများနှင့် ဆက်စပ်စဉ်းစားပြီးမှ ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

ဒေါက်တာဇော်ဦး
အမှုဆောင်ဒါရိုက်တာ
MDRI-CESD

စကားဦး

မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း - စီးပွားရေးနှင့်လူမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ (MDRI-CESD)၊ International Growth Center နှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆွေးနွေးချက်စာတမ်း ယခုရရှိကြိမ်မြောက် ဆွေးနွေးချက်စာတမ်းကို ဝမ်းမြောက်စွာ တင်ပြအပ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြောင်းလဲမှုအရှိန်အဟုန်သည် လျင်မြန်စွာ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်ထွန်းနေပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးနှင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အကြောင်းအရာကိစ္စရပ်များသည် အစိုးရ၏ပြုပြင်ပြောင်းလဲဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များမှ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံ၏ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးနှင့် ဒေသန္တရဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စရပ်များနှင့် သက်ဆိုင်သော အဓိကပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများအပေါ် သုတေသနနှင့် လေ့လာသုံးသပ်ချက်များ အမှန်တကယ်လိုအပ်လျက် ရှိသည်။

မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးရေးအရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း၊ စီးပွားရေးနှင့်လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့နှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းတို့ ဆက်လက်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဤဆွေးနွေးချက်စာတမ်းစဉ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ အမျိုးသားအဆင့်နှင့် ဒေသန္တရအဆင့် မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးမိတ်ဖက်များနှင့် အခြားစိတ်ပါဝင်စားသူ များကို မူဝါဒနှင့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအပေါ် တိုက်ရိုက်အစီရင်ခံသော ဒေသန္တရဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေး သုတေသနဆိုင်ရာတွေ့ရှိချက်များဖြင့် ပံ့ပိုးပေးရန်ရည်ရွယ်သည်။

သမိုင်းအစဉ်အလာအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကြီးမားပြီး များသောအားဖြင့် ဗြိတိသျှကိုလိုနီလက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ပြီးနောက်ပိုင်း အခြေခံဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များ၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကို ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ပြီး ဥပဒေပြုရေးတာဝန်များ၊ ရငွေများကောက်ခံစုဆောင်းခြင်းနှင့် သုံးစွဲခြင်းအခွင့်အာဏာများကိုပေးအပ်ခဲ့သည်။

ထိုအချိန်မှစ၍ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အရင်းအမြစ်များနှင့် ဘဏ္ဍာရေးတာဝန်များကို တိုးမြှင့်ပေးရန် အလေးထားဆောင်ရွက်လာကြပြီး ဗဟိုအစိုးရမှလည်း ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဖြေလျှော့မှုများ ပိုမိုဆောင်ရွက်ရန် စိတ်အားထက်သန်မှုကို ဖော်ပြခဲ့သည်။ သီအိုရီအရဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ဖြေလျှော့ပေးခြင်းသည် ပြည်သူ့အရင်းအမြစ်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာခွဲဝေပေးပြီး ထိရောက်သောအသုံးပြုမှုကို ဖြစ်စေသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအတွက်မူ ဤအရာများသည် ဒေသန္တရအစိုးရများနှင့် ၎င်းတို့၏ လူမှုအသိုင်းအဝန်းများ၏ ရငွေများ မတည်ကောက်ခံသုံးစွဲနိုင်စွမ်းနှင့် မက်လုံးများအပေါ် မူတည်သည်။

ထို့ထက်ပို၍ဆိုရသော် သိသာထင်ရှားသော လူမှုရေးနှင့်စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အနေဖြင့် အစိုးရ၏ တာဝန်ဝတ္တရားသဘောသဘာဝနှင့် အတိုင်းအတာနှစ်ရပ်စလုံးသည် လိုအပ်ချက်များစွာ ဖြစ်ပေါ်နေသေးသည်။ ဤဆွေးနွေးခြင်းခုံအပေါ် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန်အတွက် ယခုသုတေသနစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး များ ဘဏ္ဍာရေးရေးဆွဲမှုအပေါ် အခြေပြု၍ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုကဏ္ဍတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ လက်ရှိတာဝန်များနှင့် အလားအလာရှိနိုင်သော တာဝန်များအပေါ် ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်စေရန် ပံ့ပိုးပေးရန်ရည်ရွယ်သည်။

ဤစာတမ်းအတွက် ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးဌာနမှ လှိုက်လှဲစွာဖြင့်ရံပုံငွေပံ့ပိုးကူညီပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသော ထင်မြင်ယူဆချက်များသည် စာတမ်းပြုစုသူသုတေသီများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များသာဖြစ်ပြီး ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန၊ မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း - စီးပွားရေးနှင့်လူမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့၊ International Growth Center နှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းတို့၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များမဟုတ်ပါ။

ဒေါက်တာဇော်ဦး	အီရန်ပေါ်တာ	ဒေါက်တာကင်(မ်)နှင့်
အမှုဆောင်ဒါရိုက်တာ	ဌာနေဒါရိုက်တာ	ဌာနေကိုယ်စားလှယ်
MDRI-CESD	International Growth Center	အာရှဖောင်ဒေးရှင်း

မာတိကာ

ကျေးဇူးတင်လွှာ vii

သုတေသန ဦးတည်ချက်နှင့် ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်း..... viii

အစီရင်ခံစာအနှစ်ချုပ် ix

အပိုင်းတစ် - နိဒါန်း..... 1

    ၁.၁ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းအစီအစဉ် 2

အပိုင်းနှစ် - မြန်မာနိုင်ငံ၏ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ 4

    ၂.၁ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးရန်ပုံငွေစနစ်အတွက် အုပ်ချုပ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံများ 6

    ၂.၂ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ်..... 7

    ၂.၃ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းတာဝန်များ 9

    ၂.၄ ပြည်ထောင်စုအဆင့် အောက်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ 10

    ၂.၅ ခရိုင်များ 11

    ၂.၆ မြို့နယ်များ 11

    ၂.၇ ကျေးရွာအုပ်စုများနှင့် ရပ်ကွက်များ 12

အပိုင်း ၃ - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ဘဏ္ဍာရေးအရလုပ်ငန်းတာဝန်များ..... 15

    ၃.၁ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့် 15

    ၃.၂ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အခွန်ကောက်ခံမှုဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ခြုံငုံသုံးသပ်ချက် 17

    ၃.၃ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရဘတ်ဂျက်ကိန်းကဏန်းများနှင့်ပတ်သက်ပြီး မှတ်သားရန် 18

    အကျဉ်းချုပ်နှင့် မှတ်သားရန် အချက်များ 19

အပိုင်း ၄ - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးရငွေများ 21

    ၄.၁ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ရငွေများကို ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း 21

    ၄.၂ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လုပ်ငန်းကဏ္ဍအလိုက်ရငွေများ 21

    ၄.၃ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေအရင်းအမြစ်များ 23

    ၄.၄ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရန်ပုံငွေအမျိုးအစားများ 25

    ၄.၅ အခွန်နှင့် အခွန်မဟုတ်သော ရငွေများ 27

    ၄.၆ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှု ပုံစံများ 29

    ၄.၇ ၂၀၁၁-၁၂ မှ ၂၀၁၅-၁၆ အတွင်း ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းပေးငွေများ 30

    ၄.၈ ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းပေးငွေများကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း 32

    အကျဉ်းချုပ်နှင့် မှတ်သားရန်အချက်များ 33

အပိုင်းငါး - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏အသုံးစရိတ်များ 35

    ၅.၁ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အသုံးစရိတ်ကိုခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း 35

    ၅.၂ ဘတ်ဂျက်မျှခြေ 36

၅.၃ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လုပ်ငန်းကဏ္ဍအလိုက် သုံးစွဲငွေ	37
၅.၄ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားများ	39
၅.၅ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လူတစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှအသုံးစရိတ်.....	40
၅.၆ ငွေလုံးငွေရင်း သုံးငွေများနှင့် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း.....	42
၅.၇ ဒေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့်အဆင့်ဆင့်လွှဲပြောင်းပေးခြင်းတာဝန်လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်းနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း.....	44
အကျဉ်းချုပ်နှင့် မှတ်သားရန်အချက်များ.....	46
အပိုင်းခြောက် - နိဂုံးနှင့် အကြံပြုချက်များ.....	47
၆.၁ မြန်မာနိုင်ငံ၏ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ချက်	47
၆.၂ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်တာဝန်များ.....	49
၆.၃ တာဝန်နှင့် ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များအကြားဟန်ချက်	50
၆.၄ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ် ဆက်စပ်ဆွေးနွေးခြင်း.....	51
၆.၅ အကြံပြုချက်များ	52
၆.၆ ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည့် သုတေသနလုပ်ငန်းများ.....	54
ကျမ်းကိုးစာရင်း.....	56
နောက်ဆက်တွဲ.....	58
နောက်ဆက်တွဲ ၁ - ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား-၂ တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ် ဥပဒေပြုစာရင်း.....	58
နောက်ဆက်တွဲ ၂ - ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဇယား - ၅ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များက ကောက်ခံရမည့် အခွန်အခများ	60
နောက်ဆက်တွဲ ၃ - ယစ်မျိုးခွန်ကောက်ခံမှု ဥပမာ.....	61
နောက်ဆက်တွဲ ၄ - ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ၏ ပစ္စည်းခွန်ကောက်ခံမှုပုံစံ	62
နောက်ဆက်တွဲ ၅ - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ၂၀၁၃-၁၄ ဘတ်ဂျက်ခေါင်းစဉ် အမျိုးအစားများ.....	63
နောက်ဆက်တွဲ ၆ - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများလက်အောက်ရှိ ဌာနဆိုင်ရာများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ.....	64
နောက်ဆက်တွဲ ၇ - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေနှင့်အသုံးစရိတ်ခေါင်းစဉ်များ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်	67
နောက်ဆက်တွဲ ၈ - ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေများကို လေ့လာခြင်း - လက်တွေ့ဆန်းစစ်လေ့လာမှု	68
နောက်ဆက်တွဲ ၉ - ယခုလေ့လာမှုတွင်အသုံးပြုခဲ့သော လူဦးရေဖွဲ့စည်းပုံနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များ	71
နောက်ဆက်တွဲ ၁၀ - ၂၀၁၃-၁၄ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်တွင်ဖော်ပြထားသော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများအား ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက သတ်မှတ်ပေးထားသော အဆင့်အတန်းများ	73
နောက်ဆက်တွဲ ၁၁ - ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများကို ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာလုပ်ငန်းတာဝန်ဝတ္တရားများအရ ခွဲခြားခြင်း.....	74

ကျေးဇူးတင်လွှာ

သုတေသနအဖွဲ့ဖြင့် အချိန်ပေးတွေ့ဆုံ၍ အတွေ့အကြုံများကို မျှဝေပေးသူအားလုံးကို သုတေသနအဖွဲ့မှ အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့၏ ပွင့်လင်းမှု နှင့် စိတ်ပါဝင်စားမှုများသည် ဤသုတေသနစာတမ်းဖြစ်မြောက်ရန်အလွန်အရေးပါလှပါသည်။

သုတေသနစာတမ်းပြုစုသူ သုတေသီများ၊ မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း - စီးပွားရေးနှင့်လူမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အဖွဲ့၊ International Growth Center နှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းတို့သည် ပေါ်လ်မစ်နီလက်တီ၊ စင်ဒီဂျီလင်း နှင့် ဟေးမစ်ရှ်နစ်ဆင် တို့ကို ၎င်းတို့၏ ဤသုတေသနစာတမ်းတွင် ထည့်ဝင်မှုများအတွက် ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

ဤသုတေသနသည် ရှိပြီးသား ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အသိပညာများအပေါ် ထပ်မံဖြည့်စွက်ရန်ရည်ရွယ်သော်လည်း အဓိကရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုမှာယခုခေါင်းစဉ် (ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများရှိ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး) ပေါ်ရှိ လက်ရှိသတင်းအချက်အလက်များဖြင့် ပေါင်းစည်းပြီး အနာဂတ် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်များအတွက် ပံ့ပိုးမှုပေးနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ကျွန်ုပ်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဆွေးနွေးချက်စာတမ်းများ အပေါ် ထည့်ဝင်ပံ့ပိုးကူညီခဲ့သော သုတေသီများကို ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့ပြုစုခဲ့သော ဆွေးနွေးချက်စာတမ်းများသည် ဤသုတေသနစာတမ်းဖြစ်မြောက်ရန်အတွက် အလွန်ပင် အဖိုးတန်လှပါသည်။ အထူးသဖြင့်

- မက်သယူးအာနီးလ်နှင့် ကြည်ပြာချစ်စောတို့၏ - မြန်မာနိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍ၏ ကျောရိုးဖြစ်သည့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနနှင့်ပတ်သက်သည့် လေ့လာတင်ပြချက်
- ဟေးမစ်နစ်ဆင်နှင့် စင်ဒီဂျီလင်းတို့၏ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း - ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အတွက် မူဝါဒလမ်းစဉ်တစ်ခုဆီသို့)
- ဟေးမစ်ရှ်နစ်ဆင်၊ စင်ဒီဂျီလင်း၊ ကြည်ပြာချစ်စော၊ သက်အောင်လင်းနှင့် မက်သယူးအာနီးလ် တို့၏ မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များရှိ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် သုတေသနမှ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် “အစီအစဉ်များ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု သဘောတူညီချက်” အောက်မှ ဤသုတေသနစာတမ်းဖြစ်မြောက်ရန် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာပံ့ပိုးကူညီမှုပေးခဲ့သော ဗြိတိန်နိုင်ငံ၊ နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးဌာနကိုလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ဤသုတေသနစာတမ်းတွင် အမှားအယွင်းများပါရှိခဲ့ပါကလည်း ယင်းမှာဤသုတေသနစာတမ်းကိုပြုစုသူ သုတေသီများ၏ အမှားများသာဖြစ်ပါသည်။

အမည်အခေါ်အဝေါ်များနှင့်ပတ်သက်၍

၁၉၈၉ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့အစိုးရသည် နိုင်ငံ၏အမည်အပါအဝင် နေရာဒေသအများအပြား၏ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အခေါ်အဝေါ်စာလုံးပေါင်းများကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ယခုအစီရင်ခံစာတွင် နေရာဒေသများကို လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားဝင်ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲနေသော အခေါ်များအတိုင်း သုံးစွဲထားပါသည်။ လိုအပ်သောနေရာများတွင် အခြားအမည်ကွဲများကိုလည်း ပူးတွဲထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။ သမိုင်းကြောင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ဖော်ပြရသောအခါတွင် သမိုင်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရအခေါ်များအတိုင်း ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲပါသည်။ သို့ရာတွင်မြန်မာအမည်များကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် စာလုံးပေါင်း ရာတွင် ပေါ်ပေါက်သော မည်သည့်အငြင်းအခုံတွင်မှ ရပ်တည်ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ။ မူရင်းအင်္ဂလိပ်အစီရင်ခံစာတွင် သီးခြားအဖွဲ့အစည်း၊ လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တရားဝင်ရာထူးအမည်များကို ဖော်ပြသောအခါများတွင် ရှုပ်ထွေးမှုမဖြစ်စေရန်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအမည်များ အားလုံးကို စာလုံးကြီးဖြင့်ဖော်ပြထားပါသည်။

သုတေသန ဦးတည်ချက်နှင့် ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်း

မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း - စီးပွားရေးနှင့်လူမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ (MDRI-CESD) သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးရေးစင်တာ (IGC)၊ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းတို့နှင့် ပူးပေါင်းကာမြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဒေသန္တရအဆင့်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် သုတေသနစာစဉ်များ (Subnational Governance in Myanmar Discussion Paper Series) ထဲမှ စာစဉ်တစ်ခုအဖြစ် ဤ သုတေသနစာတမ်းကို လေ့လာရေးသားပြုစုခဲ့ပါသည်။

ယခုသုတေသနသည် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုကဏ္ဍတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုနားလည်စေရန်နှင့် ဆောင်ရွက်ပြီးသားသုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို အသုံးပြုကာအောက်ပါမေးခွန်းများကို ဖြေဆိုရန်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

- ၁) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် မည်သည့်အခွန်ဘဏ္ဍာငွေများကို မည်သည့်အရင်းအမြစ်များမှ ကောက်ခံစုဆောင်းပြီး မည်သို့ပြန်လည်အသုံးပြုသည်။
- ၂) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ၎င်းတို့ကိုအပ်နှင်းထားသော တာဝန်ဝတ္တရားများကို ကျေပွန်စွာထမ်းဆောင်နိုင်စေရန်အတွက် လုံလောက်သော ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များကို ကောက်ခံစုဆောင်း သို့မဟုတ် လက်ခံရရှိ ခြင်းရှိ/မရှိ။

အခြေခံသုတေသနမေးခွန်းများကို ဖြေဆိုနိုင်ရန်နှင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုရှင်းရှင်းလင်းလင်းသိမြင်နိုင်စေရန်အတွက် ယခုသုတေသနတွင် အပြန်အလှန်အထောက်အပံ့ဖြစ်မည့် အရေအတွက်အခြေပြုနှင့် အရည်အသွေး/တန်ဖိုး အခြေပြု အောက်ပါသုတေသနနည်းလမ်းများအားလုံးကို အသုံးပြုထားပါသည်။

- မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အုပ်ချုပ်မှုကဏ္ဍများနှင့်ပတ်သက်သော စာအုပ်စာတမ်း၊ အစီရင်ခံစာများကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း
- တိုင်းဒေသကြီးသုံးခုနှင့် ပြည်နယ်တစ်ခုတို့မှ ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှသည် လွှတ်တော်အမတ်အထိ တာဝန်ရှိသူများနှင့် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်စုစုပေါင်း ၂၁ ဦးကို မေးခွန်းအချို့ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားသော (semi-structure) အင်တာဗျူးပုံစံဖြင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း¹
- ၂၀၁၃-၁၄ ဘတ်ဂျက်နှစ် (အချက်အလက်များရရှိသည့် အနီးဆုံးနှစ်) ကိုအဓိကထားပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း
- ဌာနဆိုင်ရာများ၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများအကြား ဘဏ္ဍာရေးအရ ဆက်သွယ်မှုများကို လေ့လာဖော်ထုတ်နိုင်ရန်ရည်ရွယ်ပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို စာရင်းအင်းသဘောအရ လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း
- ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ဆွေးနွေးခြင်း၊ အဖွဲ့အစည်းတွင်းနှင့် ပြင်ပ ပညာရှင်များ၏ သဘောထားသုံးသပ်ချက်များကို ရယူခြင်း

ယခုသုတေသနမှ ကိန်းဂဏန်းအခြေခံဆန်းစစ်မှုများကို အများပြည်သူလေ့လာနိုင်ရန်ထုတ်ပြန်ထားသည့် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်ခန့်မှန်းတွက်ချက်မှုများကို အဓိကအခြေခံထားပြီး ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘတ်ဂျက်နှင့် ဆိုင်သော အချက်အလက်များမှာ အသေးစိတ်လေ့လာနိုင်အောင် စုံလင်ပြည့်စုံမှုမရှိခြင်း၊ လုံလောက်သောကာလအပိုင်းအခြား တစ်ခုစာ အချက်အလက်များရှိမနေခြင်းစသည့် အကန့်အသတ်များကြုံတွေ့ရသော်လည်း ယခုစာတမ်းသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်များရှိ ယေဘုယျဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲမှုပုံစံနှင့် ရရှိနိုင်သောဘဏ္ဍာငွေအရင်းအမြစ်များအကြောင်းကို နားလည်သဘောပေါက်အောင်ကြိုးစားရာတွင် အရေးကြီးသော ခြေလှမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

¹ ဖွင့်လင်းမြင်သာသော ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုများဖြစ်စေရန် အမည်မဖော်လိုပါက မဖော်စေသောပုံစံဖြင့် အင်တာဗျူးများကို လုပ်ဆောင်သည်။ ဤစာတမ်းတွင် ပါဝင်သော ရည်ညွှန်းအင်တာဗျူးများတွင် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီကို သိသာပေါ်လွင်စေသော အချက်အလက်များကို ဖယ်ချန်ထားသည်။

အစီရင်ခံစာအနှစ်ချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ်များသည် အစဉ်အလာအားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအလွန်မြင့်မားသည်။ သို့ရာတွင် ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတို့တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံမှုစနစ်တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏အခန်းကဏ္ဍက ပိုမိုအရေးပါလာခဲ့သည်။

စတင်တည်ထောင်ချိန်မှစပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ဘတ်ဂျက်ကိုကိုယ်တိုင်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်း၊ အခွန်အခများ ကောက်ခံခြင်း၊ ဥပဒေများပြဌာန်းခြင်းနှင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဌာန်းထားသော ကဏ္ဍများအတွက် အသုံးစရိတ် များသုံးစွဲခြင်းစသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ရှိကြသည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ၊ နိုင်ငံရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရန်ရည်ရွယ်သည့် ပြဌာန်းချက်အများအပြားပါဝင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးချုပ် များသည် အခွန်ဘဏ္ဍာအမျိုးအစား တော်တော်များများကိုကောက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသလို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များက လည်းအခြေခံဥပဒေပါ သီးခြားလုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့်အညီ ဥပဒေရေးဆွဲပြဌာန်းခွင့်ရှိပြီး ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့အစည်းများသည်လည်း အသုံးစရိတ်သုံးစွဲခွင့်များရှိကြသည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာတာဝန်များအတွက်လမ်းညွှန် ချက်အချို့ကို ဖော်ပြထားသော်လည်း ၎င်းတို့၏ရေရှည်အခန်းကဏ္ဍအတွက်မူ ရှင်းလင်းမြင်သာမှုမရှိသေးပါ။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အချို့သော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ ယခင်ကဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးသော လုပ်ငန်းစဉ်များကို အခြေခံထားပြီး ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ၎င်းတို့ကိုထမ်းဆောင်စေလိုသော တာဝန်ဝတ္တရားများကို အလွတ်သဘော နားလည်ထားခြင်းသာဖြစ်သည်။

မြုံ့ရွံ့ဆိုရသော် ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် အခွန်ကောက်ခံခြင်းဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများကို ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြ ထားသော်လည်း ရန်ပုံငွေသုံးစွဲပိုင်ခွင့်အပိုင်းနှင့်ပတ်သက်လျှင် ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားခြင်းမရှိဟု ဆိုနိုင်သည်။ ရန်ပုံငွေသုံးစွဲမှု အပိုင်းမှာ အခြေခံသဘာဝအကျယ်ပြန့်ပြီး မကြာခင်ဆိုသလို ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် ထပ်လျက် (သို့မဟုတ် ရောယှက်လျက်) ရှိနေတတ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို မူကြမ်းရေးဆွဲစဉ်ကပင် ဇယား- ၅ တွင်ဖော်ပြထားသော အခွန် ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်အများစုမှာ တည်ရှိနေပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားနှင့်ပတ်သက်၍ တာဝန်ပေးပေးခြင်းဖြစ်နိုင်မှုမှာမူ အလွန်နည်းနည်းသေးသည်ကို သိနိုင်သည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကကောက်ခံရရှိသော ရငွေပမာဏသည် ပြည်ထောင်စုကောက်ခံရရှိသော ရငွေစုစုပေါင်းနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် နည်းပါးနေသေးသည်မှန်သော်လည်း ၎င်းတို့ကောက်ခံရရှိသောရငွေများမှာ တစ်နှစ်တခြားတိုးပွားလျက်ရှိသည်။ ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ စုစုပေါင်းအခွန်ဘဏ္ဍာကောက်ခံနိုင်မှုမှာ ၁၃.၂ ထရီလီယံကျပ် သို့မဟုတ် စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုး (ဂီဒီပီ)၏ ၂၄ ရာနှုန်းရှိပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအစိုးရများက ကောက်ခံရရှိသောအခွန်ငွေပမာဏမှာ ၁.၂ ထရီလီယံကျပ် သို့မဟုတ် ဂီဒီပီ၏ ၂ ရာနှုန်းရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်သည့်နှုန်းထားမှာ မြန်ဆန်သည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ၂၀၁၁-၁၂ ခုနှစ်က ပြည်ထောင်စုအသုံးစရိတ်၏ ၂.၂% ကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၅-၁၆ သို့ ရောက်သောအခါ ၈.၇%ခန့်ရှိလာမည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ လက်ရှိနှင့် အနာဂတ်အခန်းကဏ္ဍများတွင် မရေရာမသေချာမှုများကြီးကြီးမားမားရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ရည်မှန်းထားသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချ ရေးဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုလမ်းကြောင်းသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ဟန်ချက်ညီ အချိန်ကိုက်ဖြစ်နေစေရန်အရေးကြီးသလို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များ တိုးမြှင့်ပေးခြင်းသည် လည်း၎င်းတို့၏ ထိရောက်စွာစီမံသုံးစွဲနိုင်စွမ်းနှင့် ချိန်သားကိုက်ရန်အရေးကြီးသည်။

၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်တွင် အခွန်ကောက်ခံရရှိငွေသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ စုစုပေါင်းဘဏ္ဍာငွေ၏ ၅% သာရှိသော်လည်းစည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၊ ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများမှ ကိုယ်တိုင်ကောက်ခံရရှိသော ရငွေများမှာ ၁၇% ခန့်ရှိသည်။

စုစုပေါင်းအစိုးရအသုံးစရိတ်တွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်အစိုးရများ၏အသုံးစရိတ်ပါဝင်မှုသည် ရာနှုန်းအားဖြင့်နည်းပါးနေ သေးသော်လည်း ၎င်းတို့စတင်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ချိန်မှစ၍ကြည့်လျှင် ပုံမှန်တိုးတက်နေသည်။ ၂၀၁၃-၁၄ တွင် စုစုပေါင်းပြည်ထောင်စု အသုံးစရိတ်မှာ ၁၇.၆ ထရီလီယံကျပ် သို့မဟုတ် ဂီဒီပီ၏ ၂၉% ရှိပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအသုံးစရိတ်မှာ ၁.၃ ထရီလီယံကျပ် သို့မဟုတ် ဂီဒီပီ၏ ၂% ရှိသည်။

ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏အသုံးစရိတ်အများစုကို အဖွဲ့အစည်းငါးခုကသာ အဓိကသုံးစွဲနေခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ အနက်ထက်ဝက်ကျော်မှာ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ အသုံးစရိတ်များဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ ၏အသုံးစရိတ် ၅၄% ခန့်ကို ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကသုံးစွဲခြင်းဖြစ်ပြီး ၂၃% ကို မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၊ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများမှတစ်ဆင့် ကျခံသုံးစွဲသည်။

ထို့အပြင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ခြင်းများတွင် အောက်ခြေအဆင့်ဆင့်ကို လုပ်ပိုင်ခွင့်ပိုပေးခြင်းသည် မှန်ကန်သောလမ်းကြောင်းအတိုင်း ရှေ့ဆက်လမ်းခြင်းဖြစ်ပြီး ဒေသန္တရလိုအပ်ချက်များကို ပိုမိုထင်ဟပ်စေနိုင်ပါက အကျိုးကျေးဇူးများနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင်အဆိုပါလုပ်ငန်းများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အောက်ခြေသို့ လွှဲပေးခြင်း ကြောင့် ဒေသခံလူထုနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုလည်း ပိုမိုအားကောင်း လာနိုင်ပါသည်။

လက်ရှိအခြေအနေတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်နှင့်တောင်အာရှတိုက်ဒေသများတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချသည့်ပမာဏ အနည်းဆုံးတိုင်းပြည်များစာရင်းတွင် ထိုင်း၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် ပါကစ္စတန်တို့နှင့်အတူ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့်ယှဉ်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် အခွန်ဘဏ္ဍာကောက်ခံမှုကို တက်တက်ကြွကြွဆောင်ရွက်နေကြပြီး ပြည်ထောင်စုမှ စုစုပေါင်းကောက်ခံရရှိသည့်အခွန်ဘဏ္ဍာ၏ ၈% ခန့်ကို ကောက်ခံရှာဖွေပေးနေကြသည်။

လက်ရှိပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်နှင့် အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုပမာဏသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း ကို တိုင်းတာနိုင်သည့် တိကျသောအတိုင်းအတာတစ်ခု မဟုတ်သော်လည်း အဓိကအာရုံစိုက်လေ့လာရမည့် နယ်ပယ်တစ်ခု ဖြစ်နေသည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အသုံးစရိတ်အများစုကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုပမာဏမြင့်မားသော အဖွဲ့အစည်းအနည်းစု ကသာ ချုပ်ကိုင်သုံးစွဲနေကြသည်ကို တွေ့ရမည်။ ရန်ပုံငွေအများစုကိုပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေမှ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်ပြီး အခြားရ ငွေများမှာ ပြည်သူ့လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနကဲ့သို့ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများက အခွန်အခများ ကောက်ခံစုဆောင်းပေးခြင်းစသည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှ ရရှိနိုင်မည့်အကျိုးကျေးဇူးများကို လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံယူမှုပိုမိုကောင်းမွန်စေရေးဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်ကြောင်းကို အထက်ပါအဖွဲ့အစည်းများမှ အဓိကသက်သေပြပေးနိုင်သည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသို့ ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေလွှဲပြောင်းပေးအပ်ရာတွင် ရန်ပုံငွေပမာဏကွဲခြားချက်များမှာ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး၏ ဝိသေသလက္ခဏာများဖြစ်သော မြို့နယ်အရေအတွက်၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ လိုအပ်ချက် နှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုပမာဏ စသည်တို့အပေါ် မူတည်နေသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ ကောင်းသောလက္ခဏာ ဖြစ်သော်လည်း အထက်ပါဝိသေသလက္ခဏာများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးမှုများကို မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ ပေါက်မြောက်အောင်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်ကို မှန်းဆရန်ခက်ခဲသည်။ ထိုသို့မှန်းဆနိုင်ရန်အတွက် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ဦးတည်ချက်နှင့် လိုအပ်ချက်များကို သိနားလည်ထားရန်လိုအပ်သည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့်၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ရန်ပုံငွေကောက်ခံစုဆောင်းနိုင်သည့် အရည်အချင်းပေါ် မူတည်၍ ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေကို ရှင်းလင်းမြင်သာစွာခွဲဝေပေးသည့် ပုံသေနည်းအခြေခံခွဲဝေမှုစနစ်မှာ ပိုမိုထိရောက် ကောင်းမွန်နိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းပေးမှုပမာဏ ပိုမိုများပြားတိုးတက်လာသော အခြေအနေတွင် ပို၍လိုအပ်နိုင်သည်။ ထိုနည်းလမ်းသည် အစိုးရရန်ပုံငွေများကို လွှဲပြောင်းပေးအပ်ရာတွင် မည်သည့်အချက်များကို အဓိကထား စဉ်းစားသုံးသပ်သည်ကို ရှင်းလင်းစွာကြိုတင်ဖော်ပြထားပြီး အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ဘတ်ဂျက်ညှိနှိုင်းမှုပြုလုပ်ရာတွင် ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ကျန်းမာရေးမြှင့်တင်မှုနှင့် ပညာရေးချဲ့ထွင်မှုတို့ကဲ့သို့ မူဝါဒရေးရာကိစ္စများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီးမှ ညှိနှိုင်းမှုလုပ်နိုင်စေရန် အခွင့်အလမ်းပေးသည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအား ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် ဦးတည်ချက်များသတ်မှတ်ရေးနှင့် ရေရှည် အစီအစဉ်များရေးဆွဲရေးတို့ကိုဆောင်ရွက်စေလိုပါက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးဖြစ်စဉ်၏ ဦးတည်ချက်နှင့် လမ်းကြောင်းများ ကိုလည်း သတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်နေရမည်။ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ လက်ရှိ အခန်းကဏ္ဍကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည့်အပြင် အစိုးရသည် အလယ်အလတ်ကာလတစ်ခုအတွက် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ ဦးတည်ချက်နှင့် လားရာများကိုကြိုတင်သတ်မှတ်ပေးထားရန်လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့် ရေရှည်စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးကို တိကျရှင်းလင်းစွာ မျှော်မြင် ဆောင်ရွက်နိုင် မည်ဖြစ်သည်။

ဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဦးစီးဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ဆောင်ရွက်သောလုပ်ငန်းများနှင့် အသုံးစရိတ်များကို အများပြည်သူသိရှိအောင် ထုတ်ပြန်ကြေညာသင့်သည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အစိုးရအဖွဲ့များ၏ အသုံးစရိတ်အများစုကို လက်တစ်ဆုပ်စာသော အဖွဲ့အစည်းများကသာ သုံးစွဲနေကြခြင်းဖြစ်ရာ ထိုကုန်ကျစရိတ်များကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအကြား မည်သို့ခွဲဝေသုံးစွဲနေသည်နှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ ပြည့်ပြည့်စုံစုံရှိမနေပါ။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုပိုမိုလျော့ချမည့်ဘဏ္ဍာရေးစနစ်တစ်ခုဆီသို့ ဦးတည်သွားလိုပါက ပြည်သူလူထု၊ အစိုးရအရာရှိများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားလုံးတို့သည် အခွန်ဘဏ္ဍာရငွေများကို မည်သည့်နေရာများတွင် မည်ကဲ့သို့ကျခံသုံးစွဲပေးနေသည်ကို ကောင်းစွာနားလည်သဘောပေါက်နေဖို့ လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ ပြည်သူ့အရင်းအမြစ်များကို မည်သည့်နေရာတွင်မည်ကဲ့သို့သုံးစွဲသင့်သည်နှင့်ပတ်သက်ပြီး သတင်းအချက်အလက် အပြည့်အစုံပေါ်အခြေခံသော ဆွေးနွေးမှုများပေါ်ထွက်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အများပြည်သူသိရှိအောင် ထုတ်ပြန်ကြေညာမည့် ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီဖြစ်အောင်ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ လက်ရှိတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်များသည် ပြည်သူ့ဘတ်ဂျက်နှင့်ဆောင်ရွက်သောလုပ်ငန်းများ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကိုသာ ကိုယ်စားပြုနေသည်။ အကြောင်းမှာ 'အခြားငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်များ' ဖြင့် ကျခံသုံးစွဲနေမှုများရှိသလို အမှန်တကယ်အသုံးစရိတ်ကိုလည်း ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းမရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါသတင်းအချက်အလက်များကို ကြည့်ရှုခွင့်မရှိသူများအဖို့ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို လုံလောက်စွာ သိရှိနားလည်ပြီး အရည်အသွေးအကဲဖြတ်မှုပြုလုပ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

ထိုအခြေအနေကို တိုးတက်ပြောင်းလဲအောင် စတင်ဆောင်ရွက်နေပြီဖြစ်သော်လည်း ကြားကာလတွင် အစိုးရဘတ်ဂျက်များနှင့် နောက်ဆက်တွဲဘတ်ဂျက်များကို အချိန်မှန်ထုတ်ပြန်ပေးဖို့လိုအပ်သလို ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်သည့် သုံးသပ်ဆွေးနွေးမှုများကိုလည်း လက်ရှိနောက်ဆုံးရသတင်းအချက်အလက်များအပေါ်အခြေခံ၍ ဆောင်ရွက်နိုင်စေသင့်သည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရဘတ်ဂျက်များပြင်ဆင်ရေးဆွဲရာတွင် အခြေခံထားရသော လက်ရှိအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များကိုလည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လေ့လာသိရှိနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးသင့်သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများမှ သိရှိရသည်မှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်များတွင် ရငွေနှင့်သုံးစွဲငွေများနှင့်ပတ်သက်သည့် အသေးစိတ်သတင်းအချက်အလက်များကို ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲသည့်ဖြစ်စဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် စတင်ကောက်ခံစုဆောင်းနေပြီဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။

ထို့ကြောင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သော အသေးစိတ်လေ့လာသုံးသပ်မှုများကို ပြုလုပ်နိုင်ရန် အဆိုပါသတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ပေးသင့်သည်။ သို့မှသာ 'ရန်ပုံငွေမည်မျှသုံးစွဲခဲ့သနည်း' ဟူသော မေးခွန်းအစား 'ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များကို မည်သို့ထိရောက်စွာသုံးစွဲခဲ့သနည်း' စသော ပိုမိုအဓိပ္ပါယ်လေးနက်သည့် မေးခွန်းများကို မေးလာနိုင်စေမည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်မည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများအတွက် အဖိုးတန်သောအကြံဉာဏ်များကို ပေးနိုင်ပေလိမ့်မည်။

အပိုင်းတစ် - နိဒါန်း

ယေဘုယျအားဖြင့်ဆိုသော် ဒီမိုကရေစီနည်းကျရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသောအစိုးရများသည် နိုင်ငံသားများ၏ ဘဝ သာယာဝပြောရေးကို အာမခံချက်ပေးပြီး တိုးတက်ကောင်းမွန်စေမည့် မူဝါဒများကိုအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်နိုင်သည်။ လူမှုစီးပွားအသွင်ကူးပြောင်းရေးများကို ထိထိဝင်ဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသောမြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရအနေနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ ကာကွယ်ရေး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးတို့ကဲ့သို့သော အများပြည်သူဘုံအကျိုးစီးပွားများနှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို ပေးရန်လိုအပ်သည်မှာ ထင်ရှားသည်။ သို့သော်ထိုဝန်ဆောင်မှုများ၏ အတိအကျသဘောသဘာဝနှင့် ဦးစားပေးအစီအစဉ် အဆင့်များကိုမူ သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမရှိသေးပါ။

ထို့အပြင် ပြည်သူ့ဘုံအကျိုးစီးပွားနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းသည် လူမှုစီးပွားကဏ္ဍအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ စွာဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အလားတူပင် ဘဏ္ဍာရေးစီမံမှုပုံစံကလည်း အကောင်းအဆိုးများစွာကိုဖြစ်စေမည် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ လမ်းဖောက်လုပ်ခြင်းကြောင့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများစွာအကျိုးဖြစ်ထွန်းမည်မှန်သော်လည်း ထိုအကျိုးကျေးဇူးများကို တညီတညာတည်းကြေညာမဟုတ်သလို လမ်းဖောက်လုပ်သည့်ကုန်ကျစရိတ်ကိုလည်း အညီအမျှ ခွဲဝေကျခံနိုင်စွမ်းရှိကြသည်မဟုတ်ပါ။ အလားတူပင် အစိုးရများတွင်လည်း အရင်းအမြစ်အကန့်အသတ်နှင့်သာရှိရာ ဒေသတစ်ခုတွင် သုံးစွဲသဖြင့်ရရှိလာမည့်အကျိုးကို ကျန်ဒေသများတွင်သုံးပါက ရနိုင်မည့်အကျိုးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ချိန်ထိုးပြီးမှ ဆုံးဖြတ်သင့်သည်။ သို့မှသာ အကန့်အသတ်ဖြင့်ရှိနေသည့်အရင်းအမြစ်များကို အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုအများဆုံးဖြစ်အောင် သုံးစွဲနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာအစိုးရ၏အရေးကြီးသောအခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှာ နိုင်ငံ၏လိုအပ်ချက်များနှင့် ထိုလိုအပ်ချက်များကိုဖြည့်ဆည်းရန် အကန့်အသတ်နှင့်ရှိနေသော ဘဏ္ဍာငွေအရင်းအမြစ်များအကြား ဟန်ချက်ကိုထိန်းသိမ်းရေးပင်ဖြစ်သည်။ ထိုရောက်သော ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲရေးဆိုသည်မှာ ပြည်သူ့အရင်းအမြစ်များကို မည်သူကမည်ကဲ့သို့ စီမံခန့်ခွဲရမည်ကို သတ်မှတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့စီမံခန့်ခွဲရာတွင် အချင်းချင်းဆက်စပ်နေသော်လည်း သီးခြားစီအရေးပါသည့် နယ်ပယ်သုံးခုဖြစ်သော အသုံးစရိတ်ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်း၊ အခွန်ဘဏ္ဍာများကောက်ခံစုဆောင်းခြင်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ခွင့်အာဏာနှင့်တာဝန်တို့ကိုခွဲဝေပေးခြင်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော မူဝါဒရေးရာမေးခွန်းများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရန်လိုအပ်သည် [၁]။

အသုံးစရိတ်ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းသည် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်များကို မည်သည့်ပမာဏ၊ မည်သည့်နည်းလမ်းများဖြင့် ခွဲဝေပေးသည်ဆိုသော ကိစ္စဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ခွဲဝေရာတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေး၊ အမျိုးသားလုံခြုံရေး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံဝန်ဆောင်မှုစသည်တို့နှင့်ပတ်သက်သော အဖွဲ့အစည်း၊ ဌာနအသီးသီးကို ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပေးခြင်းပါဝင်သည်။ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်များမှာ အကန့်အသတ်နှင့်သာရှိရာအစိုးရအနေနှင့် ပြည်သူ့အသုံးစရိတ်ခွဲဝေသုံးစွဲရာတွင် အကောင်းဆုံးအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေရန် ဦးစားပေးပြီး ခွဲဝေသုံးစွဲကြရသည်။ ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ရန်အတွက် စီးပွားရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရသလို မဲဆန္ဒနယ်များ၏လိုအပ်ချက်များကိုလည်း တပြိုင်နက်တည်း ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် စီစဉ်ရသည်။

အခွန်ဘဏ္ဍာကောက်ခံစုဆောင်းခြင်းဆိုသည်မှာ အစိုးရငွေများမည်သည့်နေရာမှ မည်ကဲ့သို့စုဆောင်းရရှိသည်ဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။ အခွန်ကောက်ခံစုဆောင်းခြင်းသည် အစိုးရအသုံးစရိတ်များအတွက် အဓိကအထောက်အပံ့ဖြစ်စေသလို အခွန်ဘဏ္ဍာကောက်ခံပုံကိုယ်၌ကလည်း လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးအရ သက်ရောက်မှုအများအပြားရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်သူ့လူထုနှင့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့တိုက်ရိုက်အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်မည့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ရေးအတွက် အခွန်ဘဏ္ဍာများပေးလိုကြသော်လည်း ၎င်းတို့၏အခွန်ဘဏ္ဍာပေးနိုင်စွမ်းမှာမူ တူညီကြမည်မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ထိုရောက်သော ဘဏ္ဍာငွေကောက်ခံစုဆောင်းသည့် စနစ်တစ်ခုမှာ စုစုပေါင်း မည်မျှကောက်ခံမည်က ဆုံးဖြတ်ခြင်းသက်သက်မဟုတ်ပဲ ထိုရောက်ပြီးတရားမျှတသော နည်းလမ်းများဖြင့် ကောက်ခံ စုဆောင်းခြင်းလည်း ဖြစ်ရမည်။

အသုံးစရိတ်များကို မည်သို့ခွဲဝေသုံးစွဲပြီး အခွန်ဘဏ္ဍာများကို မည်သို့ကောက်ခံစုဆောင်းမည်နည်းဆိုသောအချက်က အရေးကြီးသလို တတိယမြောက်မူဝါဒဆိုင်ရာမေးခွန်းမှာ ထိုကိစ္စရပ်များကို မည်သူကဆုံးဖြတ်မည်၊ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုး၊ ဌာနဆိုင်ရာအသီးသီးနှင့် အစိုးရအလွှာအသီးသီးကြားတွင် အဆိုပါတာဝန်ဝတ္တရားများကိုမည်သို့ခွဲဝေဆောင်ရွက်ကြမည်ဆိုသည်ကို မေးမြန်းခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ အချို့သောအခြေအနေများတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရှိအဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်သူ့လူထုနှင့်ပိုမိုနီးကပ်သောကြောင့် ပြည်သူ့လူထုလိုအပ်ချက်များကိုဖြည့်ဆည်းရာတွင် ပိုမိုထိရောက်နိုင်သည်များလည်းရှိသည်။ အလားတူပင် အခွန်ထမ်းပြည်သူများကလည်း ၎င်းတို့နှင့် ပိုမိုနီးစပ်မှုရှိပြီး တာဝန်ခံယူမှုပိုမြင့်သည်ဟုယူဆသောအဖွဲ့အစည်းများကို အခွန်ပေးဆောင်လိုစိတ်ပိုများနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် **ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ခွင့်အာဏာနှင့်တာဝန်တို့ကို အဆင့်ဆင့်လွှဲပြောင်းပေးခြင်း**သည် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှု၏ အရေးကြီးသော တတိယမျက်နှာစာတစ်ခုကပင် ဖြစ်သည်။

အာရှပစိဖိတ်ဒေသရှိ အစိုးရအများအပြားသည် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၏ အရေးပါမှုကို ပိုမိုသဘောပေါက်နားလည်လာကြရာ မြန်မာနိုင်ငံသည်လည်းအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများသည် ကနဦးအနေနှင့် စိတ်အားတက်စရာရလဒ်များ ထွက်ပေါ်လာစေသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကြောင့် အစိုးရ၏အခွန်ဘဏ္ဍာ ကောက်ခံစုဆောင်းမှု ပိုမိုတိုးတက်လာပြီး တိုးပွားလာသောအရင်းအမြစ်များကို မြန်မာပြည်သူများအတွက် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် လူမှုဖူလုံရေးများ ပိုမိုတိုးတက်စေရေးကိုရည်ရွယ်သော မူဝါဒများအကောင်အထည်ဖော်ရန်အသုံးပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးပြီးမြောက်အောင်မြင်ရန်အတွက်မူ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအတွင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်တာဝန်ဝတ္တရားများကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ဖို့လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်များကို အထိရောက်ဆုံးပြန်လည်ခွဲဝေသုံးစွဲနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ၎င်းတို့ကို နိုင်ငံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအရ ဆုံးဖြတ်လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ပိုပေးခြင်းစသောနည်းလမ်းများဖြင့် ကနဦးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးခြေလှမ်းများကို စတင်နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုအခြေခံများအပေါ်မူတည်ပြီး ဆောင်ရွက်လက်စပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများကို အရှိန်အဟုန်မြှင့်၍ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကန့်အသတ်နှင့်ရှိသော ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်များကို ပြည်သူတို့၏လိုအပ်ချက်ပေါင်းများစွာတို့ကိုဖြည့်ဆည်းနိုင်ရေးတွင် အထိရောက်ဆုံးစီမံဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ခိုင်မာသောခြေလှမ်းများချမှတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည် [၁]။

၁.၁ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းအစီအစဉ်

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးဆိုသည်မှာ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်များ၊ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် နိုင်ငံရေးဆုံးဖြတ်ခွင့်အာဏာတို့ကို ဗဟိုအဆင့် သို့မဟုတ် အမျိုးသားအဆင့်အစိုးရများမှနေ၍ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အောက်ခြေဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်ဆင့်သို့ လွှဲပြောင်းပေးသောဖြစ်စဉ်ကိုဆိုလိုသည်(ဘောင်ကွက်-၁)။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို ဆောင်ရွက်ကြသည် အကြောင်းတရားအများအပြားရှိသော်လည်း အများဆုံးတွေ့ရသော စီးပွားရေးယုတ္တိတစ်ခုမှာ 'အောက်ခြေနှင့်နီးလေ ထိရောက်လေ' ဟူသော နိယာမဖြစ်သည်။ အများပြည်သူအကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းစေသောကိစ္စများနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများကို အောက်ခြေအဆင့်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှ ဆောင်ရွက်ပါက ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်များကို အထိရောက်ဆုံး နှင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုအများဆုံးဖြစ်အောင် သုံးစွဲနိုင်မည်ဟူသော အယူအဆဖြစ်သည် [၂]။

ဘောင်ကွက်-၁။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ မျက်နှာစာများ

အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများကို အစိုးရ သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့်အကြား ခွဲဝေပေးခြင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် ဆုံးဖြတ်ခွင့်အာဏာနှင့် တာဝန်ခံယူမှုကို (ဗဟိုမှ) အောက်ခြေအဆင့်များသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ဘဏ္ဍာရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုသည်မှာ အစိုးရအသုံးစရိတ်များနှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာကောက်ခံစုဆောင်းခွင့်တို့ကို (ဗဟိုမှ) အောက်အဆင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ရည်ညွှန်း [၃] နှင့် [၄]

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ နောက်ခံအကြောင်းရင်းအမျိုးမျိုးရှိသော်လည်း နိုင်ငံရေးအာဏာကို ခွဲဝေဖြန့်ချိခြင်း၊ ပြည်သူလူထု နှင့် နိုင်ငံရေးအင်စတီကျူးရှင်းများအကြားမှာ အကွာအဝေးကို ချဲ့ပစ်ခြင်းစသည့်နည်းများဖြင့် အစိုးရများကို ပိုမိုတာဝန်ခံယူမှုရှိပြီး ပြည်သူလူထု၏ လိုအပ်ချက်များကို ပိုမိုထိရောက်စွာ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ဟု ယေဘုယျအားဖြင့် လက်ခံယုံကြည်ထားကြသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအားဖြင့် အစိုးရအသုံးစရိတ်များခွဲဝေသုံးစွဲမှုနှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာ ကောက်ခံစုဆောင်းမှုတို့တွင် ပိုမိုထိရောက်လာနိုင်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် အယူအဆတစ်ခုအနေနှင့် နှစ်လိုဖွယ်ဖြစ်သော်လည်း လက်တွေ့အောင်မြင်မှုကို အဆုံးအဖြတ်ပေးသော အခြားအကြောင်းအရာများလည်းရှိသည်။ အဓိကအားဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၏ အရင်းအမြစ်၊ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ဆုံးဖြတ်ခွင့်အာဏာ၊ ပြည်သူလူထု၏ ပြည်သူ့ဝါဒများအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်သော အရည်အချင်းစသည်တို့ဖြစ်ကြသည်[၅]။ထိုအကြောင်းကြောင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ ရောက်ရှိနေသည့်အဆင့်နှင့် ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုနှုန်းကို တပေါင်းတစည်းတည်း ရှုမြင်သုံးသပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အလားတူပင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ အောင်မြင်မှုမှာ ရလဒ်တစ်ခုတည်းပေါ်တွင် မူတည်ခြင်းမရှိပဲ ထိုရလဒ်ဖြစ်လာအောင်ဆောင်ရွက်သည့် ဖြစ်စဉ်ပေါ်တွင်လည်း မူတည်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးကို မှန်ကန်စွာအကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုနိုင်ပါက နဂိုရှိပြီးသားမည်မျှများ၊ ပဋိပက္ခများကို ပိုမိုဆိုးရွားစေမည့်အပြင် မက်ကရိုစီးပွားရေးအဆောက်အအုံ၏ တည်ငြိမ်မှုကိုပါ ထိခိုက်စေနိုင်သည်[၂][၆]။ ထိုအချက်များကို

ထည့်သွင်းစဉ်းစားသောအနေဖြင့် အစိုးရများသည် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးနှင့်အတူ သယံဇာတနှင့် အရင်းအမြစ်များ၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာ များတွင်ပါ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာလွှဲပြောင်းပေးခြင်း (delegation)၊ ဒေသန္တရဆုံးဖြတ်ခွင့်ပိုပေးခြင်း (devolution)နှင့် ဒေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့်အဆင့်ဆင့်ချပေးခြင်း(deconcentralisation) စသည်တို့ကိုပါ ပူးတွဲဆောင်ရွက်ကြလေ့ရှိသည်။ (ဘောင်ကွက်- ၂)

ဘောင်ကွက် ၂ - လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာလွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊ ဒေသန္တရဆုံးဖြတ်ခွင့်ပိုပေးခြင်းနှင့် ဒေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့် အဆင့်ဆင့်ချပေးခြင်း

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာလွှဲပြောင်းပေးခြင်းဆိုသည်မှာ လုပ်ငန်းရပ်များကို အစိုးရယန္တရားဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အပြင်ဘက်တွင်ရှိသော တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း သို့မဟုတ် အပြည့်အဝသီးခြားလွတ်လပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများသို့ အစိုးရ၏လုပ်ငန်းရပ်များကို လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ- သီးခြားအာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုသို့လွှဲပေးခြင်း၊ အပြည့်အဝပုဂ္ဂလိကပိုင်အဖြစ် လွှဲပြောင်းပေးခြင်း စသည်တို့ကို ဆိုလိုသည်။

ဒေသန္တရဆုံးဖြတ်ခွင့်ပိုပေးခြင်းဆိုသည်မှာ ဒေသန္တရအစိုးရများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် လုပ်ငန်းများအတွက် ဗဟိုစွက်ဖက်မှု ကင်းသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အပြည့်အဝရှိပြီး ၎င်းတို့၏ဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက် ဒေသခံလူထုကို ရွေးကောက်ပွဲများမှတစ်ဆင့် တိုက်ရိုက် တာဝန်ခံရသော စနစ်ဖြစ်သည်။

ဒေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့် အဆင့်ဆင့်ချပေးခြင်းမှာမူ ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု (အဓိကအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ) ၏ လုပ်ငန်းရပ်များ နှင့် အရင်းအမြစ်များကို အဖွဲ့အစည်း၏ အောက်ခြေဌာနခွဲအဆင့်ဆင့်သို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းကိုဆိုလိုသည်။ သို့သော် တာဝန်ခံမှုမှာမူ ဗဟိုအဆင့်အဖွဲ့အစည်းကို တာဝန်ခံရသည်။

ရည်ညွှန်း [၄]

ထိုသို့ကွဲပြားသောဝိသေသများရှိစေကာမူ အရင်းအမြစ်များနှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာကောက်ခံမှုတာဝန်ဝတ္တရားများကို လူထုနှင့်ပိုမိုနီးစပ်သော အောက်ခြေအဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့်သို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အရေးအကြီးဆုံး ဝိသေသလက္ခဏာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာစီမံဆောင်ရွက်နိုင်ပါက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးသည် အစိုးရနှင့် လူထုနှစ်ရပ်စလုံးအတွက် အကျိုးစီးပွားများကို ဆောင်ကြဉ်းလာနိုင်သည်။ တာဝန်ခံမှုဘက်ပေါင်းစုံမှ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာခြင်း၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု တိုးတက်လာခြင်း၊ အလေအလွင့်များ လျော့ပါးသွားခြင်းနှင့် ရပ်ရွာလူထုကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပိုမိုဆောင်ကြဉ်းနိုင်စေမည့် အရင်းအမြစ်ခွဲဝေအသုံးချမှုပုံစံ ပိုမိုထိရောက်ကောင်းမွန်လာခြင်းစသော အကျိုးစီးပွားများကိုရရှိနိုင်သည်။

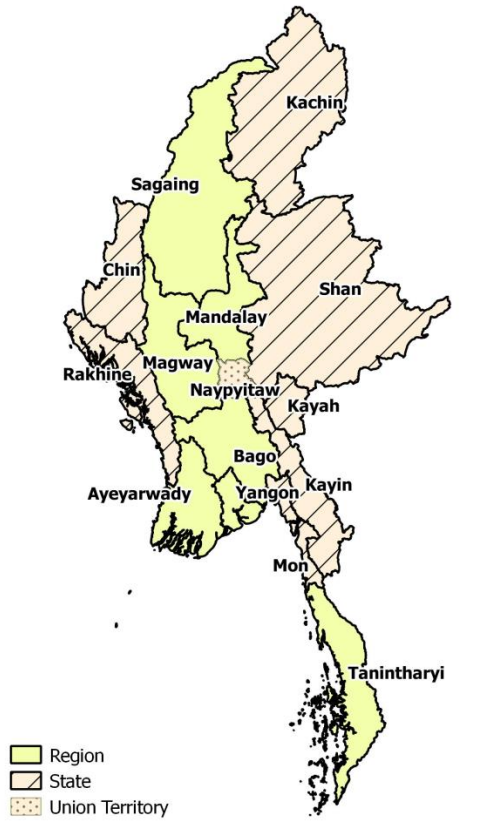
အပိုင်းနှစ် - မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ

သမိုင်းအစဉ်အလာအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအလွန်ကြီးမားသော ဖွဲ့စည်းပုံမျိုးဖြစ်သည် [၁]။ သို့ရာတွင် မကြာသေးမီကစတင်ခဲ့သော နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ကြီးမားနေသော ပြဿနာကို ပါကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားလာသည်။ အဓိကအားဖြင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်တွင် ဥပဒေပြုရေး၊ တရားစီရင်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာသုံးမျိုးစလုံးပါဝင်သော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကို စတင်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်သည် [၃]။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါပြဌာန်းချက်များအရ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်အစိုးရအဖွဲ့များဖွဲ့စည်းပုံတွင် တိုင်းဒေသကြီး ခုနစ်ခု၊ ပြည်နယ်ခုနစ်ခုနှင့် နေပြည်တော်ပြည်ထောင်စုနယ်မြေတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်များ နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသည် အဆင့်အတန်းခြင်းတူညီသည်။ ပြည်နယ်များတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအဓိကနေထိုင်ကြကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်စပ်တစ်လျှောက်တွင် တည်ရှိပြီး တိုင်းဒေသကြီးများမှာ လူများစု ဗမာလူမျိုးများနေထိုင်သော ဒေသများဖြစ်သည် [၃]။

ပုံ- ၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ

၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကို တရားဝင်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်သည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးနယ်နိမိတ်များ၊ မြန်မာ့သတင်းအချက်အလက်စီမံခန့်ခွဲမှုဌာနချုပ်၊ ဧပြီ ၂၀၁၄

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဥပဒေပြုရေးမဏ္ဍိုင်တွင် မြို့နယ်တစ်ခု၌ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဦးကျစီရှိပြီး တပ်မတော်သားကိုယ်စားလှယ်များက ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် သုံးပုံတစ်ပုံကို နေရာယူထားသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွင်း စုစုပေါင်းလူဦးရေ၏ ၀.၁ ရာခိုင်နှုန်းရှိသော 'တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ' အတွက် သီးခြားကိုယ်စားလှယ် ရွေးချယ်ခံပိုင်ခွင့်လည်းရှိသည် [၃]။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအလား-၂ ပါ ဥပဒေပြု စာရင်းတွင် ပါဝင်သော ကိစ္စရပ်များအတွက် ဥပဒေများကို ရေးဆွဲပြဌာန်းခွင့်ရှိသည် (နောက်ဆက်တွဲ-၁)။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ ၏ ပထမအကြိမ်အစည်းအဝေးများကို ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလအတွင်းက စတင်ကျင်းပခဲ့သည် [၇]။

၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးချုပ်ကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက အမည်စာရင်းတင်သွင်းပြီး သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်က အတည်ပြုခန့်အပ်သည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများရွေးချယ် အမည်စာရင်းတင်သွင်းခြင်းသည် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးချုပ်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အတွင်းတွင်ရှိပြီး နိုင်ငံတော်သမ္မတနှင့် တိုင်ပင်ရန်တော့ လိုအပ်သည်။^၂ နေ့စဉ်အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ၂ ပါပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီဖွဲ့စည်းထားသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးဌာနများက တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ကြသည် [၃] (နောက်ဆက်တွဲ- ၁)။^၃

ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုရှေ့တော်မှကြည့်ပါက ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်အခွင့်အာဏာသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ အရ ၂ ပါပြဌာန်းချက်များမှ တိုက်ရိုက်ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ အရ ၅(နောက်ဆက်တွဲ-၂) တွင်မူ ၎င်းတို့၏ အခွန်အခကောက်ခံပိုင်ခွင့်များကို သတ်မှတ်ပြဌာန်းပေးထားသည်။ ထိုအချက်များမှအပ ယေဘုယျအခြေအနေမှာ မြန်မာနိုင်ငံ သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး၏ ကနဦးအဆင့်များမှာပင်ရှိသေးသည်ဟု ဆိုရမည်။ သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင် မှုလျော့ချရေးကို အရှိန်အဟုန်တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်သွားရန် စိတ်ဆန္ဒရှိပြီး ထိုအတွက် လူထုဗဟိုပြုနှင့် ဒေသန္တရအခြေပြု ဘတ်ဂျက် ရေးဆွဲခြင်းများအပါအဝင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများစွာကို စတင်မိတ်ဆက်ပေးခဲ့သည် [၁] (ဘောင်ကွက်- ၃)။

ဘောင်ကွက်-၃။ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု မူဘောင်များတွင် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အစိုးရ၏ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် 'စီမံခန့်ခွဲရေးတာဝန်များကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဒေသန္တရဌာနများအကြား တစ်ပြေးညီဖြစ်စေရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်နေပြီး အုပ်ချုပ်မှုအဆင့်အသီးသီးရှိ ဌာနများ၏တာဝန်နှင့်ဝတ္တရားများကို ရှင်းလင်းစေရန် ဆောင်ရွက်နေသည့်အချိန်၌ ဗဟိုချုပ်ကိုင်ထားသည့်အဖွဲ့အစည်းမှ အာဏာနှင့်လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အောက်ခြေဌာနများသို့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ပေးရန် (devolution) နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်အလိုက် လျော့ချခြင်းဝေပေးရန် (deconcentration) ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်နေပါသည်။'

စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် အခြေခံမူဘောင်၊ အပိုဒ် ၁၀၅

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက 'ဒေသန္တရရမှလုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်း(ဘတ်ဂျက်) ရေးဆွဲပြုစုရေးကိစ္စများ (Local budgeting)တွင် ပြည်သူများပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရှိစေရေးကို အထူးအလေးပေးလျက်ရှိပါသည်။ သို့မဟုတ်ဒေသ၏ ဦးစားပေးအစီအစဉ်များ၊ လိုအပ်ချက်များကို ဘတ်ဂျက်တွင်ထင်ဟပ်စေမည်ဖြစ်ပြီး၊ အမျိုးသားရေးမူဝါဒလမ်းညွှန်မှုများနှင့်အညီ ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲမှုများ၌ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ပိုင်ခွင့်ကို ဒေသန္တရအဆင့်သို့ အာဏာခွဲဝေလွှဲပြောင်းပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ (ဤသို့ဘဏ္ဍာသုံးစွဲငွေများဟုဆိုရာ၌ ပုံမှန်အသုံးစရိတ်နှင့် ငွေလုံးငွေရင်း အသုံးစရိတ်များလည်း အပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။) ထို့အပြင် ဒေသဆိုင်ရာလွှတ်တော်၏ လမ်းညွှန်မှုအောက်တွင် လုပ်ငန်းကဏ္ဍများအကြား ခွဲဝေမှုကိုလည်း ကောင်းမွန်စွာ ဖြစ်ပေါ်စေမည် ဖြစ်ပါသည်။'

စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် အခြေခံမူဘောင်၊ အပိုဒ် ၁၀၆

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အထူးသဖြင့်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၊ဒေသန္တရအဆင့်များတွင် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေမှုအခြေအနေကိုသိရှိရန်လိုအပ်သည့်လေ့လာဆန်းစစ်မှုများ ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်နေသည့်အပြင် နိုင်ငံတကာမှအတွေ့အကြုံများကိုလည်း ရယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချ၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာခွဲဝေပေးရေး (decentralization) မှုဝါဒကိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် ပြုပြင်ဆောင်ရွက်သွားရန်ရှိပါသည်။ ဤလေ့လာမှုများအပေါ်အခြေပြု၍ ဘက်စုံမူဝါဒတစ်ခု ပေါ်ထွက်လာ မည်ဖြစ်ပြီး အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်ဘဏ္ဍာရေးစနစ်အရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချ၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာခွဲဝေပေးရေးလုပ်ငန်းများကို ပို၍ဘက်ညီမျှစွာ ဆောင်ရွက်သွားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင်ဒေသခံပြည်သူများအတွက် အောက်ခြေအဆင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၏ တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို ပိုမိုအားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် အခြေခံမူဘောင်၊ အပိုဒ် ၁၀၇

ရည်ညွှန်း - စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် အခြေခံမူဘောင်၊ ဇန်နဝါရီ ၁၄၊ ၂၀၁၅။

အထက်ပါအချက်များကို ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများအကြားပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှု ပိုမိုအားကောင်းစေရန်၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာအုပ်စုနှင့် ရပ်ကွက်အဆင့်များတွင် အထောက်အကူပြုကော်မတီအမျိုးမျိုးဖွဲ့စည်းရန်စသည်ဖြင့် ရည်ရွယ် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ အမိန့်ကြေညာစာများတွင်လည်း ထင်ဟပ်နေသည်ကိုတွေ့နိုင်သည်။ ထို့အပြင် တစ်နိုင်ငံလုံး

^၂ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ အပိုဒ် ၁၇ (၂) တွင် 'ပြည်ထောင်စု၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်၊ ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရစီရင်စုနှင့် ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးတို့တွင် ကာကွယ်ရေး၊ လုံခြုံရေးနှင့် နယ်စပ်အုပ်ချုပ်ရေးစသည့်တာဝန်များထမ်းဆောင်နိုင်ရန် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ကအမည်စာရင်း တင်သွင်းသည့် တပ်မတော်သားများပါဝင်သည်' ဟု ပြဌာန်းထားသည်။

^၃ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဌာနများသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများကို ကိုယ်စားပြုသည်။ ၎င်းဝန်ကြီးဌာနများသည် ပြည်နယ်၊တိုင်း၊ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်များတွင် ရုံးခန်းများ ထားရှိကြသည်။

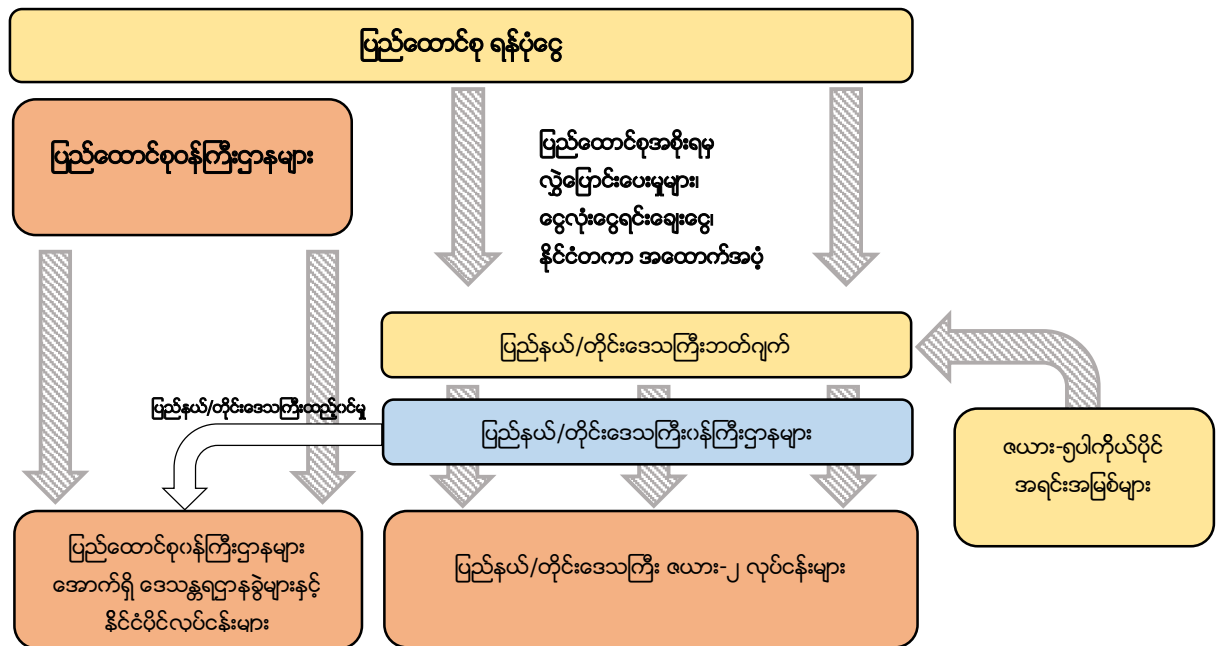
စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်တွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏အသုံးစရိတ်အချိုးအစားမှာလည်း သိသိသာသာမြင့်တက်လာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့တိုးတက်လာသော ကိန်းဂဏန်းများမှာ 'စာရွက်ပေါ်တွင် ဟန်ပြခွဲဝေခြင်း' သက်သက်ဟုတ်/မဟုတ် ယတိပြတ် ပြောဆိုနိုင်ခြင်းမရှိပေ [၄]။

ထိုသို့သော တိုးတက်မှုအရိပ်လက္ခဏာအချို့မှအပ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးဖြစ်စဉ်၏ ကနဦးအဆင့်တွင်သာရှိ နေသေးသော တိုင်းပြည်ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် အခွန်ကောက်ခံရန်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာများကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးရန်အတွက် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနကဲ့သို့သော ပြည်ထောင်စုအစိုးရလက်အောက်ရှိ အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားများကို အားထားမှီခိုနေရဆဲဖြစ်သည် [၅]။

၂.၁ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးရန်ပုံငွေစနစ်အတွက် အုပ်ချုပ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံများ

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရန်ပုံငွေစနစ်ကို အုပ်ချုပ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဖွဲ့စည်းပုံများကို ပေါင်းစပ်ပြီးနားလည် သဘောပေါက်နိုင်သည်။ ထိုစနစ်များသည် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေကြောင်းအရင်းအမြစ်များနှင့် ပြန်လည်ကျခံသုံးစွဲပုံတို့နှင့် ချိတ်ဆက်နေသည်။ ပုံ- ၂ တွင် အဆိုပါဆက်သွယ်ချက်များကို ရိုးရှင်းသောသရုပ်ဖော်ပုံဖြင့် တင်ပြထား သည်။ ပုံတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရန်ပုံငွေစီးဆင်းရာလမ်းနှစ်သွယ်ဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေမှ ခွဲတမ်းရရှိခြင်းနှင့် ကိုယ်ပိုင်အခွန်ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်များကိုဖော်ပြထားပြီး ထိုရန်ပုံငွေများကို ပြန်လည်ကျခံသုံးစွဲသည့် လမ်းကြောင်း/ဌာနများကို လည်း ဖော်ပြထားသည်။

ပုံ- ၂။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ရန်ပုံငွေစနစ်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၊ ဟာမစ်နစ်ဆင်နှင့် ဆင်ဒီဂျီလင်းန့်၊ ဇွန် ၂၀၁၄ မှ ရယူသည်။

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရန်ပုံငွေသည် အဓိကအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ လွှဲပြောင်းပေးသောရန်ပုံငွေနှင့် ကိုယ်ပိုင် အခွန်ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်များဖြစ်သော အခွန်အခများ၊ ဝန်ဆောင်ခများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှ ရငွေများအပေါ်တွင် မှီတည် သည်။ လက်ရှိတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ လွှဲပြောင်းပေးသောရန်ပုံငွေသည် ၎င်းတို့အဖို့အကြီးမားဆုံးရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်ပင်ဖြစ် သည်။ ထိုခွဲတမ်းရရှိသော ရန်ပုံငွေများကို ပြည်ထောင်စုငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်အောက်တွင် 'ထောက်ပံ့ငွေ၊ လွှဲပြောင်းငွေ' များအဖြစ် စာရင်းသွင်းထားပြီး ပုံမှန်ဘဏ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ်များအတိုင်း ပြည်ထောင်စုအဆင့်မှအတည်ပြုမှုအပေါ်တွင် မှီတည်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုရန်ပုံငွေပမာဏကို ပြည်ထောင်စုလိုအပ်ချက်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများလိုအပ်ချက်ကို ချိန်တိုင်း၍ ပြည်ထောင်စုအဆင့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းက ဆုံးဖြတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအသုံးစရိတ်များကို 'ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ' ဖြစ်ကြသော အစိုးရဌာနများ၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှ အဓိကသုံးစွဲနေကြသည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့် အောက်တွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေကြသည့် ဌာနအများစုမှာလည်း ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၏ လက်အောက်ခံဌာနများဖြစ်ကြပြီး နေပြည်တော်ရှိ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနသို့ တိုက်ရိုက်အစီရင်ခံကြသည်။ အချို့ဌာနများမှာမူ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးများ၏

လက်အောက်တွင်ရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့်လက်တွေ့အခြေအနေတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်၌ လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေကြသည် မှန်သော်လည်း ထိုဌာနများ၏ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအပေါ် တာဝန်ခံမှုများ တသမတ်တည်း တူညီခြင်းမရှိပါ။

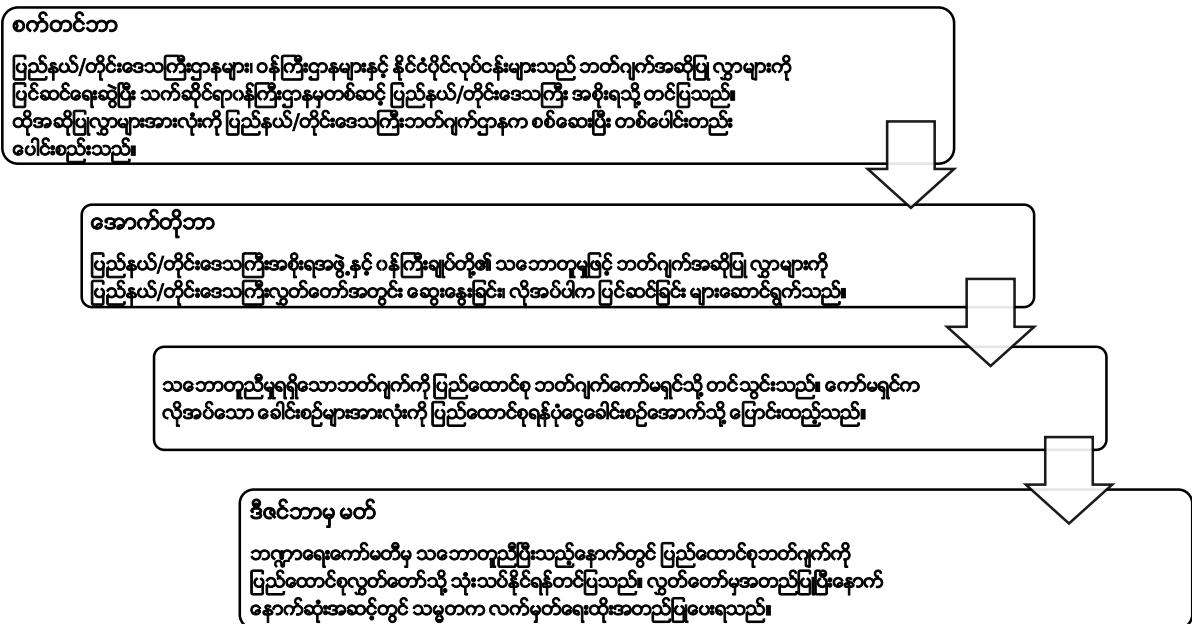
အထက်ပါပုံစံကို သုံးစွဲရာတွင် ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်ဟူ၍ခွဲခြားရာ၌ အမြဲတမ်း လွယ်ကူရိုးရှင်းမှုမရှိနိုင်သည်ကို သတိမူရမည်။ ဥပမာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ ဒေသန္တရဌာနခွဲများက ဖွဲ့စည်းပုံ ဇယား- ၂ ပါ ကဏ္ဍများနှင့် ဆင်တူသောလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်နေကြသည်များရှိသည်။ သို့ရာတွင် ထိုလုပ်ငန်းများတွင်သုံးသော ဘတ်ဂျက်များကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်အဖြစ် အလွယ်တကူမမှတ်ယူနိုင်ပေ။ ရန်ပုံငွေများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးခေါင်းစဉ်အောက်မှ သုံးစွဲသည့်အခါများ၌ပင် ယင်းသည် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏ သီးခြားလွတ်လပ်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများဟု မှတ်ယူ၍မရနိုင်ပါ။ အကြောင်းမှာ လုပ်ငန်းရပ်တစ်ခုချင်းစီအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုအနေအထားများ မတူညီကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။⁴

၂.၂ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ်သည် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ဘတ်ဂျက်အချိန်ဇယားကို ထုတ်ပြန်လေ့ရှိသော ဩဂုတ်လဝန်းကျင်တွင် စတင်လေ့ရှိသည်။ ဘတ်ဂျက်အချိန်ဇယားတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဦးစီးဌာနများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများအတွက် ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာများတင်သွင်းရမည့် ရက်စွဲများကို သတ်မှတ်ပေးထားသည်။⁵

နိုင်ငံဘာလခန့်တွင် ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်အဆိုပြုမှုများကို ဒုသမ္မတ- ၁ ဦးဆောင်သော ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်ကော်မရှင်သို့ တင်သွင်းရသည်။⁶ ကော်မရှင်က ကနဦးသုံးသပ်မှုများနှင့် လိုအပ်သည့် ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဆောင်ရွက်သည် (ဘောင်ကွက်- ၄)။ ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်၏ ထောက်ခံမှုဖြင့် ဘတ်ဂျက်ကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့တင်သွင်းသည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ယင်းကိုသုံးသပ်အတည်ပြုပြီး နောက်ဆုံးအဆင့်တွင် သမ္မတက လက်မှတ်ရေးထိုးအတည်ပြုပေးရသည် [၉]။

ပုံ- ၃။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဘတ်ဂျက်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်

မှီငြမ်းရင်းမြစ် [၃]

⁴ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ဆက်နွယ်နေသော သီးခြားအညွှန်းများကို နောက်ဆက်တွဲ ၁၀ တွင်ဖော်ပြထားပြီး ဝန်ကြီးဌာနများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို နောက်ဆက်တွဲ ၁၁ တွင် ပုံပြဇယားဖြင့် ပြသထားသည်။

⁵ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘဏ္ဍာနှစ်သည် ဧပြီ ၁ ရက်နေ့မှ မတ် ၃၁ ရက်နေ့အထိ ဖြစ်သည်။

⁶ ၂၀၀၈ အခြေခံ ဥပဒေအရ ဒုသမ္မတ သုံးဦးအမည်စာရင်းတင်သွင်းရသည်။ အောက်လွှတ်တော် (ပြည်သူ့လွှတ်တော်) မှ တစ်ဦး၊ အထက်လွှတ်တော် (အမျိုးသားလွှတ်တော်) မှ တစ်ဦး၊ တပ်မတော် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများမှ တစ်ဦး အဆိုတင်သွင်းရသည်။ ၎င်းတို့ သုံးဦးအနက်မှ မဲအများဆုံးရသူကို သမ္မတအဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပြီး ကျန်နှစ်ဦးကို ၎င်းတို့ မဲအရေအတွက်အရ ဒုတိယသမ္မတ -၁ နှင့် ၂ ဟူ၍ အသီးသီးရွေးချယ်သည်။

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးဌာနများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့၏ဘတ်ဂျက်ကို သက်ဆိုင်ရာ ဘတ်ဂျက်ဌာနများသို့ စက်တင်ဘာလတွင် တင်သွင်းလေ့ရှိသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး၏ အောက်တွင်ရှိ သော ဘတ်ဂျက်ဌာနသည် ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာများအားလုံးကို တစ်ရတည်းအဖြစ်ပေါင်းစည်းပြီး လိုအပ်ပါက ပြန်လည်ပြင်ဆင် ဖြည့်စွက်ကာ ဝန်ကြီးချုပ်ထံသို့ တင်သွင်းသည်။

ဘောင်ကွက်-၄။ ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ငန်းရပ်များ⁷

ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်ကို ၂၀၀၈ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်သည်။ ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်၏ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များအကြား ဟန်ချက်ညီစေရန်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ နောက်ဆက်တွဲရန်ပုံငွေများ ထောက်ပံ့နိုင်ရန် အကြံပြုထောက်ခံခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၃၀ တွင် ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်၏ အဓိက လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အောက်ပါအတိုင်းပြဌာန်းထားသည်။

(က) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၏ အရအသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းများနှင့်ပြည်ထောင်စုအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အရအသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းများကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက တာဝန်ပေးအပ်သော ဒုတိယသမ္မတတစ်ဦးက ဦးဆောင်စိစစ်၍ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ အပါအဝင် ပြည်ထောင်စု အဆင့်အဖွဲ့အစည်းများ၏ အရအသုံးငွေစာရင်း လျာထားချက်ကို ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သို့ တင်ပြရမည်။

(ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အရအသုံးငွေစာရင်းများကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက တာဝန်ပေးအပ်သော ကျန်ဒုတိယသမ္မတ တစ်ဦးက ဦးဆောင်စိစစ်ပြီး တိုင်းဒေသကြီးသို့မဟုတ်ပြည်နယ် အရအသုံးငွေစာရင်း လျာထားချက်ကိုဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သို့ တင်ပြရမည်။

(ဂ) ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သည် -

(၁) ပြည်ထောင်စုနယ်မြေအသုံးစရိတ်များပါရှိသော ပြည်ထောင်စု၏အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များအတွက် ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေမှ ဘဏ္ဍာငွေများကိုသင့်လျော်သလို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊ အထူးကိစ္စတစ်ရပ်အနေဖြင့် ထောက်ပံ့ခြင်း၊ ချေးငွေများခွင့်ပြုခြင်းအပါအဝင် ပြည်ထောင်စု၏ဘဏ္ဍာငွေ အရအသုံးဆိုင်ရာဥပဒေကြမ်း သို့မဟုတ် နောက်ထပ်ဘဏ္ဍာငွေ ခွဲဝေသုံးစွဲရေး ဥပဒေကြမ်းကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ထောက်ခံတင်ပြရမည်။

(၂) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်သင့်သည့်ကိစ္စများကို အကြံပြုနိုင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၃) နိုင်ငံသောဘဏ္ဍာရေးစနစ် ဖြစ်ပေါ်စေရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ဥပဒေပြဌာန်း၍ တာဝန်ပေး အပ်သည့် ကိစ္စရပ်များကိုဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဃ) ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သည် ပြည်ထောင်စု၏ အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း၊ တိုင်းဒေသကြီးသို့မဟုတ် ပြည်နယ်များအား ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေမှ ဘဏ္ဍာငွေများကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊ အထူးကိစ္စ တစ်ရပ်အနေဖြင့် ထောက်ပံ့ခြင်း၊ လိုအပ်မည့်ချေးငွေများ ထုတ်ချေးခြင်းတို့ပါဝင်သည့် ပြည်ထောင်စု၏ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဆိုင်ရာဥပဒေကြမ်းကိုပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ တင်ပြနိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတော်သမ္မတထံသို့ထောက်ခံတင်ပြရမည်။

ရင်းမြစ်။ မြန်မာနိုင်ငံ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ [၁၀]

ဝန်ကြီးချုပ်သည် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့နှင့်တိုင်ပင်ပြီးနောက် ထိုဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်တွင်ဆွေးနွေးနိုင်ရန်အတွက် တင်သွင်းလိုက်သည် (များသောအားဖြင့် အောက်တိုဘာလ)။ လွှတ်တော်မှ သဘောတူခွင့် ပြုပါက ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ ဘတ်ဂျက်ဥပဒေကြမ်းသည် ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးထံသို့ ရောက်ရှိပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် ဒုတိယသမ္မတဦးဆောင်သော ဘတ်ဂျက်ကော်မရှင်သို့ရောက်သည်။ ဘတ်ဂျက်ကော်မရှင်က စစ်ဆေးသုံးသပ်ခြင်းနှင့် လိုအပ်သလို ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်သည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများမှ ဘတ်ဂျက်များအားလုံးကို ပြည်ထောင်စုငွေစာရင်း ခေါင်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်သော ငွေလုံးငွေရင်းထောက်ပံ့ငွေများနှင့် ပံ့ပိုးကူညီမှုများခေါင်းစဉ်အောက်တွင် အားလုံးကို တစ်လုံးတည်းပေါင်းစည်းကာ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းလိုက်သည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အတည်ပြုချက်ရပြီးနောက် နောက်ဆုံးအတည်ပြုပေးသူမှာနိုင်ငံတော်သမ္မတဖြစ်သည်။

ဘဏ္ဍာရေးနှစ်၏ တစ်ဝက်ကျော်ကျော်အရောက်တွင် အစိုးရသည် ပုံမှန်ဘတ်ဂျက်ပြင်ဆင်တင်သွင်းသည့်ပုံစံအတိုင်း နောက်ဆက် တွဲဘတ်ဂျက်ကို ပြင်ဆင်သည်။ နောက်ဆက်တွဲဘတ်ဂျက်သည် အစိုးရဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှလိုအပ်သော နောက်ထပ်

⁷ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်တွင် သမ္မတ၊ ဒုသမ္မတနှစ်ဦး၊ စာရင်းစစ်ချုပ်၊ ရှေ့နေချုပ်၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး၊ နေပြည်တော်ကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်၁၄ဦးပါဝင်သည်။ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်၏ဘတ်ဂျက်ပြင်ဆင်ချက်များကိုမက်ခရိုစီးပွားရေးအရသော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးလိုအပ်ချက်အရသော်လည်းကောင်း လုပ်ဆောင်ရသည်လည်းရှိသည်။

ရန်ပုံငွေများအတွက် ပြင်ဆင်ခြင်းဖြစ်သည်။^၈ ပုံမှန်ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ်များအတိုင်းပင် နောက်ဆက်တွဲဘတ်ဂျက်ဥပဒေကြမ်းကို ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်က သုံးသပ်စစ်ဆေးပြီး လွှတ်တော်နှင့် သမ္မတမှအတည်ပြုပြီးပါက ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ပြည်နယ်/တိုင်း ဒေသကြီးအစိုးရများအတွက် နောက်ဆက်တွဲဘတ်ဂျက်ကို သတ်မှတ်ခွင့်ပေးသည်။ နောက်ဆက်တွဲဘတ်ဂျက်တွင် အသုံးစရိတ် ခန့်မှန်းချက်များကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်သော်လည်း ထိုပြင်ဆင်သည့် ကိန်းဂဏန်းများကို ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းပြုလေ့မရှိပါ။

လွှတ်တော်မှ အတည်ပြုပြီးပါက ရန်ပုံငွေများကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ သို့ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်မှတစ်ဆင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနက လွှဲပြောင်းပေးသည်။ အတည်ပြုပြီးသော ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များကို သက်ဆိုင်ရာဘတ်ဂျက်ဌာနသို့ ဦးစွာလွှဲပြောင်းပေးပြီး ဘတ်ဂျက်ဌာနမှတစ်ဆင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်ကို သုံးကာ သက်ဆိုင်ရာ ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများသို့ လွှဲပြောင်းပေးပို့သည်။^၉

၂.၃ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းတာဝန်များ

၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကို ဥပဒေပြုခွင့်၊ အခွန်ဘဏ္ဍာများကောက်ခံစုဆောင်းခွင့် နှင့် ၎င်းတို့လက်အောက်၌ရှိသော အဖွဲ့အစည်းများကိုစီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည် (ဘောင်ကွက်- ၅)။ ပြည်ထောင်စုဥပဒေများနှင့်မဆန့်ကျင် ပါက ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား- ၂ ဥပဒေပြုစာရင်း (နောက်ဆက်တွဲ- ၁) ပါကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုလုံးကိုဖြစ်စေ၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကိုဖြစ်စေ သက်ရောက်သော ဥပဒေများပြဌာန်းနိုင်သည်။

ဘောင်ကွက်-၅။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ငန်းရပ်များ

အပိုဒ် ၁၈၈။

တိုင်းဒေသကြီးသို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်သည် ဇယား-၂ တွင် ဖော်ပြထားသော တိုင်းဒေသကြီးသို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်းပါ ကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်တစ်ဝန်းလုံးအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် တစ်စိတ်တစ်ဒေသအတွက်သော်လည်းကောင်း အာဏာသက်ရောက်စေရန် ဥပဒေပြုခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၄၉။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဌာန်းချက်များနှင့်မဆန့်ကျင်လျှင် တိုင်းဒေသကြီးသို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာသည် တိုင်းဒေသကြီးသို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြုနိုင်သောကိစ္စရပ်များသို့ သက်ရောက်ပျံ့နှံ့သည်။ ထို့ပြင် ပြည်ထောင်စု ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအား ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုသည့်ကိစ္စရပ်များသို့လည်း သက်ရောက် ပျံ့နှံ့သည်။

အပိုဒ် ၂၅၄။

(က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ်ပြည်နယ်များက ဇယား-၅ ပါ အခွန်အခများကိုဥပဒေနှင့်အညီကောက်ခံ၍ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေသို့ ပေးသွင်းရမည်။

(ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များသည် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများကို ဥပဒေနှင့်အညီ သုံးစွဲခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၅၆။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရသည် -

(က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ယင်းတို့၏လက်အောက်ရှိ အစိုးရဌာနများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဖြစ်စေရန်လည်းကောင်း၊ တည်ဆဲဥပဒေပါပြဌာန်းချက်များ နှင့်အညီ ဖြစ်စေရန်လည်းကောင်း စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ လမ်းညွှန်ခြင်း၊ ကြီးကြပ်ခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်း ပြုရမည်။

(ခ) မိမိတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသော နယ်ဘက်ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများကိုလည်း ဥပဒေနှင့်အညီ ကြီးကြပ်ခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်း၊ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပေးခြင်းပြုနိုင်သည်။

ရင်းမြစ်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ

^၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အပိုဒ် ၁၀၃(င) တွင် 'ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က သက်ဆိုင်ရာဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ပြဌာန်းထားသည့် ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဆိုင်ရာဥပဒေပါ လျာထားသောရငွေများနှင့် ခွင့်ပြုထားသောသုံးငွေများအပြင် နောက်ထပ်ရငွေများလျာထားရန်နှင့် သုံးငွေများခွင့်ပြုရန် လိုအပ်သည့်အခါ ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေသုံးစွဲရေးဥပဒေကိုအထက်ပါနည်းလမ်းများအတိုင်း ပြဌာန်းဆောင်ရွက်ရမည်' ဟုပြဌာန်းထားသည်။

^၉ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး၏ ထုတ်ပြန်ထားသော ဘတ်ဂျက်များသည် ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းပေးလိုက်သည့် နောက်ဆုံးအသုံးပြုရေးကို ဖော်ညွှန်းရန် မလိုအပ်ပေ။ ပြည်ထောင်စုမှ ရရှိသော ရငွေကို မည်သည့် အဖွဲ့အစည်းမှ နောက်ဆုံးရရှိ အသုံးပြုသည်ဆိုခြင်းထက် ဘဏ္ဍာရေးဦးစီးဌာနအောက်တွင်သာ စာရင်းသွင်းထားသည်။

ဇယား- ၂တွင် ပြဌာန်းထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်နယ်ပယ်များမှာ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ တာဝန်ဝတ္တရားအချို့ကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်ပြီး ကျယ်ပြန့်သော ကဏ္ဍကြီးရှစ်ခုပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- ၁။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်စီမံကိန်းကဏ္ဍ
- ၂။ စီးပွားရေးကဏ္ဍ
- ၃။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေးကဏ္ဍ
- ၄။ စွမ်းအင်၊ လျှပ်စစ်၊ သတ္တုနှင့်သစ်တောကဏ္ဍ
- ၅။ စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ
- ၆။ ပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ
- ၇။ လူမှုရေးကဏ္ဍ
- ၈။ စီမံခန့်ခွဲရေးကဏ္ဍတို့ဖြစ်ကြသည်။

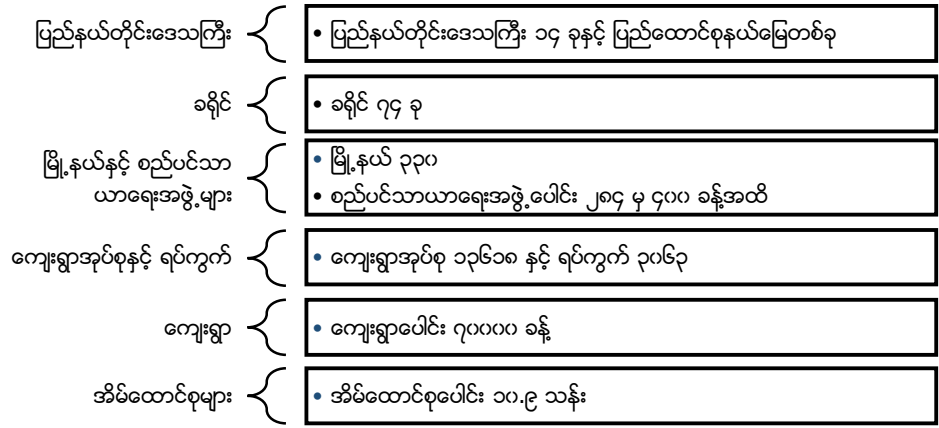
အဆိုပါကဏ္ဍကြီးတစ်ခုချင်းစီ၏ အောက်တွင် ဇယား- ၂ က သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအလိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို သတ်မှတ်ပြဌာန်းပေးထားသည်။ ဥပမာ စက်မှုလုပ်ငန်းများခေါင်းစဉ်ဖြင့် ကဏ္ဍကြီးအောက်၌ အိမ်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်းများအား ထည့်သွင်းပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ကဏ္ဍတစ်ခုချင်းစီအောက်ရှိ လုပ်ပိုင်ခွင့်နယ်ပယ်အရေအတွက်ခြင်းမတူညီပေ။ ဥပမာ စီမံခန့်ခွဲရေးကဏ္ဍအောက်၌ ကဏ္ဍခွဲသုံးခုပါဝင်သော်လည်း ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍအောက်၌ ၁၁ ခုအထိပါဝင်နေခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် ပြည်ထောင်စုလုပ်ပိုင်ခွင့်များ ထပ်နေသည်ဟု ယူဆနိုင်သော နေရာအများအပြားလည်း ရှိသည်။ ဥပမာ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးကဏ္ဍကြီးအောက်၌ အလားတူအခြေအနေများကို တွေ့နိုင်သည်။

၂.၄ ပြည်ထောင်စုအဆင့် အောက်အစိုးရအဖွဲ့ အစည်းများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများအတွင်းတွင် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားကို ခွဲဝေထမ်းဆောင်ရန်အတွက် ခရိုင်အဆင့်၊ မြို့နယ်အဆင့်၊ ကျေးရွာအုပ်စုနှင့်ရပ်ကွက်အဆင့်၊ ကျေးရွာအဆင့်စသည်ဖြင့် အဆင့်အမျိုးမျိုး ဖွဲ့စည်းထားရှိသည် (ပုံ-၄)။ အခွန်ဘဏ္ဍာများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးလက်အောက်ခံဌာနအသီးသီးနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှ ကောက်ခံကြသော်လည်း အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့် ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ဗဟိုချက်ကျသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် ဘတ်ဂျက်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းများကို ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာအုပ်စု နှင့် ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးအဆင့်ဆင့်က အဓိကတာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည်။

ပုံ- ၄။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းပုံ¹⁰

ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်တွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းတည်ရှိသည်။

ရင်းမြစ်။ မြန်မာ့သတင်းအချက်အလက်စီမံခန့်ခွဲမှုဌာန၊ စီမံခန့်ခွဲမှုယူနစ်များဆိုင်ရာ အခြေခံကိန်းဂဏန်းများနှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ် လူဦးရေ နှင့် အိမ်အကြောင်းအရာစစ်တမ်း၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအစီရင်ခံစာ [၈]

¹⁰ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးတို့၏ မြေစရိယာအနေအထား(အကျယ်အဝန်း)ကို လိုက်၍ ခရိုင်အရေအတွက် ကွာခြားသွားသည်။ ဥပမာ အရှယ်အစားပိုမိုကြီးမားသော ရှမ်းပြည်နယ်သည် မှန်ပြည်နယ်ထက် ခရိုင်အရေအတွက် ပိုများသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ခရိုင်အဆင့်အောက်ရှိ မြို့နယ်ခွဲများသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး၏ လူဦးရေထုထပ်မံကို လိုက်၍ အရေအတွက်ကွာခြားနိုင်သည်။ ဥပမာ လူဦးရေ များပြားသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများတွင် မြို့နယ်၊ ကျေးရွာအုပ်စုများ ရပ်ကွက်အရေအတွက် ပိုမိုများပြားနိုင်သည်။

၂.၅ ခရိုင်များ

ခရိုင်တစ်ခုတွင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် မြို့နယ်လေးခုခန့်ပါဝင်ပြီး ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်အောက်တွင် အကြီးဆုံးအုပ်ချုပ်ရေး ယူနစ်ဖြစ်သည်။ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနမှ ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများနှင့် ခရိုင်အတွင်းရှိ မြို့နယ်များ အချင်းချင်းပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေးကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည်။ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်များထဲတွင် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ တင်ပြ လာသောဘတ်ဂျက်များကို ခရိုင်ဘတ်ဂျက်အဖြစ် တစ်လုံးတစည်းတည်းပေါင်းစည်းပြီး ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက် ညွှန်ကြားရေးမှူး နှင့် စာရင်းစစ်ချုပ်တို့ထံသို့ တင်သွင်းသည်။ ၎င်းတို့က တဖန်မှန်ကန်ကြောင်း အတည်ပြုခြင်းနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဘတ်ဂျက်အတွင်းသို့ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ကြသည်။ [၃][၁၂]။ အခွန် ကောက်ခံခြင်းလုပ်ငန်းကို မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများက ဆောင်ရွက်သော်လည်း ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ပြည်နယ်/တိုင်း ဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်ထံ အဓိကတာဝန်ခံရသည်။¹¹

ယခုအစီရင်ခံစာရေးသားချိန်တွင် ခရိုင်အဆင့်အာဏာပိုင်များသည် ရန်ပုံငွေခွဲဝေသုံးစွဲခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး သီးခြားလုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိပဲ စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်း၊ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်းလုပ်ငန်းများအတွက်သာ တာဝန်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဦးစီးဌာန၏အထိအပြည်ထောင်စုအစိုးရသည်ခရိုင်နှင့်မြို့နယ်များသို့ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ပိုင်ခွင့်များပိုမိုလွှဲပြောင်းပေးရန်စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်များတွင် ရန်ပုံငွေများကို စီမံဆောင်ရွက်နိုင်ရန်ခွင့်ပြုသွားမည်ဟု သိရသည် [၁၃]။

၂.၆ မြို့နယ်များ

မြို့နယ်များသည် ကျေးရွာအုပ်စုများကိုစုပေါင်းထားခြင်းဖြစ်ပြီး အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနမှ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက အုပ်ချုပ်သည်။ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးကို လက်ထောက်မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးစာရေးကြီးတို့မှ လက်ထောက်များအနေနှင့် ကူညီပံ့ပိုးသည်။ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် ကျေးရွာအုပ်စုနှင့် ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများအား အုပ်ချုပ်ရေး၊ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေးနှင့် အခွန်ကောက်ခံရေးတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရန်အတွက် တာဝန်ခွဲဝေပေးပြီး စီမံကွပ်ကဲသည်။¹² တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများက မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတွင် စီမံချက်ရန်ပုံငွေများနှင့်ပတ်သက်၍ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့်အခွင့်အာဏာမရှိပဲ ထိုရန်ပုံငွေများကို တိုက်ရိုက်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသောဌာနများ (စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များစသည်) က ထိန်းချုပ်စီမံကြသည်။ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနက သုံးနှစ်တစ်ကြိမ် အစားထိုးခန့်အပ်သည်။

လက်ထောက်မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးစာရေးကြီးတို့၏အကူအညီဖြင့် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် ဘတ်ဂျက်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းကဲ့သို့သော မိမိရုံး၏ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စများကို စီမံဆောင်ရွက်သည်။ မြို့နယ်ဘတ်ဂျက်တွင် ရုံးလုပ်ငန်းကုန်ကျစရိတ်များနှင့် ခန့်မှန်းအခွန်ကောက်ခံရရှိငွေများကို ထည့်သွင်းသည်။ ထိုဘတ်ဂျက်များကို ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဆီသို့တင်ပြပြီး ၎င်းမှ ခရိုင်တစ်ခုလုံးစာပေါင်းစည်းကာ ဘတ်ဂျက်ဌာနသို့တင်ပြရသည်။¹³ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးများသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်တွင် စာရင်းတစ်ခုဖွင့်လှစ်ပြီး ရန်ပုံငွေများလက်ခံခြင်း၊ ကောက်ခံရရှိသောအခွန်ငွေများကို အပ်နှံထားခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရသည်။

မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများအနေနှင့် သက်ဆိုင်ရာရုံးအတွက်ချပေးထားသော ရန်ပုံငွေအပြင်ဘက်တွင် သုံးစွဲ၍မရသော်လည်း သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကျရောက်ခြင်းကဲ့သို့သော အထူးအခြေအနေများတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအာဏာပိုင်များထံမှ အရေးပေါ်ကာလရန်ပုံငွေများကို တောင်းခံခွင့်ရှိသည်။ အကယ်၍ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရထံမှ အကူအညီအချိန်မီမရရှိနိုင်ပါက လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာနကဲ့သို့သော သက်ဆိုင်ရာဌာနများနှင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများမှ အကူအညီများ တိုက်ရိုက်တောင်းခံပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

ကောက်ခံရရှိသောအခွန်အခများကို မည်သည့်ဌာနသို့အပ်နှံသည်ဆိုသောအချက်မှာ မြို့နယ်တစ်ခုနှင့်တခု မတူညီကြောင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများမှ သိရသည်။ အချို့ကအထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနသို့အပ်နှံပြီး အချို့က ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံသို့ တိုက်ရိုက်အပ်နှံသည်။ မည်သို့အပ်နှံသည်ဖြစ်စေ ထိုအခွန်ကောက်ခံရရှိငွေများသည် နောက်ဆုံးတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးသို့ရောက်ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ထိုသို့ကွဲပြားကြောင်းကိုမူ မသိရချေ။ အခွန်ဘဏ္ဍာကောက်ခံရရှိမှုအခြေအနေကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ခရိုင်အဆင့်အာဏာပိုင်နှစ်မျိုးလုံးထံသို့ အစီရင်ခံရသည်။ အခွန်ပေးဆောင်

¹¹အင်တာဗျူးမြေကြားချက်
¹²ဤအပိုင်းတွင် ပါဝင်သောကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဟူသော အသုံးအနှုန်းအား ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများအတိုင်းဟုပင် မှတ်ယူနိုင်သည်။
¹³အင်တာဗျူးမြေကြားချက်

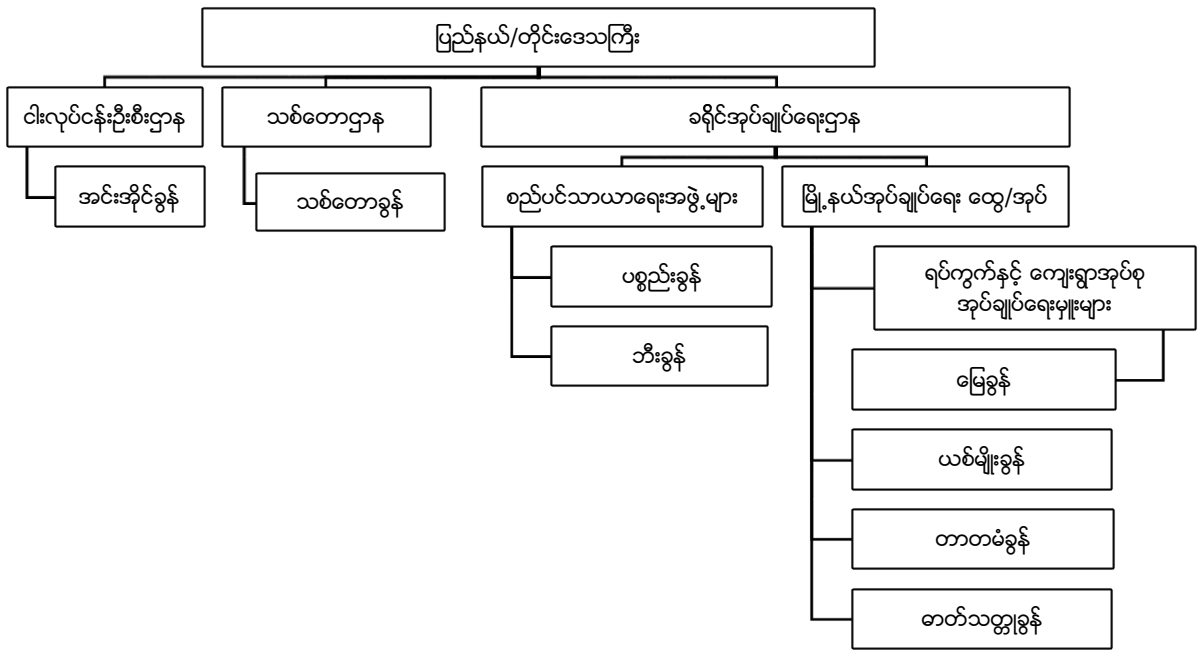

သူများက ၎င်းတို့ပေးဆောင်ရမည့် ယစ်မျိုးခွန်၊ လုပ်ငန်းလိုင်စင် အခွန်အခများကို မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်သို့ပေးသွင်းရပြီး ပေးသွင်းပြီးကြောင်း အသိအမှတ်ပြုစာကို ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများက ထုတ်ပေးသည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၏အဆိုအရ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများပေါ်ပေါက်လာပြီးနောက်ပိုင်း တွင် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများအား ၎င်းတို့၏ဒေသအတွက်မည်သည့်တို့ကိုလိုအပ်သည်ကို တင်ပြခွင့်ရလာပြီး မိမိတို့ သဘောထားများကို ဆွေးနွေးဖော်ထုတ်ခွင့်ပိုမိုရရှိလာကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ယခင်ကမူ ၎င်းတို့၏အကြံဉာဏ်များကို ရယူခြင်းမရှိပဲ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ပုံ-၅။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး၏ အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏အခွန်အများစုကို မြို့နယ်အဆင့်တွင်ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။

၂.၇ ကျေးရွာအုပ်စုများနှင့် ရပ်ကွက်များ

များသောအားဖြင့် ကျေးရွာငါးရွာခန့်ကိုပေါင်းစည်းပြီးကျေးရွာအုပ်စုအဖြစ်ဖွဲ့စည်းကာ ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးက တာဝန်ယူစီမံအုပ်ချုပ်သည်။ ရပ်ကွက်နှင့် ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများမှာ မြို့ပြဒေသအတွက်ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၏ တရားဝင်ဝန်ထမ်းများမဟုတ်သော်လည်း ရုံးနှင့် တစ်ကိုယ်ရေအသုံးစရိတ်များအတွက် ရန်ပုံငွေအနည်းငယ်ထောက်ပံ့မှုကို ရရှိကြသည်။ ၎င်းတို့သည် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံသို့ လစဉ်ပုံမှန်အစီရင်ခံစာပြီး အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားနှင့် ပြည်သူ့လူထုအကြားတွင် အနီးစပ်ဆုံးနေရာ၌ ရှိနေကြသူများဖြစ်သည် [၃]။

ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရား၏အနိမ့်ဆုံးအဆင့်တွင်ရှိကြသူများဖြစ်သော်လည်း ၎င်းတို့ကို ရပ်မိရပ်ဖအဖွဲ့က အကြံဉာဏ်ပေးခြင်းနှင့် ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်သည်။ရပ်မိရပ်ဖများသည် ရပ်ရွာအတွင်း ဩဇာညောင်းသူများဖြစ်ပြီး ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် လိုအပ်ပါက မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးကိုပါ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စများအတွက် အကြံဉာဏ်များပေးကြရသည် [၁၄]။

ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် ၎င်းတို့၏ ကျေးရွာအုပ်စုများအတွင်း အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ကြသည်။ များသောအားဖြင့် အငြင်းအခုံများကိုဖြေရှင်းပေးခြင်း၊ မြေယာခွန်နှင့် ယစ်မျိုးခွန်များ ကောက်ခံခြင်းစသည်တို့မှာ အဓိကလုပ်ငန်းရပ်များဖြစ်သည် [၁၄]။ ၂၀၁၂ခုနှစ်မှစ၍ ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို လျှို့ဝှက်မဲပေးစနစ်ဖြင့် ရွေးချယ်ရန်ညွှန်ကြားချက် ထုတ်ပြန်ထားသော်လည်း လက်တွေ့လိုက်နာကျင့်သုံးမှုအခြေအနေကိုမူ သိရှိရခြင်းမရှိပါ [၁၅]။

ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများတွင် ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းများ အထူးသဖြင့် ဘတ်ဂျက်ကိစ္စရပ်များ၌ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးမည့် အုပ်ချုပ်ရေးရုံးနှင့် ကျေးရွာအုပ်စုစာရေးကြီးတို့ရှိကြသည်။ သို့သော် ယင်းတို့၏အသုံးစရိတ်နှင့် ရန်ပုံငွေဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်တာဝန်မှာ မဆိုစလောက်သာရှိသည်။ များသောအားဖြင့် ရုံးလုပ်ငန်းစရိတ်အတွက်သာ ရန်ပုံငွေများရရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် အိမ်ထောင်စုများ ၊ ရပ်မိရပ်ဖများနှင့် နီးကပ်သောဆက်ဆံရေးရှိသဖြင့် အစိုးရ၏အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားအတွင်းအရေးပါသူများဟုဆိုနိုင်သည်။ အထူး သဖြင့် ကျယ်ပြန့်သော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ဆက်စပ်စဉ်းစားပါက ၎င်းတို့၏အခန်းကဏ္ဍမှာ ပိုမိုအရေးပါ သည်ကို သိနိုင်သည်။

ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများတွင် ၎င်းတို့၏အဓိကလုပ်ငန်းများမှလွဲ၍ ကျန်နေရာများတွင် အသုံးစရိတ်သုံးစွဲခွင့်မရှိကြသော် လည်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများက ရပ်ရွာအတွင်းဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာအထူးလိုအပ်ချက်များ၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံများ အရေးပေါ်ပြင်ဆင်ရန်ရှိခြင်း၊ ကျေးရွာပွဲလမ်းသဘင်များနှင့် အားကစားပွဲများစသည်တို့အတွက် မကြာခင်ဆို သလို 'ခေါင်းစဉ်မရှိသော အခွန်များ' ကိုကောက်ခံလေ့ရှိသည်ဟုဆိုသည်။ ထိုရငွေနှင့် ကုန်ကျစရိတ်များကို ဘတ်ဂျက်တွင် အတိ အလင်းဖော်ပြခြင်းမရှိပေ။

၂.၈ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ (မြို့နယ်စုပယ်ရုံးများ)

ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့နယ်ပေါင်း ၃၃၀ စလုံးတွင် အနည်းဆုံး စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့ (မြို့နယ်စုပယ်ရုံး) တစ်ဖွဲ့ရှိသည်။ စုစုပေါင်းစည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့မည်မျှရှိသည်ကို အတိအကျမသိရသော်လည်း ၂၈၄ နှင့် ၄၀၀ ကြားရှိနိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းရ သည်။¹⁴ မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များသည် မြို့နယ်စုပယ်ခံရသော မြို့နယ်များဖြစ်သော အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း၊ လမ်းမီးများ ထွန်းညှိခြင်း၊ ရေပေးဝေခြင်းစသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်ကြသော်လည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံမှ ရန်ပုံငွေရရှိခြင်းမရှိချေ။ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များမှ ကောက်ခံသော ဝန်ဆောင်ခနှင့် အခွန်များတွင် ပစ္စည်းခွန်၊ ဘီးခွန်နှင့် အခြားဝန်ဆောင်ခအမျိုးမျိုး၊ လိုင်စင်ကြေးများ စသည်တို့ပါဝင်သည်။

ဘောင်ကွက်-၆။ ရန်ကုန်မြို့တော်ရှိ မြို့နယ်စုပယ်အခွန်အခများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ

အများပြည်သူလမ်း၊တံတား၊ရေနှုတ်မြောင်း၊ပန်းခြံ၊ ဈေးနှင့် ကစားကွင်းများ ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့အတွက် ကောက်ခံသော အခွန်မှာ အထွေထွေခွန်ဖြစ်သည်။
လမ်း၊ တံတား၊ ဈေး၊ ပန်းခြံ၊ ကစားကွင်းနှင့် စည်ပင်သာယာပိုင်အဆောက်အအုံများတွင် မီးထွန်းညှိခြင်းအတွက် ကောက်ခံသော အခွန်ကို လျှပ်စစ်မီးခွန်ဟုခေါ်သည်။
ရေခွန်မှာစည်ပင်သာယာပိုင်ရေကန်၊ရေတွန်းစက်များနှင့်လမ်းဘေးဘုံဘိုင်ခေါင်းများမှရေကိုသုံးစွဲသောအဆောက်အအုံများနှင့် မြေယာများကို ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။
ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ၏အင်ဂျင်နီယာဌာနကမြေအောက်မိလ္လာစနစ်များရှိသောရန်ကုန်မြို့လည်ခေါင်တွင် မိလ္လာခွန်ကို ၈.၅% နှုန်းထားဖြင့်ကောက်ခံသည်။

ရင်းမြစ်။ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီဝက်ဘ်ဆိုက် www.ycdc.gov.mm

စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့သည် ကောက်ခံရရှိသော အခွန်၊ အခများအားလုံးကို မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်တွင် အပ်နှံရပြီး သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရထံသို့ အစီရင်ခံရသည်။ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကုန်တွင် စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်ထက်ပိုလျှံနေသော ရန်ပုံငွေ များအားလုံးကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်ဌာနသို့ ပြန်လည်ပေးသွင်းရပြီး နောက်ဆုံးတွင် ပြည်ထောင်စုရန် ပုံငွေထဲသို့ ရောက်သည်။ လိုငွေပြသော စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များမှာ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရထံမှ ဘဏ္ဍာရေးအကူအညီကို ချေးငွေပုံစံဖြင့် ရယူနိုင်သည်။¹⁵ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များသည် ပိုလျှံရန်ပုံငွေများကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင် ခြင်းမရှိသည့်အပြင် လိုငွေပြသောအခါတွင်လည်း အတိုးနှုန်းမြင့်မြင့်ဖြင့်ချေးယူရသောကြောင့် ၎င်းတို့အနေနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဘတ်ဂျက်နှစ် တစ်နှစ်အတွက် ပိုငွေ၊ လိုငွေမရှိသော ဘဏ္ဍာရေးမျှခြေကိုထိန်းသိမ်းထားရန် တွန်းအားပေးသလိုဖြစ်နေသည် [၈]။

'မြို့နယ်စုပယ်ရုံး'၊ 'စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့' နှင့် 'စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ' တို့ကို အတူတူထား၍ ပြောဆိုသုံး နှုန်းနေကြသော်လည်း စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များသည် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတို့၏ မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများနှင့်

¹⁴ ဤခန့်မှန်းချက်၏ အနိမ့်ဆုံးအရေအတွက်သည် နေပြည်တော်၊ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့ အပြင်ဘက်ရှိ မြို့နယ်များကို အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။
¹⁵ အင်တာဗျူးဖြေသူတစ်ဦးမှ မှတ်ချက်ပြုသည်မှာ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ၎င်းတို့၏ စီမံကိန်းခွင့်ပြုငွေနှင့် ညီမျှသော ရန်ပုံငွေ ရှာခွင့်ရှိသည်ဟုဆိုသည်။

အတိအကျတူညီခြင်းမရှိကြောင်းကိုမူ သတိပြုရပါမည်။ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတို့၏ မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများသည် လည်း စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များဆောင်ရွက်နေသော လုပ်ငန်းများနှင့် အလားသဏ္ဍာန်တူလုပ်ငန်းများကိုအဓိကဆောင်ရွက် နေကြခြင်းဖြစ်သော်လည်း ၎င်းတို့တွင် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပိုများပြီး အခွန်အခများ၊ ဝန်ဆောင်ခများကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ကောက်ခံနိုင်ကာ ရန်ပုံငွေများပြန်လည်သုံးစွဲရာတွင်လည်း ကျယ်ပြန့်သောလုပ်ပိုင်ခွင့်များရှိကြသည် [၁၆]။

အပိုင်း ၃ - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ဘဏ္ဍာရေးအရလုပ်ငန်းတာဝန်များ

အဓိကသုတေသနမေးခွန်း။ ။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက သတ်မှတ် ပြဌာန်းပေးထားသော အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်နှင့် အသုံးစရိတ်ကျခံသုံးစွဲရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများမှာ အဘယ်နည်း။

အဓိကအချက်များ

- ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအတွက် အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့် ကျခံသုံးစွဲမှုပိုင်ဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်ပတ်သက်ပြီး လမ်းညွှန်ချက်များကို ပြဌာန်းပေးထားသည်။ သို့ရာတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအပါအဝင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှု အခန်းကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်ပြီး မသေချာမရေရာမှုများ များစွာရှိနေသေးသည်။
- အဓိကအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား- ၂ ဥပဒေပြုစာရင်းပါကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများတွင် အခွန်ဘဏ္ဍာများကို ကျခံသုံးစွဲရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများရှိနေသည်။
- ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်နယ်ပယ်များကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား- ၅ တွင် ပြဌာန်းထားသော်လည်း အခွန်နှုန်းထားများကိုမူ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များက ဥပဒေ ပြဌာန်းနိုင်သော နယ်ပယ်များအတွက်သာ သတ်မှတ်နိုင်သည်။

၃.၁ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား- ၅ ပါကိစ္စရပ်များအတွက် အခွန်အခများကို ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထိုကောက်ခံရရှိငွေများကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးရန်ပုံငွေများအတွင်းထည့်သွင်းရသည်။ ၎င်းတို့တွင် ယစ်မျိုးခွန်၊ မြို့ဝင်ကြေး၊ မှတ်ပုံတင်ကြေးများ၊ တရားရုံးများမှ စီရင်ချလိုက်သော ဒဏ်ငွေများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များမှ ထည့်ဝင်သော ရန်ပုံငွေများပါဝင်သည် (နောက်ဆက်တွဲ- ၂)။¹⁶

ဇယား ၅ တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအတွက် အခွန်ကောက်ခံမှုဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်များ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ပေးထားသော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ အခွန်ကောက်ခံခွင့်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လုံလောက်သော အသေးစိတ်အချက်အလက်များကိုဖော်ပြထားခြင်းမရှိချေ။ ဥပမာ မြို့ဝင်ကြေးကောက်ခံမှုကဲ့သို့ အချို့သောအခွန်ကောက်ခံမှုများတွင် ကောက်ခံရမည့် ကိစ္စရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာသိမြင်နိုင်သော်လည်း 'မြေယာနှင့်ပတ်သက်သော အခွန်များ' နှင့် 'ယစ်မျိုးခွန်' စသည်တို့မှာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပေးရန် လိုအပ်နေသေးသည်။¹⁷

အလားတူပင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရဘတ်ဂျက်များတွင် ဖော်ပြသောအသုံးစရိတ်များနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေထဲတွင် ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။ ၂၀၁၃- ၁၄ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရဘတ်ဂျက်ထဲတွင် ရန်ပုံငွေအမျိုးအစား ကိုးမျိုးဖြစ်သော ယစ်မျိုးခွန်၊ မြေခွန်၊ ရေခွန်၊ တာဝန်ခွန်၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းခွန်၊ ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်သည့်အခွန်၊ အင်းနှင့် ချောင်းခွန်၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့ရန်ပုံငွေများ၊ အိမ်ခွန်နှင့် ဘီးခွန်ဟူသည့် အခွန်အမျိုးအစား ကိုးမျိုးကိုသာဖော်ပြထားသည်။ ထိုအခွန်အမျိုးအစားများ၏ သဘောသဘာဝနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- ယစ်မျိုးခွန် (ဇယား- ၅၊ ပုဒ်မ ၂) တွင် အဖျော်ယမကာများ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ပုလင်းသွင်းထုပ်ပိုးခြင်း၊ ဖြန့်ချိခြင်း နှင့် လက်လီရောင်းချခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ များသောအားဖြင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်သည် အဖျော်ယမကာများထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ပုလင်းသွင်းထုပ်ပိုးခြင်းနှင့် ပြန်လည်ဖြန့်ဖြူးခြင်းတို့အတွက် နှစ်စဉ်ပုံမှန်ကောက်ခံခြင်းဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းအရွယ်အစားနှင့် သဘောသဘာဝကိုလိုက်၍ ကျပ် ၅၀၀၀ မှ ကျပ် ၄၅၀၀၀၀ အထိရှိနိုင်သည်။ လက်လီလုပ်ငန်းလိုင်စင်များကိုမူ ဈေးပြိုင်စနစ်ဖြင့် ချပေးလေ့ရှိသည် [၁၇]။ သောက်သုံးသော အဖျော်ယမကာများ၏ မူလထုတ်လုပ်သည့် နေရာ၊ အဖျော်ယမကာများကို သက်ဆိုင်ရာဆိုင်နေရာတွင်ပင် သောက်သုံးခြင်းရှိ/မရှိနှင့် လုပ်ငန်း/ဆိုင်အနေအထားပေါ်မူတည်ပြီးယစ်မျိုးခွန်များလည်း ကွဲပြားလေ့ရှိသည် (ဇယား-၃တွင်ပါရှိသောလုပ်ငန်းရပ်များ) [၁၈]။¹⁸ ယစ်မျိုးလိုင်စင်

¹⁶ ယခုအစီရင်ခံစာရေးသားချိန်တွင် ဇယား- ၂ နှင့် ဇယား- ၅ တို့အတွက် ပြင်ဆင်ချက်များကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင်ဆွေးနွေးသုံးသပ်နိုင်ရန် တင်သွင်းထားပြီးဖြစ်သည်။ ထိုအဆိုပြုထားသော ပြင်ဆင်ချက်အသစ်များတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအတွက် အခွန်ကောက်ခံမှုဆိုင်ရာနယ်ပယ်အသစ်များနှင့် ဥပဒေပြုခွင့်တာဝန်အသစ်များကို တိုးချဲ့သတ်မှတ်ပေးရန်အချက်များပါဝင်နိုင်သည်။

¹⁷ ဤနေရာတွင် အရေးကြီးသိမှတ်ထားရန်မှာ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို လက်တွေ့ကျကျ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရာတွင် မြန်မာအရေးအသားနှင့် အင်္ဂလိပ်အရေးအသားကြား ကွာဟချက်ရှိနိုင်သည်။

¹⁸ လက်ရှိအချိန်တွင် ပြည်ထောင်စု အစိုးရသည် ယစ်မျိုးခွန်အဖြစ် အရက်သေစာထုတ်ကုန်တန်ဖိုး၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ကောက်ခံသည်။

အသစ်များ ချပေးခြင်းကိုမူ ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ဆုံးဖြတ်သည်။ လိုင်စင်သက်တမ်းတိုးခြင်းကိုမူ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးကဆုံးဖြတ်ပြီး မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်သို့ ပေးသွင်းရသည်။

- မြေယာခွန် (ဇယား-၅၊ပုဒ်မ၁)သည်စိုက်ပျိုးမြေများနှင့် မြို့ပြဒေသရှိမြေယာအချို့ကို ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။¹⁹ မြေယာခွန်နှုန်းထားများသည် မြေယာအမျိုးအစားများပေါ်အခြေခံပြီး ကွဲပြားသလို မြေယာအသုံးချပုံနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးမြေယာဥပဒေပါ အခွန်နှုန်းထားများအပေါ်မူတည်၍လည်း ကွဲပြားနိုင်သည်။ များသောအားဖြင့် တစ်ဧကလျှင် ၀.၂၅ ကျပ်မှ ၂၅ ကျပ်အထိ ကောက်ခံလေ့ရှိသည်။^{၂၀} ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးက ကောက်ခံရရှိသော မြေခွန်၏ ၁၀% ကို ရရှိပြီး ကျန်ရှိသည်များကို မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးသို့ ပေးသွင်းရသည် [၃]။
- ရေခွန်၊ တာတမံခွန် (ဇယား- ၅၊ အပိုဒ်- ၃) ဆိုသည်မှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများမှ စီမံခန့်ခွဲသော ဆည်နှင့် ရေလှောင်တံခံများမှ ရေကိုသုံးစွဲသဖြင့် ပေးရသောအခွန်ဖြစ်သည်။ ရေခွန်/တာမံခွန်ကို ဆည်ရေသွင်းစိုက်ပျိုးသော စိုက်မြေဧကပေါ်အခြေခံ၍ ပေးဆောင်ရပြီး အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနက ကောက်ခံသည်။²⁰
- သစ်တောထွက်ပစ္စည်းခွန် (ဇယား- ၅၊ အပိုဒ်- ၁၂) သည် တားမြစ်ကန့်သတ်ထားသော ကျွန်းသစ်နှင့် သစ်မာများမှလွဲ၍ ကျန်သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအားလုံးကို ကောက်ခံသောအခွန်ဖြစ်သည်။ ထင်း၊ မီးသွေး၊ ကြိမ်၊ ဝါး၊ ငှက်သိုက်၊ ရှားစေး၊ သနပ်ခါး၊ ထင်းရှူးဆီ၊ သစ်မွှေး၊ ပျားထွက်ပစ္စည်းများ စသည်တို့အပေါ် ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းကို သစ်တောဦးစီးဌာနက ကောက်ခံသည်။
- ဓာတ်သတ္တုခွန်(ဇယား- ၅၊ အပိုဒ်-၇)သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ ပိုင်ဆိုင်သောနယ်မြေအတွင်း ဓာတ်သတ္တုပစ္စည်းများ ထုတ်ယူခြင်းအပေါ် ကောက်ယူခြင်းဖြစ်ပြီး ကျောက်တွင်းလုပ်ငန်းများ၊ သံထုတ်ယူခြင်း၊ အုတ်လုပ်ငန်း စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတစ်ဦးက ထုတ်လုပ်သော အုပ်အချပ်ရေ၊ သဲနှင့် ကျောက်ကျင်းပမာဏတို့အပေါ်မူတည်၍အခွန်ကောက်ယူကြောင်းရှင်းပြသည်။ ထိုအခွန်များကို မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများက ကောက်ခံကြသည်။
- အင်းအိုင်ခွန် (ဇယား- ၅၊ အပိုဒ်- ၅) မှာ ရေချိုချောင်းများမှ ငါးဖမ်းခြင်းကဲ့သို့သော အများပြည်သူပိုင်အရင်းအမြစ်များကိုအသုံးပြုသည့်အတွက် ကောက်ခံသည့် အခွန်ငွေဖြစ်သည်။ ထိုအခွန်များကို ရေပြင်အကျယ်အဝန်းနှင့် လုပ်ငန်းပမာဏအကြီးအသေးပေါ်မူတည်၍ ကောက်ခံသည်။ ရေချိုငါးလုပ်ငန်းအတွက် လေလံကြေးများကို များသောအားဖြင့် တင်ဒါပြိုင်ဆိုင်စေပြီးဆုံးဖြတ်လေ့ရှိသည်။ ထို့အပြင် ငါးဖမ်းလှေအမျိုးအစားနှင့် ငါးဖမ်းနည်းလမ်းပေါ် အခြေခံ၍လည်း ကောက်ယူလေ့ရှိသည်။

ထိုအခွန်ကို မွေးမြူရေး၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့်ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး ဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ ကောက်ယူပြီး ကောက်ယူသည့်နေရာအမျိုးအစားကိုလိုက်၍ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ထံသို့အပ်နှံရသည်။²¹ များသောအားဖြင့်ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်း သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ထားသော ကမ်းနီးပင်လယ်အတွင်း ရှိ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းစသည်တို့မှ အခွန်ဘဏ္ဍာများကို ကောက်ယူခွင့် ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ကျန်မြန်မာ့ရေပိုင်နက်အတွင်းမှ ပင်လယ်ငါးဖမ်းသင်္ဘောအားလုံးထံမှ အခွန်ကောက်ခံသည်။

- ပစ္စည်းခွန် (ဇယား- ၅ တွင်သီးခြားပြဌာန်းထားခြင်းမရှိ) သည် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များမှ ကောက်ခံသော နေအိမ်ပိုင်ဆိုင်မှုခွန်၊ ရေခွန်၊ လမ်းမီးနှင့် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း လုပ်ငန်းများအတွက် အခွန်စသည်တို့ကို ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အခွန်နှုန်းထားများ သတ်မှတ်ခြင်းသည် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ဖြစ်ပြီး ရန်ကုန်မြို့တော်တွင်မူ အခွန်နှုန်းထားများကို နေအိမ်အဆောက်အအုံနှင့် လုပ်ငန်းအမျိုးအစားပေါ်မူတည်၍ ခွဲခြားသတ်မှတ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီမှ သတ်မှတ်ထားသော ပစ္စည်းခွန်နှုန်းထားများကို နောက်ဆက်တွဲ-၄ တွင် ကြည့်ရှုနိုင်သည်။

၂၀၀၈ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများက ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသောပစ္စည်းခွန်များ (ဥပမာအပိုဒ် ၁၇ နှင့်၁) ကိုဖော်ပြထားသော်လည်း၊ ယင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော တစ်ခုတည်းသောပြဌာန်းချက်ကိုမူ ဇယား- ၂၊ အပိုဒ် ၁ (c) တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ ကောက်ခံမည့်အခွန်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဥပဒေပြဌာန်းခွင့်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

¹⁹ အင်တာဗျူးမြေကြားချက်
²⁰ အင်တာဗျူးမြေကြားချက်
²¹ ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများဖြင့် လူတွေ့မေးမြန်းမှုမှ သတိပြုရမည့်အချက်မှာ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ တာဝန်ပေးအပ်ပါက ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် အင်းအိုင်ခွန်ကို ကောက်ခံပေးရသည် သို့သော် များသောအားဖြင့် တစ်နိုင်တစ်ပိုင် တံငါသည်များပေးဆောင်ရသော လှေနှင့်ပိုင်ခွန် အခများသာဖြစ်သည်။

- ဘီးခွန် (ဇယား-၅၊ အပိုဒ်-၆) သည်မော်တော်ယာဉ်များနှင့် ကုန်းတွင်းရေကြောင်းသွားလာရေးယာဉ်များ အပါအဝင် ယာဉ်အမျိုးမျိုးကို စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့ (သို့မဟုတ် ၎င်းတို့က လုပ်ပိုင်ခွင့်လွှဲအပ်ထားသောအဖွဲ့) များက သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအတွင်း ဥပဒေနှင့်အညီကောက်ခံသော အခွန်ဖြစ်သည်။ ဘီးခွန်ကို မော်တော်ယာဉ် မှတ်ပုံတင်သောဒေသတွင် ကောက်ခံသလို မြို့ဝင်ကြေးအဖြစ်လည်း ကောက်ခံသည်။ ထို့ကြောင့် ဘီးခွန်မှာ နှစ်ထပ်ကွမ်းကောက်ခံသော အခွန်ဖြစ်ပြီး ယာဉ်မှတ်ပုံတင်သော ဒေသတွင်တစ်ကြိမ်၊ မှတ်ပုံတင်ထားသော ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးများမှ အထွက်ယာဉ်ဖြတ်သန်းခ ကောက်ခံခန်းများတွင် တစ်ကြိမ်ပေးဆောင်ရသည်။^{၂၆} အခွန်နှုန်းထား သည် လမ်းအမျိုးအစားနှင့် ယာဉ်အမျိုးအစား/တန်ချိန်ပေါ်တွင် မူတည်သည်။^{၂၇}

ထိုအခွန်အမျိုးမျိုးတို့အပြင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်များ၌ ဇယား-၅ တွင် အတိအလင်းဖော်ပြထားသော အောက်ပါ ကိစ္စရပ်များအတွက်လည်း အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

- ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှ ရရှိသော ရငွေများ (ဇယား- ၅၊ အပိုဒ်- ၈)
- ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေမှ ရရှိသည့်ဘဏ္ဍာငွေများ၊ ဥပမာ- ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ပြည်ထောင်စု မှ ထောက်ပံ့ငွေ/လွှဲပြောင်းပေးငွေများ (ဇယား- ၅၊ အပိုဒ်- ၁၆)
- တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော် သို့မဟုတ် ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်အပါအဝင် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ တရားရုံးများက ချမှတ်သည့် ဒဏ်ငွေများ၊ (ဇယား- ၅၊ အပိုဒ်- ၉) ဥပမာ ရုံးတော်ကို မထေမဲ့မြင်ပြုမှု၊ ခိုးမှု၊ လောင်းကစားမှု၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားမှု စသည်တို့အတွက် ပေးဆောင်ရသော ဒဏ်ငွေများ
- တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ စည်ပင်သာယာရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၏ ထည့်ဝင်ငွေများ (ဇယား- ၅၊ အပိုဒ်-၁၇) ဥပမာ အများပြည်သူလမ်း၊ တံတား၊ ပန်းခြံ၊ အားကစားကွင်း၊ ဈေး၊ ရေဆိုးစွန့်ပစ်ခြင်းစသော ဝန်ဆောင်မှု များအတွက် ကောက်ခံသော ရန်ပုံငွေများ [၂၀]။ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ဟိုတယ်၊ မိုတယ်၊ ဈေး၊ ဈေးဆိုင်နှင့် ဆိပ်ခံတံတားများစသည်တို့မှ လိုင်စင်ကြေးအများအပြားကောက်ခံရရှိလေ့ရှိသည်။

ထိုအချက်များကိုမူတည်၍ ဇယား-၅ တွင်ပြဌာန်းထားသော အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်အမျိုးအစားများထဲမှ ၁၂ မျိုးသာလျှင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဘတ်ဂျက်ထဲတွင် ထင်ထင်ရှားရှားပါဝင်နေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက သတ်မှတ်ပြဌာန်းပေးထားသော အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့် နယ်ပယ်များအားလုံးကို ကောက်ခံမှုမရှိဟု ထင်မြင်ယူဆနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် အများပြည်သူလေ့လာသိရှိနိုင်ရန် ထုတ်ပြန်ပေးသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ဘတ်ဂျက်အချက်အလက်များတွင် အပြည့်အစုံဖော်ပြထားနိုင်ခြင်း မရှိသေးသောကြောင့် ထိုသို့ယတိပြတ် ကောက်ချက်ချနိုင်ခြင်းတော့ မရှိပါ။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအား ဇယား- ၅ ပါကိစ္စရပ်များအတွက် အခွန်ကောက်ခံခွင့်များ အပ်နှင်းထားသော်လည်း အခွန်နှုန်းထားများ သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ရာတွင်မူ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဥပဒေပြုစာရင်း ဇယား - ၂ တွင် ပါဝင်သော အကြောင်းအရာများ အတွက်သာ သတ်မှတ်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။

၃.၂ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အခွန်ကောက်ခံမှုဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ နေ့စဉ်အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို ၎င်းတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ (အခန်း ၅၊ အပိုဒ် ၂၄၉- ၂၅၃) အခန်းတွင် ပြဌာန်းထားသည့်အတိုင်းသာ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ဒေသကြီးလွှတ်တော်များသို့ တင်သွင်းဆုံးဖြတ်နိုင်သော ဥပဒေများကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား- ၂ ဖြင့် (သို့မဟုတ် အခြားပြည်ထောင်စုဥပဒေများက သီးခြားပြဌာန်းပေးထားသည့်အတိုင်းဟု) ကန့်သတ်ပြဌာန်းပေးထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ် နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အောက်ဖော်ပြပါ အခွန်ကောက်ခံခွင့်များသည်လည်း ဇယား-၂ ပါ၎င်းတို့၏ ဥပဒေပြဌာန်းခွင့်များ အတိုင်း ဖြစ်သည်ဟု ယေဘုယျဆိုနိုင်သည်။^{၂၈}

- ၁။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်စီမံကိန်းကဏ္ဍ - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးရန်ပုံငွေများထဲမှနေ၍ နိုင်ငံတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပြုလုပ်ခြင်း၊ ဒေသတွင်းစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အသေးစားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ ချေးငွေများထုတ်ချေးခြင်း

^{၂၆} ဘီးခွန်များကို စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၊ ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေး မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီလက်အောက်ရှိ ဖြတ်သန်းသွားလာမှုအကောက်အခွန်ဌာန (တိုးတက်မှုများ)များမှ တဆင့်ကောက်ခံသော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့မှမော်တော်ယာဉ်လိုင်စင်ကြေးများကိုမည်သည့် အတိုင်းအတာပမာဏ အထိကောက်ခံသည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမသိရပေ။
^{၂၇} မြွင်းချက်အချို့မှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း- ၅၊ အပိုဒ်- ၂၅၀ တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် 'နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များ' တွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရကို ကူညီဆောင်ရွက်ရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။

- ၂။ စီးပွားရေးကဏ္ဍ- ပြည်ထောင်စု ဥပဒေများနှင့်အညီဆောင်ရွက်သော စီးပွားရေး၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် သမဝါယမ လုပ်ငန်းများ
- ၃။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေးကဏ္ဍ- အပင်နှင့်သီးနှံဖျက်ပိုးမွှားရောဂါ ကာကွယ်ရေး၊ ဓာတ်မြေဩဇာသုံးစွဲခြင်းနှင့် ထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးခြင်း၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းနှင့် ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်းစသည်တို့ အကျိုးဝင်သည်။
- ၄။ စွမ်းအင်၊ လျှပ်စစ်၊ သတ္တုနှင့်သစ်တောကဏ္ဍ- အလတ်စားနှင့် အသေးစား လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေး၊ ဆားနှင့်ဆားထွက်ပစ္စည်း၊ ကျောက်မျက်ရတနာ ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ သွေးခြင်း၊ ကျေးရွာထင်းစိုက်ခင်းနှင့် အပန်းဖြေဌာန များစသည်တို့ ပါဝင်သည်။
- ၅။ စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ - အိမ်တွင်းစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်က ဆောင်ရွက်ရန်သတ်မှတ်ထားသည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများမှအပ အခြားစက်မှုလုပ်ငန်းများ ပါဝင်သည်။
- ၆။ ပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့်ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ - တိုင်းဒေသကြီးသို့မဟုတ် ပြည်နယ်ကစီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် ဆိပ်ကမ်းများ၊ သင်္ဘောဆိပ်များ၊ ဆိပ်ခံများ၊ လမ်းများ၊ တံတားများနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ယာဉ်များ အားလုံးအကျိုးဝင်သည်။
- ၇။ လူမှုရေးကဏ္ဍ - တိုင်းရင်းဆေး၊ လူမှုဝန်ထမ်းလုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး၊ ကုန်တင်ကုန်ချလုပ်ငန်း၊ ပြတိုက်နှင့်စာကြည့်တိုက်များ၊ ဇာတ်ရုံ၊ ရုပ်ရှင်ရုံနှင့် ဓာတ်ပုံ၊ ပန်းချီ၊ ပန်းပု စသည့်ပြပွဲများအကျိုး ဝင်သည်။
- ၈။ စီမံခန့်ခွဲရေးကဏ္ဍ- မြို့ပြ၊ အိုးအိမ်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် အခြားစည်ပင်သာယာရေးကိစ္စရပ်များပါဝင်သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အတိအကျပြဌာန်းထားခြင်း မရှိသော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဥပဒေပြုရေးတာဝန်များ မှာ ကျယ်ဝန်းပြီး၊ အစိုးရဘတ်ဂျက်တွင် ပုံမှန်ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည့် ဌာနဆိုင်ရာများနှင့်နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အခန်း ကဏ္ဍကအဓိကျနေသည် (နောက်ဆက်တွဲ ၅ နှင့် ၆)။ စီမံအုပ်ချုပ်ရသော ဌာနအမျိုးအစားကိုလိုက်ပြီး မည်သည့်အသုံးစရိတ်များကို တိုက်ရိုက်စီမံခန့်ခွဲကြမည်ကို ဆုံးဖြတ်ကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် အစိုးရအရာရှိတစ်ဦးကဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ ဘတ်ဂျက်အတွင်းရှိ ခေါင်းစဉ်အများအပြားမှာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများလက်အောက်ခံဌာနခွဲ များ၏အသုံးစရိတ်များ ဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့်ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ခံဌာနများသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေနှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံမှ မည်သည့်တို့ကိုမျှော်လင့်နေမည်ကို အလွတ်တမ်းနားလည်မှုများဖြင့် ဆောင်ရွက် နေကြသည်ဟု မှန်းဆရသည်။

၃.၃ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများနှင့်ပတ်သက်ပြီး မှတ်သားရန်

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဘတ်ဂျက်များသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရဘတ်ဂျက်နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံခြင်းတူညီသည်။ ရငွေနှင့်အသုံး စရိတ်များကို သက်ဆိုင်ရာဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းသို့မဟုတ် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းခေါင်းစဉ်အလိုက် သို့မဟုတ် ရငွေအရင်းအမြစ်အလိုက် (ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၊ ဘီးခွန်စသဖြင့်) ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်များဖြင့် စာရင်းသွင်းသည်။ ထိုသို့စာရင်းသွင်းသည့်ပုံစံမှာ အဆင့်တစ်ခု တွင် လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်သာဖြစ်ပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးဖြစ်စဉ်၏ ကနဦးအဆင့်တွင်သာရှိသေးကြောင်း ညွှန်းဆိုနေသော အချက် လည်းဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ဘတ်ဂျက်ခေါင်းစဉ်အတော်များများမှာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၏ ဒေသဆိုင်ရာဌာနခွဲများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏အသုံးစရိတ်အနေနှင့်ဖော်ပြနေသေးသော ဘတ်ဂျက်က သက်သေဖြစ်သည် (နောက်ဆက်တွဲ- ၆)။

အများပြည်သူသိရှိရန်ထုတ်ပြန်ပေးသော ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာကိန်းဂဏန်းများသည်လည်း ရသုံးမှန်းချေကိန်းဂဏန်းများသာဖြစ်ပြီး အမှန်တကယ်ရငွေနှင့် ကုန်ကျငွေများ မဟုတ်ချေ။ ယခုအစီရင်ခံစာတွင် အသုံးပြုထားသော ကိန်းဂဏန်းများမှာ ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများဘတ်ဂျက်ဥပဒေမှ စီမံကိန်းရေးဆွဲထားသော အသုံးစရိတ်များနှင့် ခန့်မှန်းခြေအခွန်ရငွေတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အမှန်တကယ်ကောက်ခံရရှိသော အခွန်ရငွေနှင့် အမှန်တကယ်သုံးစွဲသောကုန်ကျစရိတ်တို့မှာ ရသုံးမှန်း ချေစာရင်းတွင် ဖော်ပြထားသော ကိန်းဂဏန်းများနှင့် ကွဲပြားနေနိုင်သည်။²⁴

²⁴ ဤစာတမ်းရေးသားစဉ်တွင် ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဖြည့်စွက်ဘတ်ဂျက်(နောက်ဆက်တွဲရန်ပုံငွေ)အတွက် တရားဝင် ထုတ်ပြန်ထားချက် မရှိသေးပါ။ လွန်ခဲ့သော နှစ်များအတွင်းက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်သည် ဘဏ္ဍာနှစ်နောက်ဆုံးလေးလပတ်အနီးကာလတွင် ဖြည့်စွက်ရန်ပုံငွေများကို ခွင့်ပြုပေးသော်လည်း ၎င်းတို့ကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးအတွက် ထုတ်ပြန်အသိပေးရန် မလိုအပ်ပေ။

ထိုကွာဟချက်များ၏ အတိုင်းအတာကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ နောက်ဆက်တွဲ ဘတ်ဂျက်မှတစ်ဆင့်တောင်းခံသော နောက်ထပ်သုံးစွဲငွေ ကိန်းဂဏန်းများမှတစ်ဆင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းခန့်မှန်းသိနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ယခုစာတမ်းရေးသားချိန်အထိ ၂၀၁၃-၁၄ခုနှစ် နောက်ဆက်တွဲဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများကို တရားဝင်ထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိသေးပါ။ ထို့ကြောင့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းနှင့် အမှန်တကယ်သုံးစွဲငွေအကြား ကွာဟချက်ကို မသိရှိရသေးသော်လည်း ယခင်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ နောက်ဆက်တွဲဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများအရ ဘဏ္ဍာနှစ်တစ်နှစ်အတွင်း အမှန်တကယ် သုံးစွဲငွေသည် နှစ်စတွင် ခန့်မှန်းထားသည့် ဘတ်ဂျက်ပါကိန်းဂဏန်းများထက် ၉% မှ ၂၀% အထိပိုများနိုင်ကြောင်း သိရသည်။²⁵

ထို့အပြင် ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင်ရငွေအရင်းအမြစ်များကို ဘတ်ဂျက်ထုတ်ပြန် ကြေညာရာတွင် ထည့်သွင်းလေ့မရှိသော 'အခြားငွေစာရင်း' ခေါင်းစဉ်ဖြင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများလည်း ရှိသေးသည်။ ၂၀၁၁- ၁၂ ဘဏ္ဍာနှစ် တွင် 'အခြားငွေစာရင်း' ခေါင်းစဉ်အောက်၌ ဘတ်ဂျက်တွင်ဖော်ပြထားသော စုစုပေါင်းရငွေ၏ ၄၄% နှင့် အသုံးစရိတ်၏ ၂၈% ခန့် ပါဝင်နေသည် [၁၀]။ ထိုသို့သောငွေစာရင်းများ၏ ပမာဏနှင့် သဘောသဘာဝကို အများသိအောင် ထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိသောကြောင့် နောက်ဆက်တွဲ ဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများကို သိရှိရသည့်တိုင်အောင် အစိုးရ၏ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ဆောင်ရွက်ချက်များ အပြည့်အစုံ ကို သိရှိနိုင်ခြင်းမရှိပေ။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာစာရင်းဇယားများသည် နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ အစိုးရဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စာရင်းအင်းများ မူဘောင်ကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ကိုက်ညီစေရန်အတွက် မရွေ့ပြောင်းနိုင်သော အရင်းအမြစ်များနှင့် ရွေ့ပြောင်းနိုင်သော အရင်းအမြစ်များအပါအဝင် အစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာပိုင်ဆိုင်မှုအားလုံးကို အပြည့်အစုံဖော်ပြရန်လိုအပ်ပြီး၊ လုပ်ဆောင်ချက်များအားလုံးကိုလည်း ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်နှင့် အမျိုးအစားများအားလုံး အပြည့်အစုံဖော်ပြရန်လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ အစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ဆောင်ချက်အားလုံး၊ ဘဏ္ဍာရေးအရ ဟန်ချက်ညီရေးရည်ဖွံ့ဖြိုးနိုင်မှုနှင့် ငွေကြေးလည်ပတ်စီးဆင်းမှုချော မွေ့ခြင်း စသည့်အချက်များကို စမ်းစစ်သုံးသပ်နိုင်မည်ဖြစ်သည် [၂၁]။ ထိုသို့သော နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများကို လိုက်နာကျင့်သုံး နိုင်ရေးအတွက် အချိန်ယူပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်သည်ကို အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွက် လက်ရှိထုတ်ပြန်ကြေညာသော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များသည် အစိုးရဌာနတစ်ခုချင်းစီမှ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာကိန်းဂဏန်းများကို ပေါင်းစုဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပြီး အသေးစိတ်ပိုကျသော ဘဏ္ဍာရေးအချက်အလက်များလည်း အဆင့်သင့်ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ ထိုသို့အသေးစိတ်အချက်အ လက်များကို တတ်နိုင်သလောက် ထုတ်ပြန်ပေးခြင်းဖြင့် လတ်တလောကာလတွင် မူဝါဒရေးဆွဲသူများ၊ အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ပိုမိုရှင်းလင်းသော မြင်ကွင်းကိုဖော်ပြပေးနိုင်ပေလိမ့်မည်။

အကျဉ်းချုပ်နှင့် မှတ်သားရန် အချက်များ

သမိုင်းအစဉ်အလာအရ မြန်မာအစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကြီးမားပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှု နည်းပါးသည်။ ဒေသန္တရအခွန်ကောက်ခံမှုနှင့် အသုံးစရိတ်များကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်မှ အစိုးရအရာရှိများက အဓိကဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ပေးကြ သည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍများ၌ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို တိုးမြှင့်ပေးသွားရန်ရည်ရွယ်သည့် ပြဌာန်းချက်များပါဝင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်များသည် အခွန်ကောက်ခံမှုအကြောင်းအရာများစွာတို့နှင့် ပတ်သက်ပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်တာဝန်များရှိလာသလို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များကလည်း သက်ဆိုင်ရာဥပဒေပြုစာရင်းပါ အကြောင်းအရာများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဥပဒေပြုခွင့် ရှိလာသည်။ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင်များတွင်လည်း ရန်ပုံငွေကျခံသုံးစွဲခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်များရှိလာကြသည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် အစိုးရအသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်များအတွက် လမ်းညွှန်ချက်အချို့ပါဝင်သော်လည်း ၎င်းတို့၏အခန်းကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်ပြီး မသေချာမရေရာမှုများကို တွေ့နေရသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများတွင် လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများမှာ ယခင်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များအတိုင်း ဆက်လုပ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် နားလည်မှုဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းများ ဖြစ်နေသေးကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

ဇယား- ၂ တွင်ဖော်ပြထားသော ဥပဒေပြုစာရင်းတွင် မပါဝင်သည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများတွင် အခွန် နှုန်းထားများ သတ်မှတ်ပြဌာန်းခွင့်ရှိ မရှိ မသိရပေ။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ၏ ဇယား- ၅ တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် အခွန်

²⁵ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဖြည့်စွက် အသုံးစရိတ်များသည် မူလဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်ထက် ၁၇ရာခိုင်နှုန်း ပိုမိုများပြားခဲ့သည်။ ထို့အတူ ၂၀၁၁- ၂၀၁၂၊ ၂၀၁၂-၂၀၁၃၊ ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ပြည်ထောင်စု အသုံးစရိတ်များသည်လည်း မူရင်းဘတ်ဂျက်ထက် ၁၉ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၉ ရာခိုင်နှုန်း အသီးအသီး ပိုမို သုံးစွဲခဲ့သည်။

ကောက်ခံနိုင်သည့်ကဏ္ဍများကို ဖော်ပြထားသော်လည်း အခွန်နှုန်းထားများသတ်မှတ်ရေးနှင့် စုစုပေါင်းကောက်ခံရရှိနိုင်ည့် အခွန် ပမာဏသတ်မှတ်ရေးတွင်မူ ဇယား- ၂ ပါ ဥပဒေပြုနိုင်သည့် ကဏ္ဍများတွင်သာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိနေသည့် သဘောဖြစ်သည်။

ခြုံငုံ၍ဆိုရသော် ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအတွက် အခွန်ကောက်ခံရမည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် တာဝန်များကို သတ်မှတ်ပေးရာတွင် ပိုမိုရှင်းလင်းတိကျပြီး အသုံးစရိတ်များ သုံးစွဲပိုင်ခွင့်တွင်မူ ရှင်းလင်းပြည့်စုံစွာဖော်ပြထားနိုင်မှု မရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ အသုံးစရိတ်သုံးစွဲပိုင်ခွင့်မှာ သဘောသဘာဝအရ ပိုမိုရှုပ်ထွေးပြီး ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် ထပ်နေခြင်း၊ ရောယှက်နေခြင်းများကို တွေ့ရသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲချိန်၌ ဇယား- ၅ ရှိအခွန်ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များမှာ တည်ရှိနေပြီးဖြစ်သော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲမှုဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်သည့် အမြင်သဘောထားများမှာမူ ကောင်းစွာရင့်သန်ခြင်းမရှိသေးသော အချက်ကိုလည်း တစ်နည်းတစ်ဖုံ ထင်ဟပ်လျက်ရှိလေသည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဘတ်ဂျက်များကို အများသိအောင် ထုတ်ပြန်ကြေညာရာတွင် ဖွင့်လင်းမြင်သာမှုများ တိုးတက်လာသည်မှန်သော်လည်း ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်ရန် အများအပြားရှိနေသေးသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လုပ်ဆောင်မှုများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးစီမံမှုတို့ကို လူထုနားလည်မှု မြင့်တက်စေရန်အတွက်ဆိုလျှင် ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်များကို အသေးစိတ်ခွဲခြားပြထားပြီး ရှင်းလင်းချက်များပါဝင်သော ဘဏ္ဍာရေးအချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ပေးနိုင်ရန်လိုသလို ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေစီမံရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် နိုင်ငံတကာလက်ခံသော စံချိန်စံညွှန်းများကို လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ရန်လည်း လိုအပ်သည်။

အပိုင်း ၄ - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးရငွေများ

အဓိကသုတေသနမေးခွန်း။ ။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသည် မည်သို့သော အခွန်ဘဏ္ဍာများကို ကောက်ခံရရှိကြသနည်း။

အဓိကအချက်များ

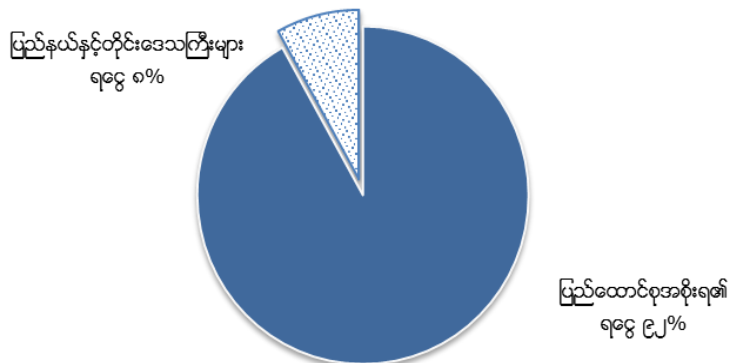
- ၂၀၁၃- ၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ စုစုပေါင်းရငွေမှာ ကျပ် ၁၃.၂ ထရီလီယံခန့်ရှိပြီး ဂျီဒီပီ၏ ၂၄% နှင့် ညီမျှသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေမှာ ၁.၂ ထရီလီယံခန့်ရှိပြီး ဂျီဒီပီ၏ ၂% နှင့် ညီမျှသည်။
- ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ကျခံသုံးစွဲငွေများ၏ ၇၄% မှာ ငွေစာရင်းဌာနများနှင့် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်အောက်တွင်ရှိပြီး အခွန်မှ ရရှိငွေမှာ စုစုပေါင်းရငွေ၏ ၂% သာရှိသည်။
- ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများရငွေတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ပံ့ပိုးငွေက အဓိကအကျဆုံးဖြစ်ပြီး ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ၄၈% ခန့်ရှိသည်။

၄.၁ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ရငွေများကို ရှုံ့ငုံသုံးသပ်ခြင်း

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကို စတင်တည်ထောင်ချိန်မှစပြီး ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ၎င်းတို့၏အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမို တိုးတက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အခွန်ကောက်ခံခွင့်များ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းနှင့် ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရေးထောက်ပံ့မှုများ ပိုမို တိုးမြှင့်ပေးခြင်းသည် ထိုရည်ရွယ်ချက်အတွက်ပင်ဖြစ်သည်။

ပုံ- ၆။ ပြည်နယ်၊တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်ထောင်စုရငွေများ²⁶

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသည် နိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းအစိုးရအသုံးစရိတ်တွင် ရာခိုင်နှုန်းအနည်းငယ်ကိုသာ ကိုယ်စားပြုသည်။

ထို့အပြင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုအခန်းကဏ္ဍမှာလည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့်ယှဉ်လျှင် များစွာ သေးငယ်သည်။ ၂၀၁၃-၁၄ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ စုစုပေါင်းရငွေမှာ ကျပ်၁၃.၂ထရီလီယံ (ဂျီဒီပီ၏၂၄%)နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေ ၁.၂ထရီလီယံ (ဂျီဒီပီ၏၂%) ကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်သည်။²⁷

၄.၂ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လုပ်ငန်းကဏ္ဍအလိုက်ရငွေများ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များအတွင်းရှိ ခေါင်းစဉ်တစ်ခုချင်းစီကို အကြောင်းအရာကြီး သုံးခုအောက်တွင် အသီးသီးထည့် သွင်းထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ တရားရုံးချုပ်၊ ရှေ့နေချုပ်နှင့် စာရင်းစစ်ချုပ် (အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍ)၊ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ (ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် စည်ပင်ရုံးများ)၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများတို့ဖြစ်ကြသည်။ ထိုကဏ္ဍကြီးသုံးခုအနက် စုစုပေါင်း ရငွေ၏ ၇၃% ကို ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် စည်ပင်ရုံးများခေါင်းစဉ်အောက်၌ စာရင်းသွင်းရပြီး နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများက ၂၄% နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍက ၃% အသီးသီးရှိကြသည်။ သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍကြီးတစ်ခုစီအောက်ရှိ ခေါင်းစဉ်အသေးစိတ်များကို နောက်ဆက်တွဲ - ၅ တွင်ဖော်ပြထားသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍများ၊ တာဝန်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်များကို နောက်ဆက်တွဲ- ၆ ၌ဖော်ပြထားသည်။

²⁶ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အားလုံး၏ ရငွေများ၌ မြန်မာအစိုးရ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအဝဝတွင် နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများ၏ အချက်အချာကျမှု၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများနှင့် အစိုးရဌာနများကြား ဘတ်ဂျက်သုံးစွဲမှု မပြတ်သားမှု၊ ဝေဝါးမှုများ ပါဝင်သည်ကို သိနားလည်ထားရပေမည်။

²⁷အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့မှ ထုတ်ပြန်သော ၂၀၁၄ ပြဌာန်းချက်၄ အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၁၃-၂၀၁၄ စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုး (ဂျီဒီပီ)မှာ ကျပ်သန်းပေါင်း ၅၄၇၅၆ ဖြစ်သည်။

အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍခေါင်းစဉ်အောက်ရှိ ရငွေအများစုမှာပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များနှင့်သက်ဆိုင်ပြီး ပမာဏအနည်းငယ်သာလျှင် ငွေစာရင်းရုံး၊ တရားရုံးများနှင့် ဥပဒေရုံးများနှင့်သက်ဆိုင်သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအရ ထိုကဏ္ဍအောက်တွင် ဝင်ရောက်လာသော ရငွေများသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ငွေလုံးငွေရင်းထောက်ပံ့ငွေအဖြစ် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ချထားပေးသော ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချရေးရန်ပုံငွေများမှ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်သည်ဟု သိရသည်။ ယခင်နှစ်များနှင့် မတူပဲ ၂၀၁၃- ၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်မှစ၍ ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချရေးရန်ပုံငွေကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုအား ကျပ်သန်းတစ်ထောင်စီ အညီအမျှခွဲဝေချထားပေးခြင်းဖြစ်ပြီး အထူးကြိုတင်ပေးငွေအဖြစ်ရရှိကြသည် [၃]။

ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချရေးရန်ပုံငွေ၏ ပထမအသုတ်ကို ၂၀၁၂- ၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် စတင်ချထားပေးပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုလျှင် ကျပ်သန်းတစ်ထောင်စီနှင့် ဝေးလံခေါင်ဖျားပြီး အခြေခံအဆောက်အအုံများ အားအနည်းဆုံးဖြစ်သော ချင်းပြည်နယ်အတွက် သန်းသုံးထောင် အသီးသီးချထားပေးခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က အဆိုပါရန်ပုံငွေများကို အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနက မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းပြီး စီမံခန့်ခွဲခဲ့သော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ထိန်းချုပ်စီမံမှုအောက်တွင်ရှိနေစေသည် [၃]။ ၂၀၁၄-၁၅ တွင်မူ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအားလုံး အညီအမျှရရှိကြခြင်းမရှိတော့ပေ [၄]။

၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်အတွက် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ ဘတ်ဂျက်တွင်ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်း မရှိသော်လည်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအရ မြို့နယ်အဆင့်တွင်အရေးပါသော ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်တစ်ခုမှာ မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေ ဖြစ်သည်။ ယင်းမှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များက မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီအတွက် တစ်နှစ်လျှင်ကျပ်သန်းတစ်ရာ ထောက်ပံ့ပေးသော အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။ ထိုရန်ပုံငွေမှာ ၂၀၁၃ နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက်တွင် စတင်အကောင်အထည်ဖော်သော ရန်ပုံငွေအမျိုးအစားအသစ် ဖြစ်သည်။

မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေမှာ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ လမ်းညွှန်ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များ ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပြီး ရေရရှိရေး၊ ကျေးလက်လမ်းတံတားများ၊ စာသင်ကျောင်း၊ ဆေးပေးခန်းစသည်တို့ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် အခြားမြို့နယ်လိုအပ်ချက်များအတွက် အသုံးပြုသည် [၄]။ ယင်းရန်ပုံငွေကို ၂၀၁၃-၁၄ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် စတင်မိတ်ဆက်ပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ ဘတ်ဂျက်တွင်မဖော်ပြပဲ ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်အောက်တွင် စာရင်းသွင်းဖော်ပြသည်။

၂၀၁၃-၁၄ စာရင်းများအရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ စုစုပေါင်းရငွေ၏ ၂၄% ကိုရရှိပြီး အများစု ဖြစ်သော ၉၉.၇% မှာ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းဌာနမှ ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ကျန် ၀.၃% ကို မြန်မာ့ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းနှင့် မြန်မာ့ဆားနှင့် ရေထွက်ပစ္စည်းလုပ်ငန်းတို့မှ ရရှိကြသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ စုစုပေါင်းရငွေများကို အောက်ပါဇယားတွင် အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြထား သည်။

ဇယား-၁။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ၂၀၁၃- ၁၄ ဘဏ္ဍာငွေကို ကဏ္ဍအလိုက်ခွဲခြားထားခြင်း (ကျပ်သန်း)

	အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍ (တရားရုံးချုပ်၊ ရှေ့နေချုပ်နှင့် စာရင်းစစ်ချုပ်)	အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများနှင့် စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များ (ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် စည်ပင်ရုံးများ) ²⁸	နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ	စုစုပေါင်း
ဧရာဝတီ	၁၅၇၄	၆၃၆၆၁	၃၄၅၁၉	၉၉၉၃၄
ပဲခူး	၃၀၅၆	၄၄၈၇၄	၁၉၀၇၆	၆၇၀၀၆
ချင်း	၂၀၆၆	၃၃၈၀၂	၁၄၁၀၂	၄၉၅၇၀
ကချင်	၂၄၁၄	၃၅၈၇၀	၁၇၁၆၀	၅၅၄၄၄
ကယား	၁၂၁၄	၁၄၆၉၂	၈၃၁၇	၂၄၂၂၃
ကရင်	၁၄၉၉	၁၉၀၇၅	၉၄၅၄	၃၃၀၂၈
မကွေး	၁၉၅၄	၁၁၄၁၂၄	၂၅၀၃၅	၁၄၁၁၁၃
မန္တလေး	၃၃၅၃	၈၅၄၈၀	၁၀၉၈၉	၉၉၈၂၂
မွန်	၂၄၀၁	၂၀၀၄၂	၉၃၃၁	၃၃၇၇၄
ရခိုင်	၁၁၁၀	၅၂၀၉၇	၂၅၆၈၄	၇၈၈၉၁
စစ်ကိုင်း	၂၃၃၇	၆၄၃၃၀	၂၉၇၇၀	၉၆၄၃၇
ရှမ်း	၂၈၄၅	၁၀၅၃၅၈	၆၄၀၀၂	၁၃၂၂၀၅
တနင်္သာရီ	၂၀၄၅	၃၁၀၀၄	၁၃၅၇၂	၄၆၆၂၁
ရန်ကင်း	၁၄၉၂	၁၆၄၄၈၀	၂၇၁၁	၁၆၆၆၈၃
စုစုပေါင်း	၂၉၅၄၀	၈၄၈၈၉၉	၂၈၃၇၂၂	၁၁၆၂၁၅၁

²⁸ ဤခေါင်းစဉ်အောက်တွင် အခွန်ကောက်ခံရရှိငွေများကိုသို့ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အခြားရငွေများလည်း ပါဝင်သည်။

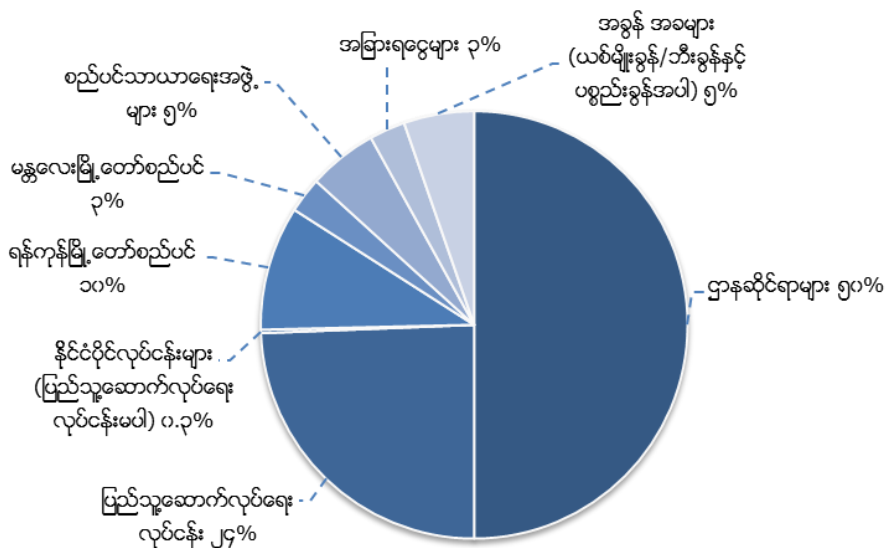
ခြံမြို့ဆိုရသော် ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်က ဘဏ္ဍာငွေအများဆုံးရရှိပြီး ရန်ကုန်နှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတို့က နောက်တွင် အစဉ်လိုက်ရှိကြသည်။ ထိုရန်ပုံငွေ၏အများစုကိုလည်း ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် စည်ပင်သာယာခေါင်းစဉ်အောက်တွင် စာရင်းသွင်းခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်၊ ဧရာဝတီနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတို့က အများဆုံး အစဉ်လိုက်ရှိကြပြီး ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းခေါင်းစဉ်ဖြင့် အဓိကစာရင်းသွင်းရသည်။

၄.၃ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေအရင်းအမြစ်များ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေအရင်းအမြစ်မှာ အကန့်အသတ်များစွာရှိသည်။ ရငွေစုစုပေါင်း၏ ၇၄% မှာ ဌာနများနှင့် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းတို့နှင့်သက်ဆိုင်သည်။ အခွန်အခများမှရရှိသော ရငွေမှာ ၂၀၁၃-၁၄ တွင် စုစုပေါင်း၏ ၅% ခန့်သာရှိသည်။ ယင်းကို ပုံ- ၇ တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်။

ပုံ-၇။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေအမျိုးအစားများနှင့် အမျိုး (ကျပ်သန်းပေါင်း)

ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် ဌာနဆိုင်ရာများက ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးရငွေများ၏ ၇၄% ကိုကိုယ်စားပြုသည်။

ရသုံးမှန်းခြေစာရင်းဌာနသည် ၂၀၁၃-၁၄ ဘတ်ဂျက်၏ ရငွေစုစုပေါင်းမှ ထက်ဝက်ခန့်ကို ကိုယ်စားပြုပြီး အများစုမှာ ပြည်ထောင်စုမှထောက်ပံ့ငွေများမှ ရငွေများဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်ဌာန များမှာမူ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာဌာနများဖြစ်ပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်များပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်း၊ ပြည်ထောင်စုထောက်ပံ့ငွေများကို စည်ပင်သာယာအဖွဲ့များ၊ ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့ အစည်းအသီးသီးသို့ တစ်ဆင့်လွှဲပြောင်းပေးသည့် တာဝန်ကိုယူရသည်။

ဘတ်ဂျက်ဌာနများသို့ လွှဲပြောင်းပေးသည့် ရန်ပုံငွေများကို ၂၀၁၃- ၁၄ ဘတ်ဂျက်တွင် မှတ်တမ်းတင်ထားသော်လည်း ၎င်းမှ တစ်ဆင့်ကျန်ဌာနဆိုင်ရာ/အဖွဲ့အစည်းများသို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးမှုများကိုမူ ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်းမပြုပါ။ ထို့ကြောင့် ဘတ်ဂျက်ဌာနများက ကြီးမားသောပိုငွေကိုပြုလေ့ရှိပြီး ထိုရန်ပုံငွေများကိုလက်ခံရရှိသည့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဌာနဆိုင်ရာများက လိုငွေကိုဖော်ပြသည်။ ထို့ကြောင့်ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များသည် ယင်းမှတစ်ဆင့် ပြည်ထောင်စု ရန်ပုံငွေ လက်ခံရရှိသော ဌာနများ၏ အသားတင်ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေကို သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ရန် ပြည်စုံလုံလောက်မှုမရှိသည်ကို သတိပြုရမည်။

ဘတ်ဂျက်ဌာနများမှာ ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေ ရရှိပြီးနောက်တွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းဌာနသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး စုစုပေါင်းရငွေ၏ ၂၄% ကို လက်ခံရရှိသည်။ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်တွင် ၁၉၆၅ ခုနှစ်၌ စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသည် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ရေးတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ စုစုပေါင်းဝန်ထမ်း ၂၃၀၀၀ အနက်မှ ထက်ဝက်ခန့်မှာ အင်ဂျင်နီယာများဖြစ်ပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အားလုံးတွင်ရုံးခွဲများထားရှိကာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံးအစိုးရဌာနများ ထဲမှ တစ်ခုအဖြစ်ရှိနေသည်။ ဘဏ္ဍာရေးအကြံပြုလျှင်လည်း အောက်ခြေအဆင့်ဆင့်ကို လုပ်ပိုင်ခွင့်အများဆုံး ခွဲဝေပေးထားသော

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုဖြစ်ပြီး ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အသုံးစရိတ်နှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းဌာနများ၏ အသုံးစရိတ်မှာ မတိမ်းမယိမ်းရှိနေသည် [၂၂]။

ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းဌာန၏ ရငွေအရင်းအမြစ်များအားလုံးနှင့် အချိုးအစားတို့ကို အတိအကျသိရှိရန် မလွယ်ကူသော်လည်း ရန်ပုံငွေများ၏အများစုမှာ အခြေခံအဆောက်အအုံလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ချပေးသော စီမံချက်လျာထားထောက်ပံ့ငွေများအပေါ် အဓိကအခြေခံသည်။ အကောင်အထည်ဖော်မည့် စီမံချက်များကိုမူ များသောအားဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များက သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ပေးလေ့ရှိသည်။ အတိအကျပြောဆိုနိုင်ခြင်း မရှိသော်လည်း ပြည်ထောင်စုမှလျာထားထောက်ပံ့ငွေများမှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ရန်ပုံငွေလွှဲပြောင်းပေးသော အဓိကလမ်းကြောင်းတစ်ခုဖြစ်နေပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို ထိန်းကျောင်းစီစဉ်နိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့်မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိကြုံတွေ့နေရသော အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို တစ်ဖက်မှ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဆောင်ရွက်နေသလို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ပတ်သက်သော စွမ်းဆောင်ရည်များကိုပါ တစ်ပါတည်းမြှင့်တင်ပေးနေခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။

ဘောင်ကွက်-၇။ လျာထားလွှဲပြောင်းပေးငွေနှင့် အလွတ်လွှဲပြောင်းပေးငွေ

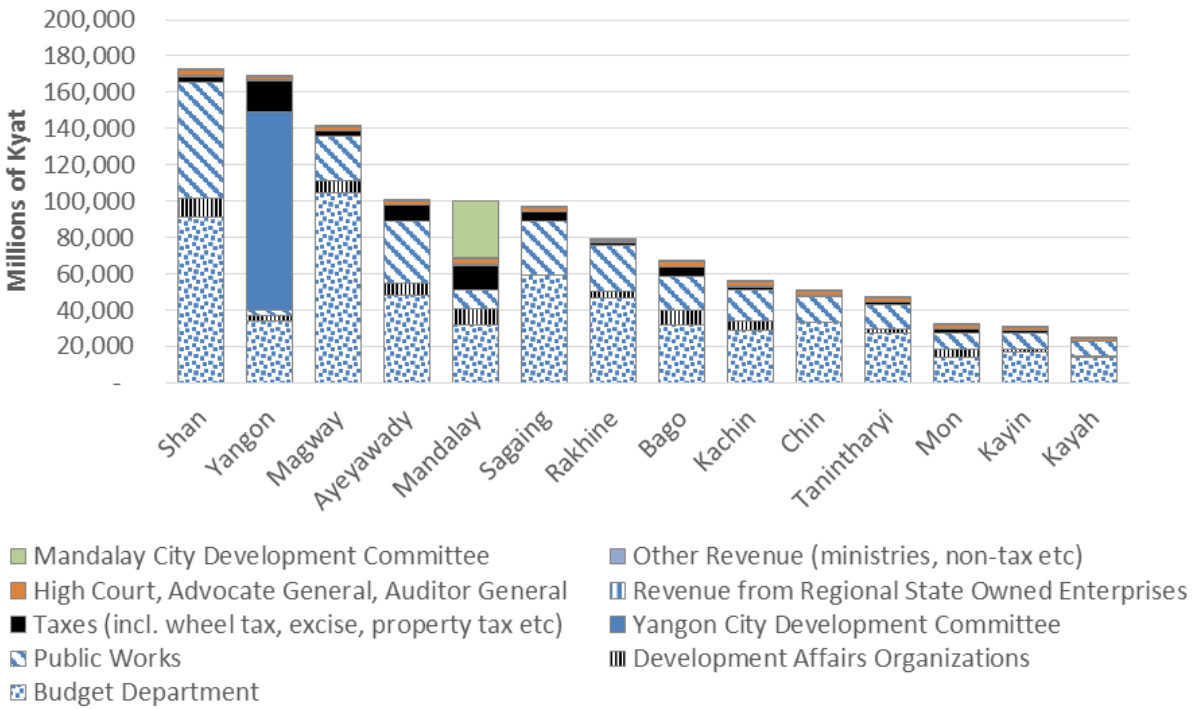
လျာထားလွှဲပြောင်းပေးငွေဆိုသည်မှာ သီးခြားသတ်မှတ်ထားသော ရည်ရွယ်ချက် ဥပမာ အခြေခံအဆောက်အအုံအတွက် သီးသန့်သုံးစွဲရန် သဘောတူညီချက်ဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးသော ဘဏ္ဍာငွေများကိုဆိုလိုသည်။
 အလွတ်လွှဲပြောင်းပေးငွေဆိုသည်မှာ မူလကခံရရှိသူက မိမိစိတ်တိုင်းကျစီမံသုံးစွဲနိုင်ရန် လွှဲပြောင်းပေးသော ဘဏ္ဍာငွေများဖြစ် သည်။

ရင်းမြစ် [၄]

စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၊ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီနှင့် မန္တလေးမြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီတို့ သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် တတိယအကြီးဆုံးရငွေအရင်းအမြစ်ဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းရငွေ၏ ၁၇% ခန့်ရှိသည်။ ထို ရငွေများထဲမှ ၇၀% မှာ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်များမှ စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများမှ ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။

ပုံ-၈။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေအမျိုးအစားများနှင့် အချိုးအစား (ကျပ်သန်း)

ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့်ဘတ်ဂျက်ဌာနများသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ စုစုပေါင်းရငွေ၏ ၇၅% ခန့်ကိုရရှိကြသည်။

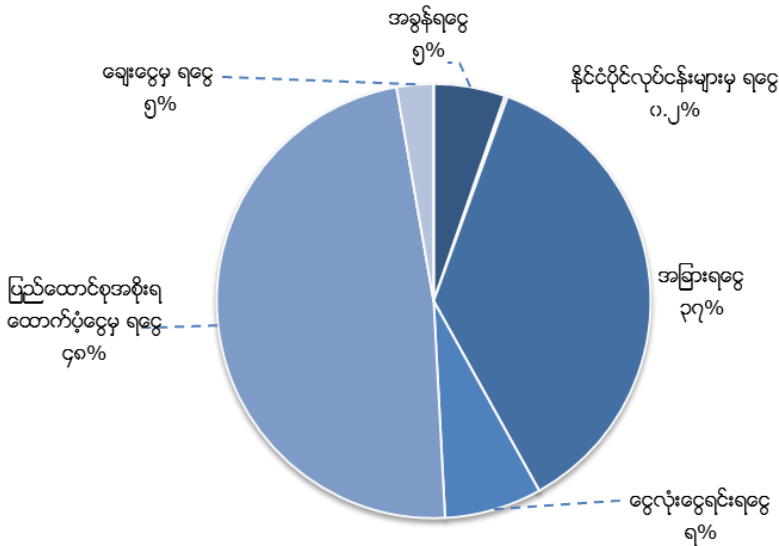
အခွန်ကောက်ခံရရှိငွေများသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများရငွေ၏ စုစုပေါင်း ၅% ကိုကိုယ်စားပြုပြီး ၎င်း၏ထက်ဝက်မှာ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများမှ ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့များ၏ မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးမှုကြောင့် ထိုသို့အချိုးအစားဖြစ်နေခြင်းမှာ ထင်ရှားသော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအကြားတွင် ကိုယ်ပိုင်ရန်ပုံငွေရှာဖွေ စုဆောင်းနိုင်မှု စွမ်းရည်မည်မျှကွားခြားနေသည်ကို ဖော်ပြနေသောသက်သေလည်းဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ရန်ပုံငွေများခွဲဝေချထားပေးရာတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ကိုယ်ပိုင်ရန်ပုံငွေ ရှာဖွေနိုင်စွမ်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း ရှိ/မရှိမသိရသော်လည်း ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးမြို့များ၏ ကိုယ်ပိုင်ရန်ပုံငွေ ရှာနိုင်စွမ်းကြောင့် ၎င်းတိုင်းဒေသကြီးများရှိ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် ဘတ်ဂျက်ဌာနများမှရရှိသည့် ပြည်ထောင်စုမှရန်ပုံငွေ နည်းပါးနေခြင်းမှာ ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်ရန်ပုံငွေ ရှာဖွေနိုင်စွမ်းကြောင့်ဖြစ်နိုင်သည်။

၄.၄ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရန်ပုံငွေအမျိုးအစားများ

၂၀၁၃-၁၄ ဘတ်ဂျက်တွင် ရန်ပုံငွေအမျိုးအစားခြောက်မျိုး ခွဲခြားမှတ်တမ်းတင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ ချေးငွေမှရငွေ၊ ငွေလုံးငွေရင်း ရငွေ၊ အခြားရငွေ၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှ ရငွေ၊ အခွန်ရငွေနှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ထောက်ပံ့သောရငွေ တို့ဖြစ်ကြသည်။²⁹ ထိုအမျိုးအစားခြောက်မျိုးအလိုက် ရရှိသောရငွေများကို ပုံ-၉ တွင်ဖော်ပြထားသည်။

ပုံ-၉။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဘတ်ဂျက်ခေါင်းစဉ်အလိုက် ရငွေအမျိုးအစားများ

ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ထောက်ပံ့ငွေနှင့် အခြားရငွေများသည် စုစုပေါင်းရငွေ၏ ၈၅% ခန့်ရှိသည်

ပုံတွင်ဖော်ပြထားသလို ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ထောက်ပံ့သောရငွေသည် စုစုပေါင်းရငွေ၏ ၇၉% ရှိနေပြီး ၎င်းတို့အနက်မှ အများစုသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ အခြားပံ့ပိုးမှုများနှင့်အတူ ဘတ်ဂျက်ဌာနများသို့ရောက်ရှိသည်။ ထိုခေါင်းစဉ်အောက်တွင် များသောအားဖြင့် စာရင်းသွင်းသောအခြားရငွေမှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုလျှင် ကျပ်သန်းတစ်ထောင်စီရရှိသော ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချရေးရန်ပုံငွေဖြစ်သည်။ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့ တွင်မူ ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျှော့ချရေးရန်ပုံငွေကို အခြားရငွေများခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ထည့်သွင်းထားသည်။

စုစုပေါင်းရငွေ၏ အနည်းငယ်သော အချိုးအစမျှသာရှိသော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအတော်များများသည် ၂၀၁၃- ၁၄ ဘတ်ဂျက်အတွင်း 'အခြားရငွေများ' စာရင်းတွင် ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း အများအပြားကိုထည့်သွင်းထားကြသည်။ ထိုငွေစာရင်း၏ အများစုဖြစ်သော ၆၇% ကိုပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကရရှိပြီး၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များက ၁၄% နှင့် ရန်ကုန်မြို့တော်

²⁹ ရငွေအမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်း အဓိပ္ပာယ်ယူဆချက်များကို နောက်ဆက်တွဲ ၇တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များတွင် ရငွေအမျိုးအစား ၈မျိုးခွဲခြား သတ်မှတ် ပါဝင်သော်လည်း ၂၀၁၃-၂၀၁၄နှစ်အတွင်း ရငွေအမျိုးအစား ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် အတိုးရငွေနှင့် ချေးငွေမှ ရရှိငွေဟူ၍ မပါရှိကြောင်း သိရသည်။

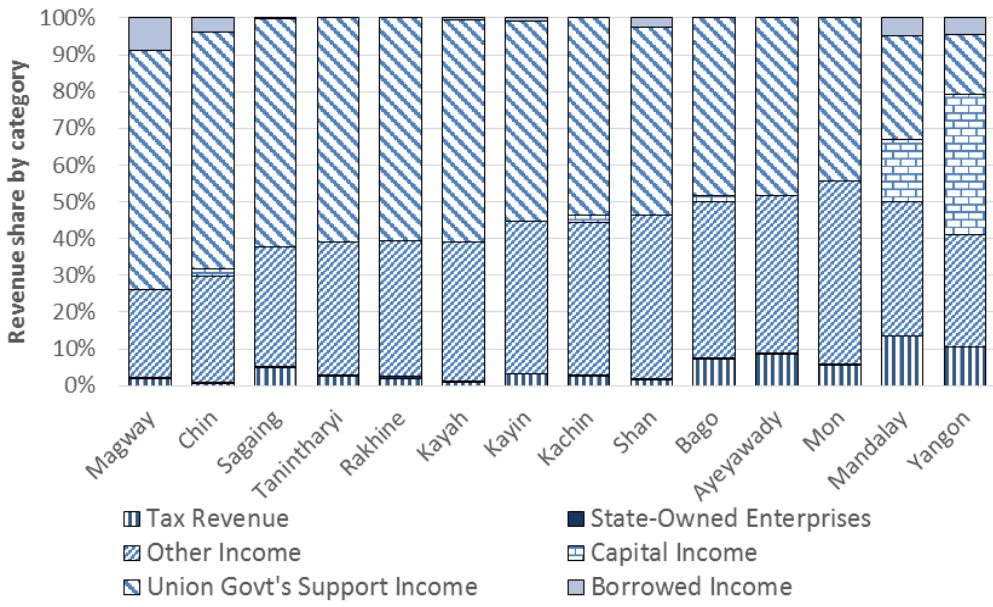
စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီက ၁၁% အသီးသီးရှိကြသည်။³⁰ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်မှာ တစ်နိုင်ငံလုံးမှ စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များအားလုံး၏ ရငွေများကို ထိုခေါင်းစဉ်အောက်တွင် တညီတညာတည်း ထည့်သွင်းထားသည့် အချက်ဖြစ်သည်။

'ငွေလုံးငွေရင်းရငွေ' မှာ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးစည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများ၏ ရငွေများကို အဓိကစာရင်းသွင်းသော ခေါင်းစဉ် ဖြစ်သည်။ ခြွင်းချက်အနေနှင့် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ချင်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်များတွင် ဆင်းရဲမှုလျော့ချရေးရန်ပုံငွေကျပ်သန်းတစ် ထောင်ကို ထိုခေါင်းစဉ်အောက်၌ အစိုးရအဖွဲ့အသုံးစရိတ်အနေဖြင့် ထည့်သွင်းခြင်းရှိသည်။ ငွေလုံးငွေရင်းရငွေများ ရရှိသည့်အဓိကအရင်းအမြစ်များကို အသေးစိတ် မသိရှိရသော်လည်း များသောအားဖြင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် မြေယာ ကဲ့သို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို တစ်ဆင့်စီမံသုံးစွဲခွင့်ရရန် အတွက် ခေါ်ယူသော တင်ဒါကြေးများကို စာရင်းသွင်းလေ့ရှိသည် [၂၃]။

အခွန်ရငွေများအောက်တွင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၊ မြေခွန်စသည်ဖြင့် အရင်းအမြစ်အလိုက်ခွဲခြားစာရင်းသွင်းထားလေ့ရှိသည်။ ခြွင်းချက်အနေနှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့တွင် အခွန်ကောက်ခံရရှိငွေများကို ကျပ် ၈ သန်းနှင့် ၃၅ သန်းဟူ၍ အသီးသီး လုံးပေါင်းဖော်ပြထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုများသည် စုစုပေါင်းရငွေ၏အချိုးအစာအနေနှင့် အမြင့် ဆုံးရှိနေသောဒေသများမှာ ၂၀၁၃- ၁၄ ဘတ်ဂျက်တွင် မန္တလေး၊ ရန်ကုန်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတို့ဖြစ်ကြသည် (ပုံ- ၁၀)။³¹

ပုံ-၁၀။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေအမျိုးအစားများ

ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတို့၏ ရငွေများထဲတွင် ပြည်ထောင်စုမှ ထောက်ပံ့ငွေအမျိုးအစားနည်းပါးသည်။

၂၀၁၃- ၁၄ တွင် ချေးငွားထားသော ရငွေများခေါင်းစဉ်အောက်ရှိ ရန်ပုံငွေအားလုံးသည် ဘတ်ဂျက်ဌာနများသို့ရောက်ရှိသည်။ ထိုငွေ ပမာဏသည် ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်၌လည်း 'ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးသို့ ထောက်ပံ့ငွေ/ချေးငွေများ' ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် လည်း ဖော်ပြထားပြီး၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်ခေါင်းစဉ် 'ချေးယူရငွေ' ခေါင်းစဉ်နှင့် ယေဘုယျအားဖြင့် အတူတူပင် ဖြစ်သည်။

'နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှ ရရှိသောရငွေများ' အောက်တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးပိုင် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှ ရရှိသောရငွေများကို မှတ်တမ်းတင်သည်။ ခြွင်းချက်အနေနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် ယင်းခေါင်းစဉ်ဖြင့်ရရှိသောရငွေကို ဘတ်ဂျက်ဌာနများ ခေါင်းစဉ်အောက်၌ စာရင်းသွင်းသည်။

³⁰ ဘတ်ဂျက်အမျိုးအစားများအတွက် သတ်မှတ်ချက်ပုံစံမရှိထားကြောင်း အင်တာဗျူးများမှ သိရသည်။ အခြားရငွေအဖြစ် ငွေလုံးငွေရင်းမဟုတ်သော ပိုင်ဆိုင်မှုများ ရောင်းချမှုမှရငွေများ၊ ကောက်ခံကြေးများနှင့် ဒဏ်ကြေးများမှ ရရှိငွေများအဖြစ် မှတ်တမ်းပြထားသည်။ အင်တာဗျူးဖြေကြားသူများ ၏ ပြောကြားချက်များအရ ရုံးသုံးပစ္စည်းများနှင့် ကုန်ပစ္စည်းများကို ရောင်းချခြင်းဖြင့် ရငွေများရှိလာပါက အခြားရငွေ ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ထည့်သွင်းကြသည်ဟု သိရသည်။ အစိုးရဌာနများနှင့် ဆက်စပ်လုပ်ငန်းများ၏ ကန်ထရိုက်စာချုပ်ဖောက်ဖျက်မှုများနှင့် လူတစ်ဦးချင်းအား ချမှတ်သည့် ဒဏ်ကြေးရရှိငွေများကိုလည်း ဤခေါင်းစဉ်အောက်တွင်ပင် ထည့်သွင်းကြသည်။

³¹ ၂၀၁၃-၂၀၁၄ မြေယာခွန်တွင် မြေယာအသုံးပြုသူများမှ မြေယာအသုံးပြုခွင့် လက်မှတ်ရရှိစေရန် အသုံးပြုရသည့် ကုန်ကျငွေများပါ ပါဝင်သည်။ မြေခွန်သည် မည်သည့် အတိုင်းအတာအထိ လက်ရှိအနေအထားမျိုးဖြင့် ဆက်လက်ရှိနေမည်ကို ရေရှည်စာရင်း မသိနိုင်ပေ။ လက်ရှိတွင် မြေခွန်သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ရငွေ၏ ရာခိုင်နှုန်း အနည်းငယ်ကိုသာကိုယ်စားပြုလျက်ရှိသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ၂၀၁၃- ၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအများစုသည် ရငွေ၏အများစုကို ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းပေးငွေများအဖြစ်လက်ခံရရှိကြခြင်းဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးများနှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့တွင် သာ စုစုပေါင်းရငွေ၏ ၅၀%ကျော်ကို အခြားအရင်းအမြစ်များမှ ရရှိကြခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းပေးငွေပြီးလျှင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၊ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများမှ ရရှိသောရငွေများသည် ဒုတိယအများဆုံးဖြစ်သည်။

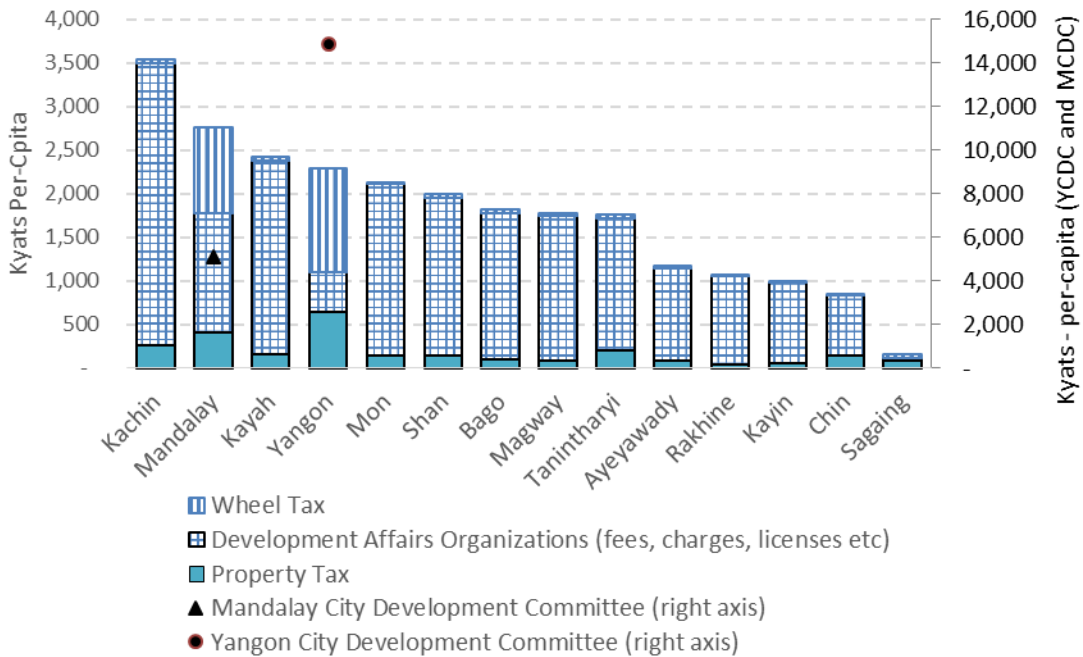
၄.၅ အခွန်နှင့် အခွန်မဟုတ်သော ရငွေများ

စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များသည် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများဖြစ်သော အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း၊ လမ်းမီးထွန်းခြင်းနှင့် ရေပေးဝေခြင်း တို့ကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများကို အဓိကတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များတွင် အိုးအိမ်ခွန်များ နှင့် ဘီးခွန်၊ အခြားဝန်ဆောင်မှုအဖိုးအခများ၊ လိုင်စင်ကြေးများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များမှပေးအပ်သော ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုအဖိုးအခများပါဝင်သည် [၂၄]။

စုစုပေါင်းရငွေများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်ခြင်းသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေအရင်းအမြစ်များနှင့် အချိုးအစားတို့ ကိုလေ့လာရာတွင် အသုံးဝင်သည့်အပြင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအချင်းချင်း နှိုင်းယှဉ်ရာတွင်လည်း စုစုပေါင်းရငွေပမာဏ နှင့် အချိုးအစားတို့က သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး၏ လူဦးရေကဲ့သို့သော ပိသေသများကိုလည်း ထင်ဟပ်လျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ပျမ်းမျှတစ်ဦးချင်းရငွေကဲ့သို့ ကိန်းဂဏန်းများကိုသုံးပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအချင်းချင်း ပျမ်းမျှလူတစ်ဦးချင်း စီအတွက် ကောက်ခံရရှိသော ရငွေပမာဏများကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်သည်။³² ထိုရလဒ်များကို ပုံ- ၁၁ တွင်ဖော်ပြထားသည်။

ပုံ-၁၁။ ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ ပျမ်းမျှလူတစ်ဦးချင်းစီအတွက် ကောက်ခံရရှိသော ရငွေများ

ကချင်၊ မန္တလေးနှင့် ကယားတို့တွင် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များမှ ကောက်ခံရရှိငွေမှာ လူတစ်ဦးချင်းစီ ပျမ်းမျှနှုန်းထားများအရ မြင့်မားသည်။

ပုံ-၁၁ တွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ကချင်ပြည်နယ်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ကယားပြည်နယ်တို့ရှိ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ သည် ၂၀၁၃- ၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း လူတစ်ဦးချင်းစီအတွက် ပျမ်းမျှကောက်ခံရရှိငွေအများဆုံးဖြစ်ပြီး ၃၅၀၀ ကျပ်၊ ၂၈၀၀ ကျပ်နှင့် ၂၄၀၀ ကျပ်စီ အသီးသီးကောက်ခံရရှိကြသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် အနိမ့်ဆုံးကောက်ခံရရှိကြသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး များမှာ ကရင်၊ ချင်းနှင့် စစ်ကိုင်းတို့ဖြစ်ပြီး ၉၈၃ ကျပ်၊ ၈၄၂ ကျပ်နှင့် ၁၅၅ ကျပ်အသီးသီး ကောက်ခံရရှိကြသည်။

³² ဤနည်းသည် နှိုင်းယှဉ်ရန် အသုံးပြုလေ့ရှိသော နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သော်လည်း လူဦးရေထုထပ်သိပ်သည်းမှု၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် အကောက်အခွန်နှုန်း အမျိုးမျိုးအတွက် တိကျသော အချက်အလက် မပေးနိုင်ကြောင်း လက်ခံရမည် ဖြစ်သည်။ ၎င်းကို အညွှန်းသဘောသာ အသုံးပြုရန်ဖြစ်သည်။

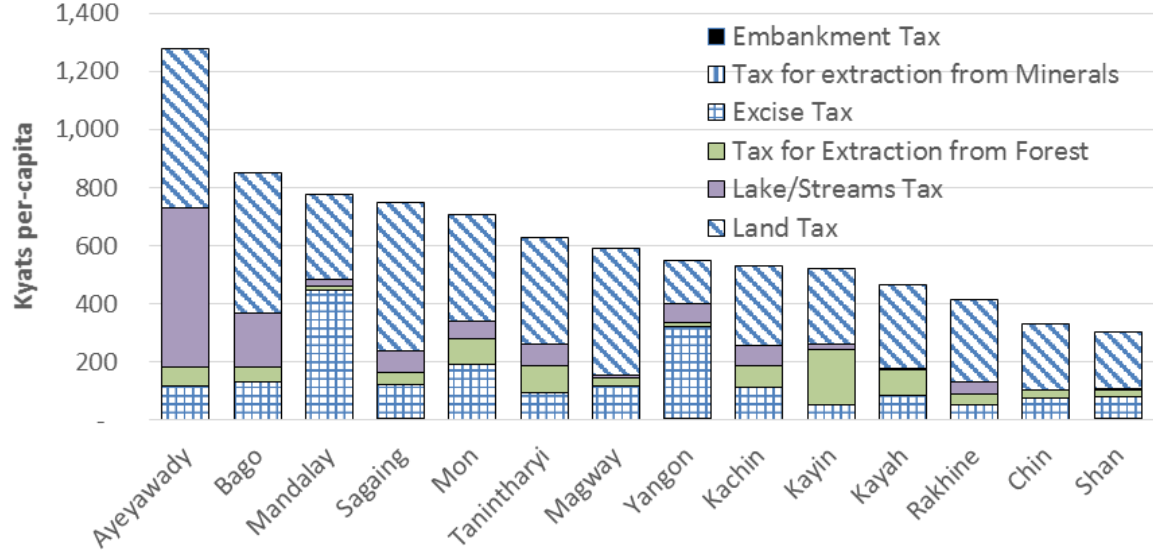
စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ ရငွေအများစုမှာ လိုင်စင်ကြေး၊ တင်ဒါကြေးနှင့် ဝန်ဆောင်ခများမှ ရရှိခြင်းဖြစ်ပြီး ဘီးခွန်နှင့်ပစ္စည်းခွန်များမှ အဓိက ရရှိခြင်းမဟုတ်ပေ။ ရန်ပုံငွေများကို အရင်းအမြစ်အမျိုးအစားများအလိုက် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါကလည်း စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ ကွဲပြားခြားနားမှုများကို တွေ့နိုင်သည်။ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတို့သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအားလုံးတွင် ဘီးခွန်ကောက်ခံရရှိမှု အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရပြီး စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များသည် ပျမ်းမျှအခွန် ကောက်ခံမှုနှုန်းထားတွင် နိမ့်ကျသော်လည်း ကောက်ခံရရှိမှုထဲတွင်မူ ပစ္စည်းခွန်ကောက်ခံရရှိမှုအမျိုးအစားမှာ မြင့်မားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အဘယ့်ကြောင့် ထိုသို့ကွဲပြားခြင်းဖြစ်ကြောင်းသိနိုင်ရန် အသေးစိတ်သတင်းအချက်အလက်များလို အပ်သော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် လူနေသိပ်သည်းဆ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးမှု၊ အိမ်ခြံမြေဈေးနှုန်းနှင့် မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ဆိုင်မှု အခြေအနေများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်ကို သိရှိနိုင်သည်။

ပုံ- ၇ တွင်ဖော်ပြထားသလို ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများကောက်ခံရရှိသော ပမာဏသည် ကျန် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအားလုံးရှိ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ စုစုပေါင်းကောက်ခံရရှိငွေထက်များနေရာ လူတစ်ဦးချင်း ပျမ်းမျှကောက်ခံရရှိမှုပမာဏအားဖြင့်လည်း ရန်ကုန်တွင် ၁၅၀၀၀ နှင့် မန္တလေးတွင် ၅၀၀၀ ကျပ်ခန့် အသီးသီးကောက်ခံရရှိနေကြ ကြောင်းသိရသည်။ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများတွင် သီးခြားဥပဒေပြဌာန်ပေးထားသော ကျယ်ပြန့်သည့်လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ရှိနေကြပြီး လူနေထုထပ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအမြင့်ဆုံးဒေသများကို ကိုယ်စားပြုနေကြသော်လည်း တစ်နိုင်လုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ချုံငုံကြည့်ပါက ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအတွင်း အခွန်ကောက်ခံနိုင်မှုပမာဏ အလွန်ကြီးမား စွာကွာဟနေသည်ကို မြင်နိုင်သည်။ ထိုသို့ကွာဟခြင်းအကြောင်းများကို စေ့စေ့ငုံငုံလေ့လာနိုင်ရန် လိုအပ်သောသတင်းအချက်အ လက်များကို ယခုအစီရင်ခံစာရေးသားချိန်တွင်ရရှိခြင်းမရှိသော်လည်း ထိုကွာဟမှုအကြောင်းများကို အပြည့်အစုံလေ့လာဖော်ထုတ် ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအတွက် ကျယ်ပြန့်သော သင်ခန်းစာများကို ရရှိနိုင်သည် [၂၅]။

စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ ရငွေနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုမှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ရငွေတွင် အလွန် နည်းပါးသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်နေသည်။ ထိုကွာဟချက်ကို ၂၀၁၃-၁၄ခုနှစ် လူတစ်ဦးချင်းစီ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုနှုန်းထားကို ဖော်ပြသည့် ပုံ- ၁၂ တွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။

ပုံ-၁၂။ ၂၀၁၃-၁၄ လူတစ်ဦးချင်းစီ ပျမ်းမျှအခွန်ကောက်ခံရရှိမှု

တစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှနှုန်းထားဖြင့်ကြည့်ပါက မြေယာခွန်နှင့် ယစ်မျိုးခွန်တို့သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအတွက် အကြီးမားဆုံး အခွန်အရင်းအမြစ်များဖြစ်သည်။

ပုံတွင်ပြထားသကဲ့သို့ ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်၌ မြေယာနှင့် ယစ်မျိုးခွန်များသည် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ပြင်ပတွင် ကောက် ခံရရှိသောအခွန်များအနက် ပမာဏအများဆုံးဖြစ်နေသည်။ ခြွင်းချက်အနေနှင့် ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးတို့တွင် ယစ်မျိုးခွန်ကောက်ခံရရှိမှု မှာ အထူးမြင့်မားသည်။³³ ကယားပြည်နယ်တွင် မြေခွန်အပြင် သစ်တောခွန်နှင့် ယစ်မျိုးခွန်များ အဓိကကောက်ခံရရှိပြီး ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင်မူ အင်းအိုင်ခွန် အများဆုံးကောက်ခံရရှိသည်။

³³ ၂၀၁၃-၂၀၁၄ လူတစ်ဦးချင်းရငွေ စာရင်းတွင် မြေခွန်သည် ကြီးမားသော ပမာဏအနေဖြင့် ပါဝင်သော်လည်း ရငွေ၏ အဓိကရလဒ်မှာ တစ်ကြိမ်သာဆောင်ရွက်ရသော မြေယာမှတ်ပုံတင်ကြေးများမှ ဖြစ်သည်။

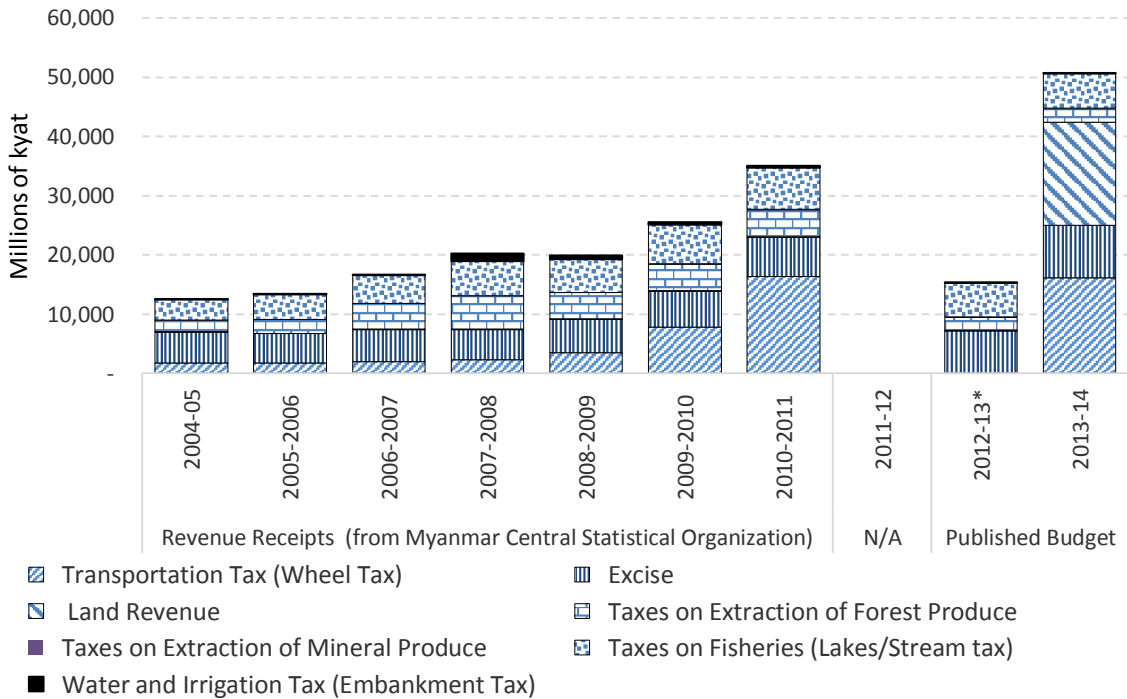
လူတစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှအခွန်ကောက်ခံရရှိမှု (ပုံ- ၁၂) နှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ တစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှအခွန်ဘဏ္ဍာကောက်ခံရရှိမှု (ပုံ- ၁၁) တို့ကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်သောအခါတွင်လည်း ထူးခြားချက်များကို တွေ့ရသည်။ တစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှအခွန်ကောက်ခံရရှိမှုမြင့်မားသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှု နိမ့်ကျသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်းမှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအကြား အခွန်ကောက်ခံနိုင်မှုအခြေခံများမတူညီမှုကြောင့်အပြင် အခြားသော လူဦးရေဖွဲ့စည်းမှုနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဝိသေသများကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုအချက်များကို နားလည်ခြင်းသည် အခွန်ဘဏ္ဍာပိုမို တိုးတက်ကောက်ခံရရှိရေးကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် အထောက်အကူများစွာဖြစ်စေနိုင်သည်။

၄.၆ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှု ပုံစံများ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများဖွဲ့စည်းတည်ထောင်သည့် သက်တမ်းနယ်သေးခြင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရှုနိုင်မည့် ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များ ပြည့်ပြည့်စုံစုံမရှိခြင်းကြောင့် အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုအစဉ်အလာများကို လေ့လာသုံးသပ်နိုင်ရန် ခက်ခဲသည်။ သို့ရာတွင်ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏လတ်တလောအခွန်ကောက်ခံရရှိမှု စုစုပေါင်းပမာဏနှင့် အချိုးအစားများကို မြန်မာနိုင်ငံဗဟိုစာရင်းအင်းရုံးမှ ထုတ်ပြန်သော အစဉ်အဆက်အချက်အလက်များဖြင့် နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ယေဘုယျလမ်းကြောင်းကို အကြမ်းဖျဉ်းမုန်းဆန်ခြင်းမျိုးတော့ရှိသည် (ပုံ- ၁၃)။

ပုံ-၁၃။ ၂၀၀၄-၀၅ မှ ၂၀၁၃-၀၄ အတွင်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အခွန်ဘဏ္ဍာကောက်ခံရရှိမှု အစဉ်အလာပုံစံများ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အခွန်ရငွေများတွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ရေလုပ်ငန်းများမှ ကောက်ခံရရှိသည့်အခွန်များ အချိုးအစားအရအများဆုံးဖြစ်သည်။

ရင်းမြစ်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဗဟိုစာရင်းအင်းရုံးမှ ထုတ်ပြန်သော သတင်းအချက်အလက်များနှင့် မှတ်တမ်းမှတ်ရာများ။ ဘီးခွန်ကို ၂၀၁၂-၁၃ ဘတ်ဂျက်တွင် သီးခြားဖော်ပြထားခြင်းမရှိသောကြောင့် ယခုသုံးသပ်မှုတွင် မပါဝင်ပါ။

ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအကြား အခွန်ကောက်ခံမှု သဘောသဘာဝနှင့် တာဝန်ခွဲဝေမှုများတွင် ပြောင်းလဲမှုများရှိသောကြောင့် ယခုလေ့လာဆန်းစစ်ချက်များကို ဂရုမေ့ထားပြီး ဖွင့်ဆိုကောက်ချက်ချရန်လိုအပ်သည်။ သို့သော် ယခု ဆန်းစစ်မှုက ခေတ်အဆက်ဆက် အခွန်ဘဏ္ဍာရငွေပမာဏနှင့် ခွဲဝေကောက်ခံရရှိမှုပုံစံများကို လေ့လာဖော်ထုတ်ရာတွင် အသုံးဝင်ပါသည်။

နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်မှုများအရ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးခွန်(ဘီးခွန်)၊ ယစ်မျိုးခွန်နှင့် အင်းအိုင်ခွန်များသည် လေ့လာခဲ့သည့်ကာလ တစ်လျှောက်လုံးတွင် ကောက်ခံရရှိမှုအချိုးအစား မတိမ်းမယိမ်းပင်ရှိနေကြောင်း သိနိုင်သည်။ စုစုပေါင်း အခွန်အရင်းအမြစ် ခုနစ်မျိုးအနက် ယစ်မျိုးခွန်နှင့် ဘီးခွန်တို့သည် စုစုပေါင်း၏ ထက်ဝက်ခန့်အမြဲရှိပြီး တာဝန်ခွန်၊ ဓာတ်သတ္တုပစ္စည်းခွန်စသည်တို့မှာ အစဉ်အဆက် ပမာဏအနည်းငယ်သာရှိခဲ့သည်။

အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအပေါ်ကောက်ခံသောအခွန်နှင့် မြေယာခွန်တို့မှာ စုစုပေါင်းပမာဏအရရော၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ ကောက်ခံရရှိသည့် စုစုပေါင်းအခွန်ပမာဏ၏ အချိုးအဆအရပါ သိသိသာသာ ပြောင်းလဲလာခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် သစ်တောခွန်များသည် အစဉ်အဆက်ကအရေးပါသော အခွန်ဘဏ္ဍာ အရင်းအမြစ်တစ်ခုအဖြစ် ရှိနေခဲ့သော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ ပေါ်ပေါက်လာပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ကောက်ခံရရှိမှု ပမာဏ သိသိသာသာကျဆင်းသွားခဲ့သည်။ အကြောင်းမှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် သစ်တောသယံဇာတခွန် ကောက်ခံမှုကို ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအကြား ခွဲဝေပေးလိုက်သောကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

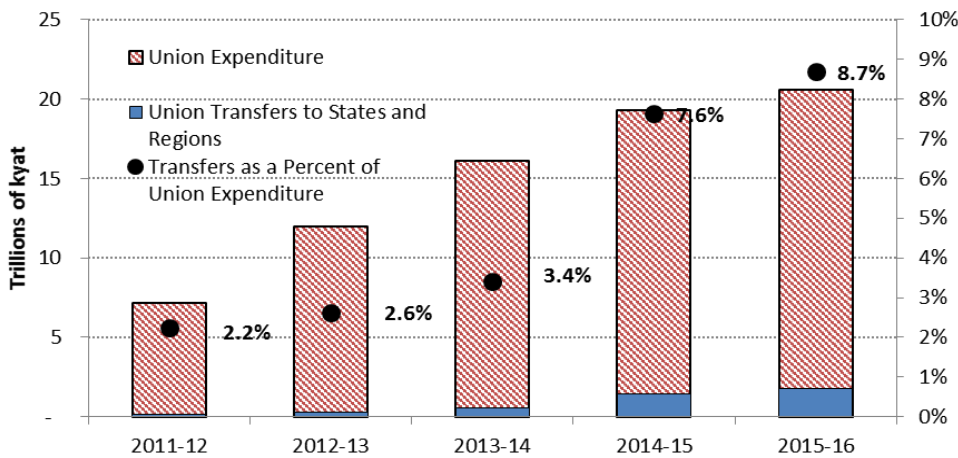
၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်၌ မြေယာခွန်ကောက်ခံရရှိမှု သိသိသာသာမြင့်တက်လာခြင်းမှာ မြေယာအသုံးပြုခွင့်လိုင်စင်အတွက် မြို့နယ် ကျေးတိုင်နှင့် မြေစာရင်းဦးစီးဌာနတွင် မဖြစ်မနေလျှောက်ထားရန်လိုအပ်သည်ဟု သတ်မှတ်လိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။³⁴ ထိုသို့ ပြောင်းလဲလိုက်ခြင်းကြောင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုကို ရေရှည်တွင်မည်သို့သက်ရောက်စေမည် မသိရသော်လည်း မြေယာပိုင်ရှင်အားလုံးကို မြေယာအသုံးပြုခွင့်လက်မှတ်များ မဖြစ်မနေလျှောက်ထားရန် ၂၀၁၃- ၁၄ ခုနှစ်တွင် သတ်မှတ်ခဲ့ခြင်းကို သိရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၃- ၁၄ ခုနှစ်တွင် မြေယာခွန်များသိသိသာသာတိုးမြှင့်ကောက်ခံရရှိသကဲ့သို့ ရှေ့လာမည့်နှစ်များတွင်လည်း ဆက်လက်ကောက်ခံရရှိမည်မဟုတ်ဟု ခန့်မှန်းသိရှိနိုင်သည်။

၄.၇ ၂၀၁၁-၁၂ မှ ၂၀၁၅-၁၆ အတွင်း ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းပေးငွေများ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ စတင်တည်ထောင်ချိန်မှစ၍ ၎င်းတို့၏ အရေးအပါဆုံးရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်မှာ ပြည်ထောင်စု အစိုးရပင်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်မှစ၍ ကိုယ်ပိုင်သီးခြားဘတ်ဂျက်များ ရှိလာသော်လည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ၎င်းတို့ထံ သို့ လွှဲပြောင်းပေးငွေများကို ၂၀၁၁-၁၂ မှစ၍ ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်အတွင်း၌ပင် စာရင်းသွင်း ဖော်ပြသည်[၃]။ ယင်းကို ပုံ-၁၄ တွင်ကြည့်နိုင်သည်။

ပုံ-၁၄။ ၂၀၁၁-၁၂ မှ ၂၀၁၅-၁၆ ကာလအတွင်း ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးသော ရန်ပုံငွေများ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးသော ရန်ပုံငွေများသည် စုစုပေါင်းပြည်ထောင်စုအစိုးရအသုံးစရိတ်တွင် အချိုးအစား အားဖြင့် မြင့်မားတိုးတက်လာခဲ့သည်။

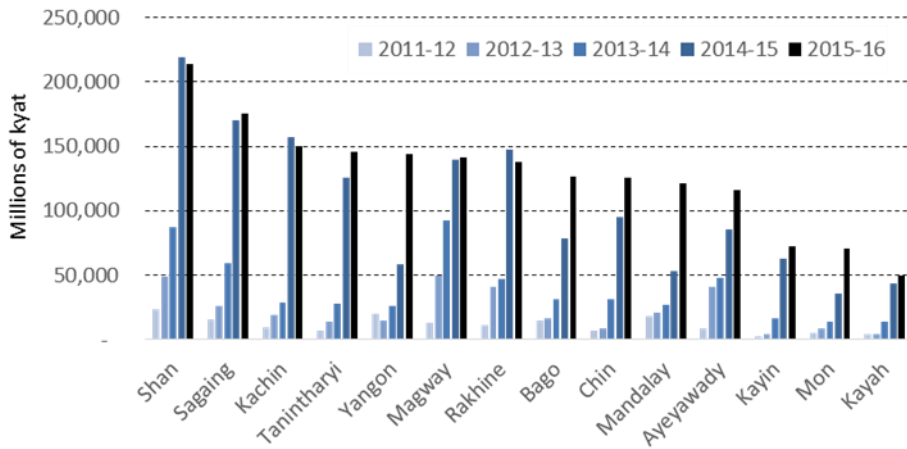
မှတ်ချက် - ကိန်းဂဏန်းများအားလုံးတွင် နောက်ဆက်တွဲဘဏ္ဍာငွေ ခွဲဝေသုံးစွဲရေးဥပဒေအရ ထုတ်ပြန်သော နောက်ဆက်တွဲဘတ်ဂျက်များ အကြီးဝင်ခြင်းမရှိပဲ ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်ထုတ်ပြန်ကြေညာမှုများမှ ထုတ်နှုတ်ရယူသည်။ ၂၀၁၅-၁၆ ကိန်းဂဏန်းများကိုမူ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ နေ့စဉ်ထုတ်ဝေသော ဧပြီလ ၁၃ ရက်၊ ၂၀၁၅ ထုတ်ကြေးမုံသတင်းစာမှ ရယူသည်။

ပုံတွင်ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ၂၀၁၁- ၁၂ ခုနှစ်မှစ၍ကြည့်လျှင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးငွေများ သိသိသာသာ တိုးတက်မြင့်မားလာသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ၂၀၁၁- ၁၂ တွင် ၂.၂% သာရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၅- ၁၆ တွင် ၈.၇% အထိ မြင့်မားလာခဲ့သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံမှ ရန်ပုံငွေများကို တိုးတက်ရရှိလာကြသည်ဟုဆို နိုင်သော်လည်း ရှမ်းပြည်နယ်၊ စစ်ကိုင်းနှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတို့သည် ၂၀၁၁ - ၁၂ ခုနှစ်မှစ၍ကြည့်လျှင် ကျန်ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများထက် ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာပိုမိုတိုးတက်ရရှိခဲ့ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

³⁴လယ်ယာမြေဥပဒေ အခန်း (၂)၊ အပိုင်း (၄) တွင် လယ်ယာမြေများကို အသုံးပြုခွင့်ရှိသူသည် မြို့နယ်မြေစာရင်းဦးစီးဌာနမှ မြေယာအသုံးပြုခွင့်လက်မှတ်ကို လျှောက် ထားရန်လိုအပ်သည်။ ယင်းကို ရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီများမှ တဆင့်ဆင့်ချထားပေးနိုင်သည်။

ပုံ-၁၅။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ပြည်ထောင်စုမှ ဘတ်ဂျက်လျာထားလွှဲပြောင်းပေးငွေများ

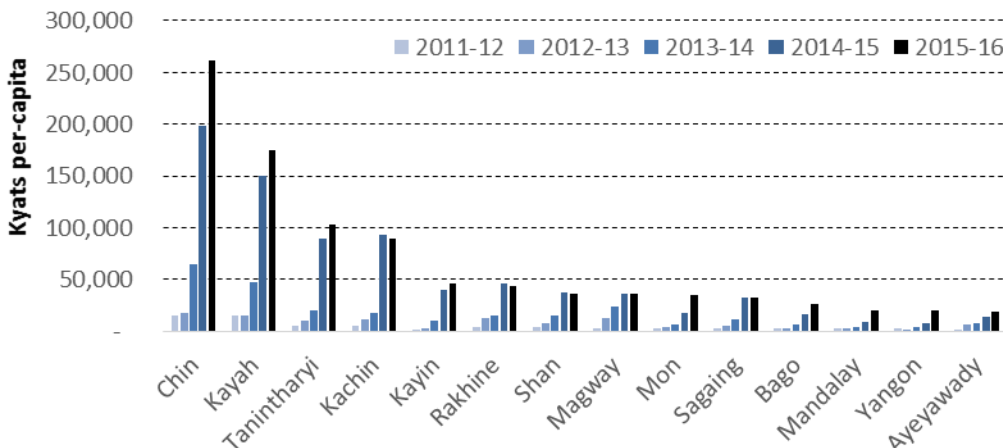
၂၀၁၅- ၁၆ ဘတ်ဂျက်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့သည် ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာလွှဲပြောင်းရရှိမှု အမြင့်မားဆုံးဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

ထိုအချက်က ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာလွှဲပြောင်းပေးအပ်ရာတွင် အချိုးမညီမှုများရှိနေသည်ကိုဖော်ပြသော်လည်း ၎င်းတို့သည် လူဦးရေ အားဖြင့် အကြီးမားဆုံး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ပါဝင်သည်ကိုတော့ သတိမူရမည်။ ထိုအချက်ကိုထောက်ပြရန် ပုံ- ၁၆ တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် တစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှနှုန်းထားအရ ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာ လွှဲပြောင်းပေးအပ်မှု ပမာဏကို ဖော်ပြထားသည်။³⁵

ပုံ-၁၆။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာ လွှဲပြောင်းပေးအပ်မှု တစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှနှုန်း

တစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှနှုန်းထားအရဆိုလျှင် ချင်း၊ ကယားပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးများသည် ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေ အမြင့်မားဆုံးရရှိကြသည်။

အထက်ပါပုံမှနေ၍ ၂၀၁၅- ၁၆ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ချင်းပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတို့သည် တစ်ဦးချင်း ပျမ်းမျှစီရင်စွမ်းဆောင်ရည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံမှ လွှဲပြောင်းငွေများအများဆုံးရရှိခဲ့ကြကြောင်း သိနိုင်သည်။ ၎င်းတို့ရရှိသောပမာဏမှာ လူတစ်ဦးစီလျှင် ၂၆၂၀၀၀ ကျပ်၊ ၁၇၄၀၀၀ ကျပ်နှင့် ၁၀၃၀၀၀ ကျပ်အသီးသီးခန့်တို့ဖြစ်ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် တစ်ဦးချင်း ပျမ်းမျှလွှဲပြောင်းပေးငွေမြင့်မားရသည်ကို သိရှိရခြင်းမရှိသော်လည်း အဆိုပါ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အခွင့်အလမ်းများအနည်းပါးဆုံးဖြစ်ပြီး အခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးမှုလည်း အနိမ့်ဆုံးဖြစ်နေကြသည်ကို သိရှိနိုင်သည်။ [၂၅]၊ [၂၆]။

³⁵ပြည်ထောင်စု လွှဲပြောင်းငွေများကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး၏ လူဦးရေနှင့် စားကာ တစ်ဦးချင်းရငွေ ကိန်းဂဏန်းကို တွက်ထုတ်သည်။ ၂၀၁၄တွင် မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေနှင့် အိုးအိမ်တိုင်ရာ သန်းကောင်စာရင်းကောက်ယူမှု၏ အပိုင်းတစ်ပိုင်းအဖြစ် ပါဝင်သော ကနဦး သန်းကောင်စာရင်းဇယားများအရ လူဦးရေ ကိန်းဂဏန်းများကို အခြေခံတွက်ထုတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ လူဦးရေနှင့် အိမ်ကြောင်းအရာစစ်တမ်း- ၂၀၁၄၊ သန်းခေါင်စာရင်း အစီရင်ခံစာ အမှတ် ၁။

၄.၈ ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းပေးငွေများကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သလိုပင် ပြည်ထောင်စုငွေစာရင်းမှ လွှဲပြောင်းပေးငွေများသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် အရေးအပါဆုံး ဘဏ္ဍာငွေအရင်းအမြစ်များပင် ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအကြား မည်သည့်ပမာဏများ လွှဲပြောင်းပေးမည်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်း အဆင့်ဆင့်အကြား နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအကြားတွင် မတူညီသောလိုအပ်ချက်များကို မည်သို့ဟန်ချက်ညီအောင် ဖြည့်ဆည်းပေးသည်နှင့် ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေခွဲဝေမှု ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်ရာတွင် မည်သည့်အချက်များကို အဓိကထည့်သွင်း စဉ်းစားသည်ဆိုသော အချက်များကိုမူ ကောင်းစွာသိရှိရခြင်းမရှိပါ။

၂၀၁၁-၁၂ မှ ၂၀၁၅-၁၆ ကာလအတွင်း ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေမှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့လွှဲပြောင်းပေးသော ရန်ပုံငွေပမာဏအနည်းအများကို ရှင်းပြနိုင်ရန်အတွက် လူမှုစီးပွားနှင့် လူဦးရေဖွဲ့စည်းမှုအချက်အလက်များနှင့် ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေလွှဲပြောင်းပေးမှု ပမာဏအကြားအဆက်အစပ်ကို Regression Analysis နည်းကိုသုံးပြီး လေ့လာဆန်းစစ်ထားပါသည်။ (နောက်ဆက်တွဲ- ၈ ကိုကြည့်ပါ) ထိုသုံးသပ်ချက်မှနေ၍ ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေလွှဲပြောင်းပေးမှု အနည်းအများပမာဏ၏ ၉၀% ခန့်ကို အောက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်ငါးခုဖြင့် ရှင်းပြနိုင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ၎င်းတို့မှာ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏

- မြို့နယ်အရေအတွက်- ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ပုံသေကုန်ကျစရိတ်များနှင့် အနုမာနသဘောအားဖြင့် ဆက်စပ်သည် (မြို့နယ်အရေအတွက်ကိုလိုက်၍ ဝန်ထမ်းဦးရေနှင့် ရုံးအဆောက်အဦ၊ ပစ္စည်းပစ္စယများလိုအပ်ချက်ကွဲပြားသည်)
- နယ်မြေအကျယ်အဝန်း- လမ်း၊ တံတား၊ ကျောင်း၊ ဆေးရုံစသော အခြေခံအဆောက်အဦများတည်ဆောက်ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရန် ဘဏ္ဍာရေးအရလိုအပ်ချက်နှင့် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး၏ အကျယ်အဝန်းမှာ အနုမာနသဘောအားဖြင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေသည်။
- ဆင်းရဲမွဲတေမှုမျဉ်းကြောင်းအောက်တွင် ရောက်ရှိနေသော လူဦးရေအချိုးအစား - သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး၏ လူသားဖွံ့ဖြိုးမှုလိုအပ်ချက်ကို ထင်ဟပ်သည်။
- အခြေခံအဆောက်အဦလိုအပ်ချက်နှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအခွင့်အလမ်းများချို့တဲ့ခြင်း၏ ပမာဏအတိုင်းအတာကို မွေ့မိဌာန်သဘောမဟုတ်ပဲ ခန့်မှန်းတွက်ချက်ခြင်း
- လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မည့် အချိန်အတိုင်းအတာပမာဏ- စုစုပေါင်းပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေမှာ ၂၀၁၁-၁၂ မှစ၍ ဆက်တိုက်တိုးတက်များပြားလာပြီး (တိုးတက်မှုနှုန်းထားမှာမူ စတင်လျော့ကျလာသည်) ထိုကာလအတွင်းမှာပင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ သုံးစွဲနိုင်သော ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေစုစုပေါင်းပမာဏမှာလည်း တိုးတက်မြင့်မားနေသည်။

လက်တွေ့လေ့လာဆန်းစစ်မှုများအရ သတ်မှတ်ကာလအတွင်း ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးသော ရန်ပုံငွေအနည်းအများပမာဏကို ၎င်းတို့၏ ရန်ပုံငွေလိုအပ်ချက်နှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်သော အချက်ပေါင်းများစွာကိုအခြေခံ၍ သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် လွှဲပြောင်းမည့်ရန်ပုံငွေပမာဏကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ထိုအချက်များကို အတိအလင်းထုတ်ဖော်ပြီး ထည့်သွင်းစဉ်းစား တွက်ချက်ခြင်းမျိုးတော့ မဟုတ်ပြန်ချေ။ သို့ရာတွင် (အခြားအချက်အလက်များကို ကိန်းသေထားပါက) ရန်ပုံငွေလိုအပ်ချက်များသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးငွေပိုများကြောင်းကို တွေ့ရှိရခြင်းမှာ ကောင်းသောအလားအလာဖြစ်သည်။

ထိုသို့ဆက်စပ်မှုများရှိသော်လည်း ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လိုအပ်ချက်များကို အတိအလင်း သိမြင်ရခြင်းမရှိပဲ ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းပေးငွေ၏ ပမာဏနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအလိုက် လွှဲပြောင်းပေးသည့်ပမာဏများသည် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုဖွံ့ဖြိုးမှုများကို ဆောင်ကြဉ်းလာနိုင်ခြင်းရှိမရှိ ယတိပြတ်ပြောနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ ထို့အပြင် လူဦးရေပိုထူထပ်ပြီး မြို့နယ်အရေအတွက်ပိုများသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများက ရန်ပုံငွေပိုလိုအပ်မည်ကိုမှန်းဆနိုင်သော်လည်း မြို့နယ်တစ်ခုနှင့်တစ်ခုကြားတွင်မူ အညီအမျှခွဲဝေပေးရန်ဖြစ်နိုင်ချေ ပိုများသည်။ ယခင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော သုတေသနတစ်ခုတွင် ဝန်ကြီးချုပ်တစ်ဦးက အောက်ပါအတိုင်းပြောကြားခဲ့သည်။

‘ဗဟိုအစိုးရကအခုအချိန်အထိ ကိစ္စတွေကို အရင်မြင်ရိုးမြင်စဉ်အတိုင်းမြင်နေတုန်းပဲ။ ရန်ပုံငွေခွဲပေးရင်လည်း မတူတဲ့ ဒေသတွေကြားမှာ အမျှတဆုံးဖြစ်အောင်ခွဲမပေးပဲ အားလုံးတန်းတူအညီအမျှပေးဖို့ကို ပိုအားသန်တုန်းပါပဲ။’ [၃]

ထိုအပြင်က ယခုသုတေသနကတွေ့ရှိခဲ့သော အချက်တစ်ခုကို ထောက်ခံလျက်ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းရန်ပုံငွေများတွင် ပြောင်းလဲချိန်ညှိနိုင်သော အချက်အလက်အချို့ပါဝင်သော်လည်း များသောအားဖြင့် ကိန်းသေဖြင့်လွှဲပြောင်းပေးလေ့ရှိသည့် အချက်ပင်ဖြစ်သည်။ လွှဲပြောင်းပေးမည့်ရန်ပုံငွေများ၏ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုပိုများစေရန်အတွက် ဒေသလိုအပ်ချက်များကို ထည့်သွင်း

တွက်ချက်သည့် အစိတ်အပိုင်းများကို တဖြည်းဖြည်းချင်းပိုတိုးသွားပြီး ပုံသေခွဲဝေသည့် အစိတ်အပိုင်းများကို လျော့ချသွားရန်လိုအပ်သည်။

ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေများကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏လိုအပ်ချက်၊ ၎င်းတို့ ကိုယ်ပိုင်ရန်ပုံငွေများကောက်ခံနိုင်စွမ်းနှင့် ဆက်စပ်ခွဲဝေပေးသည့် ပုံသေနည်းအခြေခံစနစ်မှာ ပိုမိုသင့်လျော်ကြောင်း အဆိုပြုနိုင်ပါသည်။ ယနေ့ခေတ်ကဲ့သို့ ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းပေးငွေများ တစ်နှစ်တခြား ပိုမိုမြင့်မားနေသောအချိန်တွင် ထိုသို့ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်ရန် ပိုမိုသင့်လျော်ပါသည်။ ပုံသေနည်းအခြေခံစနစ်သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့လွှဲပြောင်းပေးမည့် ရန်ပုံငွေစီးဆင်းမှုကို တည်ငြိမ်စေပြီး ကြိုတင်ခန့်မှန်းရန်လည်း လွယ်ကူစေပါသည်။ ထို့အပြင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရရန်ပုံငွေများခွဲဝေပေးရာတွင် မည်သည့်အချက်များအပေါ် အဓိကအခြေခံထားကြောင်းလည်း အတိအလင်းသိမြင်စေပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေနှင့် ထိုသို့လွှဲပြောင်းပေးခြင်းသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုတိုက်ဖျက်ရေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ပညာရေးကဏ္ဍတိုးချဲ့ခြင်း စသည့် မူဝါဒရေးရာများအတွက် ဘတ်ဂျက်ညှိနှိုင်းရာတွင်လည်း များစွာအထောက်အကူပြုပါသည် [၄]။

ယခုအစီရင်ခံစာရေးသားချိန်တွင် အသေးစိတ်အချက်အလက်များ မသိရှိရသေးသော်လည်း ၂၀၁၅- ၁၆ ဘတ်ဂျက်ကို ဖော်မြူလာအခြေခံစနစ်သို့ စတင်ပြောင်းလဲနေပြီဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့လွှဲပြောင်းပေးသော ရန်ပုံငွေကို တွက်ချက်ရာတွင် လှည့်ပေး၊ တစ်ဦးချင်းရငွေနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုပမာဏ စသည်တို့အပေါ် အခြေခံ၍ တွက်ချက်ခွဲဝေနေပြီဖြစ်သည် [၂၇]။

အကျဉ်းချုပ်နှင့် မှတ်သားရန်အချက်များ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ ကောက်ခံရရှိသော ရငွေများသည် ပြည်ထောင်စုမှကောက်ခံရရှိသော ရငွေများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အချိုးအစားပမာဏ အနည်းငယ်သာရှိသော်လည်း ရငွေကောက်ခံရရှိမှုမှာ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၃- ၁၄ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေမှာ ၁၃.၂ ထရီလီယံကျပ်ရှိပြီး ဂျီဒီပီ၏ ၂၄% နှင့် ညီမျှသည်။ နှိုင်းယှဉ်ချက်အားဖြင့် အလားတူခုနှစ်၌ပင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများမှ ကောက်ခံရရှိငွေများမှာ ၁.၂ ထရီလီယံကျပ်ရှိပြီး ဂျီဒီပီ၏ ၂% ခန့်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးဒီရေသည် သိသာထင်ရှားစွာဖြစ်ပေါ်နေသည်။ ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ပြည်ထောင်စု၏အသုံးစရိတ်မှ လွှဲပြောင်းငွေသည် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ၂.၂ ရာခိုင်နှုန်းသာရှိခဲ့ရာမှာ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ၈.၇ ရာခိုင်နှုန်းသို့တိုးတက်လာခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ဘတ်ဂျက်မှတ်တမ်းများကို လေ့လာကြည့်ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအကြားတွင် ကွဲပြားခြားနားချက်များရှိနေကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ ဘတ်ဂျက်နှင့်ပတ်သက်သည့် ဘုံလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများမရှိခြင်းကြောင့်လည်းဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အခွန်ကောက်ခံရရှိသော ရငွေများသည် သက်ဆိုင်ရာဌာနတစ်ခု၏စာရင်းသို့ သတ်မှတ်မှတ်မှတ်ရောက်ရှိခြင်းမရှိပဲ ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေများသည် မည်သည့်ဌာနအဖွဲ့အစည်းသို့ ရောက်ရှိမည်ကိုလည်း ထုတ်ပြန်ကြေညာသော ဘတ်ဂျက်သတင်းအချက်အလက်များတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်းမရှိပေ။

၂၀၁၃- ၁၄ ခုနှစ်အတွက် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများရငွေ၏ထက်ဝက်ခန့်မှာ ဘတ်ဂျက်ဌာနများ၏ စာရင်းသို့ဝင်ရောက်သည်။ ၎င်းတို့အနက်အများစုမှာ ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းပေးငွေ/ထောက်ပံ့ငွေများဖြစ်သည်။

ဘတ်ဂျက်ဌာနများသို့ ဝင်ရောက်လာသော ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းပေးငွေများကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများရှိ ဌာနဆိုင်ရာများအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများသို့ ဆက်လက်လွှဲပြောင်းပေးသည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့ဌာနဆိုင်ရာအချင်းချင်း ဘဏ္ဍာရေးအရ ဆက်သွယ်မှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် ရှင်းလင်းတိကျသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမရှိခြင်းကြောင့် ဒေသန္တရအဆင့် ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအခြေအနေကို ထုတ်ပြန်ကြေညာထားသော ဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများကိုကြည့်၍ ခန့်မှန်းတွက်ချက်နိုင်ရန် ခက်ခဲသည်။

ဘတ်ဂျက်ခေါင်းစဉ်များကို အသေးစိတ်ထပ်မံခွဲထုတ်နိုင်ပါက ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုတိုးတက်လာမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ နှစ်စဉ်ပုံမှန်ရရှိမည့် အခွန်ကောက်ခံမှုများနှင့် တစ်ကြိမ်တည်းသာကောက်ခံရရှိမည့် လိုင်စင်ကြေးရငွေတို့ကို ဘတ်ဂျက်တွင် ခွဲခြားသိမြင်နိုင်မှု မရှိခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုရငွေနှစ်မျိုး၏ သဘောသဘာဝ လွန်စွာကွဲပြားသောကြောင့် ဘဏ္ဍာရေးပေါ်လစီများတွင် သီးခြားစီထည့်သွင်းစဉ်းစားရသည်။ အလားတူပင် 'အခြားရငွေများ' အမည်ရှိ ဘတ်ဂျက်ခေါင်းစဉ်အောက်တွင်လည်း မတူညီသော အကြောင်းအရာပေါင်းစုံကို သိမ်းကျုံးထည့်သွင်းထားခြင်းမျိုးဖြစ်နေသည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေများတွင် အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုက ၅% သာရှိရာ ၎င်းတို့အနေနှင့် ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေများကိုသာ အဓိကရန်ပုံငွေအဖြစ် အားကိုးအားထားပြုနေရဦးမည်ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ စုစုပေါင်းရငွေ၏ ၄၈% ရှိသည်။

အုပ်ချုပ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍများအားလုံးတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း အမြင့်မားဆုံးဖြစ်သော စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များသည် ကိုယ်ပိုင်ရငွေအမြင့်ဆုံး ရှာဖွေကောက်ခံနိုင်သော အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်နေသည်မှာ မထူးဆန်းသောကိစ္စပင်ဖြစ် သည်။ သို့ရာတွင် လက်ရှိကန့်သတ်ချက်များဖြစ်သော ပိုလျှံဘဏ္ဍာငွေများကို နောက်တစ်နှစ်သို့သယ်ဆောင်သွားနိုင်မှုမရှိခြင်း စသည့် အချက်များက စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ ဘဏ္ဍာရေးစီမံဆောင်ရွက်မှုများကို ကန့်သတ်လျက်ရှိသည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးနေသော ရန်ပုံငွေများသည် ပြည်ထောင်စုအသုံးစရိတ်တွင် ပါဝင်မှုအချိုးအစားနေ့တခြားမြင့်မားနေသည်။ လွှဲပြောင်းငွေပမာဏများမှာမူ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လိုအပ်ချက်များအလိုက် ကွဲပြားသည်။ သို့ရာတွင် ထိုရန်ပုံငွေ၏များပြားသောပမာဏကို ပုံသေနှုန်းထားဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုရန်ပုံငွေများ တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ် တိုးတက်များပြားလာခြင်းနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်အဖြစ် ပိုမိုအရေးပါလာခြင်းတို့ကြောင့် ရှင်းလင်းတိကျပြီး ပြည်သူများအလွယ်တကူလေ့လာနိုင်သော ပုံသေနှုန်းအခြေခံဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးနိုင်ပါက ဘဏ္ဍာရေးအရ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုတိုးတက်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။

အပိုင်းငါး - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏အသုံးစရိတ်များ

သုတေသနမေးခွန်း။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရန်ပုံငွေများကို မည်ကဲ့သို့သုံးစွဲကြသနည်း

အဓိကအချက်များ

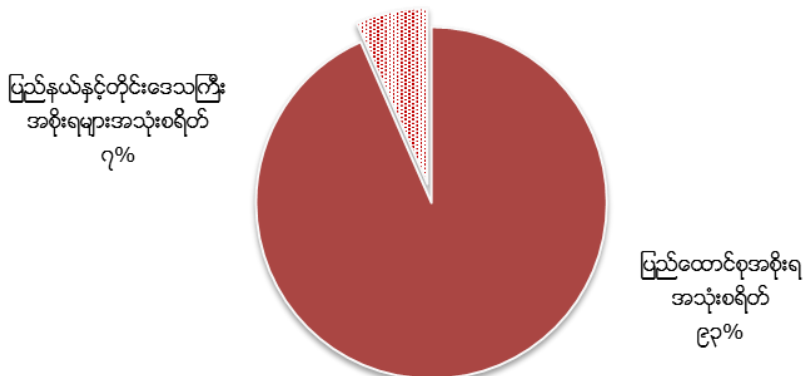
- ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်မှာ ကျပ် ၁၆.၁ ထရီလီယံရှိပြီး ဂျီဒီပီ၏ ၂၉% နှင့် ညီမျှသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်မှာ ကျပ် ၁.၂ ထရီလီယံရှိပြီး ဂျီဒီပီ၏ ၂% ခန့်ရှိ သည်။
- ၂၀၁၃-၁၄ခုနှစ်တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အသုံးစရိတ်၏စုစုပေါင်း၅၄% ကို ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းက အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၊ ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးမြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများသည် ရန်ပုံငွေသုံးစွဲမှု ဒုတိယအများဆုံးဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်း၏ ၂၃% ရှိသည်။
- ၂၀၁၃-၁၄ တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဘတ်ဂျက်စုစုပေါင်း၏ ၆၂% ကို သာမန်သုံးငွေစာရင်းဖြင့်ဖော်ပြပြီး ၂၃% ကို ငွေလုံးငွေရင်းသုံးငွေစာရင်းတွင် ဖော်ပြသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအတွင်းတွင် ငွေလုံးငွေရင်းသုံးငွေ ပမာဏနှင့် အမျိုးအစားများကွဲပြားမှုကြီးမားသည်။

၅.၁ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အသုံးစရိတ်ကိုဖြင့်သုံးသပ်ခြင်း

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ စတင်တည်ထောင်ဖွဲ့စည်းပြီးနောက်တွင် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှု ငှားတို့၏အခန်းကဏ္ဍကို မြှင့်တင်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့မှု အများအပြားရှိသည်။ ဥပဒေပြဌာန်းမှုဆိုင်ရာ သီးခြားတာဝန်ဝတ္တရားများ ခွဲဝေပေးခြင်း၊ ဌာနဆိုင်ရာ များနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများကို ၎င်းတို့၏စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်းစသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ လက်ရှိအချိန် တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အသုံးစရိတ်သည် ကျပ် ၁.၂ ထရီလီယံ သို့မဟုတ် ဂျီဒီပီ၏ ၂% ရှိသည်။ ယင်းကို ပြည်ထောင်စုအသုံးစရိတ် ၁၆.၁ ထရီလီယံ၊ ဂျီဒီပီ၏ ၂၉% နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်သည်။

ပုံ-၁၇။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအသုံးစရိတ်နှင့် စုစုပေါင်းအစိုးရအသုံးစရိတ် ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်³⁶

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအသုံးစရိတ်သည် စုစုပေါင်းအစိုးရအသုံးစရိတ်၏ သေးငယ်သော အစိတ်အပိုင်းမျှသာဖြစ်သည်

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အသုံးစရိတ်ခေါင်းစဉ်များကို ခေါင်းစဉ်ကြီးသုံးခုအဖြစ်ခွဲခြားထားသည်။ 'တရားရုံးချုပ်၊ ရှေ့နေချုပ်နှင့် စာရင်းစစ်ချုပ်' (စီမံအုပ်ချုပ်ရေး)၊ 'အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ' (ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ) နှင့် 'နိုင်ငံပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ' ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ထိုခေါင်းစဉ်ကြီးသုံးခုအနက် ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ၆၆%၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ၂၅% နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ၉% တို့ အသီးသီးဖြစ်ကြသည်။³⁷ ၂၀၁၃- ၁၄ ခုနှစ်၏ စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်ခေါင်းစဉ်များ ခွဲခြားထားခြင်းကို ဇယား- ၂ တွင် လေ့လာနိုင်သည်။

³⁶ နောက်ထပ်ဘဏ္ဍာငွေခွဲငှားရေး ဘတ်ဂျက်ကို ဖယ်ထုတ်မည်ဆိုပါက ပြည်ထောင်စု စုစုပေါင်း ဘတ်ဂျက်သုံးစွဲမှု သည် ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း ကျပ်သန်းပေါင်း ၁၆၀၄၀ ရှိသည်။ တွက်ချက်မှုအလုံးစုံတွင် နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများကို ဖယ်ချန်ထားသော်လည်း နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများသည် အစိုးရဌာနများအတွက် ကြီးမားသော ထည့်ဝင်မှုရှိသောကြောင့် ဤစာတမ်းတွင် ထည့်သွင်းခြင်းဖြစ်သည်။

³⁷ ခေါင်းစဉ်ခွဲတစ်ခုစီအောက်တွင် ပါဝင်သော အမှတ်စဉ်တပ်အမျိုးအမည်များ၏ အသေးစိတ်စာရင်းကို နောက်ဆက်တွဲ ၅ တွင် ကြည့်ရှုနိုင်သည်။ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၊ ဦးစီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာနများ၏ အခန်းကဏ္ဍ၊ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် ဦးတည်ချက်များကို နောက်ဆက်တွဲ ၆ တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား- ၂။ ၂၀၁၃-၁၄ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်များကို အမျိုးအစားအလိုက်ခွဲခြားထားပုံ (ကျပ်သန်း)

	အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍ (တရားရုံးချုပ်၊ ရှေ့နေချုပ်နှင့် စာရင်းစစ်ချုပ်)	အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ (ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် စည်ပင်ရုံးများ)	နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ	စုစုပေါင်း
ဧရာဝတီ	၄၅၄၃	၆၁၂၂၅	၃၄၁၆၅	၉၉၉၃၃
ပဲခူး	၅၄၂၅	၄၁၇၀၁	၁၈၈၈၂	၆၆၀၀၆
ချင်း	၁၀၆၆၀	၂၃၉၆၁	၁၄၃၉၈	၄၈၉၆၃
ကချင်	၃၅၉၄	၃၃၉၇၁	၁၆၈၇၅	၅၄၄၄၄
ကယား	၄၇၇၀	၁၃၁၉၇	၈၂၃၆	၂၆၂၀၄
ကရင်	၃၇၂၆	၁၆၇၇၇	၉၅၂၄	၃၀၀၂၈
မကွေး	၄၉၄၈	၁၁၀၂၄၄	၂၅၉၂၂	၁၄၁၁၁၃
မန္တလေး	၈၀၉၂	၈၀၇၉၅	၁၀၉၃၄	၉၉၈၂၂
မွန်	၃၆၁၀	၁၈၉၇၂	၉၁၉၁	၃၁၇၇၃
ရခိုင်	၁၂၉၇၁	၄၀၄၉၇	၂၅၄၂၄	၇၈၈၉၂
စစ်ကိုင်း	၁၁၅၆၂	၆၃၆၀၀	၂၉၂၇၄	၁၀၄၄၃၆
ရှမ်း	၇၄၆၃	၉၆၈၀၀	၆၈၆၆၂	၁၇၂၂၀၅
တနင်္သာရီ	၈၆၈၉	၂၄၄၁၆	၁၃၃၄၇	၄၆၄၅၃
ရန်ကုန်	၁၈၃၆၃	၁၄၆၃၇၃	၃၉၄၂	၁၆၈၆၈၃
စုစုပေါင်း	၁၀၈၃၇၆	၇၇၁၈၀၈	၂၈၈၇၇၈	၁၁၆၈၉၆၁

အုပ်ချုပ်ရေးခေါင်းစဉ်အောက်မှ အသုံးစရိတ်များမှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအသုံးစရိတ်၏ သေးငယ်သောအစိတ်အပိုင်းသာဖြစ်သည်။ ထိုခေါင်းစဉ်အောက်တွင် အစိုးရအဖွဲ့အသုံးစရိတ်မှာ ၆၉% ရှိပြီး တရားရုံးများနှင့် ငွေစာရင်းဌာနများက ၁၁% စီနှင့် ဒုတိယနေရာတွင်ရှိသည်။

‘ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ’ သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအသုံးစရိတ်များကို အများဆုံးသုံးသူများဖြစ်ပြီး ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း (ဌာနဆိုင်ရာအနေနှင့်) က ၄၄%၊ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီက ၁၆% နှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များက ၁၁% အသီးသီးရှိကြသည်။ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းမှာ လုပ်ငန်းကဏ္ဍအမျိုးမျိုးရှိသဖြင့် ၂၀၁၃- ၁၄ ဘတ်ဂျက်တွင် ဌာနဆိုင်ရာအနေနှင့်ရော နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းအနေနှင့်ပါ စာရင်းသွင်းထားသည်။ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းအနေနှင့် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ အသုံးသည် စုစုပေါင်းနိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများအသုံးစရိတ်၏ ၉၉.၆% အထိရှိသည်။³⁸

‘ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးလုပ်ငန်းများ’ သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအသုံးစရိတ်၏ ၆၆% ရှိသော်လည်း ထိုအသုံးစရိတ်အများစုကို ဌာနငါးခုကသုံးစွဲနေခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၃- ၁၄ ဘတ်ဂျက်တွင် ဌာနပေါင်း ၂၁ ခုကိုဖော်ပြထားသော်လည်း ဘတ်ဂျက်စုစုပေါင်း၏ ၈၉% ကို အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၊ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၊ ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးမြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများက သုံးစွဲနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည့်အချက်မှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား-၅ပါ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ စီမံဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည့် လုပ်ငန်းများနှင့်တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်သောဌာနများ၏ အသုံးစရိတ်များမှာ အလွန်နည်းပါးသော အသုံးစရိတ်များဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ စိုက်ပျိုးရေး (၂%)၊ သစ်တော (၁.၆%)၊ ကယ်ဆယ်ရေး၊ ပြည်လည်နေရာချထားရေးနှင့် အိုးအိမ်ဌာန (၁.၄%)၊ ရေအရင်းအမြစ်အသုံးချရေးဌာန (၁.၃%) နှင့် သမဝါယမဌာန (၁.၃%) တို့ဖြစ်ကြသည်။

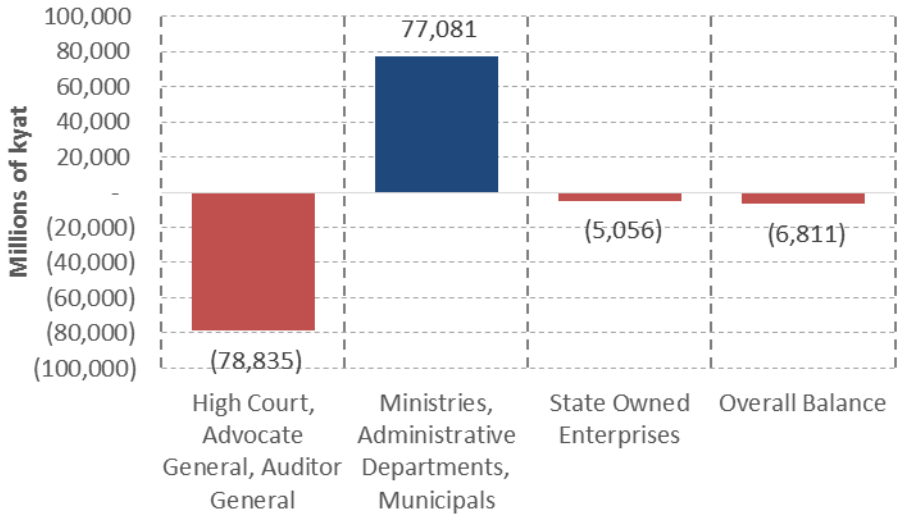
၅.၂ ဘတ်ဂျက်မျှခြေ

၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ် ဘတ်ဂျက်အတွင်း ဌာနအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုစီ၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေများကို သိရှိနိုင်ရန်မလွယ်ကူသော်လည်း ကဏ္ဍကြီးသုံးခုရှိ ရငွေနှင့် သုံးစွဲငွေများကို နှိုင်းယှဉ်ချိန်ထိုးကြည့်ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေကို မှန်းဆနိုင်ပါသည်။ ထိုနှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်မှု၏ရလဒ်ကို ပုံ- ၁၈ တွင်ဖော်ပြထားသည်။

³⁸အင်တာဗျူးဖြေထားသော အရာရှိ တစ်ဦး၏ ပြောကြားချက်အရ အနာဂတ်ဘတ်ဂျက်စာရင်းတွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဌာနတစ်ခုအဖြစ် မှတ်ယူစာရင်းသွင်းရန် စီစဉ်ထားသည်။

ပုံ- ၁၈။ ၂၀၁၃-၁၄ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်ရငွေသုံးငွေ သုံးသပ်ချက်

၂၀၁၃- ၁၄ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများဘတ်ဂျက်တွင် အသားတင်လိုငွေ ၆.၈ ဘီလီယံကျပ်ဖော်ပြနေသည်။

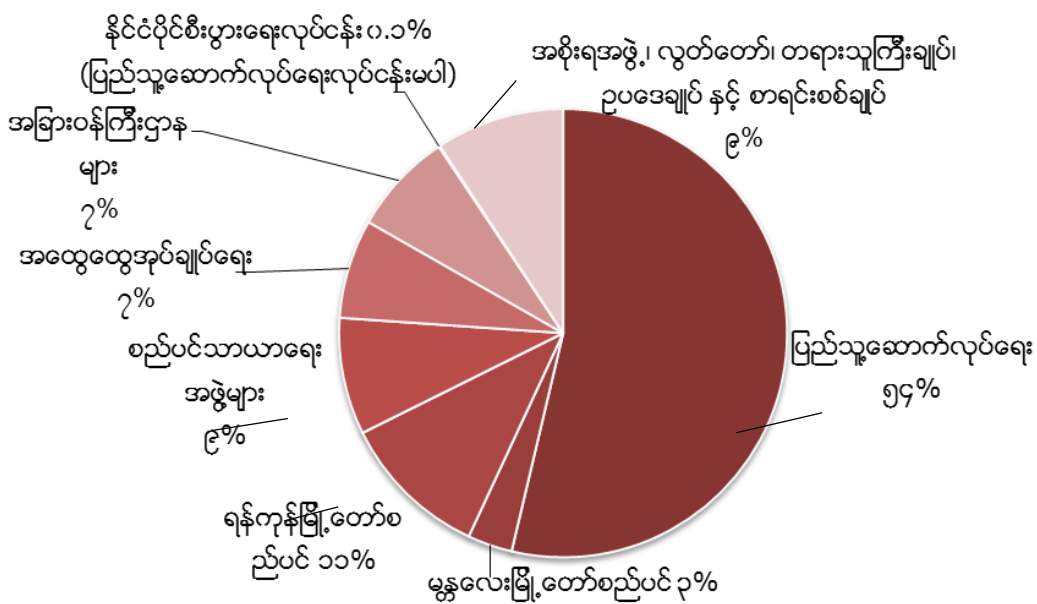
ယခုအစီရင်ခံစာတွင်ဖော်ပြထားသော ကိန်းဂဏန်းများအားလုံးသည် မှန်းခြေဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများသာဖြစ်ပြီး အမှန်ရငွေနှင့် သုံးစွဲငွေများမဟုတ်သည်ကို သတိပြုရမည်။ ၂၀၁၃-၁၄ ဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများအရ အတန်အသင့်ကြီးမားသော အသားတင်လိုငွေ ၆.၈ ဘီလီယံကျပ်ဖော်ပြနေပြီး အဓိကမှာ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှ လိုငွေဖြစ်သည်။ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍမှမှန်းချေလိုငွေ ကျပ် ၇၉ ဘီလီယံမှာ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များမှ မှန်းချေလိုငွေ ကျပ် ၇၇ ဘီလီယံနှင့် ဆတူနီးပါးဖြစ်၍ အချင်းချင်းချေနိုင်သည်။

၅.၃ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လုပ်ငန်းကဏ္ဍအလိုက် သုံးစွဲငွေ

ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း (ဌာနဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းနှစ်ခုစလုံး) သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အသုံးစရိတ်အများစု ၅၄% ကို ကိုယ်စားပြုပြီး ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ ၁၁% နှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ ၉% တို့က အစဉ်အလိုက် အများဆုံးသုံးစွဲသူများဖြစ်သည်။ ပုံ- ၁၉ တွင် လုပ်ငန်းရပ်အလိုက်သုံးစွဲမှု အသေးစိတ်များကို ဖော်ပြထားသည်။

ပုံ-၁၉။ ၂၀၁၃-၁၄ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လုပ်ငန်းကဏ္ဍအလိုက်အသုံးစရိတ်

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအသုံးစရိတ်၏ထက်ဝက်ကျော်ကို ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းမှ ကျခံသုံးစွဲနေခြင်းဖြစ်သည်။

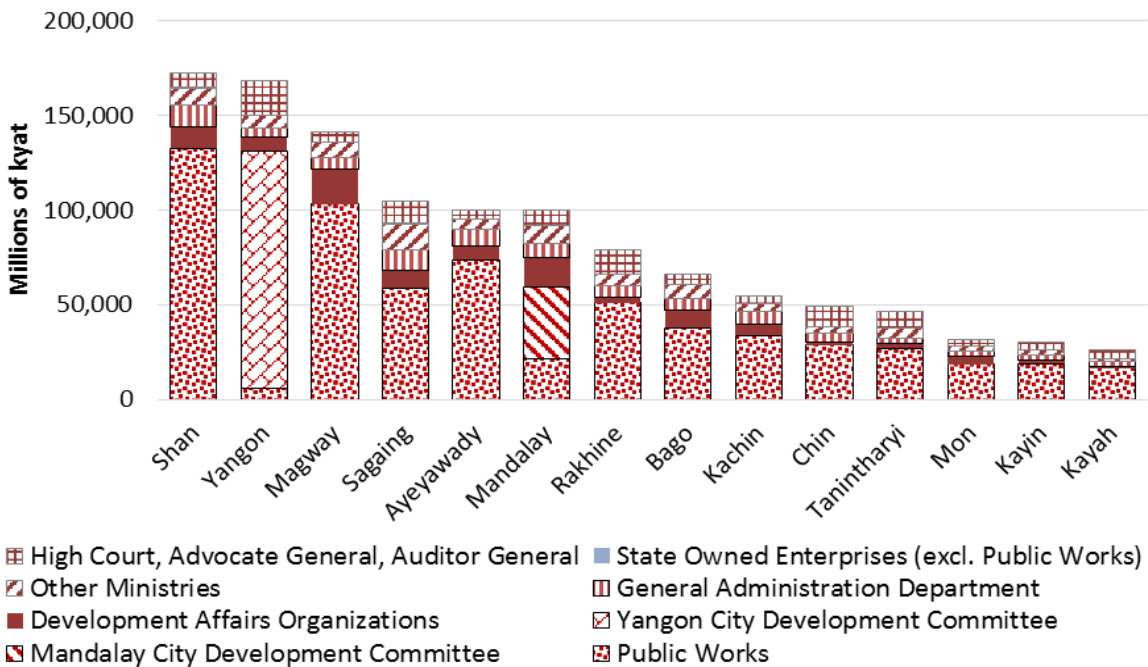
၂၀၁၃-၁၄ခုနှစ်အတွက် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းမှ ဆောင်ရွက်သောလုပ်ငန်းများ၏ အသေးစိတ်သတင်းအချက်အလက်များကို သိရှိရခြင်းမရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံများ တိုးတက်ဆောက်လုပ်ရန်ကြိုးစားနေခြင်းက ယခုကဲ့သို့ အသုံးစရိတ်စေ့ အများဆုံးဖြစ်နေခြင်း၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသည် ပြည်သူပိုင်အခြေခံအဆောက်အအုံများဖြစ်သော လမ်း၊ တံတား၊ လေဆိပ်နှင့် အဆောက်အအုံများတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်း အတွက် အဓိကတာဝန်ယူရသော အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သည်။³⁹

စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များနှင့် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးစည်ပင်သာယာရေးကော်မတီတို့သည် အသုံးစရိတ်အားလုံး၏ ၂၃% နှင့် ဒုတိယအများဆုံးသုံးစွဲသည့် အဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် အတူတကွရပ်တည်ကြသည်။ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များသည် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများဖြစ်သော အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း၊ လမ်းမီးထွန်းခြင်းနှင့် ရေပေးဝေခြင်းစသည်တို့အတွက် အဓိကတာဝန်ရှိသူများဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးစည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများမှာလည်း အလားတူလုပ်ငန်းများကိုထမ်းဆောင်ကြခြင်းဖြစ်သော်လည်း အသုံးစရိတ်သုံးစွဲခြင်းပတ်သက်လျှင် လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာရရှိထားကြသည်။ တာဝန်ရှိသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအရ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီသည် မြူနီစပယ်လုပ်ငန်းများအပြင်လမ်းဖောက်လုပ်မှုများအတွက်လည်း ရန်ပုံငွေအများဆုံးသုံးစွဲနေသည်ဟု သိရသည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီက လမ်းဖောက်လုပ်မှုကို အဓိကတာဝန်ယူဆောင်ရွက်သောကြောင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းမှ ရန်ပုံငွေသုံးစွဲမှု နည်းပါး နေခြင်းလည်းဖြစ်သည် (ပုံ- ၂၀)။

ဘတ်ဂျက်ခန့်မှန်းအသုံးစရိတ်ပမာဏသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအကြားတွင်လည်း ကွဲပြားခြားနားမှုများစွာရှိသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ရန်ကုန်နှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတို့သည် အသုံးစရိတ်အများဆုံးဖြစ်ကြပြီး ကျပ် ၁၇၂ ဘီလီယံ၊ ၁၆၉ ဘီလီယံနှင့် ၁၄၁ ဘီလီယံတို့ အသီးသီးရှိကြသည်။ ယင်းတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ကယား၊ ကရင်နှင့် မွန်ပြည်နယ်များ၏အသုံးစရိတ်များသည် ၂၆ ဘီလီယံနှင့် ၃၂ ဘီလီယံကြားတွင်သာရှိရာ ကွာဟမှုပမာဏကို မှန်းဆနိုင်သည်။

ပုံ- ၂၀။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အသုံးစရိတ်ခွဲဝေသုံးစွဲပုံ (ကျပ်သန်း)

ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးတို့မှအပ ကျန်ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ အသုံးစရိတ်တွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ အသုံးစရိတ်က အချိုးအစားအရ အကြီးမားဆုံးဖြစ်သည်။

ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့မှအပ ကျန်ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအားလုံးတွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသည် အစိုးရအသုံးစရိတ်များအား အဓိကသုံးစွဲသူဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးတို့တွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း အသုံးစရိတ် သိသိသာသာနည်းပါးနေခြင်းမှာ ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးမြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများက အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ

³⁹ပမာဏကြီးမားသော စီမံကိန်းများအတွက် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသည် ဒီဂရီပိုင်းတွင် လည်းကောင်း၊ ဆောက်လုပ်ရေး ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်မှုတွင် လည်ကောင်း၊ဘတ်ဂျက် စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် လည်းကောင်း ပါဝင်သည်။

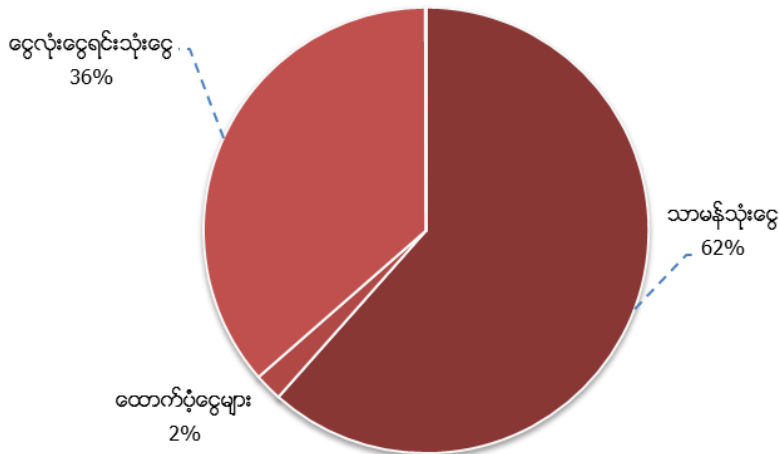
လုပ်ငန်းများကို အဓိကတာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်သောကြောင့်ဖြစ်ပြီး ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေနှုန်းပါးခြင်းနှင့် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်နှုန်းပါးခြင်းမှာလည်း ထိုအကြောင်းများကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။

၅.၄ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားများ

၂၀၁၃-၁၄ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ ဘတ်ဂျက်တွင် အဓိကအသုံးစရိတ်များကို ခေါင်းစဉ်ခြောက်မျိုးဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ငွေလုံးငွေရင်းသုံးငွေ၊ အတိုးပေးဆပ်ငွေ၊ ထောက်ပံ့ငွေ၊ ချေးငွေ၊ ပုံမှန်အသုံးစရိတ်နှင့် ချေးငွေများမှ ပြန်လည်ရရှိခြင်းဟူသော ခေါင်းစဉ်ခြောက်မျိုးဖြစ်သည်။⁴⁰

ပုံ-၂၁။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားများ⁴¹

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအသုံးစရိတ်အမျိုးအစားစုကို ငွေလုံးငွေရင်းသုံးငွေနှင့် ပုံမှန်အသုံးစရိတ်စာရင်းအောက်တွင် ထည့်သွင်းနိုင်သည်။

ငွေလုံးငွေရင်းသုံးငွေဆိုသည်မှာ အခြေခံအဆောက်အအုံများကဲ့သို့ ရေရှည်ပိုင်ဆိုင်မှုများအတွက် ပေးချေခြင်းဖြစ်ပြီး ၂၀၁၃-၁၄ ဘတ်ဂျက်တွင် စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်၏ ၃၆% ရှိသည်။ ထိုအထဲမှ ၇၅% ကျော်မှာ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၊ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများနှင့် မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ သုံးစွဲမှုဖြစ်သည်။ ချေးငွေများအတွက် အတိုးပေးဆပ်ခြင်းခေါင်းစဉ်အောက်တွင် အသုံးစရိတ်ခေါင်းစဉ်ခွဲတစ်ခုသာရှိပြီး ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီမှ အတိုးပေးငွေ ကျပ် ၂၅ သန်း ဖြစ်သည်။ ထုတ်ချေးငွေများခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများမှ ထုတ်ချေးထားသော ငွေကျပ် ၃၇၁ သန်းရှိသည်။

ထောက်ပံ့ငွေများခေါင်းစဉ်ဖြင့် သုံးစွဲမှုသည် စုစုပေါင်း၏ ၂% ရှိပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများနှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနတို့နှင့် အဓိကသက်ဆိုင်သည်။ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်မှအပ ကျန်ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအားလုံးရှိ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနများသည် ကျပ် ၁၅ သန်းမှ သန်း ၂၀ အတွင်း ထောက်ပံ့ငွေများအသီးသီးရှိကြသည်။ ထိုငွေပမာဏများသည် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရန်ပုံငွေ ခေါင်းစဉ်အောက်မှအသုံးစရိတ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရန်ပုံငွေသည် ကျေးလက်ဒေသရှိ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အစရှိသော ကျယ်ပြန့်သော ကဏ္ဍများရှိ စီမံကိန်းများကို ထောက်ပံ့ပေးသော ရံပုံငွေဖြစ်သည်။

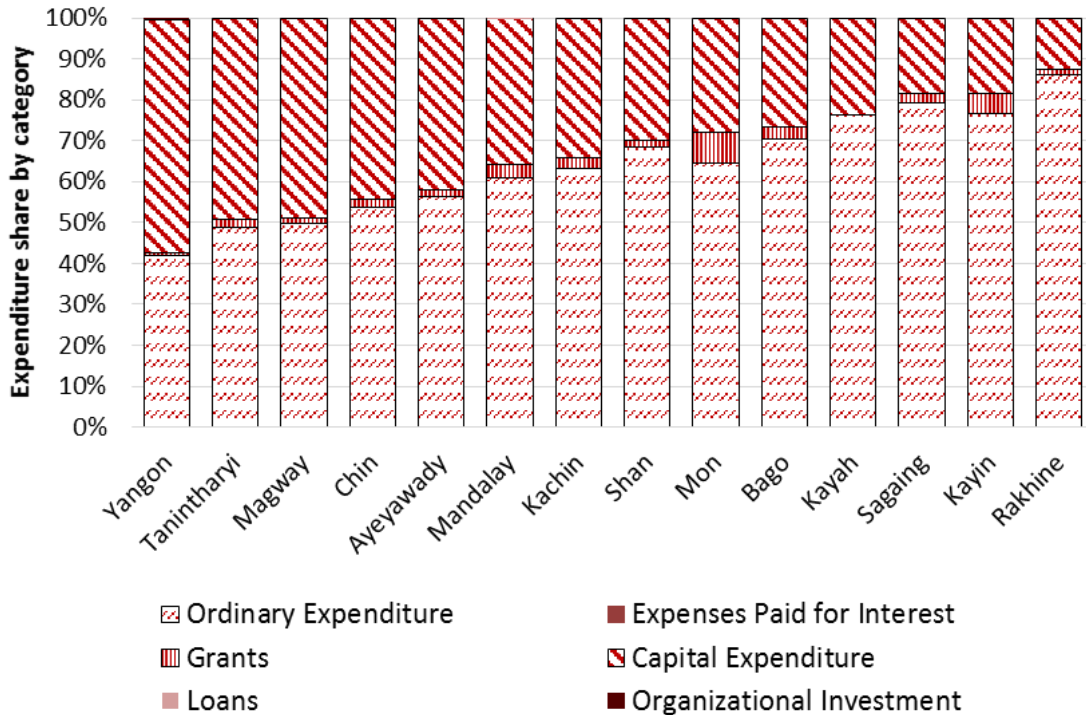
သာမန်အသုံးစရိတ်မှာနေ့စဉ်စီမံခန့်ခွဲမှုကုန်ကျစရိတ်များနှင့်ရုံးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုကုန်ကျစရိတ်များဖြစ်ပြီး ၂၀၁၃-၁၄ခုနှစ်အတွက် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများဘတ်ဂျက်တွင် ၆၂% ပါဝင်သည်။ ၎င်းတွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းက ထက်ဝက်ကျော်ကို ကျခံသုံးစွဲထားသည်။ စီမံအုပ်ချုပ်မှုခေါင်းစဉ်အောက်ရှိ အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားစုမှာလည်း ပုံမှန်အသုံးစရိတ်တွင် စာရင်းသွင်းရာ လုပ်ငန်းသဘောသဘာဝနှင့်ထင်ဟပ်သည်။ ခြွင်းချက်မှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့များဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်၏ သုံးပုံတစ်ပုံခန့်ကို ငွေလုံးငွေရင်းခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ထည့်သွင်းထားသည်။

⁴⁰ ၎င်းအမျိုးအစားခေါင်းစဉ်များ၏ အဓိပ္ပာယ် သတ်မှတ်ချက်များကို နောက်ဆက်တွဲ ဂတွင်ဖော်ပြထားသည်။
⁴¹ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အားလုံး၏ ရငွေများ၌ မြန်မာအစိုးရ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအဝဝတွင် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ အချက်အချာကျမှုကိုလည်းကောင်း နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများနှင့် အစိုးရဌာနများကြား ဘတ်ဂျက်သုံးစွဲမှု မပြတ်သားမှု၊ ဝေဝါးမှုများ ပါဝင်နေသည်ကိုလည်းကောင်း သိနားလည်ထားရပေမည်။

ပုံမှန်အားဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့များ၏အသုံးစရိတ်ကို ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများဆောင်ရွက်ရာတွင် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းအတွက်ကျခံသော သာမန်သုံးငွေများအဖြစ် စာရင်းသွင်းမည်ဖြစ်သော်လည်း လက်ရှိ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ အသုံးစရိတ်အတွင်း ငွေလုံးငွေရင်းသုံးငွေများနှင့် ထောက်ပံ့ငွေများပါ ပါဝင်နေရာ ယင်းတို့အနေနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ၏ ပုံမှန်စီမံအုပ်ချုပ်မှုလုပ်ငန်း အပြင်ဘက်မှ လုပ်ငန်းများကိုလည်းဆောင်ရွက်နေကြကြောင်း သိမြင်နိုင်သည်။ ထိုအချက်ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများမှလည်း အတည်ပြုပေးပြီး ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေးရန်ပုံငွေနှင့် မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေတို့ကဲ့သို့ သီးခြားစီမံဆောင်ရွက်ရသည့် ရန်ပုံငွေများကိုလည်း ထိုခေါင်းစဉ်အောက်တွင်ထည့်သွင်းသည်ဟု ဆိုသည်။

ပုံ-၂၂။ ၂၀၁၃-၁၄ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အသုံးစရိတ်အမျိုးအစားများ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအများစုတွင်ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်မှာ၅၀%အောက်တွင်သာရှိသည်။

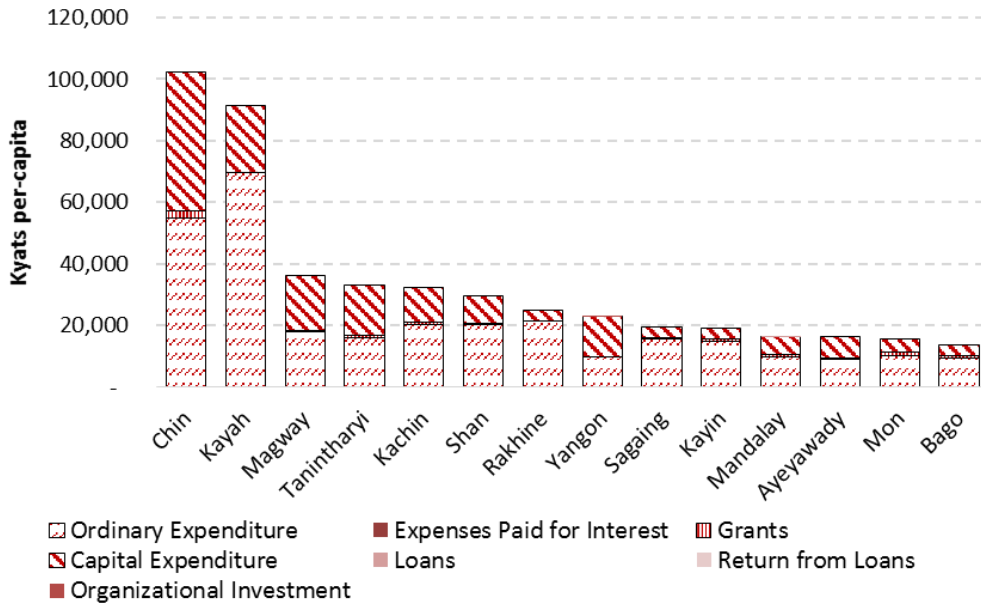
ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများအတွက် ငွေလုံးငွေရင်း သုံးငွေနှင့် သာမန်သုံးငွေအကြား အချိုးအစားမှာလည်း များစွာကွာခြားနေကြောင်း တွေ့မြင်နိုင်သည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ကရင်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်များ တွင် စုစုပေါင်းဘတ်ဂျက်၏ ၂၀% ခန့် အောက်ကိုသာ ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများအတွက် သုံးစွဲနေသော်လည်း ရန်ကုန်၊ တနင်္သာရီနှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးများတွင် စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်၏ ၅၀% အထက်ကို ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများအတွက် သုံးစွဲနေကြသည်။ ထိုသို့ အသုံးစရိတ်ပုံစံအမျိုးမျိုး ကွဲပြားနေခြင်း၏ အကြောင်းရင်း များနှင့် သင့်လျော်ခြင်းရှိမရှိကို နောက်ထပ် သတင်းအချက်အလက်များမရှိပဲ သုံးသပ်နိုင်မည်မဟုတ်သော်လည်း ထိုကိစ္စနှင့် ပတ်သက်သည့် အသေးစိတ်လေ့လာသုံးသပ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ပါက အကျိုးကျေးဇူးများမည် ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ငွေလုံးငွေရင်းသုံးငွေများဖြင့် ရေရှည်အခြေခံအဆောက်အအုံများတွင် မှန်ကန်စွာရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ပါက စီးပွားရေးနှင့် လူမှုဖွံ့ဖြိုးမှုများ အတွက် များစွာအထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

၅.၅ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လူတစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှအသုံးစရိတ်

ပထဝီအနေအထား၊ လူဦးရေဖွဲ့စည်းပုံနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုများကွဲပြားခြားနားသောကြောင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသည် အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှုပုံစံအမျိုးမျိုးကွဲပြားနေပြီး ၎င်းတို့၏ မတူညီသောလိုအပ်ချက်များနှင့် အရင်းအမြစ်များကို လက်လှမ်းမီမှုအတိုင်း အတာတိုကိုလည်း ထင်ဟပ်နေသည်။ ထိုအကြောင်းများကြောင့် ယခုဆက်လက်ပြီး လူဦးရေအမျိုးမျိုးရှိကြသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ဒေသကြီးများအား ပျမ်းမျှတစ်ဦးချင်းအသုံးစရိတ်နည်းဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ဆွေးနွေးသွားပါမည်။

ပုံ-၂၃။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လူတစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှအသုံးစရိတ်နှင့် အမျိုးအစားများ

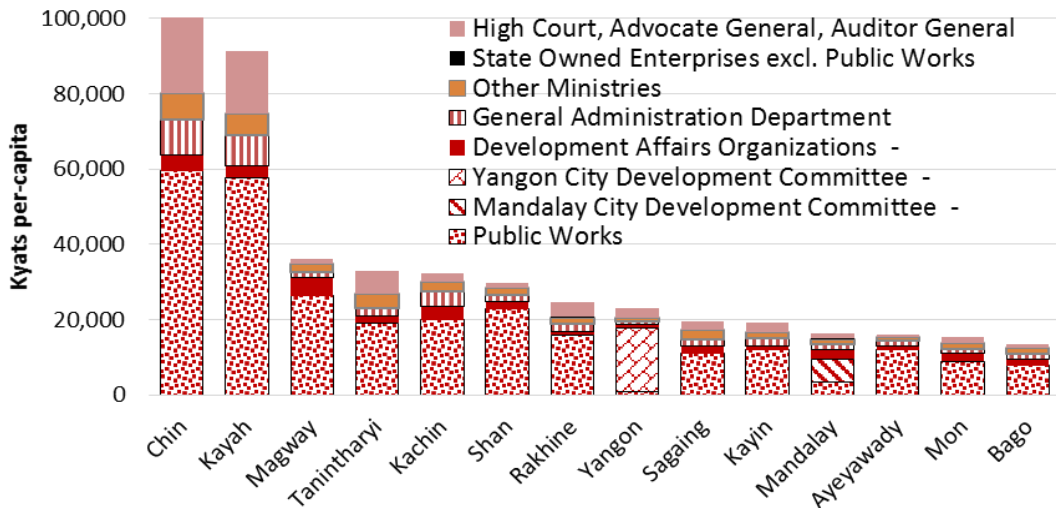
တစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှနှုန်းဖြင့်ကြည့်ပါက ချင်းပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်တို့သည် ကျန်ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးထက် လူတစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှ အစိုးရအသုံးစရိတ်မြင့်မားသည်

အထက်တွင်ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ချင်းပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်များတွင် လူတစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှအသုံးစရိတ်မြင့်မားသော်လည်း အသုံးစရိတ်အများစုမှာ သာမန်သုံးငွေများခေါင်းစဉ်အောက်မှ သုံးစွဲနေခြင်းဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်ဖြစ်ရသည်ကို အသေးစိတ်သုံးသပ်ရန် ခက်ခဲသော်လည်း အောက်ပါအကြောင်းတရားများ ပေါင်းစည်းမှုကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ချင်းနှင့်ကယားပြည်နယ်တို့သည် လူဦးရေသိပ်သည်းဆ အနည်းဆုံးပြည်နယ်များ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူတစ်ဦးချင်းစီအတွက် အစိုးရလုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုစရိတ်မှာ အလိုအလျောက် မြင့်တက်သွားခြင်းဖြစ်နိုင်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ ထိုပြည်နယ်များသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် ဝေးလံခေါင်ဖျားမှုတို့ကြောင့် လိုအပ်ချက်များလည်း မြင့်မားသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍတို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပိုမိုလိုအပ်သည် [၂၆]။ ပုံ-၂၄ ကလည်း ထိုအချက်ကို ထောက်ခံနေပြီး ထိုပြည်နယ်နှစ်ခုစလုံးတွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းက တစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှ အသုံးစရိတ်၏ အများစုကို ကျခံသုံးစွဲနေသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။

ပုံ-၂၄။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများပျမ်းမျှတစ်ဦးချင်းအသုံးစရိတ်ကို အရင်းအမြစ်များအလိုက်ခွဲခြားဖော်ပြခြင်း

ချင်းနှင့် ကယားပြည်နယ်များ၏ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းအတွက် တစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှအသုံးစရိတ်မှာ ကျန်ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးထက် သိသိသာသာမြင့်မားသည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအကြားတွင် တစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှအသုံးစရိတ်ကွဲပြားခြားနားသော်လည်း အသုံးစရိတ်ကို ဌာနဆိုင်ရာ များအကြားတွင် ခွဲဝေသုံးစွဲသည့် အချိုးအစားမှာမူ များစွာဆင်တူသည်ကို မှတ်သားထားရန်လိုအပ်သည်။ မြွင်းချက်အနေနှင့် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးများတွင်သာ ၎င်းတို့၏အဓိကအသုံးစရိတ်အများစုသည် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော် စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီများ၏ ခေါင်းစဉ်အောက်သို့ရောက်ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။

အသုံးစရိတ်များ၏ပမာဏမှာ ရငွေပေါ်တွင် များစွာမှီခိုနေသည်ဖြစ်ရာ ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ သို့ ရန်ပုံငွေများလွှဲပြောင်းပေးရာတွင် လူဦးရေအနည်းအများတစ်ခုတည်းကိုသာကြည့်ခြင်းမဟုတ်ကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိချက်မှာ မှန်ကန်ကြောင်းသိနိုင်သည်။ ထိုသို့လွှဲပြောင်းသောပုံစံမှာ အသင့်လျော်ဆုံးဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်သော်လည်း လူတစ်ဦးချင်း ပျမ်းမျှလွှဲပြောင်းရရှိငွေ အမြင့်ဆုံးပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှာ အဆင်းရဲဆုံးဒေသများဖြစ်သည့်အပြင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလိုအပ်ချက် အမြင့်မားဆုံးလည်းဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် လမ်းကြောင်းမှန်ပေါ်ရောက်ရှိနေသည်ဟုတော့ ဆိုနိုင်သည်။

၅.၆ ငွေလုံးငွေရင်း သုံးငွေများနှင့် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း

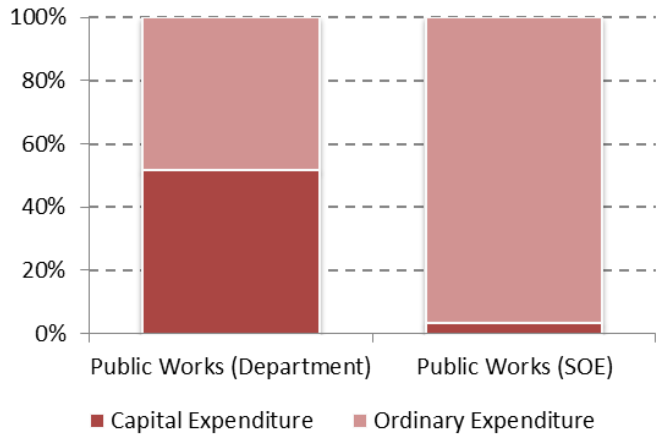
ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအသုံးစရိတ်အများစုကို အများပြည်သူအခြေခံအဆောက်အအုံများဆောက်လုပ်ခြင်းအတွက် အဓိက တာဝန်ရှိသော ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းဌာနက သုံးစွဲနေခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အကြားတွင် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်များ ကွာခြားခြင်းအဓိကအကြောင်းမှာ ဤဌာန၏လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုပမာဏ ကွဲပြားခြင်း ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအသုံးစရိတ်တွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းက အဓိက ဖြစ်နေခြင်းမှာ အခြေခံအဆောက်အအုံလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းရန်ဟူသောနိုင်ငံတော်၏ ရည်မှန်းချက်ကိုထင်ဟပ်နေသော်လည်း ထိုအသုံးစရိတ်များခွဲဝေခြင်း၊ သဘောသဘာဝနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့ဖြင့်ပတ်သက်သည့် အရေးကြီးသော မေးခွန်းများကို ပေါ်ပေါက် လာစေသည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော အရာရှိများ၏အဆိုအရ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနတို့သည် စီမံချက်များ၏ သဘောသဘာဝနှင့် အရွယ်အစားကိုလိုက်၍ မည်သည့်အသုံးစရိတ်ဖြင့်သုံးစွဲမည်ကို ဆုံးဖြတ်ကြသည်ဟု သိရသည်။ အရွယ်အစားကြီးမားသောစီမံချက်များ၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးနယ်နိမိတ်များကို ဖြတ်ကျော်ဆောင်ရွက်ရသော စီမံချက်များကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကဆောင်ရွက်ပြီး မြို့နယ်နှင့်ကျေးရွာဆက်လမ်းများကဲ့သို့သော စီမံချက်အငယ်စားများကို ပြည်သူ့ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကဆောင်ရွက်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် မည်သည့်စီမံချက်များ ဆောင်ရွက်မည်ကို ဆောက်လုပ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရနှင့် လွှတ်တော်တစ်ခုခုက ဆုံးဖြတ်သည်။

၂၀၁၃-၁၄ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ အသုံးစရိတ်များကို ဌာနဆိုင်ရာအဖြစ်ရော နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်း အဖြစ်ပါ စာရင်းသွင်း ဖော်ပြသည်။ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းအတွင်း၌ ရငွေများကို နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဖော်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းသည်နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းအနေနှင့် ပိုငွေပြုပြီး ဌာနဆိုင်ရာအနေနှင့် လိုငွေပြသည်။ ထို့ကြောင့် ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ခံ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဌာနဆိုင်ရာတစ်ခုအနေနှင့် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းမှ စုစုပေါင်းလိုငွေမှာ ကျပ် ၃၄၄ ဘီလီယံ ဖြစ်သည်။ ထိုလိုငွေအများစုကို ဌာနဆိုင်ရာသုံးငွေအနေဖြင့်ဖော်ပြသည်။ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းတစ်ခုအနေနှင့် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းတွင် အသုံးပြုသောငွေများမှာ လုံးလုံးလျားလျား သာမန်သုံး ငွေစာရင်းမှ ဖြစ်သည်။ ဌာနဆိုင်ရာအနေနှင့် သုံးငွေများကိုမူ ငွေလုံးငွေရင်းနှင့် သာမန်သုံးငွေစာရင်းနှစ်ခုအောက်တွင် ခွဲဝေ ထည့်သွင်းထားသည်။ (ပုံ- ၂၅)

ပုံ-၂၅။ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း သုံးစွဲငွေအမျိုးအစားများ (ဌာနဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်း)

ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ သုံးစွဲငွေများမှာ ဌာနဆိုင်ရာပုံစံနှင့် တစ်မျိုး၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းအဖြစ်နှင့်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။

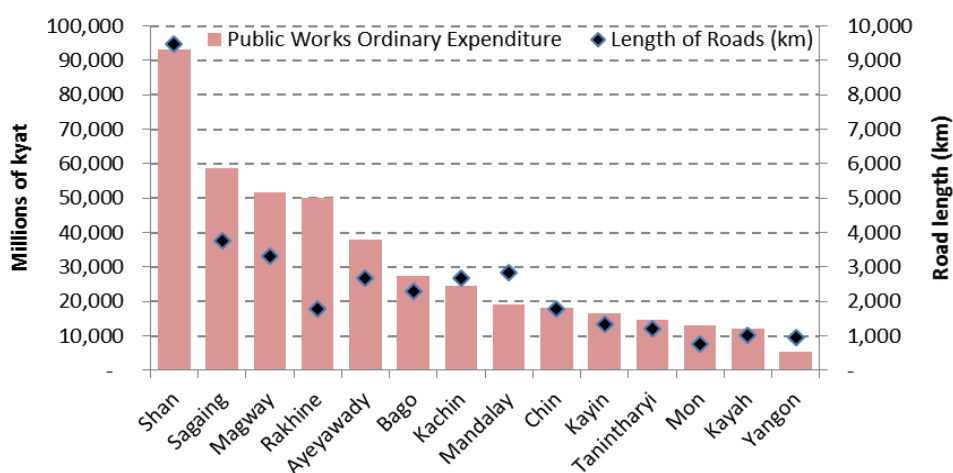

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများက ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ ဌာနဆိုင်ရာအဖြစ် ကုန်ကျစရိတ်အများစုမှာ တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းကဲ့သို့သော ရေရှည်မြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများဖြစ်ပြီး ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်ခြင်းစရိတ်များကိုမူ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းခေါင်းစဉ်အောက်ရှိ စာရင်းတွင်ထည့်သွင်းသည်ဟု ဆိုကြသည်။ အသုံးစရိတ်များကို အဘယ်ကြောင့်ထိုသို့ခွဲဝေရသည်ကို ရှင်းလင်းစွာမသိရှိရသော်လည်း ယင်းမှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများက ပြည်ထောင်စုထောက်ပံ့ငွေများကို ပိုရလိုသောကြောင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းတစ်ခု၏ အသုံးစရိတ်များကို ပြည်ထောင်စုခေါင်းစဉ်အောက်မှ ကျခံရသည့် ဌာနဆိုင်ရာအသုံးစရိတ်အဖြစ် ရွှေ့ပြောင်းခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။⁴²

နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းအနေနှင့် စာရင်းသွင်းသော ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ အသုံးစရိတ်များသည် သာမန်အသုံးစရိတ်ခေါင်းစဉ်အောက်ရှိ အဓိကအသုံးစရိတ်များဖြစ်နေခြင်းမှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအားလုံးတွင် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင်သာ ငွေလုံးငွေရင်းသုံးငွေအချိုးအစား ၉% ဖြင့် အမြင့်ဆုံးဖြစ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ကွဲလွဲနေခြင်းအကြောင်းရင်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန် မလွယ်ကူသော်လည်း ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများဘတ်ဂျက်၌ ဧရိယာကျယ်ဝန်းပြီး သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကွန်ရက်များ ကျယ်ပြန့်သော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ သာမန်အသုံးစရိတ်များ မြင့်မားလေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရသည် (ပုံ-၂၆)။

ပုံ-၂၆။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအလိုက် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ သာမန်အသုံးစရိတ်များ

အရွယ်အစားကြီးမားပြီးမော်တော်ကားလမ်းကွန်ရက်များကျယ်ပြန့်သော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများတွင်သာမန်အသုံးစရိတ်များ အမြင့်ဆုံးဖြစ်လေ့ရှိသည်။

ရင်းမြစ်။ ဗဟိုစာရင်းရုံး၊ ၂၀၁၀-၁၁ စုစုပေါင်းလမ်းအလျားကိုအခြေခံသည့် လမ်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို မှီငြမ်းသည်

⁴²နောက်လမည့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်စာရင်းတွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသည် ဌာနတစ်ခုအနေနှင့် ပါဝင်မည်ကို သိနားလည်ထားပြီး ဖြစ်မည်။

ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ သာမန်အသုံးစရိတ် သို့မဟုတ် ရုံးလုပ်ငန်းသုံးစရိတ်ပမာဏသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အရွယ်အစားနှင့်လမ်းကွန်ရက်အရွယ်အစား အချိုးကျမြင့်မားသွားသည်မှန်သော်လည်း ပြည်သူ့ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ လက်တွေ့လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို မသိရှိရခြင်းကြောင့် ထိုသို့ လမ်းပန်းဆက်သွယ်မှုကဏ္ဍဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပြုခြင်း၏ ရည်ရွယ်ရင်းအကြောင်းတရားများကို မသိနိုင်ပါ။ အဆိုပါဌာန၏ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သော အလွန်အရေးပါသည့်အခန်းကဏ္ဍကြောင့် ဌာန၏လုပ်ဆောင်မှု ရလဒ်များနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ထုတ်ပြန်ပေးနိုင်ရန်အရေးကြီးသည်။ သို့မှသာ ပြည်သူ့ရန်ပုံငွေများကို မည်သို့အကောင်းဆုံး အသုံးပြုသင့်သည်ကို ထိထိရောက်ရောက် ဆွေးနွေးသုံးသပ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

၅.၇ ဒေါ်လီဂျက်လုပ်ပိုင်ခွင့်အဆင့်ဆင့်လွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊တာဝန်လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်းနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း

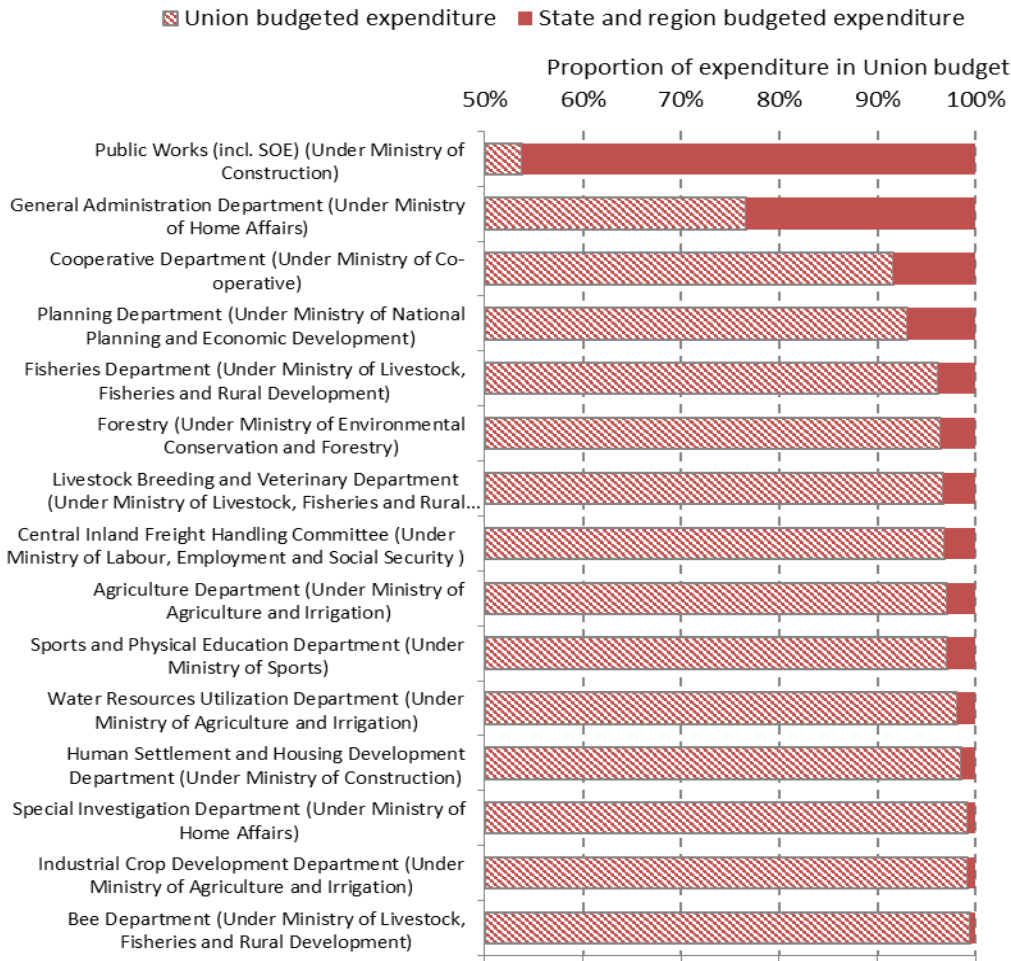
ယခုအချိန်အထိ ရှာဖွေစုဆောင်းသုံးသပ်မှုပြုထားသော သတင်းအချက်အလက်အထောက်အထားများမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ် နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအဆင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ခြုံငုံသုံးသပ်ရန်ဖြစ်သော်လည်း အခြားအရေးပါသော ဆင့်ခြင် သုံးသပ်ရန်အချက်များကိုလည်း ထောက်ပြလိုပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးနှင့်ပတ်သက်သော အချက်များ ဖြစ်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးသည် အရင်းအမြစ်များနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်တာဝန်တို့ကို အောက်ခြေအဆင့်ဆင့်ရှိ အစိုးရအဖွဲ့ အစည်းများသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းသက်သက်မဟုတ်ပဲ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအား အရေး ပါသော မူဝါဒရေးရာနယ်ပယ်အများအပြားတွင် သီးခြားလွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်ဆောင်ရွက်ခွင့်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခွင့် (နှင့် ဆုံးဖြတ် ချက်များအပေါ်တာဝန်ခံယူမှု) တို့ကိုပါ အသိအမှတ်ပြုလွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုရှုထောင့်မှကြည့်ပါက မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွန်ခဲ့ သော ဝါးနှစ်ခန့်မှစ၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးနှင့် စာလျှင် ဒေါ်လီဂျက်လုပ်ပိုင်ခွင့်ခွဲဝေပေးခြင်း (Deconcentration) သဘောပို၍ဆောင်နေသည်ကို တွေ့ရမည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ပုံစံတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ရန်ပုံငွေအတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရကို အလွန်အမင်းမှီခိုနေရသလို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများသည်လည်း ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၏လက်အောက်ခံများဖြစ် နေသည်ကများသည်။

ထို့ကြောင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ ဘတ်ဂျက်ကိုကြည့်ရုံဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး လုပ်ငန်းများကို တိုင်းတာနိုင်သော အညွှန်းများမရှိနိုင်ပါ။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအနေနှင့် သက်ဆိုင်ရာရန်ပုံငွေများကို လွတ်လပ်စွာ စီရင် ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ခွင့်အား ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများက ဟန့်တားလျက်ရှိသလို ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံသို့ အစီရင်ခံနေခြင်း ကလည်း အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။

ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ မည်သည့်အတိုင်းအတာထိ လွတ်လပ်စွာ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိ သည်ကို အတိအကျမသိရသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ ဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများကို ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဗဟိုမှအပြည့်အဝထိန်းချုပ်စီမံနေကြောင်းကိုတော့ သိနိုင်သည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်အကြား ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုအတိုင်းအတာကို အကြမ်းဖျဉ်းခန့်မှန်းနိုင်သော အညွှန်းတစ်ခုမှာ သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း၏ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသောရန်ပုံငွေပမာဏများအသီးသီးကို နှိုင်းယှဉ် ကြည့်ခြင်းဖြစ်သည်။ 'ဒေါ်လီဂျက်လုပ်ပိုင်ခွင့်အဆင့်ဆင့်လွှဲပြောင်းပေးခြင်း' နှင့်ပတ်သက်သောလေ့လာဆန်းစစ်မှုကို ပုံ-၂၇ တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

ပုံ-၂၇။ ၂၀၁၃-၁၄ ခေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့်အဆင့်ဆင့်ချပေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း⁴³

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအဆင့်တွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနတို့က ၎င်းတို့၏ မိခင်ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ယှဉ်လျှင် အသုံးစရိတ်များကို အများဆုံးသုံးစွဲနေကြခြင်းဖြစ်သည်။

ရင်းမြစ်။ ၂၀၁၃- ၁၄ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ ဘတ်ဂျက်

အထက်တွင်ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနတို့မှအပ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ ဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့၏မိခင်ဌာနစုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်မှ ၁၀% အောက်ကိုသာ သုံးစွဲနေကြသည်။ အဆိုပါဌာနများသည် မိခင်ဝန်ကြီးဌာနအပေါ်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းဆောင်တာများပေါ်တွင် လည်းကောင်း ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်မှု အနည်းငယ်သာရှိနေသည့်အပြင် ပြည်ထောင်စုအနေနှင့်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ လက်အောက်သို့ ရန်ပုံငွေများလွှဲပြောင်းပေးအပ်ရာတွင် ရန်ပုံငွေအမျိုးအစားအလိုက် ယုံကြည်စိတ်ချမှုအတိုင်းအတာ မတူညီ နေသည်ကိုလည်း ညွှန်ပြနေပါသည်။

ထို့အပြင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ဘတ်ဂျက်သည် ၎င်းတို့အနေနှင့် ပြည်ထောင်စုဩဇာလွှမ်းမိုးမှုအောက်မှ မည်မျှအထိလွတ်မြောက်နိုင်သည်ကို ပြသနေခြင်းလည်းဖြစ်သည်။ အလားတူပင် ခေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့်အဆင့်ဆင့်လွှဲပေးခြင်းနှင့် ဖြစ်နိုင်ပါက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက်ပါ ဦးတည်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နယ်ပယ်အများအပြားကိုလည်း မီးမောင်းထိုးဖော်ပြနေခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးတို့က ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လိုအပ်ချက်များကို မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ ထည့်သွင်းစဉ်းစားပေးသည်ကို မသိရှိရပါ။ သို့သော်ထိုဌာနနှစ်ခုပေါင်းသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ စုစုပေါင်းသုံးစွဲငွေ၏ ထက်ဝက်ကျော်နေသည့်အချက်ကို ထည့်တွက်ပါက လူထုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုတို့အားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှ

⁴³ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ၏ တာဝန်များထဲတွင် ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများ၏ မှတ်တမ်းပြုထားသော အသုံးစရိတ်အားလုံး ပါဝင်သည်။ အသုံးစရိတ်စေ့ တစ်ရာခိုင်နှုန်းအောက်ရောက်ရှိနေသော ဌာနများကို ရှုပ်ထွေးမှုမဖြစ်စေရန်အတွက် ဖယ်ထုတ်ထားသည်။

ရရှိနိုင်သော အကျိုးကျေးဇူး အများအပြားကို ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်မည့် အဓိကသော့ချက်အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်လာနိုင်သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေနှင့် ယနေ့အချိန်အထိဆောင်ရွက်ခဲ့သမျှပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများက ဒေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့်အဆင့်ဆင့် ခွဲဝေပေးခြင်း (Deconcentration) လမ်းကြောင်းသို့ ဦးတည်နေသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ သို့သော် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးဘက်သို့ ဦးတည်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုကြိုဆိုသင့်သည်။ ထိုခြေလှမ်းများသည် အနာဂတ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများအတွက် မရှိမဖြစ် အရေးပါသောအချက်များဖြစ်ပြီး ပြည်ထောင်စုအဆင့်အဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ အဖွဲ့အစည်းများကို တဖြည်းဖြည်းချင်းဆုံးဖြတ်လုပ်ပိုင်ခွင့် မြှင့်တင်ပေးသွားကာ အောက်ခြေအဆင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကိုလည်း မြှင့်တင်ပေးသွားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဖြစ်စဉ်အတွင်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒေသန္တရအဆင့်ဌာနဆိုင်ရာများသည် ဒေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့်ခွဲဝေချပေးသည့် ဖြစ်စဉ်အတွင်း ၎င်းတို့၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအခန်းကဏ္ဍ မြင့်မားလာကာ အသုံးစရိတ်ဦးတည်ချက်ပန်းတိုင်များ သက်မှတ်ဆုံးဖြတ်ရာတွင်လည်း တိုးတက်လာပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ဒေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့်အဆင့်ဆင့် လွှဲပေးရုံသာသက်သက်ဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးတွင်ကဲ့သို့ တာဝန်ခံယူမှုများ အလိုအလျောက်တိုးတက်ကောင်းမွန် လာမည်မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသော ဒေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ လွှဲပြောင်းပေးသည့်ဖြစ်စဉ်သည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အခြေခံလိုအပ်ချက်တစ်ခုကို ဖြည့်ဆည်းခြင်းဖြစ်သည်ဟုသာ မှတ်ယူနိုင်ပါသည်။

အကျဉ်းချုပ်နှင့် မှတ်သားရန်အချက်များ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အသုံးစရိတ်သည် စုစုပေါင်းအစိုးရအသုံးစရိတ်၏ အနည်းငယ်မျှသာမဟုတ်သောကြောင့် ၂၀၁၃-၁၄ တွင် ပြည်ထောင်စုအသုံးစရိတ် စုစုပေါင်းသည် ၁၆.၁ ထရီလီယံမိကျပ် သို့မဟုတ် ဂျီဒီပီ၏ ၂၉% ရှိပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အသုံးစရိတ်မှာမူ ၁.၂၀၀ ထရီလီယံမိကျပ် သို့မဟုတ် ဂျီဒီပီ၏ ၂% သာရှိသည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အသုံးစရိတ်၏ အများစုကို ဌာနဆိုင်ရာငါးခုက သုံးစွဲနေခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းအနက်မှ ထက်ဝက်ကျော်မှာ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုတည်း၏ အသုံးဖြစ်သည်။ ထိုအချက်ကြောင့် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ဒေသန္တရစီမံအုပ်ချုပ်မှု၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ဦးတည်ချက်များမှာ အလွန်ကျဉ်းမြောင်းစွာရှိနေသေးသည်ဟု ကောက်ချက်ချနိုင်ပါသည်။

အခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဒေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ခွဲဝေပေးခြင်းမှာ လမ်းကြောင်းမှန်ပေါ်တွင်ရှိနေ သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် လုပ်ငန်းများသည် ဒေသန္တရအမြင်ရှုထောင့်များထည့်သွင်းအကောင်အထည်ဖော်သောအခါများ တွင်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ယခုကဲ့သို့ထက်အောက်လုပ်ပိုင်ခွင့် ခွဲပေးသောကြောင့် ဒေသခံလူထုနှင့် ဒေသန္တရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများလည်း ပိုမိုကောင်းမွန်လာနိုင်ပါသည်။

ပြည်သူပိုင် အခြေခံအဆောက်အအုံများဖြစ်သော လမ်း၊ တံတား၊ လေဆိပ်နှင့် အဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ပြုပြင်ထိန်း သိမ်းခြင်းသည် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းဌာန၏ အဓိကတာဝန်ဝတ္တရားဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဤဌာန၏ အသုံးစရိတ်အများစုကို ငွေလုံးငွေရင်းသုံးငွေစာရင်းတွင်မထည့်ပဲ သာမန်သုံးငွေစာရင်းတွင်သာ ထည့်သွင်းလေ့ရှိကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအကြားတွင်လည်း ငွေစာရင်းနှစ်ခုအကြား ခွဲဝေမှုပုံစံအမျိုးမျိုးဖြစ်နေသည်။ **ထိုငွေစာရင်းများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဘတ်ဂျက်အစီရင်ခံခြင်း၊ ဖွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ဘတ်ဂျက်ခေါင်းစဉ်ခွဲများ အသေးစိတ်ဖော်ပြခြင်း စသည်တို့တွင် ပိုမိုတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပါက မူဝါဒရေးရာဆန်းစစ်မှုများကို ပိုမိုအထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။**

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးတွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းက အဓိကနေရာရယူထားသည်။ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင်မူ သက်ဆိုင်ရာ မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများက အခြေခံအဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ရေးတွင် အဓိကတာဝန်ယူသောကြောင့် ၎င်းတို့၏အသုံးစရိတ်များ နည်းပါးနေခြင်းဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်များ၏အရွယ်အစားသည် ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အသုံးစရိတ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ဒေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့်လွှဲပေးခြင်း၏ အညွှန်းကိန်းများဖြစ်လာသည်။ သို့ရာတွင် တာဝန်နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချသည့်ပုံစံဖြင့် အပြည့်အဝလွှဲအပ်ခြင်းမျိုးမရှိသေးပေ။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့်ဖြစ်စဉ်တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှ အဖွဲ့အစည်းများ၊ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများနှင့် ရပ်ရွာလူထုများကို ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်စေခြင်းဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးများစွာရရှိနိုင်ပါသည်။

အပိုင်းခြောက် - နိဂုံးနှင့် အကြံပြုချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံများသည် သမိုင်းအစဉ်အလာအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အလွန်မြင့်မားခဲ့သည် [၁]။ သို့ရာတွင် မကြာသေးမီကတင်ခဲ့သော စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများက ထိုအစဉ်အလာကိုပြင်ဆင်ရန် စတင်ကြိုးပမ်းလာသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကိုစတင်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်လိုက်သည့်အပြင် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအာဏာများကို စတင်ခွဲဝေပေးရန်အတွက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဦးတည်သည့် ခြေလှမ်းများဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် နယ်ပယ်အများအပြားတွင် အသုံးစရိတ်များကျခံသုံးစွဲခြင်း၊ အခွန်ဘဏ္ဍာရှာဖွေဆောင်းခြင်းနှင့် ဥပဒေပြုခြင်းအခွင့်အာဏာများကို အပ်နှင်းခြင်းခံရသော်လည်း ၎င်းတို့၏ရေရှည်အခန်းကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်ပြီး၊ အထူးသဖြင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှု အခန်းကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်ပြီး မရေရာမသေချာမှုများ များစွာတွေ့ရှိရသည် [၈]။

အလားတူပင် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများအပါအဝင် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များသည် ကျယ်ပြန့်သော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အရေးပါသော ဥပမာများပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် မြန်မာ့စွယ်စုံဆောင်ရွက်မှုနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းနှင့် ပြည်သူ့လူထုမှ အခွန်ဘဏ္ဍာများကောက်ခံပြီး အဆိုပါကုန်ကျစရိတ်များကို ကျခံသုံးစွဲခြင်းနှစ်မျိုးစလုံးအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်များရှိနေကြသည် [၈]။

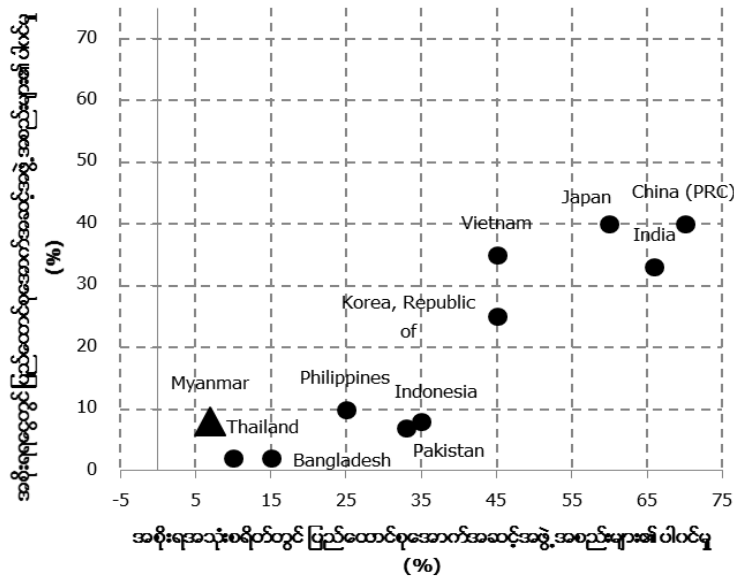
ထိုအပြောင်းအလဲများမှာ အလားအလာကောင်းများဖြစ်ကြသော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲမှုမှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်သုံးစွဲသည့် ဘဏ္ဍာငွေစုစုပေါင်း၏ သေးငယ်သောပမာဏသာရှိနေသေးသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းထက်စာလျှင် သက်ဆိုင်ရာပြည်ထောင်စု အဆင့် အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း ဒေါင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့် အဆင့်ဆင့်ခွဲဝေပေးသည့်ဖြစ်စဉ်နှင့်သာ ပို၍နီးစပ်နေသည်။ ယင်းသည်ပင် အရေးပါသော ပထမခြေလှမ်းဖြစ်သော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အနာဂတ်တွင်ရှိမည့် အခန်းကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်၍ မရေရာသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းဖြစ်စဉ်၏ မည်သည့်နေရာတွင် ရောက်ရှိနေသည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်မလွယ်ကူလှချေ။ ထို့ကြောင့် အကြံပြုချက်များကိုမဆွေးနွေးမီ မြန်မာနိုင်ငံ၏လက်ရှိအနေအထားကို နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံ အထောက်အထားများနှင့် ယှဉ်ထိုးသုံးသပ်ရန် လိုအပ်လာပါသည်။

၆.၁ မြန်မာနိုင်ငံ၏ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ယေဘုယျသုံးစွဲလေ့ရှိသည့် အညွှန်းကိန်းနှစ်ခုမှာ စုစုပေါင်းအစိုးရ အသုံးစရိတ်နှင့်ရငွေတို့တွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အစိုးရများ၏ ဝေစုအချိုးပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအညွှန်းကိန်းနှစ်ခုသည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့်တို့ကြားတွင် ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်များကို မည်သို့ခွဲဝေသည်ကို ဖော်ပြနေပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်ကိုဖော်ညွှန်းသည့် တိကျသောအညွှန်းကိန်းတစ်ခုလည်းဖြစ်နေသည်။ ထိုရှုထောင့်မှနေ၍ တောင်အာရှနှင့် အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများနှင့် သက်ဆိုင်သော သတင်းအချက်အလက်ကိန်းဂဏန်း (ခန့်မှန်းခြေများအပါအဝင်) များကို လေ့လာကြည့်သောအခါတွင် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများသည် ဘဏ္ဍာရေးစနစ်စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့်မူဘောင်ပုံစံအမျိုးမျိုးကို သုံးစွဲကြပြီး ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အာဏာပိုင်များ၏ ပါဝင်မှုအခန်းကဏ္ဍမှာလည်း အမျိုးမျိုးကွဲပြားနေသည်ကိုတွေ့ရမည် (ပုံ-၂၈)။

ပုံ-၂၈။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ကို နိုင်ငံတကာအစားအကုတ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ခြင်း⁴⁴

ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်အများအပြားနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်အဖွဲ့ အစည်းများပါဝင်မှု သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နည်းပါးနေသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ရငွေနှင့်သုံးငွေဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးအညွှန်းကိန်းကို ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်ကိန်းဂဏန်းများကို အခြေခံ၍ တွက်ချက်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး ကျန်တိုင်းပြည်များအတွက်အညွှန်းကိန်းများမှာ ၂၀၀၉ ခုနှစ်ကိန်းဂဏန်းများ (Martinez-Vasquez, 2011) ကို အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဂျီဒီပီနှင့် အစိုးရအသုံးစရိတ်အချိုးအစားကိုမူ WDI (2009) နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့၏ 2013/14 Article 4 Report (For Myanmar, Vietnam and China) ကိုအခြေခံထားသည်။

ပုံတွင်ပြထားသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ထိုင်း၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ပါကစ္စတန်တို့နှင့်အတူ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချသည့်ပမာဏ အနည်းဆုံးနိုင်ငံများစာရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ထိုအုပ်စုအတွင်း၌မူ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် စုစုပေါင်းအစိုးရအသုံးစရိတ်၏ ၈% ကိုရရှိသဖြင့် ဝေစုရရှိမှုအချိုးအစားမြင့်မားသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ စိတ်ဝင်စား ဖွယ်ကောင်းသောအချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒေသတွင်း (ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ) ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံများဖြစ်သော တရုတ်၊ အိန္ဒိယတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအများဆုံးနိုင်ငံများဖြစ်သော ထိုင်း၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တို့နှင့်လည်းကောင်း နယ်နိမိတ် ချင်းထိစပ်နေသော အချက်ဖြစ်သည်။

ဇယား-၃ တွင်ဖော်ပြထားသော နိုင်ငံများစာရင်းကိုအပြည့်အစုံကြည့်ပါက ပြည်ထောင်စု (ဗဟို) အဆင့်အောက်ရငွေခွဲဝေမှုအချိုး အစားတွင် ၁၁ နိုင်ငံ၌အဆင့် ၈ တွင်ရှိသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံများဖြစ်သော တောင်ကိုရီးယား၊ ဗီယက်နမ်၊ ဂျပန်၊ အိန္ဒိယနှင့် တရုတ်တို့တွင် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ရငွေသည် စုစုပေါင်းအစိုးရရငွေ၏ ၂၅% မှ ၄၀% အထိရှိကြသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ထက် ၃ ဆမှ ၅ ဆ အထိပိုမိုမြင့်မားနေသည်။

⁴⁴ သိမှတ်ထားရမည့်ကိစ္စတစ်ခုမှာ အစိုးရ ဘဏ္ဍာရေး၌ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ အရေးပါအရာရောက်မှု ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အသုံးပြုထားသော ကိန်းဂဏန်းများမှာ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အသုံးစရိတ် အားလုံး(နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများ အပါအဝင်) အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်၎င်းတွင် နောက်ဆက်တွဲ အသုံးစရိတ်များမပါဝင်ပေ။

ဇယား-၃။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးကို ဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ချက်

	ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ ဝေစု	
	သုံးငွေ	ရငွေ
ဂျပန်	၆၀	၄၀
တရုတ်	၇၀	၄၀
ဗီယက်နမ်	၄၅	၃၅
အိန္ဒိယ	၆၆	၃၃
တောင်ကိုရီးယား	၄၅	၂၅
ဖိလစ်ပိုင်	၂၅	၁၀
မြန်မာ*	၇	၈
အင်ဒိုနီးရှား	၃၅	၈
ပါကင်စတန်	၃၃	၇
ထိုင်း	၁၀	၂
ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်	၁၅	၂

ရင်းမြစ်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ရငွေနှင့် သုံးငွေဆိုင်ရာဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးအညွှန်းကိန်းကို ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်ကိန်း၊ ဂဏန်းများကို အခြေခံ၍ တွက်ချက်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး ကျန်တိုင်းပြည်များအတွက်အညွှန်းကိန်းများမှာ ၂၀၀၉ ခုနှစ်ကိန်းဂဏန်းများ (Martinez- Vasquez, 2011) ကို အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။

အထက်ပါဇယားအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသို့ ပြည်သူ့ရန်ပုံငွေများခွဲဝေပေးမှုသည် စုစုပေါင်းအစိုးရအသုံးစရိတ်၏ ၇% ခန့်သာရှိသဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ချက်အားဖြင့်နည်းပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒေသတွင်းဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအများဆုံးနိုင်ငံများစာရင်းတွင် ပါဝင်နေခြင်းဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရအနေနှင့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးကို ဦးစီးဆောင်ရွက်နေသောကြောင့် ရန်ပုံငွေလိုအပ်ချက် မြင့်မားနေခြင်းလည်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒေသန္တရအစိုးရအဖွဲ့များမှာ မကြာသေးမီကမှစတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ သက်တမ်းအလွန်နုနယ်နေသေးသည်ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လိုအပ်သည်။ အထက်ပါနှိုင်းယှဉ်ချက်သက်သက်ဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး/အိုင်လိုက်လုပ်ပိုင်ခွင့်အဆင့်ဆင့် လွှဲပြောင်းပေးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ အမြန်နှုန်းကိုမသိရှိနိုင်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗဟိုမှ ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ လွှဲပြောင်းပေးသည့်ရန်ပုံငွေပမာဏမှာ အချိန်တိုအတွင်းတိုးတက်မှုနှုန်းမြင့်မားကြောင်းကိုလည်း သတိပြုရန်လိုအပ်သည်။

၆.၂ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်တာဝန်များ

နိုင်ငံတကာနှိုင်းယှဉ်မှုများမှ ပေါ်ထွက်လာသော ပုံရိပ်သည် ဤအစီရင်ခံစာတွင် အစောပိုင်းသုံးသပ်ထားချက်များနှင့်လည်း ထပ်တူကျနေသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများရရှိသော ရန်ပုံငွေပမာဏမှာ တိုးတက်မြင့်မားလာသည်မှန်သော်လည်း ဒေသတွင်းစံနှုန်းများနှင့်ယှဉ်လျှင် နိမ့်ပါးနေသေးသည်။ ထိုအချက်သည်ပင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်သက်တမ်းနုနယ်မှုကို မီးမောင်းထိုးပြနေသည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသည် ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းပေးမည့်ရန်ပုံငွေများကို အဓိကမှီခိုအားထားနေကြရပြီး ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ကောက်ခံရရှိသောအခွန်ပမာဏမှာ ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်၌ စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်၏ ၅% သာရှိသည်။ အခွန်ကောက်ခံရရှိငွေကို 'အခြားရငွေများ' ဖြင့်ထပ်မံပေါင်းဖြည့်ပေးထားသော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အခြားရငွေကောက်ခံရဆောင်းပိုင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်လျှင်မူ ရှင်းလင်းခြင်းမရှိပါ။ အခြားရငွေများသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်၌ကောက်ခံသော ဝန်ဆောင်မှုအသုံးပြုများနှင့် လိုင်စင်ကြေးများကိုဆိုလိုသော်လည်း ထိုအချက်ကို အပြည့်အဝအတည်ပြုနိုင်ရန်အတွက် ပိုမိုပြည့်စုံသော ဘတ်ဂျက်သတင်းအချက်အလက်များလိုအပ်သည်။

အသုံးစရိတ်ကဏ္ဍတွင် စုဆောင်းရရှိသောအထောက်အထားများအရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကို လွှဲပြောင်းပေးထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်များမှာ အကန့်အသတ်နှင့်သာဖြစ်သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအသုံးစရိတ်သည် စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်၏အနည်းစုဖြစ်သော ၇% ကိုသာကိုယ်စားပြုပြီး ထို ၇% နှင့်သက်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းရပ်များမှာလည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အပြည့်အဝစီမံခန့်ခွဲမှုအောက်၌ ရှိနေသည်ဟုမဆိုနိုင်ပါ။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဌာနဆိုင်ရာအရာရှိများခန့်အပ်မှုနှင့် အာဏာခွဲဝေစီးဆင်းမှုပုံစံများအရ ထိုအရာရှိများသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒေသခံလူထုကိုသော်လည်းကောင်း တိုက်ရိုက်တာဝန်ခံမှုမရှိပါက စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ဝေစုကိုဖော်ပြနိုင်ရုံမျှဖြင့်လည်း (ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးအတွက်) အဓိပ္ပါယ်များစွာမရှိနိုင်ပါ။ ထို့အပြင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းမှာတစ်ဆင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများတိုးတက်

ဆောက်လုပ်နေမှုမှာ လိုလားအပ်သည်မှန်သော်လည်း ထိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် အခြားသောရွေးချယ်စရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ယှဉ်လျှင်သေချာပေါက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုပိုများသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများဖြစ်သည်ဟု သက်သေပြနိုင်ခြင်းလည်းမရှိပါ။

၆.၃ တာဝန်နှင့် ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များအကြားဟန်ချက်

ကျန်ဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့်ယှဉ်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများမှ ရရှိထားသော ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံမှုအခန်းကဏ္ဍ မှာသေးငယ်သည်။ ထို့အပြင် ရငွေနှင့်သုံးစွဲငွေတို့၏ ဝေစုသက်သက်ကိုကြည့်ရှုမှုဖြင့်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲရေးတွင် အမှန်တကယ်ရှိနေသောအခန်းကဏ္ဍကို အတိအကျဖော်ထုတ်နိုင်မည်မဟုတ်ပဲ ပိုတွက်မိရန်အ လားအလာများသည်။ ထိုအကြောင်းနှစ်ရပ်ကိုထောက်ချင့်၍ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍဆောင်ရွက် မှုများနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ၎င်းတို့၏လုပ်ပိုင်ခွင့်တာဝန်များကို နှိုင်းယှဉ်ချိန်ထိုးကြည့်ရန်လိုအပ်လာသည်။

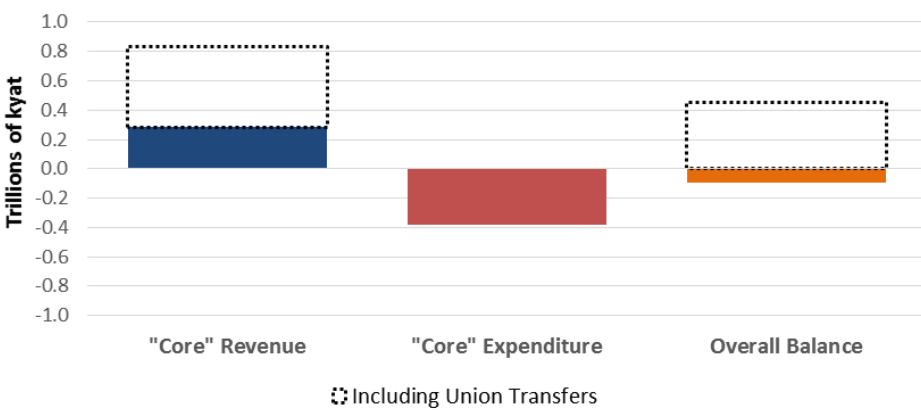
၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏တာဝန်ဝတ္တရားများအဖြစ် ရှင်းလင်းစွာပြဌာန်းပေးထား သောအချက်များကိုကြည့်ပါက အဓိကအသုံးစရိတ်များတွင် အစိုးရအဖွဲ့၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်၊ တရားရုံးချုပ်၊ ရှေ့ နေချုပ်၊ စာရင်းစစ်ချုပ်၊ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများ၊ နေရာချထားရေးနှင့် အိုးအိမ်ဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန တို့က ၂၀၁၃-၁၄ ဘတ်ဂျက်တွင် ၃၃% အထိရှိသည် (နောက်ဆက်တွဲ- ၁၀)။ ကျန်ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်များကို ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၏လက်အောက်ခံ ဒေသန္တရလုပ်ပိုင်ခွင့်ရရှိထားသောဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများကသုံးစွဲနေကြ ခြင်းဖြစ်သည်။

အခြားတစ်ဖက်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား- ၅ ပါ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး အသေးစိတ်ပြဌာန်းချက်များပါဝင်သဖြင့် ပိုမိုရှင်းလင်းသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ထိုပြဌာန်းချက်များသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များတွင်ပါဝင်သော အဓိကရန်ပုံငွေလမ်းကြောင်းများကို ဖော်ပြပေးထားသည်။ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှုနှင့် ဌာနဆိုင်ရာဝင် ငွေများ (ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေမပါ) အနေနှင့်ကြည့်ပါက စုစုပေါင်း၏ ၂၅% ရှိပြီး အဓိကအားဖြင့် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာ ယာရေးကော်မတီနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များမှ ကောက်ခံရရှိကြခြင်းဖြစ်သည်။

အထက်ပါအချက်ကို ပုံ- ၂၉ တွင်ဖော်ပြထားပြီး ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့လုပ်ပိုင်ခွင့် အပ်နှင်းထားသော ရံပုံငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များ (နောက်ဆက်တွဲ- ၁၀ ကိုအခြေခံထား) ကို ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းပေးငွေများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားပါသည်။

ပုံ- ၂၉။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်များနှင့် အသုံးစရိတ်ကျခံသုံးစွဲရမည့် တာဝန်များ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်ယှဉ်ပါက ကိုယ်ပိုင်အရင်းအမြစ်များမှ ကောက်ခံရရှိသည့် အခွန်ဘဏ္ဍာ များမှာ လုံလောက်မှုမရှိပါ။

ပုံ- ၂၉ တွင်ဖော်ပြထားချက်အရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ၎င်းတို့၏တာဝန်ဝတ္တရား များကို အပြည့်အဝထမ်းဆောင်နိုင်ရန်အတွက် လုံလောက်သော ရန်ပုံငွေများကို ကောက်ခံရရှိခြင်းမရှိကြောင်းတွေ့နိုင်သည်။ သို့ရာ တွင် ထိုသို့ယတိပြတ်ကောက်ချက်ချနိုင်ရန်အတွက် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများမှ ဆောင်ရွက်ပေးသင့်သော ပြည်သူ့ အကျိုးပြုလုပ်ငန်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ မည်ရွေ့မည်မျှမာဏအထိရှိသင့်သည်နှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့်တို့ကြားတွင် အသုံးစရိတ်မျှဝေသုံးစွဲမှု အချိုးအဆမည့်မှုရှိသင့်သည်စသည့် နှုန်းစံတန်ဖိုးဖြတ်မှုများပါလိုအပ်လာသည်။ ရံပုံငွေများကို ကိုယ်တိုင် ကောက်ခံစုဆောင်းနိုင်ခြင်းအားဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် မူဝါဒရေးဆွဲခြင်းနှင့် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်း

များတွင် ပိုမိုလွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်လာနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနှင့် ကျယ်ပြန့်သော မူဝါဒရေးရာ ရလဒ်များအတွက်မူ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအနေဖြင့် ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပေးပြီး ဆောင်ရွက်ရသည်များလည်းရှိပါသည်။

ပြည်ထောင်စုလက်အောက်ခံဌာနဆိုင်ရာများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းအချို့ကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်အောက်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်းက ယင်းလုပ်ငန်းများသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဘဏ္ဍာရေးအရတာဝန်ရှိသော လုပ်ငန်းများဖြစ် သည်ဟု ပြည်ထောင်စုအစိုးရက မျှော်မှန်းသတ်မှတ်ထားခြင်းဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ရေရှည်၌ ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းမှု ပုံစံများမည်သို့ရှိမည်ကို မမှန်းဆနိုင်ချေ။ ယင်းအချက်ကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အရာရှိတစ်ဦးအား လုပ်ငန်း စီမံချက်များကို မည်သို့ရွေးချယ်ဆောင်ရွက်သနည်းဟု မေးမြန်းရာတွင် ၎င်းက ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလက်အောက်၌ သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မည့်ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ ရှိနေပြီးသော စီမံချက်များကိုသာ ရွေးချယ်ဆောင်ရွက် သည်ဟု ပြန်လည်ဖြေကြားခြင်းကိုထောက်ရှု၍ သက်သေပြနိုင်သည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအဆင့်တွင် ဤအတိုင်းဖြစ်နေသည်မှာ မထူးဆန်းသော်လည်း ထိုအချက်ကပင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ လွတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ခွင့်သည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ခွင့်ပြုပေးထားသောလုပ်ငန်းရပ်များ၏ ဘောင်အတွင်း၌သာဖြစ်နေကြောင်း သိမြင်နိုင်စေသည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများက တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သောအခန်းကဏ္ဍအများအပြားမှာ အလွတ်တမ်းနားလည်မှုဖြင့် ဆောင်ရွက်နေခြင်းမျိုးဖြစ်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့်တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဆန်းစစ်ခြင်းသည် ထို ပြဌာန်းချက်များရှင်းလင်းပြည့်စုံခြင်းရှိ/မရှိ ပိုင်းဖြတ်ရာတွင်အသုံးဝင်မည်ဖြစ်သော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ နေ့စဉ်နှင့်အမျှဆောင်ရွက်နေကြသော လုပ်ငန်းဆောင်တာများကိုမူ တိကျစွာဖော်ပြခြင်းပြုနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ဗဟိုချုပ် ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးသုံးသပ်ကြရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့်ယှဉ်ပြီး ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ် မည်မျှလိုအပ်သည်ဆိုသည်ကို ဆွေးနွေးခြင်းထက်ကျော်လွန်၍ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍ၊ တာဝန်ဝတ္တရား များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ရေရှည်ရည်မှန်းချက်များပေါ် ထွက်လာအောင်ဆွေးနွေးသွားရန်လိုအပ်သည်။

၆.၄ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ် ဆက်စပ်ဆွေးနွေးခြင်း

အုပ်ချုပ်မှုစနစ်တစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုဖော်ပြနေသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု၏ ထိရောက်မှုအတိုင်းအတာကို တိုင်းတာဆန်းစစ်ရန်မှာ ပင်ကိုယ်သဘာဝအားဖြင့် ထွေပြားသောလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးအယူ အဆသည် စီးပွားရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်အားလုံးတွင် အကျိုးဝင်နေသည်။ ကိန်းဂဏန်းသက်သက်ကိုကြည့်သော ရှုထောင့်မှကြည့်ပါက ရရှိထားသောအထောက်အထားများအားလုံးက မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် ကနဦးအဆင့်မှာပင်ရှိနေသေးပြီး ရန်ပုံငွေများခွဲဝေပေးခြင်းနှင့် အသုံးစရိတ်များသတ်မှတ်ချထားပေးခြင်းများ အားလုံးကို ဗဟို အစိုးရကသာ လွှမ်းမိုးထားကြောင်းဖော်ပြနေသည်။

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် တာဝန်များ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သတ်မှတ်ပေးထားသော အင်စတီကျူးရှင်းသစ်များတည်ထောင်ရေးသည် အချိန်များစွာယူရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရေတိုကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်ရှိလျှောက်လှမ်းထားပြီးသော အပြု သဘောခြေလှမ်းများကို ပိုမိုခိုင်မာစေရန်ဆောင်ရွက်ထားရမည်ဖြစ်ပြီး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်မည့် နယ်ပယ်များ ကိုလည်း သတ်မှတ်ထားသင့်သည်။ ထို့ကြောင့်မူဝါဒရေးရာဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် ကိန်းဂဏန်းအတိုင်းအတာများအရ မည်သို့ခွဲဝေမည်ဆိုသည့်အပြင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ ထမ်းဆောင်ရမည့်အခန်းကဏ္ဍများနှင့် ထိုအခန်းကဏ္ဍများကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန် မည်သို့ဆောင်ရွက်မည်နည်းစသည်တို့ကိုပါ ထည့်သွင်းဆွေးနွေးဖို့လိုအပ်သည်။

အနာဂတ်ဖွံ့ဖြိုးမှုများကိုလမ်းဖွင့်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုလိုအပ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ သို့ အစိုးရပုံငွေများကိုလွှဲပြောင်းပေးရာတွင် ရှင်းလင်းတိကျပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော စနစ်တကျတည်ဆောက်ထားသည့် ပုံသေနည်းတစ်ခုဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးသင့်သည် [၄]။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတိုးတက်လာပြီး နိုင်ငံရေးအရ နာကျင်ခံစားရမှုများကိုပါ လျှော့ချနိုင်ခြင်း၊ စီမံကိန်းရေးဆွဲနိုင်ခြင်းစသည်တို့ဖြစ်လာမည်။ ထို့အပြင် ရန်ပုံငွေအရင်း အမြစ်များ၏ဘောင်အတွင်းမှာဆောင်ရွက်ရသော လွှဲပြောင်းမှုမဟာမိတ် အဓိကအာရုံစိုက်ပဲ မည်သည့်မူဝါဒဖြင့် လွှဲပြောင်းမည်ကို ပိုမိုဆွေးနွေးလာနိုင်ပေလိမ့်မည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ထိရောက်စွာဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသော အုပ်ချုပ်မှုစနစ်မှ အကျိုးအမြတ်များကိုအပြည့်အဝမရရှိနိုင်သေး သော်လည်း အားတက်ဖွယ်ကောင်းသော အပြောင်းအလဲအချို့မှာမူ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်နေခဲ့သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများက ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဒေသန္တရအဆင့်ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူများဖြစ်သော တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးများ၊ မြို့နယ်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများစသူတို့သည် ဘဏ္ဍာရေးအရလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်တာဝန်မှာ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိသော်လည်း စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး/အခြေခံအဆောက်အအုံစီမံချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အထက်အဆင့် တာဝန်ရှိသူများ၏ တိုင်ပင်အကြံဉာဏ်တောင်းခံခြင်းများကို ပိုမိုတိုးတက်ကြံ့တွေ့ ရသဖြင့် ကြိုဆိုသင့်ကြောင်းမှတ်ချက်ပြုကြသည်။

ထိုအတွေ့အကြုံကောင်းများကို အခြေပြုပြီးဒေသန္တရအဆင့် တာဝန်ရှိသူ/သက်ဆိုင်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ပိုမို ကျယ်ပြန့်လာစေရန် အားပေးကူညီသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် ဒေါက်တာလုပ်ပိုင်ခွင့် လွှဲပြောင်းပေးခြင်းသာရှိပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းမရှိသေးသော မူဝါဒရေးရာနယ်ပယ်များတွင် ၎င်းတို့၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ရန်လိုသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဒေသန္တရ အစိုးရများနှင့် ရပ်ရွာလူထုတို့သည် အနာဂတ်တွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်မှဆောင်ရွက်သော အချို့သော တာဝန်ဝတ္တရားများကို ခွဲဝေရယူနိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သောအတွေ့အကြုံနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များကိုလည်း ရရှိလာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုပိုမိုလျှော့ချထားသော အခြေအနေသို့ကူးပြောင်းသွားပြီးနောက် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းကို ပြည်သူလူထုက စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုမှု ပိုမိုကောင်းမွန်ပြီး ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေများကို ပိုမိုထိရောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်မည့်အနေအထားသို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

၆.၅ အကြံပြုချက်များ

ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုကဏ္ဍတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကိုတမ်းဆောင်စေလိုသောအခန်းကဏ္ဍများနှင့်ပတ်သက် ပြီးရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

လက်ရှိတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်နှင့် အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများကို ရှင်းလင်း ပြည့်စုံစွာသတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့အနေနှင့်လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် ရှေ့အတွေ့အကြုံများနှင့် အလွတ် တမ်းနားလည်မှုများကိုသာ အခြေခံ၍ဆောင်ရွက်နေရသည်။ လက်ရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ် နယ်ပယ်သေးခြင်းကြောင့် အထက်ပါအခြေအနေမျိုးကို မျှော်လင့်ထားပြီးဖြစ်သော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအတွက်မူ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး၏လိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီအောင် ပြည်သူ့အကျိုးပြုလုပ်ငန်းနှင့်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာ တွင် အဟန့်အတားများစွာဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထို့အပြင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကြောင့် ရလဒ်သိသည့်အကျိုးအမြတ်များကို လည်းလျော့ပါးစေသည်။

ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသို့ လွှဲပြောင်းပေးလိုသည့်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်ပတ်သက် ပြီး ပြည်သူ့လူထုကြားတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းများဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအနေနှင့် ရေရှည်စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ၎င်းတို့အတွက်ရည်ရွယ် သည့်အခန်းကဏ္ဍများကို လတ်တလောနှင့် အလယ်အလတ်ကာလတွင် ရှင်းလင်းမြင်သာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ ဗဟိုချုပ် ကိုင်မှုလျှော့ချရေးမှ အကျိုးကျေးဇူးများရရန်အတွက်ဆိုလျှင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်အသုံးစရိတ်များ၏ ပမာဏနှင့် အရည် အသွေးများ သင့်လျော်ကောင်းမွန်ရန်လိုအပ်သည်။ အစိုးရများအနေနှင့် လက်ရှိတွင်လည်းကောင်း ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်မည့် ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင်လည်းကောင်း မှန်ကန်သောဟန်ချက်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်လိုအပ်သည်။

ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းပေးငွေများကို အလွယ်တကူကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်မည့် ပုံသေနည်းကိုအခြေခံရမည်ဖြစ်ပြီး ကိုယ်ပိုင်ဘဏ္ဍာငွေ ရှာဖွေစုဆောင်းနိုင်မှုကိုအားပေးသော ပုံသေနည်း ဖြစ်ရန်လိုသည်။

လက်ရှိတွင် ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းပေးငွေများကြောင့် လိုငွေအခြေပြုဘတ်ဂျက်ပုံစံမျိုးကိုဖြစ်ထွန်းစေပြီး အသုံးစရိတ်ပမာဏသည် သက်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ရရှိနိုင်သည့်လွှဲပြောင်းပေးငွေပမာဏကို အခြေခံပြီး ပေါ်ထွက်လာသည့်ပုံစံမျိုးဖြစ်သည်။ အကျိုးဆက်အနေနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၊ အထူးသဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်နှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရတို့က ဦးစားပေးသောဒေသများတွင် အသုံးစရိတ်လိုအပ်ချက်ကို ပိုမိုသာသာတွက်ချက်လိုသော မက်လုံးများဖြစ်ပေါ်စေသည်။ သက်ဆိုင်ရာဒေသအလိုက် ဦးစားပေးလိုအပ်ချက်များကိုအခြေခံပြီး တွက်ချက်ခြင်းမျိုးကိုမတွေ့ရှိရပေ။

ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းပေးငွေများကို လေ့လာဆန်းစစ်ချက်များအရ ၂၀၁၁-၁၂ ဘဏ္ဍာနှစ်မှစပြီး လွှဲပြောင်းပေးငွေပမာဏကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး၏ ဝိသေသများဖြစ်သော မြို့နယ်အရေအတွက်၊ အခြေခံအဆောက်အအုံလိုအပ်ချက်နှင့် ဆင်းရဲမှုအ တိုင်အတာစသည်တို့ကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအခြေခံ၍ တွက်ချက်ဆုံးဖြတ်ခြင်းများရှိခဲ့သည်။ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ကိုယ်ပိုင်ရန်ပုံငွေရှာဖွေစုဆောင်းနိုင်မှု တို့ကိုအခြေခံ၍တွက်ချက်သော ပုံသေနည်း အခြေခံလွှဲပြောင်းမှုပုံစံမှာ ပိုမိုသင့်လျော်ကြောင်း အကြံပြုထားသည်။ ထိုစနစ်တွင် အစိုးရရန်ပုံငွေများ ခွဲဝေသတ်မှတ်ပေးရာတွင် မည်သည့်အချက်များကို အဓိကထည့်သွင်းစဉ်းစားသည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းသိမြင်စေသည်။ ထို့အပြင် မူဝါဒရေးရာများဖြစ်သော ဆင်းရဲမွဲတေမှုတိုက်ဖျက်ရေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးတိုးချဲ့မြှင့်တင်မှုတို့သို့သော ကိစ္စများ အတွက် ဘတ်ဂျက်ညှိနှိုင်းခြင်းကိုလည်း ဆောင်ရွက်နိုင်စေမည်ဖြစ်သည်။

လက်ရှိပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အသုံးစရိတ်များနှင့်ရငွေများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးဖြစ်စဉ်အတွက် တိကျသောညွှန်းကိန်းများ မဟုတ်ကြသော်လည်း အဓိကဦးစားပေးကာဏ္ဍများကိုမှ ဖော်ညွှန်းနေသည်။

ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အသုံးစရိတ်များ၏အများစုကို အနည်းငယ်မျှသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုဖြင့်မားသော ဌာနဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများက ထိန်းချုပ်ထားသည်။ ရငွေအများစုမှာမူ ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေများ၊ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ ရငွေများနှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနကဲ့သို့သော ပြည်ထောင်စုအုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားမှတစ်ဆင့် ကောက်ခံရရှိငွေများ ဖြစ်သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများအားလုံးသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အကျိုးအမြတ်များကို ရရှိခံစားနိုင်စေရန် လိုအပ်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ ပွင်းလင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံယူမှုတို့တိုးတက်စေရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်ရတော့မည့် အရေးကြီးသောအခိုက်အတန့်များသို့ ရောက်ရှိနေကြပြီဖြစ်သည်။

ဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှဆောင်ရွက်သော လုပ်ငန်းများနှင့် အသုံးစရိတ်အားလုံးကို အများပြည်သူလေ့လာသိရှိနိုင်အောင် ထုတ်ပြန်ကြေညာပေးသင့်သည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ပိုမိုလျှော့ချထားသော ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ဆီသို့ လျှောက်လှမ်းရာတွင် အောင်မြင်မှုရရှိနိုင်ရန်အတွက် ရပ်ရွာလူထု၊ အစိုးရအရာရှိများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များအားလုံးသည် အခွန်မှရရှိသော ရငွေများကို မည်သည့်နေရာတွင် မည်ကဲ့သို့ အသုံးပြုနေသည်ကို သိရှိနားလည်ရန် လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ ပြည်သူ့အရင်းအမြစ်များကို မည်သည့်နေရာတွင် မည်ကဲ့သို့ အကောင်းဆုံးအသုံးချနိုင်မည်ကို ပီပီပြင်ပြင်ဆွေးနွေးနိုင်ကြမည် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ပြည်သူ့အသုံးစရိတ်အများစုကို အနည်းငယ်မျှသော ဌာနဆိုင်ရာများကပင် တိုင်ကျခံသုံးစွဲနေခြင်းဖြစ်ရာ ၎င်းရပ်ငွေများကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အသီးသီး တို့အတွက် အကျိုးအရှိဆုံးနှင့် အထိရောက်ဆုံးဖြစ်အောင် မည်ကဲ့သို့ခွဲဝေနေကြသည်ကို သိရှိနိုင်စေမည့် သတင်း အချက်အလက် အနည်းငယ်သာရှိနေသေးသည်။

တရားဝင်ထုတ်ပြန်ကြေညာသော ဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများသည် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီဖြစ်သင့်သည်။

လက်ရှိအချိန်တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဘတ်ဂျက်များသည် အမှန်တကယ်ကျခံသုံးစွဲမှုပမာဏ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကိုသာ ထင်ဟပ်သည်။ 'အခြားငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်' ကိုသုံးစွဲခြင်းနှင့် ဘတ်ဂျက်ကိန်းဂဏန်းများမှာ မှန်းခြေများသာဖြစ်ပြီး အမှန်တကယ် သုံးစွဲမှုပမာဏကို မထင်ဟပ်ခြင်းစသော အကြောင်းရင်းများကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုသတင်းအချက်အလက်များကို ရရှိနိုင်ခြင်းမရှိပါက ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ လုပ်ငန်းရပ်များကို အတိအကျနားလည်ရန်နှင့် ဝေဖန်ဆန်းစစ်ရန် ခက်ခဲမည် ဖြစ်သည်။

ထိုလိုအပ်ချက်များကို ပြည့်ဝအောင်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေကြသည် မှန်သော်လည်း လက်ရှိကြားကာလတွင် အစိုးရ၏ မူလ ဘတ်ဂျက်မှန်းချေနှင့် နောက်ဆက်တွဲဘတ်ဂျက်များကိုပါ အချိန်ကိုက်ထုတ်ပြန်နိုင်အောင် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ သို့မှသာ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာနှင့်ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်များအားဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်ကြရာတွင် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝမည်ဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဘတ်ဂျက်များပြင်ဆင်ရာတွင် နောက်ခံထားသော အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များကိုလည်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာဖွင့်ဟပေးသင့်သည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများအရ ဘတ်ဂျက်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲသော အခါများတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရန်ပုံငွေ၊ အသုံးစရိတ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် အသေးစိတ်သတင်းအချက်အလက်များကို ရရှိကြကြောင်းသိရသည်။

သို့ရာတွင် ဘတ်ဂျက်နှင့်ပတ်သက်သည့် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များအားလုံးကို ထုတ်ပြန်ပေးခြင်းဖြင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အသေးစိတ်ဆန်းစစ်သုံးသပ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန်လမ်းဖွင့်ပေးနေပြီး သုတေသနလုပ်ဆောင်ရာတွင်လည်း 'ရန်ပုံငွေမည်မျှ သုံးစွဲ' လိုက်သည်ဟူသောမေးခွန်းအစား 'ရန်ပုံငွေများကို မည်သို့ကောင်းမွန်စွာသုံးစွဲ' ခဲ့သနည်းဟူသော ပိုမိုအဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသည့် မေးခွန်းများကို မေးနိုင်လာမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းမေးခွန်းသည် ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်မည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများအတွက်လည်း အဖိုးမဖြတ်နိုင်သော လမ်းညွှန်များဖြစ်လာပေမည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်နှင့်ပတ်သက်လျှင် ပြည်ထောင်စုသို့တင်ပြသောပမာဏနှင့် ပြည်ထောင်စုမှ အမှန်တကယ် ချပေးသောဘတ်ဂျက်နှစ်ခုစလုံးကို အများသိအောင် ထုတ်ပြန်ကြေညာပေးရမည်။

အစိုးရ၏ ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်းများကို အသေးစိတ် အချိန်နှင့်တပြေးညီထုတ်လွှင့်လာမှုများ တိုးတက်နေပြီဖြစ်သော်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများမှ တင်ပြသော ဘတ်ဂျက်မူကြမ်းကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်တို့မှ ပြင်ဆင်ချက်များကိုလည်း မည်သည့်နေရာတွင် မည်သို့ပြင်ဆင်ကြောင်းအများသိအောင်ထုတ်ပြန်ကြေညာပေးရမည်။

၆.၆ ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည့် သုတေသနလုပ်ငန်းများ

ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အခွန်ကောက်ခံမှုလုပ်ပိုင်ခွင့်အမျိုးမျိုးကို နှိုင်းယှဉ်နားလည်သဘောပေါက်စေရေး

လက်ရှိအချိန်တွင် စုစုပေါင်းနှင့် တစ်ဦးချင်းပျမ်းမျှအခွန်ကောက်ခံရရှိမှုနှုန်းထားများသည် ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ဒေသန္တရအဖွဲ့အစည်းများအကြားတွင် ကြီးကြီးမားမားကွာဟလျက်ရှိသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ကွာဟနေကြောင်း အသေးစိတ် လေ့လာဆန်းစစ်မှုများကို ယခုသုတေသနတွင် မဆောင်ရွက်နိုင်သော်လည်း ထိုကွဲပြားမှုများ၏ အကြောင်းရင်းခံများကို အသေးစိတ် လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးအတွက် လေ့လာသင်ယူစရာများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်တွေ့ရှိလာနိုင်သည်။ နောက်ဆက်တွဲသုတေသနများတွင် အောက်ပါမေးခွန်းများနှင့်ပတ်သက်ပြီး အဖြေများရှာနိုင်သည်။

- လက်ရှိအခွန်ကောက်ခံမှုပုံစံများနှင့် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေပြဌာန်းချက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ အနာဂတ်အလားအလာများမှာ အဘယ်နည်း။
- ပြည်ထောင်စုအဆင့် အောက်အခွန်ကောက်ခံမှုလုပ်ငန်းတွင် အခွန်ကျေပွန်စွာထမ်းဆောင်မှုအနာအထားသည် မည်သို့ ရှိသနည်း။ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခွန်အမျိုးအစားအလိုက် ကွဲပြားမှုများမှာ အဘယ်အကြောင်းများကြောင့်ဖြစ်ရသနည်း။
- အခွန်နှုန်းထားများကို လွတ်လပ်စွာပြဌာန်းခွင့်ကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများက မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ ထိရောက်စွာသုံးစွဲနိုင်သနည်း။
- အခွန်ကောက်ခံမှုအချိန်ဇယားများနှင့် အခွန်ကောက်ခံမှုပုံစံတို့ကို ပြောင်းလဲရာတွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ များသည် မည်သည့်အချက်များကို အခြေခံ၍ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ကြသနည်း။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍအရေးပါလေရာ ၎င်းတို့၏အခန်းကဏ္ဍများ၊ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် အချင်းချင်းဆက်နွယ်မှုများကို အသေးစိတ် လေ့လာဆန်းစစ်ရန်လိုအပ်သည်။ ထိုသို့လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ နေ့စဉ်ပုံမှန်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြဌာန်းသော အုပ်ချုပ်ရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအကြောင်းတရားများကို ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်လာမည် ဖြစ်သည်။ အောက်ပါသုတေသနမေးခွန်းများ အကျုံးဝင်ပါသည်။

- ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုတာဝန်ဝတ္တရားများမှာ အဘယ်နည်း။ ၎င်းတို့၏ နေ့စဉ်ပုံမှန်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို မည်သည့်အချက်များကပြဌာန်းသနည်း။
- ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်အညီဖြစ်စေရန် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများက ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးများကို မည်သို့စီမံဆောင်ရွက်နေကြသနည်း။
- (ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအပါအဝင်) ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက်အဖွဲ့အစည်းများသည် လုပ်ငန်း ဆောင်တာများကို အခြားဌာနဆိုင်ရာများ၊ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် မည်သို့အစီအစဉ်ရေးဆွဲပြီး ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ကြသနည်း။

ငွေလုံးငွေရင်းမြှုပ်နှံမှုများနှင့် အရင်းအနှီးဖွံ့ဖြိုးရေး

ပြည်သူပိုင်အခြေခံအဆောက်အအုံများကဲ့သို့ ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ပတ်သက်သည့်အသုံးစရိတ်များ သုံးစွဲရာတွင်လည်း ကွဲပြားခြားနားမှုများ များစွာတွေ့ရှိရသည်။ ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအများစုကို ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးက တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေသော်လည်း မည်သည့်အတွက်ကြောင့်ဆောင်ရွက်သည်၊ မည်မျှသင့်လျော်ကောင်းမွန်သည် စသည်တို့ကိုမူ အကဲဖြတ်နိုင်ခြင်းမရှိသေးပါ။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ လိုအပ်ချက်နှင့် အသုံးစရိတ်များ၊ ထိုအသုံးစရိတ်များမှ ရရှိလာသောရလဒ် စသည်တို့ကို အသေးစိတ် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာ သုံးသပ်ရန်လိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့်နောက်ဆက်တွဲသုတေသနများကို အောက်ပါရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်များတွင် ငွေလုံးငွေရင်းမြှုပ်နှံမှုများကို မည်သို့ စီမံကိန်းရေးဆွဲပြီး မည်သို့အကောင်အထည်ဖော်နေကြသနည်း။
- လက်ရှိ ပြည်သူ့အခြေခံအဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ရေးများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေကြသော ပြည်ထောင်စုအဆင့် အောက်အဖွဲ့အစည်းများသည် စီမံချက်များကို မည်သို့ရွေးချယ်ပြီး မြို့နယ်၊ ခရိုင်၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအကြား တွင် မည်သို့ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ကြသနည်း။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဘတ်ဂျက်စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်များကို ချိန်ညှိပေးခြင်း၊ လိုအပ်ပါက နောက်ဆက်တွဲဘတ်ဂျက်များ ချထားပေးရန် ထောက်ခံချက်ပေးခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စရပ်များအတွက် အကြံဉာဏ်များပေးခြင်း စသည်တို့ကိုဆောင်ရွက်ရသော ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သည် အလွန်အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်၌ ရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲရေးကဏ္ဍနှင့် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအကြားဆက်ဆံရေး တို့တွင် ယင်းသည်အဓိကနေရာမှ ပါဝင်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်ကို အပြည့်အဝနားလည်သဘောပေါက်ရန်လို သည်။

- ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့လွှဲပြောင်းပေးမည့် ရန်ပုံငွေများကို မည်သို့ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ကြ သနည်း။
- ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်များကို မည်သို့ဟန်ချက်ညီအောင် ချိန်ညှိသနည်း။ ကျယ်ပြန့် သော နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးရည်မှန်းချက်များအောက်တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏မတူညီသော လိုအပ်ချက် အသီးသီးကို မည်သို့ဟန်ချက်ညီအောင် ဖြည့်ဆည်းပေးသနည်း။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- (၁) Government of Myanmar, “Framework for Economic and Social Reforms| 12/14/2012 Framework for Economic and Social Reforms.” 2013.
- (၂) E. Dabla-Norris, “The Challenge of Fiscal Decentralisation in Transition Countries,” *Comparative Economic Studies*, vol. 48, no. 1. Nature Publishing Group, pp. 100–131, 01-Mar-2006.
- (၃) H. Nixon, C. Joelene, Kyi Pyar Chit Saw, Thet Aung Lynn, and M. Arnold, “State and Region Governments in Myanmar,” 2013.
- (၄) H. Nixon and Cindy Joelene, “Fiscal Decentralization in Myanmar: Towards a Roadmap for Reform,” Yangon, 2014.
- (၅) A. Shah, “Fiscal decentralization in developing and transition economies: progress, problems, and the promise,” World Bank Policy Research Working Paper 3282. 2004.
- (၆) K. Fukasaku and L. De Mello, “Fiscal decentralization and macroeconomic stability: The experience of large developing and transition economies,” Paper prepared for the 8th International Forum on Latin American Perspectives. Paris, 1997.
- (၇) BBC, “Burma’s parliament opens new session - BBC News,” BBC News- Asia Pacific, London, 31-Jan-2011.
- (၈) M. Arnold, Ye Thu Aung, S. Kempel, and Kyi Pyar Chit Saw, “Municipal Governance in Myanmar - An overview of Development Affairs Organizations,” The Asia Foundation, Yangon, 2015.
- (၉) Zaw Oo, A. Bonnerjee, Phoo Pwint Phyu, and G. Dickenson-Jones, “Making Public Finance Work for Children in Myanmar - An Overview of Public Finance Trends 2011-12 to 2014-15,” 2014.
- (၁၀) World Bank, “Republic of the Union of Myanmar: Public Financial Management Performance Report - Report No. 75897-MM,” Washington, 2012.
- (၁၁) “Republic of the Union of Myanmar, 2008 Constitution, Schedule 2, Region or State Legislative List (Refer to Section 188).” .
- (၁၂) Si Thu Lwin, “Over K200 million in state funds misused,” *The Myanmar Times*, Yangon, 01-Apr-2013.
- (၁၃) U Soe Thein, “Presentation at Good Governance Forum,” Good Governance Forum, Nay Pyi Taw, 25-Feb-2015.
- (၁၄) S. Kempel, “Village Institutions and Leadership in Myanmar: A View from Below,” 2012.
- (၁၅) Win Ko Ko Latt, “Preparations begin for ward, village administrator vote,” *The Myanmar Times*, 10-Dec-2012.
- (၁၆) “Government of Myanmar, Development Committees Law - The State Law and Order Restoration Council Law No. 5/93, 1993 and 2013 Yangon City Development Committee Law, 8 October, 2013.” .
- (၁၇) Government of Myanmar, “Magwe Excise Law,” 01-Apr-2014.
- (၁၈) Kyi Pyar Chit Saw and M. Arnold, “Administering the State in Myanmar: An Overview of the General Administration Department,” Yangon, 2014.

- (၁၉) Ministry of Agriculture and Irrigation, “Land Tax - Settlement and Land Records Department,” 2014. [Online]. Available: <http://www.moai.gov.mm/zg/index.php/myanmar-mya-applied/itemlist/category/115-slrddata>. [Accessed: 12-Jun-2015].
- (၂၀) YCDC, “Adapted from Yangon City Development Committee Website,” 2015. [Online]. Available: <http://www.ycdc.gov.mm/>. [Accessed: 22-Feb-2015].
- (၂၁) IMF, Government Finance Statistics Manual 2014. Washington: The International Monetary Fund, 2014.
- (၂၂) Myanmar Ministry of Construction, “Opportunities for Investment in Urban Development and Construction Sector,” Presentation at: International Design and Construction Management Forum, Thailand, Aug-2012.
- (၂၃) Myat Nyein Aye, “YCDC’s \$10m toilet and toll-gate tender,” The Myanmar Times, Yangon, 24-Mar-2015.
- (၂၄) The State Law and Order Restoration Council, DEVELOPMENT COMMITTEES LAW (1993), no. 5. 1993, pp. 648–669.
- (၂၅) The Asian Development Bank, “Myanmar - Unlocking the Potential,” Manila, the Philippines, 2014.
- (၂၆) UNDP Myanmar, “Integrated Household Living Conditions Survey 2009-10 Myanmar: Poverty Profile,” Yangon United Nations Dev. Program., 2011.
- (၂၇) Deputy Union Minister Dr Lin Aung Union Ministry of Finance, “Presentation at Consultative Workshop on the Framework for Administrative Reform - ‘Fiscal Decentralization and Public Financial Management,’” Nay Pyi Taw, 24-May-2015.

နောက်ဆက်တွဲ

နောက်ဆက်တွဲ ၁ - ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား-၂ တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ် ဥပဒေပြုစာရင်း

၁။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်စီမံကိန်းကဏ္ဍ

- (က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း၊
- (ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေ၊
- (ဂ) မြေယာခွန်၊
- (ဃ) ယစ်မျိုးခွန် (မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေတတ်သည့် ဆေးဝါးများမပါ)၊
- (င) အဆောက်အအုံနှင့် မြေခွန်၊ ရေခွန်၊ လမ်းမီးခွန်၊ ဘီးခွန်စသည့် စည်ပင်သာယာရေးဆိုင်ရာ အခွန်အခများ၊
- (စ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များ၏ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၊
- (ဆ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ပိုင်ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်းနှင့်အခြားနည်းဖြင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဇ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ပြည်တွင်း၌ထုတ်ချေးခြင်း၊
- (ဈ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ပြည်တွင်း၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊
- (ည) ဒေသန္တရစီမံကိန်း၊
- (ဋ) အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်း။

၂။ စီးပွားရေးကဏ္ဍ

- (က) ပြည်ထောင်စုက ပြဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ်ပြည်နယ်အတွင်း ဆောင်ရွက်သည့်စီးပွားရေးကိစ္စများ၊
- (ခ) ပြည်ထောင်စုကပြဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း ဆောင်ရွက်သည့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးကိစ္စများ၊
- (ဂ) ပြည်ထောင်စုကပြဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ်ပြည်နယ်အတွင်း ဆောင်ရွက်သည့် သမဝါယမကိစ္စများ။

၃။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေးကဏ္ဍ

- (က) လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊
- (ခ) အပင်နှင့်သီးနှံဖျက်ပိုးမွှားရောဂါ ကာကွယ်ရေးနှင့် နှိမ်နင်းရေး၊
- (ဂ) ဓာတ်မြေဩဇာ စနစ်တကျ သုံးစွဲရေးနှင့် သဘာဝမြေဩဇာများ စနစ်တကျထုတ်လုပ်သုံးစွဲရေး၊
- (ဃ) စိုက်ပျိုးရေး ချေးငွေနှင့် စုငွေများ၊
- (င) တိုင်းဒေသကြီးသို့မဟုတ်ပြည်နယ်ကစီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသောဆည်မြောင်း၊ တာတမံရေကန်၊ ရေနုတ်မြောင်းနှင့်စိုက်ပျိုးရေးရရှိရေးလုပ်ငန်းများ၊
- (စ) ရေချိုငါးလုပ်ငန်း၊
- (ဆ) ပြည်ထောင်စုက ပြဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ တိရိစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် ထိန်းကျောင်းရေး ။

၄။ စွမ်းအင်၊ လျှပ်စစ်၊ သတ္တုနှင့် သစ်တောကဏ္ဍ

- (က) ပြည်ထောင်စုက စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် အကြီးစားလျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေးမှအပ မဟာဓာတ်အားလိုင်းနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းမရှိသောတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် အလတ်စားနှင့်အသေးစား လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေး၊
- (ခ) ဆားနှင့်ဆားထွက်ပစ္စည်း၊
- (ဂ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း ကျောက်မျက်ရတနာ ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ သွေးခြင်း၊
- (ဃ) ကျေးရွာထင်းစိုက်ခင်း
- (င) အပန်းဖြေစခန်းများ၊ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်၊ ရုက္ခဗေဒဥယျာဉ်။

၅။ စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ

- (က) ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကဆောင်ရွက်ရန် သတ်မှတ်ထားသည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများမှအပ အခြားစက်မှုလုပ်ငန်းများ၊
- (ခ) အိမ်တွင်းစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ။

၆။ ပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ

- (က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် ဆိပ်ကမ်းများ၊ သင်္ဘောဆိပ်များ၊ ဆိပ်ခံများ၊
- (ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့်လမ်းများ၊ တံတားများ၊
- (ဂ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းသာသွားလာသည့် ပုဂ္ဂလိကယာဉ်များ စနစ်တကျပြေးဆွဲနိုင်ရေး

၇။ လူမှုရေးကဏ္ဍ

- (က) ပြည်ထောင်စုက ချမှတ်ထားသည့် တိုင်းရင်းဆေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့်မဆန့်ကျင်သော တိုင်းရင်းဆေးဆိုင်ရာကိစ္စများ၊
- (ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း လူမှုဝန်ထမ်းလုပ်ငန်းများ၊
- (ဂ) မီးဘေးနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး၊
- (ဃ) ကုန်တင်ကုန်ချလုပ်ငန်း၊
- (င) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် -
  - (၁) ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များထိန်းသိမ်းရေး၊
  - (၂) ပြတိုက်နှင့် စာကြည့်တိုက်များ
- (စ) ဇာတ်ရုံ၊ ရုပ်ရှင်ရုံနှင့် ဗီဒီယိုရုံ၊
- (ဆ) ဓာတ်ပုံ၊ ပန်းချီ၊ ပန်းပု စသည့်ပြပွဲများ။

၈။ စီမံခန့်ခွဲရေးကဏ္ဍ

- (က) စည်ပင်သာယာရေး၊
- (ခ) မြို့ရွာနှင့် အိုးအိမ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊
- (ဂ) ဂုဏ်ထူးဆောင်လက်မှတ်များနှင့် ဂုဏ်ထူးဆောင်ဆုပစ္စည်းများ။

နောက်ဆက်တွဲ ၂ - ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဇယား - ၅ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များက ကောက်ခံရမည့် အခွန်အခများ

၁။ မြေ ယာခွန်၊

၂။ ယစ်မျိုးခွန်၊

၃။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် ဆည်များ၊ တာတမံများကိုအရင်းခံသည့် ရေခွန်၊ တာတမံခွန်နှင့် ထိုဆည်များ၊ တာတမံများ၏ ရေအားဖြင့်ထုတ်လုပ်ရရှိသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသုံးစွဲခ၊

၄။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့်လမ်းများ၊ တံတားများဖြတ်သန်းခ၊

၅။ (က) ရေချိုငါး လုပ်ငန်းအပေါ်တွင် စည်းကြပ်ကောက်ခံသည့် ဘဏ္ဍာတော်ကြေး၊

(ခ) သတ်မှတ်ထားသော အကွာအဝေးအတွင်း ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအပေါ်တွင် စည်းကြပ်ကောက်ခံသည့် ဘဏ္ဍာတော်ကြေး။

၆။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ကုန်းလမ်း၊ ရေလမ်းသုံးယာဉ်များဆိုင်ရာ ဥပဒေအရစည်းကြပ်သော အခွန်၊

၇။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ပိုင်ပစ္စည်းများရောင်းရငွေနှင့် ငှားရမ်းခများ၊ ယင်းပစ္စည်းများမှရရှိသော အခြားအကျိုး အမြတ်များ၊

၈။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များက ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် သတ်မှတ်ကောက်ခံသည့် အခကြေးငွေများ၊ အခွန် အခများနှင့် အခြားရငွေများ၊

၉။ တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော် သို့မဟုတ် ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် အပါအဝင် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ တရားရုံးများက ချမှတ်သည့် ဒဏ်ငွေများ၊ ဝန်ဆောင်မှုအတွက် ကောက်ခံသည့် အခွန်အခများနှင့် အခြားရငွေများ၊

၁၀။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ထုတ်ချေးသဖြင့် ရရှိသော အတိုးများ၊

၁၁။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်ရရှိသည့် အကျိုးအမြတ်များ၊

၁၂။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ သစ်တောများမှ အောက်ပါပစ္စည်းများ ထုတ်ယူသည့်အတွက် ကောက်ခံသည့် အခွန်အခများ -

(က) ကျွန်းနှင့် သတ်မှတ်သော သစ်မာများမှ အပ ကျန်သစ်များအပေါ်တွင် ကောက်ခံသည့် အခွန်၊

(ခ) ထင်း၊ မီးသွေး၊ ကြိမ်၊ ဝါး၊ ငှက်သိုက်၊ ရှားစေး၊ သနပ်ခါး၊ ထင်းရှူးဆီ၊ သစ်မွှေး၊ ပျားထွက်ပစ္စည်းများ စသည်တို့အပေါ် ကောက်ခံသည့် အခွန်။

၁၃။ မှတ်ပုံတင်ကြေး၊

၁၄။ ပွဲခွန်၊

၁၅။ ဆားခွန်၊

၁၆။ ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေမှ ရရှိသည့် ဘဏ္ဍာငွေများ၊

၁၇။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ စည်ပင်သာယာရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ထည့်ဝင်ငွေများ၊

၁၈။ ပိုင်ရှင်မပေါ်သော သွင်းထားငွေများနှင့် ပစ္စည်းများ၊

၁၉။ ရတနာသိုက်။

နောက်ဆက်တွဲ ၃ - ယစ်မျိုးခွန်ကောက်ခံမှု ဥပမာ

လိုင်စင်အမျိုးအစား	အဓိပ္ပါယ်	နှုန်းထား (ကျပ်)
D-1	စက်ရုံပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ထုတ်လုပ်ခွင့်ပါမစ်	၄၅၀၀၀၀
FL-6	ပြည်တွင်းစက်ရုံထုတ် နိုင်ငံခြားအရက်များ လက်ကားရောင်းချခြင်း	၁၅၀၀၀၀၀
FL-8	ပြည်တွင်းစက်ရုံထုတ် နိုင်ငံခြားဘီယာများ လက်ကားရောင်းချခြင်း	၁၀၀၀၀၀၀
FL-8A	နိုင်ငံခြားမှတင်သွင်းလာသော ဘီယာများ လက်ကားရောင်းချခြင်း	၈၀၀၀၀၀
FL-9	ပြည်တွင်းထုတ်ဘီယာများကို ဆိုင်အတွင်းသောက်သုံးခြင်း သို့မဟုတ် လက်လီရောင်းချခြင်း	၅၅၀၀၀၀
FL-9A	နိုင်ငံခြားထုတ်ဘီယာများကို ဆိုင်အတွင်းသောက်သုံးခြင်း သို့မဟုတ် လက်လီရောင်းချခြင်း	၄၅၀၀၀၀
FL-11	နိုင်ငံခြားဖြစ်အရက်များ လက်ကားရောင်းချခြင်း	၅၅၀၀၀၀
FL-12	ဟိုတယ်၊ နားနေဆောင်၊ ဘူတာရုံ၊ လေဆိပ်၊ သင်္ဘောဆိပ်၊ ရထားစားသောက်တွဲ၊ စားသောက်ဆိုင်များ၌ နိုင်ငံခြားဖြစ်အရက်ရောင်းချခြင်း (မန်နေဂျာ သို့မဟုတ် ဆိုင်ရှင်က ငွေသိမ်းစားပွဲတွင် ထိုင်နေရမည်)	၈၀၀၀၀၀
FL-17	နိုင်ငံခြားအရက်မျိုးစုံကို ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ သန့်စင်ခြင်း၊ ပေါင်းခံခြင်း၊ ရောစပ်ခြင်း၊ အရောင်သွင်းခြင်းနှင့် စက်ရုံပိုင်ဆိုင်ခြင်း၊ လက်ကားလိုင်စင်ရှိသူများသို့ ရောင်းချခြင်း	၁၂၀၀၀၀၀
D1-A	သတ်မှတ်ထားသော လိုင်စင်ရှိသည့် စက်ရုံမှထုတ်လုပ်သော ချက်အရက်ကိုလက်ကားရောင်းချခြင်း၊ ငွေသိမ်းကောင်တာရှိသော စားသောက်ဆိုင် နှင့် နားနေခန်းများတွင်လက်လီရောင်းချခြင်း	၁၀၀၀၀၀
CS-2A	စားသောက်ဆိုင်နှင့် နားနေခန်းများ၌ ဗျစ်ရည်၊ ဓနိရည်နှင့် ထန်းရည်တို့ကို လက်လီရောင်းချခြင်း	၁၀၀၀၀
CFL-1A	ထန်းရည်နှင့် ဓနိရည်တို့ကို ကိုယ်ပိုင်စားသောက်ဆိုင်၌ ရောင်းချခြင်း	လေလံ
CS-1	ပြည်တွင်းထုတ်ချက်အရက်ကို ကိုယ်ပိုင်ဆိုင်အတွင်းသောက်သုံးရန်နှင့် လက်လီရောင်းချရန်	လေလံ
CS-2	ချက်အရက်ထုတ်လုပ်သည့် စက်ရုံပိုင်ဆိုင်ခြင်း၊ ချက်လုပ်ခြင်းနှင့် ဆိုင်အတွင်းသောက်သုံးရန်နှင့် လက်လီရောင်းချရန်	လေလံ
CS-3	ပြည်တွင်းစက်ရုံများမှ ထုတ်လုပ်သော ချက်အရက်ကို သောက်သုံးရန်နှင့် လက်လီရောင်းချရန်	လေလံ
FL-10	ပိုင်အရက်ကို ဆိုင်အတွင်းသောက်သုံးရန်နှင့် လက်လီရောင်းချရန်	လေလံ

မကွေးတိုင်းဒေသကြီးကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ဥပဒေ ဧပြီ ၁၊ ၂၀၁၄ မှ ကောက်နှုတ်သည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၄ - ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ၏ ပစ္စည်းခွန်ကောက်ခံမှုပုံစံ

ပစ္စည်းခွန် (ပိုင်ဆိုင်မှုခွန်)

ပစ္စည်းခွန်ဆိုသည်မှာ မြေဖြစ်စေ၊ အဆောက်အအုံဖြစ်စေ၊ မြေနှင့်အဆောက်အအုံဖြစ်စေ ၎င်းတို့၏နှစ်စဉ်တန်ဖိုးအပေါ် သတ်မှတ်သောရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ကောက်ခံသောခွန်ကို ဆိုလိုသည်။ ယင်းစကားရပ်တွင် အထွေထွေခွန်၊ မီးခွန်၊ ရေခွန်၊ အမှိုက်နှင့်အညစ်အကြေးခွန်တို့ ပါဝင်သည်။

အထွေထွေခွန်

(၁) အထွေထွေခွန်ဆိုသည်မှာ အများပြည်သူဆိုင်ရာလမ်းများ၊ တံတားများ၊ ရေမြောင်းများ၊ ဈေးများ၊ ပန်းခြံများ၊ အားကစားကွင်း စသည်များ တည်ဆောက်ခြင်း၊ ဖောက်လုပ်ခြင်း၊ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့အတွက် ကုန်ကျစရိတ်များ ကာမိစေရန် စည်းကြပ်သည့် အခွန်ဖြစ်သည်။

မီးခွန်

(၂) မီးခွန်ဆိုသည်မှာ အများပြည်သူဆိုင်ရာလမ်းများ၊ တံတားများတွင် မီးထွန်းပေးခြင်းအတွက် စရိတ်ကျခံနိုင်စေရန် စည်းကြပ်ကောက်ခံသော အခွန်ဖြစ်သည်။

ရေခွန်

(၃) ရေခွန်ဆိုသည်မှာ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီက ရေဖြန့်ဝေပေးခြင်းအတွက် ကောက်ခံသည့်အခွန်ဖြစ်သည်။

အမှိုက်နှင့်အညစ်အကြေးခွန်

(၄) အမှိုက်နှင့်အညစ်အကြေးခွန်ဆိုသည်မှာ အမှိုက်နှင့်အညစ်အကြေးများ စုစည်းသိမ်းဆည်းခြင်း၊ စွန့်ပစ်ခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်း၊ မိလ္လာသန့်စင်ခြင်းလုပ်ငန်းများနှင့် ရေစီးရေလာကောင်းမွန်စေရန် ရေမြောင်းများရှင်းလင်းခြင်းတို့အတွက် ဆောင်ရွက်ရသည့် စရိတ်များအား ကျခံနိုင်စေရန်စည်းကြပ်သည့် အခွန်ဖြစ်သည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၅ - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ၂၀၁၃-၁၄ ဘတ်ဂျက်ခေါင်းစဉ် အမျိုးအစားများ

အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေး (တရားရုံးချုပ်၊ ရှေ့နေချုပ်၊ စာရင်းစစ်ချုပ်ဘတ်ဂျက်ခေါင်းစဉ်များ)	ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ (ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများနှင့် မြူနီစီပယ်ရုံးဘတ်ဂျက်ခေါင်းစဉ်များ)
ငွေစာရင်းရုံးများ	စိုက်ပျိုးရေးဌာန
တရားရုံးများ	ပျားလုပ်ငန်း
ဥပဒေရုံးများ	ငွေစာရင်းဌာန
ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ	ကုန်းလမ်းပို့ဆောင်ရေးစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ
ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်	သမဝါယမဌာန
နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ဘတ်ဂျက်ခေါင်းစဉ်များ	အပူပိုင်းဒေသစီမံခန့်ခွဲရေး
မြန်မာ့ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်း	ငါးလုပ်ငန်းဌာန
မြန်မာ့ဆားနှင့် အက္ကဝါစာတုပေဒလုပ်ငန်း	သစ်တောဌာန
ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေး	အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန
ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ ဘတ်ဂျက်ခေါင်းစဉ်အောက်၌ဖော်ပြသော ရငွေအမျိုးအစားများ	ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် အိုးအိမ်ဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန
	စက်မှုသီးနှံဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန
တာဝန်ခွန်	တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် ကုသရေးဌာန
ယစ်မျိုးခွန်	မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ
အင်းအိုင်ခွန်	စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ
မြေယာခွန်	စီမံကိန်းရေခွဲရေးဌာန
ပစ္စည်းခွန်/ပိုင်ဆိုင်မှုခွန်	ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေး
ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများလက်အောက်ရှိ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှ ရငွေများ	အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများ
မြေခွန်များပြင်ဆင်ကောက်ခံခြင်းအတွက် စီမံဆောင်ရွက်ခ	အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန
သစ်တောထွက်ပစ္စည်းခွန်	အားကစားနှင့် ကာယပညာဦးစီးဌာန
ဓာတ်သတ္တုပစ္စည်းခွန်	ရေအရင်းအမြစ်အသုံးချရေးဦးစီးဌာန
ဘီးခွန်	ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ

နောက်ဆက်တွဲ ၆ - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများလက်အောက်ရှိ ဌာနဆိုင်ရာများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန	ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ ရှိဌာနများ	တရားဝင်သတ်မှတ်ထားသော အခန်းကဏ္ဍ
လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်း	စိုက်ပျိုးရေးဌာန	စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေး၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးနှင့်စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်သူမိသားစုများ၏ ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျှော့ချရေး
	ရေအရင်းအမြစ်အသုံးချရေး ဦးစီးဌာန	စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍနှင့် လူနေဒေသများသို့ ရေအရင်းအမြစ်များထောက်ပံ့ပေးရေး၊ အထူးသဖြင့် ဆည်မြောင်းလုပ်ငန်းများ၊ မြေအောက်ရေအသုံးချရေး၊ သန့်ရှင်းသောသောက်သုံးရေစသည်
	စက်မှုသီးနှံဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန	ဝါဂွမ်း၊ လျှော်၊ ကြံ၊ နှစ်ရှည်သီးနှံများ၊ ရာသီအလိုက်သီးနှံ များနှင့် ကော်ဖီစသည့် စက်မှုကုန်ကြမ်းသီးနှံများဖွံ့ဖြိုးရေး အတွက် စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်းနှင့် ပညာပေးလုပ်ငန်းများ
ရှေ့နေချုပ်	ဥပဒေရုံးများ	တရားစွဲဆိုခြင်းနှင့် ဥပဒေရေးရာအကြံဉာဏ်များပေးခြင်းတို့အတွက် အဓိကတာဝန်ရှိသော အစိုးရ၏တရားစီရင် ရေးအဖွဲ့အစည်း
စာရင်းစစ်ချုပ်	စာရင်းရုံးများ	အစိုးရအဖွဲ့အဆင့်ဆင့်၏ငွေလက်ခံပြေစာများနှင့်ပေးချေမှုများအားလုံးကို စာရင်းစစ်ရန်
ဆောက်လုပ်ရေး	ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေး	ပြည်သူပိုင်အခြေခံအဆောက်အအုံများကိုအဓိကတာဝန်ယူတည်ဆောက်သည်။ လမ်း၊ တံတား၊ နိုင်ငံပိုင်လေယာဉ်ကွင်းများ၊ အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းကို ဆောင်ရွက်သည်။ ပမာဏကြီးမား သောစီမံချက်များအတွက်လည်း ဒီဇိုင်းဆွဲခြင်း၊ လုပ်ငန်းသုံး ပစ္စည်းကိရိယာများထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဘတ်ဂျက်စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည်။
	ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် အိုးအိမ်ဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန	အိုးအိမ်ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေးကိုအဓိကတာဝန်ယူသည်။ တန်ဖိုးနည်းအိမ်ယာ စီမံကိန်းများရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ ပြည်သူ့အိမ်ယာများ ငှားရမ်းခြင်းနှင့် အခြားဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များကို လည်းဆောင်ရွက်သည်။
သမဝါယမ	သမဝါယမဌာန	မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ လူ့အရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် အစိုးရမူဝါဒများနှင့်အညီ စီးပွားရေးကဏ္ဍစီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် အဓိကတာဝန်ယူသည်။
	အသေးစားလုပ်ငန်းများ	အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများ မှတ်ပုံတင်ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ စက်မှုကုန်ထုတ်သမအသင်းများနှင့် အသေးစားလုပ်ငန်းများအတွက် နည်းပညာအထောက်အပံ့များ ပေးခြင်း
စည်ပင်သာယာရေး	စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ	စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီများသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများလက်အောက်ခံဖြစ်ပြီး မြို့ကြီးများနှင့် မြို့များဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အဓိကတာဝန်ရှိသည်။ မြို့ပြစီမံချက်များဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဥပဒေနှင့်အညီ မြေယာစီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ ပန်းခြံ၊ လမ်း၊ တံတားများ ဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့် အခြားမြူနီစပယ်လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်သည်။
	သစ်တောဌာန	သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်း၊ အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် သစ်တောများ ပြန်လည်စိုက်ပျိုးတည်ထောင်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်သည်။ တောရိုင်း

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တော		တိရစ္ဆာန်များ၊ ရေ၊ မြေနှင့်သစ်တောအရင်းအမြစ်များကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ သစ်တောများ၏ အရေးပါမှုကို ပြည်သူလူထု နားလည်သဘောပေါက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။
	အပူပိုင်းဒေသ စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး	မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း မိုးနည်းရေရှားဒေသ ပြန်လည်စိမ်းလန်း စိုပြည်လာရေးကို အဓိကဆောင်ရွက်သည်
ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီးဌာန	ရသုံးမှန်းချေငွေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) ဌာန	ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအတွက် ဘတ်ဂျက် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရေးကို အဓိကတာဝန်ယူသည်။ ပြန်လည်ပြင်ဆင်သော ဘတ်ဂျက်၊ နောက်ဆက်တွဲ ထောက်ပံ့ငွေဘတ်ဂျက်၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် ဘတ်ဂျက်တွင်မပါဝင်သော ရငွေများနှင့် ပေးချေမှုများအားလုံးကို ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ပေးသည်
ပြည်ထဲရေး	အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန	တိုင်းပြည်နှင့် ပြည်သူလူထု၏ နေ့စဉ်ပုံမှန်လိုအပ်ချက်များကို စီမံအုပ်ချုပ်သည်။ တည်ငြိမ်းအေးချမ်းရေး၊ အခွန်ကောက်ခံရေး၊ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊ အစိုးရအာဏာပိုင်များနှင့် ဒေသလူထုအကြား ဆက်စပ်ပေးရေး စသည်တို့ကို အဓိက ဆောင်ရွက်သည်။
ပြန်ကြားရေး	မြန်မာ့ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်း	ယခင်က ဆင်ဆာဖြတ်တောက်ခြင်းကို အဓိကထားဆောင် ရွက်ခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ မြန်မာ့ရုပ်ရှင်ဖွံ့ဖြိုးရေးဘက်သို့ ပြောင်းလဲအာရုံစိုက် ဆောင်ရွက်သည်။ ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းများအတွက် လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း၊ နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ၏ မှတ်တမ်း ရုပ်ရှင်များရိုက်ကူးပေးခြင်းနှင့် ပြည်သူလူထုသို့ ပြန်လည်ပြသခြင်း တို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်သည်။
အလုပ်သမား၊ အလုပ်အကိုင်နှင့် လူမှုဖူလုံရေးဝန်ကြီးဌာန	ကုန်းလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကြီးကြပ်မှုကော်မတီ	ကုန်စည်နှင့် လူသုံးကုန်များ အဆင်ပြေချောမွေ့စွာနှင့် ပုံမှန် သယ်ယူပို့ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် ကုန်းလမ်းကုန်စည် သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများကို ကွပ်ကဲသည်။ လုပ်အားနှင့်အညီ မျှတပြီး ပုံမှန်ဖြစ်သော လုပ်အားခများ ရရှိစေရေး၊ အလုပ်သမားများအတွက် လူမှုဖူလုံရေးများနှင့် လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကိုလည်း ဆောင်ရွက်ပေးသည်။
အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဝန်ကြီးဌာန	စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးဌာန	မက်ခရိုစီးပွားရေးအဆောက်အအုံ တည်ငြိမ်ရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု တို့အတွက် အဓိကတာဝန်ယူသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရေတိုနှင့်ရေရှည် စီးပွားရေးစီမံကိန်းများ ရေးဆွဲပေးခြင်း၊ လူမှုစီးပွား အခြေအနေစစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း၊ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် သုံးသပ်ခြင်းတို့တွင် သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအား ပညာရပ်ဆိုင်ရာထောက်ပံ့ကူညီမှုများ ဆောင် ရွက်ပေးခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သည်။
မွေးမြူရေး၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ဝန်ကြီးဌာန	ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန	ရေလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အဓိကဆောင်ရွက်ရန် တာဝန် ရှိသောဌာနဖြစ်သည့်အပြင် အင်းအိုင်ခွန်၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် ကမ်းနီး ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သော အခွန်အခများကို ကောက်ခံသည်။
	မွေးမြူရေးနှင့်ကုသရေး ဦးစီးဌာန	မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် သုတေသနများ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဓာတ်ခွဲခန်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက် ခြင်းနှင့် သင်တန်းများပေးခြင်းတို့ကို အဓိကဆောင်ရွက်သည်။

		တိရိစ္ဆာန်နှင့် တိရိစ္ဆာန်ဆိုင်ရာ ကုန်ပစ္စည်းများ တင်ပို့ခြင်း၊ တင်သွင်းခြင်းတို့အတွက် လက်မှတ်များ ထုတ်ပေးခွင့်ရှိသည်။
	ပျားလုပ်ငန်း	ပျားမွေးမြူရေး၊ ပျားရည်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပျားရည်ဆက်စပ်ပစ္စည်းများ ဖွံ့ဖြိုးရန် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည်။
အားကစား	အားကစားနှင့် ကာယပညာဦးစီးဌာန	မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အားကစားနှင့်ကာယပညာများ ထွန်းကားစေရန် ရည်ရွယ်သည်
ဗဟိုတရားလွှတ်တော် ချုပ်	တရားရုံးများ	တရားရုံးများသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသများ လက်အောက်ရှိ အုပ်ချုပ်ရေးယူနစ်အဆင့်ဆင့်နှင့် ယှဉ်တွဲတည်ရှိပြီး တရားရုံးချုပ်၏ စီမံထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိကြသည်
	ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်	ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များကို ရွေးချယ် တင်မြှောက်ပေးသည့် သီးခြားလွှတ်လပ်သော အစိုးရအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်သည်။
ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်	အစိုးရအဖွဲ့	ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့သည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အမြင့်ဆုံးအာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သည်။ နယ်မြေအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တည်ငြိမ်ရေး၊ ဥပဒေ ရေးဆွဲပြဌာန်းရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေး၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုး ရေးတို့အတွက် တာဝန်ရှိသည်။

ရင်းမြစ်။ ဝန်ကြီးဌာနများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနအင်တာနက်စာမျက်နှာများ (ရှိပါက) မှတစ်ဆင့် အဓိက ရယူပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၇ - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရငွေနှင့်အသုံးစရိတ်ခေါင်းစဉ်များ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်

၂၀၁၃- ၁၄ ခုနှစ် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးရငွေအမျိုးအစားများ⁴⁵

- ချေးငွေမှရငွေ တွင် ချေးငှားခြင်းဖြင့် ရရှိထားသော ရငွေများပါဝင်သည်။
- ငွေလုံးငွေရင်းရငွေ တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများမှပိုင်ဆိုင်သော (အိုးအိမ်အဆောက်အဦကဲ့သို့) ရေရှည်ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ရောင်းချခြင်း သို့မဟုတ် ငှားရမ်းခြင်းဖြင့် ရရှိလာသောရငွေများဖြစ်သည်။
- အခြားရငွေ များတွင် ကျန်ခေါင်းစဉ်များနှင့်သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိသော ရငွေများအားလုံးပါဝင်သည်။
- နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှရငွေ မှာ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်အတွင်းသို့ ပြန်လည်စီးဝင်သောရငွေဖြစ်သည်။
- အခွန်ရငွေ တွင် ယစ်မျိုးခွန်၊ တာတမံခွန်၊ ဘီးခွန်စသော အခွန်ကောက်ခံမှုများမှရရှိသော ရငွေများပါဝင် သည်
- ပြည်ထောင်စုအစိုးရထောက်ပံ့ငွေ တွင် ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးသော ရငွေများပါဝင်သည်။

၂၀၁၃- ၁၄ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအသုံးစရိတ်အမျိုးအစားများ⁴⁶

- ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ် တွင် မရွေ့ပြောင်းနိုင်သော ပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် သုံးစွဲသော ငွေများပါဝင်သည်။
- အတိုးပေးငွေ တွင် ချေးငှားထားသော ငွေများအတွက် အတိုးပြန်လည်ပေးဆပ်ခြင်းများဖြစ်သည်။
- ထောက်ပံ့ငွေ မှာ များသောအားဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများမှ ပြန်လည်ပေးအပ်သော ထောက်ပံ့ငွေများဖြစ်သည်။
- ချေးငှားငွေ များမှာ ချေးငွေအဖြစ် ထုတ်ချေးသော ကုန်ကျငွေဖြစ်သည်။
- သာမန်အသုံးစရိတ် မှာ အခြားအသုံးစရိတ်ခေါင်းစဉ်များတွင် အကျုံးမဝင်သောသုံးစွဲငွေများဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာစရိတ်များနှင့် ရုံးစရိတ်များပါဝင်သည်။
- ချေးငွေမှအရင်းပြန်ဆပ်ငွေများ ဆိုသည်မှာ အတိုးပေးငွေမဟုတ်သော ချေးငှားမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ကုန်ကျစရိတ်များ၊ ဥပမာ အရင်းပြန်ဆပ်ငွေကိုဆိုလိုသည်။

⁴⁵ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်တွင် ခေါင်းစဉ်ရှစ်ခုပါဝင်သော်လည်း 'အတိုးရငွေများ' နှင့် 'ချေးငွေမှ ရငွေများ' ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် မည်သည့်ရငွေမျှမရှိပါ။
⁴⁶ သုံးငွေစာရင်းတွင်လည်း 'အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခေါင်းစဉ်' အောက်တွင် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီမှအပ ကျန်အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးတွင် သုံးစွဲမှုလုံးဝမရှိပါ။

နောက်ဆက်တွဲ ၈ - ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေများကို လေ့လာခြင်း - လက်တွေ့ဆန်းစစ်လေ့လာမှု

ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ရန်ပုံငွေလွှဲပြောင်းစီးဆင်းမှုကို မည်သည့်အချက်များက အဆုံးအဖြတ်ပေးနေသည်ကို ပိုမိုနားလည်ရန်အတွက် လွှဲပြောင်းပေးငွေပမာဏနှင့် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး၏ အလွယ်တကူမြင်သာသော ဝိသေသများ (နောက်ဆက်တွဲ- ၉) အကြား လက်တွေ့ဆက်နွယ်မှုကို လေ့လာသုံးသပ်ခဲ့သည်။ ယခုသုံးသပ်မှုသည် လွန်ခဲ့သောငါးနှစ်တာကာလအတွင်း ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေလွှဲပြောင်းပေးမှုနှင့် ဆက်စပ်ဖွယ်ရှိသော အချက်အလက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခြင်းသာဖြစ်သည်။ ထိုသို့ကြိုးပမ်းရာတွင် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသောဆက်နွယ်မှုများကို စနစ်တကျ တည်ဆောက်ပြခြင်းသာဖြစ်ပြီး ထိုအချက်များကြောင့် ကံသေသံမဖြစ်ရမည်ဟု သက်သေပြခြင်းမဟုတ်ပါ။ ထိုသို့သော ဆက်နွယ်မှုများရှိသောနေရာများတွင် ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းပေးငွေပမာဏသည် မည်သို့သောကိန်းရှင်များပေါ်တွင် မှီတည်နေနိုင်သည်ကိုလည်း အကြမ်းဖျင်းရှင်းပြနိုင် ရန်ကြိုးပမ်းထားပါသည်။

ကိန်းဂဏန်းများ

ယခုလေ့လာဆန်းစစ်မှုတွင်သုံးစွဲထားသော ကိန်းဂဏန်းများကို အရင်းအမြစ်မျိုးစုံမှရယူထားခြင်းဖြစ်ပြီး အောက်ပါဇယားတွင် အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြထားပါသည်။ လေ့လာမှု၏အခြေခံယူနစ်မှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုပင်ဖြစ်သည်။ သက်ဆိုင်ရာကာလ တစ်လျှောက် တစ်ဆက်တည်းလေ့လာဆန်းစစ်နိုင်သော တစ်ခုတည်းသောကိန်းရှင်မှာ ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ လွှဲပြောင်းပေးသော ငွေကြေးပမာဏဖြစ်ပြီး ယင်းကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်များတွင် 'ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ထောက်ပံ့ငွေ၊ လွှဲပြောင်းပေးငွေ' ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် စာရင်းသွင်းသည်။ အခြားကိန်းရှင်များအားလုံးမှာ လေ့လာဆန်းစစ်သောကာလတစ် လျှောက်လုံးတွင် အပြောင်းအလဲမရှိပေ။

အချို့သောအခြေအနေတွင် နှစ်တစ်နှစ်အတွက် ကိန်းဂဏန်းများကိုသာရရှိနိုင်သော်လည်း အချို့သောအခြေအနေများတွင်မူ အချိန်ကာလတစ်လျှောက်ပြောင်းလဲနေသော ဂဏန်းစဉ်များကို အမှန်တကယ်ကိန်းဂဏန်းများကို ကောက်ခံခြင်းဖြင့်မဟုတ်ပဲ (ကျားဖွံ့ဖြိုးမှုနှုန်းကိုသုံးကာ) ပုံစံငယ်တည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် အချိန်ကာလတစ်ခုမှ ကိန်းဂဏန်းများကိုသာရယူရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ယင်းချက်သည် ယခုလေ့လာဆန်းစစ်မှု၏အကန့်အသတ်ဖြစ် လာနိုင်သည်။ အချို့သော ကိန်းရှင်များ (ဥပမာ မြို့နယ်အရေအတွက်နှင့် မြေဧရိယာ) စသည်တို့မှာ အချိန်နှင့်လိုက်ပြီးပြောင်းလဲ ခြင်း မရှိသော်လည်း (ဆင်းရဲမှုနှုန်းကဲ့သို့) အချို့သော ကိန်းရှင်များမှာမူ အချိန်နှင့်အမျှပြောင်းလဲနေကြသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ဒေသကြီးများအကြား ဟန်ချက်မညီမှုကိုရှင်းပြနိုင်မည့် ကိန်းဂဏန်းများလည်း မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါအားနည်းချက် များကြောင့် လေ့လာဆန်းစစ်မှု၏ အကျယ်အဝန်းကိုအကန့်အသတ်ဖြစ်စေသော်လည်း တွေ့ရှိချက်များသည် ပြည်ထောင်စု အဆင့် အောက်သို့ရန်ပုံငွေများ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် နားလည်မှုများကို အထောက်အကူပြုမည်ဟု ယူဆပါသည်။

ကိန်းရှင်	အညွှန်း၊ ဖွင့်ဆိုချက်	နှစ်	အရင်းအမြစ်
ltransf	ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသို့ ပြည်ထောင်စုထောက်ပံ့ငွေ/လွှဲပြောင်းပေးငွေ (natural logarithm)	၂၀၁၁-၁၂ မှ ၂၀၁၅-၁၆	ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၊ ဘဏ္ဍာရေး ဥပဒေကြမ်း(၂၀၁၁-၁၂၊ ၂၀၁၂-၁၃၊ ၂၀၁၃-၁၄၊ ၂၀၁၄-၁၅)၊ ၁၃ ဧပြီ ၂၀၁၅၊ ကြေးမုံသတင်းစာ
townships	မြို့နယ်အရေအတွက်	၂၀၁၂	ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ဖွဲ့စည်းပုံ၊ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ ၂၀၁၂ ဩဂုတ်
poverty	ဆင်းရဲမှုနှုန်း- လူဦးရေ၏အချိုးအစား	၂၀၀၉ - ၁၀	မြန်မာ့သတင်းအချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲရေး ယူနစ်၊ မူရင်းအရင်းအမြစ် - Integrated Household Living Conditions Survey in Myanmar (2009- 10)
lgdp	ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ရည်မှန်း ဂျီဒီပီ (natural logarithm) ⁴⁷	၂၀၁၃- ၁၄	ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ ပြန်တမ်း၊ အမှတ်- ၈၊ အတွဲ- ၆၈၊ ၂၀ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၅၊ IMF's WEO GDP (ဈေးနှုန်း အသေ) မှ ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်မှန်းချေနှင့် ချိန်ညှိထားသည်

⁴⁷ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် ရည်မှန်းဂျီဒီပီကိုမည်သို့သတ်မှတ်သည်ကို အတိအကျမသိရသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလူဦးရေနှင့် ဆက်စပ်ပုံရသည်။

lland	ဧရိယာအကျယ်အဝန်း (natural logarithm)	၂၀၁၂	မြန်မာ့သတင်းအချက်အလက်စီမံခန့်ခွဲမှု ယူနစ်၊ SHP Data၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊ ဧပြီ ၂၀၁၄
pop	လူဦးရေ	၂၀၁၄	၂၀၁၄ ခုနှစ် လူဦးရေနှင့် အိမ်အကြောင်း အရာစစ်တမ်း ကနဦးတွေ့ရှိချက်များ၊ လူဝင်မှုကြည့်ကြပ်ရေးနှင့် လူဦးရေဝန်ကြီးဌာန
health_p	ကျန်းမာရေးကို အဓိကပြဿနာအဖြစ်ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	၂၀၁၄	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဆန်းစစ်ချက် အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ဒေသကြီးများ၊ ၂၀၁၅
jobs_p	အလုပ်အကိုင်ရရှိရေးကို အဓိကပြဿနာအဖြစ်ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	၂၀၁၄	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဆန်းစစ်ချက် အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ဒေသကြီးများ၊ ၂၀၁၅
roads_p	လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးကို အဓိကပြဿနာအဖြစ်ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	၂၀၁၄	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဆန်းစစ်ချက် အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ဒေသကြီးများ၊ ၂၀၁၅
times2-times5	နှစ်များ	၂၀၁၂-၁၅	-

ရလဒ်များ

အောက်တွင်သုံးထားသော မှီခိုကိန်းရှင်မှာ ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ်တိုင်ဒေသကြီးများသို့လွှဲပြောင်းပေးသော လွှဲပြောင်းငွေ သို့မဟုတ် ထောက်ပံ့ငွေများ၏ ငွေကြေးတန်ဖိုးဖြစ်သည်။ Ordinary Least Squares (OLS) Regression ၏ အသေးစိတ် ရလဒ်များကို STATA အဖြစ်အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။

Source	SS	df	MS	Number of obs = 70		
Model	82.2292524	12	6.8524377	F(12, 57) =	55.55	
Residual	7.03153121	57	.123360197	Prob > F =	0.0000	
Total	89.2607836	69	1.29363454	R-squared =	0.9212	
				Adj R-squared =	0.9046	
				Root MSE =	.35123	

ltransf	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
townships	.0456775	.0164423	2.78	0.007	.0127523	.0786027
poverty	.0181606	.0038742	4.69	0.000	.0104026	.0259186
lgdp	.1866077	.1062111	1.76	0.084	-.0260763	.3992917
lland	.1152434	.100683	1.14	0.257	-.0863709	.3168577
pop	-2.88e-07	1.27e-07	-2.26	0.028	-5.43e-07	-3.31e-08
health_p	3.745167	1.394374	2.69	0.009	.9529807	6.537353
jobs_p	4.113566	2.282701	1.80	0.077	-.4574649	8.684596
roads_p	2.717597	1.216182	2.23	0.029	.2822353	5.152958
time2	.5638841	.1327512	4.25	0.000	.2980543	.8297138
time3	1.226215	.1327512	9.24	0.000	.9603854	1.492045
time4	2.245743	.1327512	16.92	0.000	1.979914	2.511573
time5	2.517331	.1327512	18.96	0.000	2.251501	2.783161
_cons	3.097935	1.33928	2.31	0.024	.416072	5.779798

ပထမတွေ့ရှိချက်မှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးငွေသည် နှစ်အလိုက်တိုးတက်များပြားလာသည်ဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။ အဓိကအကြောင်းမှာ လွန်ခဲ့သောငါးနှစ်အတွင်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ရရှိသောငွေအရင်းအမြစ်များတိုးပွားလာသောကြောင့်လည်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ နောက်ပိုင်းတွင်ကျဆင်းသွားသည်။

လေ့လာမှုတွင် ထည့်သွင်းထားသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဝိသေသများအနက် ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေပမာဏနှင့် ဆက်စပ်မှုအများဆုံးဖြစ်သော ဝိသေသသုံးခုမှာ မြို့နယ်အရေအတွက်၊ စုစုပေါင်းလူဦးရေတွင် ဆင်းရဲသူဦးရေအချိုးအစား (ဆင်းရဲမှု အတိုင်းအတာမဟုတ်) နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်ရည်မှန်းကိန်းဂဏန်းများဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများရှိ မြို့နယ်အရေအတွက်သည် စုစုပေါင်းအုပ်ချုပ်ရေးရုံး မည်မျှရှိမည်ကိုဆုံးဖြတ်ပေးပြီး၊ ရုံးအဆောက်အဦနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ၊ ဝန်ထမ်းအရေအတွက်၊ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရမည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်စသည်တို့ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်။ ထို့ကြောင့် မြို့နယ်အရေအတွက်သည် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးကုန်ကျရမည့် ပုံသေကုန်ကျစရိတ်များကို ဖော်ပြနိုင်သော အညွှန်းတစ်ခုဖြစ်နေသည်။ ထို့အပြင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးသော အချို့သောရန်ပုံငွေများသည် မြို့နယ်/မိခင်အရေအတွက်ပေါ် မူတည်၍ တိုက်ရိုက် လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ရန်ပုံငွေများလွှဲပြောင်းပေးရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသောအချက်တစ်ခုမှာ ဆင်းရဲမွဲတေမှုဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ဒေသကြီးများက ရန်ပုံငွေလွှဲပြောင်းပေးရာတွင် ဦးစားပေးခံကြရသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် ရိုးရှင်းသော ဆင်းရဲမှုအညွှန်းကိန်း များအပြင် ဆင်းရဲမှုနှင့်အဓိကဆက်စပ်သော အခြားအချက်များဖြစ်သည့် အင်စတီကျူးရှင်းများမရှိခြင်း သို့မဟုတ် အားနည်းခြင်း တို့ကြောင့် အဆင့်မြှင့်ခြင်း၊ တိုးချဲ့ခြင်းတို့လိုအပ်မှုများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည် (အောက်တွင်ကြည့်)။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဂျီဒီပီရည်မှန်းကိန်းဂဏန်းများမှာ ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေပမာဏနှင့်ဆက်စပ်သော်လည်း ထိုအချက်သည် ချမ်းသာကြွယ်ဝသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများကိုခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းဟု မှတ်ယူ၍မရနိုင်ပါ။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ဒေသအများအပြားတွင် လျှပ်စစ်နှင့် လမ်းတံတားကဲ့သို့သော ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများကို တိုးတက် တောင်းဆိုလာကြမည်ဖြစ်ရာ ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေပမာဏ ပိုမိုလိုအပ်ခြင်းဖြစ်ပေါ်စေမည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။

လူဦးရေနှင့် ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေသည် ပြောင်းပြန်ဆက်စပ်သည်။ သို့ရာတွင် မြေအကျယ်အဝန်းအပါအဝင် အခြားသော အညွှန်းကိန်းများအားလုံး တူညီသောအခြေအနေတွင်မှ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူဦးရေသိပ်သည်းမှုပိုများသော (စုစုပေါင်းလူဦးရေ နှင့်မသက်ဆိုင်) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသည် ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေပိုမိုနည်းပါးစွာ ရရှိသည့်အခြေအနေကိုဖော်ပြနေ သည်။ အကြောင်းမှာ ထိုဒေသများသည် ကိုယ်ပိုင်အခွန်ဘဏ္ဍာငွေကောက်ခံရရှိနိုင်စွမ်း မြင့်မားသောကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့အပြင် လူဦးရေထူထပ်သောဒေသများနှင့် မြို့ပြဒေသများတွင် အခွန်ဘဏ္ဍာကောက်ခံမှုကုန်ကျစရိတ်များလည်း သက်သာလေ့ရှိရာ ၎င်းတို့အတွက် ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေများနည်းပါးခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ်မှ မကြာသေးမီကဆောင်ရွက်ခဲ့သော 'ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးများကို လေ့လာခြင်း' တွင် ကျန်းမာရေး၊ အလုပ်အကိုင်နှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးတို့အနက်မှ တစ်ခုစီကို အဓိကပြဿနာအဖြစ် ယူဆသောလူဦးရေ၏အချိုးကိုလည်း ယခု ဆန်းစစ်မှုတွင် ကိန်းရှင်များအဖြစ် ရယူသုံးစွဲခဲ့သည်။ ထိုအချက်များအရ အခြေခံအဆောက်အဦလိုအပ်ချက်၊ ဈေးကွက်၊ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများကို လက်လှမ်းမီမှုစသည်တို့ကို ဒေသအလိုက်နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာနိုင်သော ကိန်းရှင်များအဖြစ် သတ်မှတ်သုံးစွဲနိုင်သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ အခြေခံအဆောက်အဦလိုအပ်ချက်များနှင့် လွှဲပြောင်းပေးငွေပမာဏတို့မှာ ထိထိဝင်ဝင် ဆက်စပ်နေသည်ကိုတွေ့ရသဖြင့် ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းငွေများသည် အခြေခံအဆောက်အဦလိုအပ်ချက်ကို ပိုမိုထင်ဟပ်ပြနိုင် သော ဒေသများသို့ပိုမိုရောက်ရှိကြောင်းကို ကောက်ချက်ဆွဲနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် လွှဲပြောင်းပေးငွေပမာဏနှင့် လိုအပ်ချက်ပမာဏ အနည်းအများတို့ မည်သို့ဆက်စပ်နေသည်ကို သိရှိရခြင်းမရှိပေ။ သို့ရာတွင် တိုက်ရိုက်အချိုးကျမှုနှင့် ကိန်းဂဏန်းအရဆက်နွှယ်မှု သဘောအလွန်ထင်ရှားခြင်းတို့ကြောင့် ရန်ပုံငွေလွှဲပြောင်းပေးရာတွင် ဒေသတွင်းအခြေခံအဆောက်အဦနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းလို အပ်ချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားကြောင်း ခန့်မှန်းနိုင်သည်။

ရန်ပုံငွေလွှဲပြောင်းမှုများသည် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အသုံးစရိတ်လိုအပ်ချက်များနှင့် ဆက်စပ်နေကြောင်း (လိုအပ်ချက်များက လွှဲပြောင်းမှုပမာဏကို တိုက်ရိုက်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမဟုတ်သော်လည်း) တွေ့ရှိရသဖြင့် စိတ်အားတက်ဖွယ် ဖြစ်စေ သည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါကိန်းရှင်များနှင့်ဆက်စပ်မှုမှာ စုစုပေါင်းလွှဲပြောင်းမှုတစ်ရပ်လုံးမဟုတ်ပဲ အစိတ်အပိုင်းများသာဖြစ်နေသည် ကို သတိပြုရမည်။ လွှဲပြောင်းမှုပမာဏ၏အများစုကို ပုံသေပမာဏများဖြင့် လွှဲပြောင်းနေခြင်းဖြစ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာနှစ်များအတွက် ပမာဏကြီးသော coefficient များနှင့် လွှဲပြောင်းမှုကိန်းသေများ၏ ပမာဏကိုကြည့်၍လည်း သိရှိနိုင်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၉ - ယခုလေ့လာမှုတွင်အသုံးပြုခဲ့သော လူဦးရေဖွဲ့စည်းပုံနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များ

အညွှန်းကိန်းများ	အရင်းအမြစ်များ
ပျမ်းမျှအိမ်ထောင်စုလူဦးရေ	လက်တွေ့တွက်ချက်မှု (လူဦးရေ/အိမ်ထောင်စု)
လူဦးရေတစ်သန်းတွင် ရွေးကောက်ခံဦးရေ	လက်တွေ့တွက်ချက်မှု(ရွေးကောက်ခံပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် အမတ်ဦးရေ/ လူဦးရေ- သန်း)
ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး များ၏ ဂျီဒီပီ	ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရပြန်တမ်း၊ အမှတ်-၈၊ အတွဲ-၆၈၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၊ ၂၀၁၅
ကျေးရွာပျမ်းမျှအိမ်ထောင်စု	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနပြန်တမ်း၊ ၂၀၁၂ ဩဂုတ်မှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံကို မူတည်ပြီး တွက်ချက်သည်
အိမ်ထောင်စုအရွယ်အစား	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနပြန်တမ်း၊ ၂၀၁၂ ဩဂုတ်မှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံကို မူတည်ပြီးတွက်ချက်သည်
မြေဧရိယာ စတုရန်း ကီလိုမီတာ	မြန်မာ့သတင်းအချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲမှုဌာန၏ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး နယ်နိမိတ်များ GIS အချက်အလက်များကို အခြေခံသည်
ခရိုင်အရေအတွက်	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနပြန်တမ်း၊ ၂၀၁၂ ဩဂုတ်မှ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံ
အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနပြန်တမ်း၊ ၂၀၁၂ ဩဂုတ်မှ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံ
အိမ်အဆောက်အဦ အရေအတွက်	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနပြန်တမ်း၊ ၂၀၁၂ ဩဂုတ်မှ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံ
မြို့နယ်အရေအတွက်	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနပြန်တမ်း၊ ၂၀၁၂ ဩဂုတ်မှ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံ
ကျေးရွာအုပ်စုအရေ အတွက်	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနပြန်တမ်း၊ ၂၀၁၂ ဩဂုတ်မှ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံ
ကျေးရွာအရေအတွက်	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနပြန်တမ်း၊ ၂၀၁၂ ဩဂုတ်မှ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံ
ရပ်ကွက်အရေအတွက်	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနပြန်တမ်း၊ ၂၀၁၂ ဩဂုတ်မှ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံ
လူတစ်ဦးပျမ်းမျှလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက်	လက်တွေ့တွက်ချက်သည် (ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်အမတ် အရေအတွက် - စုစုပေါင်းလူဦးရေ- သန်း)
လူဦးရေ	၂၀၁၄ခုနှစ်လူဦးရေနှင့် အိမ်အကြောင်းအရာ စစ်တမ်းကနဦးတွေ့ရှိချက် များ၊ လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးနှင့် လူဦးရေဝန်ကြီးဌာန
လူဦးရေပိပ်သည်းဆ	လက်တွေ့တွက်ချက်သည်(လူဦးရေ/သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်/တိုင်းဒေသ ကြီး၏ ဧရိယာအကျယ်အဝန်း)
ဆင်းရဲမှုကွာဟချက် အချိုး	မြန်မာ့သတင်းအချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲရေးယူနစ်၊ မူရင်းအရင်းအမြစ် - Integrated Household Living Conditions Survey in Myanmar (2009- 10)
ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် - တပ်မတော် သားကိုယ်စားလှယ်	M. A. Hamish Nixon, Cindy Joelene, Kyi Pyar Chit Saw, Thet Aung Lynn, "State and Region Governments in Myanmar," Myanmar Dev. Resour. Inst. - Cent. Econ. Soc. Dev., 2013
ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်- ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်	M. A. Hamish Nixon, Cindy Joelene, Kyi Pyar Chit Saw, Thet Aung Lynn, "State and Region Governments in Myanmar," Myanmar Dev. Resour. Inst. - Cent. Econ. Soc. Dev., 2013
ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်-စုစုပေါင်း ကိုယ်စားလှယ်	M. A. Hamish Nixon, Cindy Joelene, Kyi Pyar Chit Saw, Thet Aung Lynn, "State and Region Governments in Myanmar," Myanmar Dev. Resour. Inst. - Cent. Econ. Soc. Dev., 2013
ခရိုင်များရှိ မြို့နယ်အရေ အတွက်	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနပြန်တမ်း၊ ၂၀၁၂ ဩဂုတ်မှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံကို မူတည်ပြီးတွက်ချက်သည်

လူဦးရေတစ်သန်းတွင် တိုက်ရိုက်ခန့်အပ်သော ကိုယ်စားလှယ်အရေ အတွက်	M. A. Hamish Nixon, Cindy Joelene, Kyi Pyar Chit Saw, Thet Aung Lynn, "State and Region Governments in Myanmar," Myanmar Dev. Resour. Inst. - Cent. Econ. Soc. Dev., 2013
စုစုပေါင်းလူဦးရေတွင် မြို့ပြ လူဦးရေအချိုးအစား	၂၀၁၄ခုနှစ်လူဦးရေနှင့်အိမ်အကြောင်းအရာစစ်တမ်းကနဦးတွေ့ရှိချက်များ၊ လူဝင်မှု ကြည့်ကြပ်ရေးနှင့် လူဦးရေဝန်ကြီးဌာန
မြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာအုပ်စုနှင့်ရပ်ကွက်အရေအတွက်	လက်တွေ့တွက်ချက်သည်(ကျေးရွာအုပ်စုအရေအတွက်/မြို့နယ်အရေအတွက်)
ကျေးရွာအုပ်စု/ရပ်ကွက် တစ်ခုအတွင်းရှိ ကျေးရွာအရေအတွက်	လက်တွေ့တွက်ချက်သည်(ကျေးရွာ +ရပ်ကွက်အရေအတွက်/ကျေးရွာအုပ်စုအရေအတွက်)
ရေရရှိရေးကို အဓိကပြဿနာအဖြစ် ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
ကျန်းမာရေးကို အဓိကပြဿနာအဖြစ် ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးကို အဓိကပြဿနာအဖြစ် ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
ပညာရေးကို အဓိကပြဿနာအဖြစ် ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
အလုပ်အကိုင်ရရှိရေးကိုအဓိကပြဿနာအဖြစ်ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
လျှပ်စစ်ဓါတ်ရရှိရေးကိုအဓိကပြဿနာအဖြစ်ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
လုံခြုံရေးနှင့်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရေးကိုအဓိကပြဿနာအဖြစ် ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက် အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
မည်သည့်အဓိကပြဿနာမျှမရှိဟု ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
ရေရရှိရေးကို အဓိကတိုးတက်မှုအဖြစ် ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို အဓိကတိုးတက်မှုအဖြစ် ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
ပညာရေးကို အဓိကတိုးတက်မှုအဖြစ် ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
အလုပ်အကိုင်ရရှိရေးကို အဓိကတိုးတက်မှုအဖြစ် ဖော်ပြသောလူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးကို အဓိက တိုးတက်မှုအဖြစ် ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
လျှပ်စစ်ဓါတ်ရရှိရေးကို အဓိကတိုးတက်မှုအဖြစ် ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးကို အဓိက တိုးတက်မှုအဖြစ် ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကို အဓိကတိုးတက်မှု အဖြစ်ဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊
မည်သည့်အဓိက တိုးတက်မှုမျှ မရှိဟုဖော်ပြသော လူဦးရေ %	UNDP ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊

နောက်ဆက်တွဲ ၁၀ - ၂၀၁၃-၁၄ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်တွင်ဖော်ပြထားသော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဌာန ဆိုင်ရာများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများအား ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက သတ်မှတ်ပေးထားသော အဆင့်အတန်းများ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်တွင်ဖော်ပြထားသော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ	ပြည်ထောင်စု	ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး	အတိအကျမသိ
တရားရုံးချုပ်၊ ရှေ့နေချုပ်၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်၊ အစိုးရအဖွဲ့၊ စာရင်းစစ်ချုပ်		✓	
နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ			
မြန်မာ့ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်း	✓	✓	
မြန်မာ့ဆားနှင့် အဏ္ဏဝါဓာတုဗေဒလုပ်ငန်း	✓	✓	
ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေး	✓		✓
ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် စာရင်းသွင်းသော ရငွေအမျိုးအစားများ	ပြည်ထောင်စု	ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး	အတိအကျမသိ
တာဝန်ခွန်		✓	
ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်		✓	
အင်း/ချောင်းခွန်		✓	
မြေခွန်		✓	
ပစ္စည်းခွန်/ပိုင်ဆိုင်မှုခွန်		✓	
ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများလက်အောက်ရှိ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှ ရငွေများ		✓	
မြေခွန်များပြင်ဆင်ကောက်ခံခြင်းအတွက် စီမံဆောင်ရွက်ခ		✓	
သစ်တောထွက်ပစ္စည်းခွန်		✓	
တွင်းထွက်ပစ္စည်းခွန်		✓	✓
ဘီးခွန်		✓	

ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ	ပြည်ထောင်စု	ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး	အတိအကျမသိ
စိုက်ပျိုးရေးဌာန	✓	✓	
ပျားလုပ်ငန်း			✓
ငွေစာရင်းဌာန	✓	✓	
ကုန်းလမ်းပို့ဆောင်ရေးစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ	✓		
သမဝါယမဌာန	✓		
အပူပိုင်းဒေသစီမံခန့်ခွဲမှုဌာန	✓		✓
ငါးလုပ်ငန်းဌာန			✓
သစ်တောဌာန	✓		
အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန	✓		
ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် အိုးအိမ်ဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန		✓	
စက်မှုသီးနှံဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန	✓		
တိရိစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် ကုသရေးဌာန			✓
မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ		✓	
စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ		✓	
စီမံကိန်းရေခွဲရေးဌာန	✓	✓	
ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေး	✓		✓
အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများ			✓
အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန	✓		
အားကစားနှင့် ကာယပညာဦးစီးဌာန	✓		
ရေအရင်းအမြစ်အသုံးချရေးဦးစီးဌာန	✓	✓	
ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ		✓	

ရင်းမြစ်။ M. A. Hamish Nixon, Cindy Joeline, Kyi Pyar Chit Saw, Thet Aung Lynn, "State and Region Governments in Myanmar," Myanmar Dev. Resour. Inst. - Cent. Econ. Soc. Dev., 2013 မှ စာမျက်နှာ ၃၉

နောက်ဆက်တွဲ ၁၁ - ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများကို ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတာဝန်ဝတ္တရားများအရ ခွဲခြားခြင်း

အောက်ပါဇယားတွင် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာများကို သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသော နေပြည်တော်အခြေစိုက်ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဆက်စပ်ပြီးဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းဇယားမှာ အညွှန်းအနေဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်းသာဖြစ်ပြီး ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများအလိုက်ကွဲပြားခြားနားမှုများရှိနိုင်သည်ကို သတိပြုရမည်။

စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးဝန်ကြီးဌာန	စည်ပင်သာယာရေး ဝန်ကြီးဌာနများ	ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာန	သစ်တောနှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန	အမျိုးသားစီမံကိန်း နှင့်စီးပွားရေး ဝန်ကြီးဌာန	လုံခြုံရေးနှင့် နယ်စပ် ရေးရာ	လူမှုဖူလုံရေး၊ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီး ဌာန	သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဝန်ကြီးဌာန
လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်း စိုက်ပျိုးရေးဌာန ပျားလုပ်ငန်း အပူပိုင်းဒေသ စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး ငါးလုပ်ငန်း စက်မှုသီးနှံဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန တိရိစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်း တိရိစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် ကုသရေးဌာန ရေအရင်းအမြစ်အသုံးချ ရေးဦးစီးဌာန	စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီနှင့် စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များ မန္တလေးတိုင်းဒေသ ကြီးဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မ တီ ရန်ကုန်ဖွံ့ဖြိုးရေး ကော်မတီ	ရသုံးမှန်းချေငွေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) ဌာန ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန် ဌာန	ဆောက်လုပ်ရေး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် နှင့်သစ်တော သစ်တော ပြန်လည်နေရာချထား ရေးနှင့် အိုးအိမ်ဌာန ပြည်သူ့ဆောက်လုပ် ရေး	သတ္တုတွင်း ဆားနှင့် အဏ္ဏဝါ ဓာတုဗေဒ လုပ်ငန်း အမျိုးသားစီမံကိန်း နှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး စီမံကိန်းရေးဆွဲရေး အားကစား အားကစားနှင့် ကာယပညာဌာန	ပြည်ထဲရေးဌာန အထွေထွေအုပ်ချုပ် ရေးဌာန ပြန်ကြားရေး မြန်မာ့ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်း အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေး ရေးဦးစီးဌာန	ဗဟိုကုန်းလမ်းသယ် ယူပို့ဆောင်ရေး စီမံ ခန့်ခွဲမှုကော်မတီ အလုပ်သမား၊ အလုပ်အကိုင်နှင့် လူမှုဖူလုံရေး	သမဝါယမဌာန အသေးစားစက်မှု လုပ်ငန်း ရေအရင်းအမြစ်ဌာန

မြန်မာနိုင်ငံဒေသဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှုစနစ်ဆွေးနွေးချက်စာတမ်းများ သည် မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရင်းအမြစ် အဖွဲ့အစည်း၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ (MDRI-CESD) နှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (The Asia Foundation) တို့အကြား သုတေသနပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ကြိုးပမ်းချက် တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ဤဆွေးနွေးချက် စာတမ်းများသည် နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသန္တရအဆင့်ရှိ မူဝါဒ ချမှတ်သူများ၊ အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ စီးပွားရေးနယ်ပယ်၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများနှင့်တကွ အခြားသော စိတ်ပါဝင်စားကြသည့် သက်ဆိုင် သူများအားလုံးအား မူဝါဒနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း ဖြစ်စဉ်များအပေါ် တိုက်ရိုက်အသိပေးသည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအား အချိန်မီ သုတေသနပြုလုပ် တင်ပြနိုင်ရန် ရည်ရွယ် သည်။ ဤစာတမ်းများအတွက် ပြုလုပ်သည့် သုတေသနများတွင် အစိုးရ၊ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်၊ အစိုးရမဟုတ် သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရပ်ရွာလူမှု အသိုက်အဝန်းများထံမှ အမြင်များကို ထည့်သွင်းလေ့လာထားပြီး ဆီလျော်မှုအရှိနိုင်ဆုံး မူဝါဒ ဆန်းစစ်လေ့လာချက် နှင့် နိုင်ငံတကာမှ အတွေ့အကြုံ များကိုလည်း တင်ပြထားပါသည်။ MDRI-CESD နှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းတို့အနေဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့ပြီးဖြစ်သော၊ ဆောင်ရွက်ဆဲဖြစ်သော၊ ရှေ့တွင် ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်သော သုတေသနများအပေါ် ပါဝင် အကြံပြု ဆွေးနွေးမှု များကို ကြိုဆိုပါသည်။

The Asia Foundation

No. 21, Bo Yar Zar Street
14 Ward, Kyauk Kone
Yankin Township
Yangon, Myanmar

International
Growth Centre

No. 27, Pyay Road, 6 ½ Mile
Hlaing Township
Yangon, Myanmar